

ΕΚΦΡΑΣΗ – ΕΚΘΕΣΗ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

1	Παιδεία –Εκπαίδευση –Αγωγή σ. 24-27, 262-266, 190-193, 183-187 * Παιδεία δύναμις θεραπευτική ψυχής σ.260-263 Σχολική αξιολόγηση	1-23
2	Ανθρώπινα δικαιώματα σ. 30-31, 34-41, 78-79, 273-274	24-42
3	Νόμοι –ποινές σ. 84-90	43-48
4	Διαφήμιση/ η πειθώ στη διαφήμιση σ.50-52, 121-125	48-57
5	Ευρωπαϊκή ένωση/ η πειθώ στον πολιτικό λόγο σ. 72-77	58-64
5	Παγκοσμιοποίηση (κείμενα από τους Θεματικούς κύκλους)	64-67
7	Πολιτικός λόγος : Ειρήνη -πόλεμος σ. 81-82	67-69
8	Πολιτικός λόγος: Δίκαιος και άδικος λόγος 220-226, 245-251	69-72
9	Εθνικισμός- φιλοπατρία-διεθνισμός σ. 243, 245-251, διδασκαλία ιστορίας: Παιδεία και εθνική μόρφωση σ. 237-242	72-74
10	Επιστημονικός λόγος/η πειθώ στον επιστημονικό λόγο σ. 92-95, 96, 98- Τεχνολογία (τεχνική πρόοδος υπέρ-κατά- διαδίκτυο- κλωνοποίηση) σ. 126-129, 194- 199, 178-181 Ευθύνη επιστημόνων – ελευθερία/δέσμευση πνευματικών ανθρώπων σ. 99-102, 161-162 , 324-327	74-82
11	Διαδίκτυο σ.183-196	82-86
12	Φυσικό περιβάλλον (θεμ. κύκλοι σ. 342-343)	86-87
13	Τα μάρμαρα του Παρθενώνα/αρχαία μνημεία στις σύγχρονες συνθήκες (για θεωρία στοχαστικό -αποδεικτικό δοκίμιο) σ. 161-162, 172-174, 133-135, 138-130, 144. 145-149 και 172-174	87-90
14	Εκσυγχρονισμός και παράδοση (Από θεματικούς κύκλους σ.443-444)	90-94
15	Τουρισμός (θεμ. κύκλοι σ 316-318)	94-98
16	Μαζοποίηση - κομφορμισμός (σ. 115-117, 121-124)	95-98
17	Ρόλος των δύο φύλων -ποδόσφαιρο (σ. 167, 203-205 θεωρία για άρθρο –επιφυλλίδα)	98-100
18	Αθλητισμός –ολυμπισμός	100-102

19	Εθελοντισμός –κοινωνική ευθύνη	102-105
20	Βια- τρομοκρατία/ νεανική βια, φανατισμός	105-114
21	Ρατσισμός (θεμ. κύκλοι σ. 236-238) - Μετανάστευση	114-117
22	Δημοκρατία – κοινωνική ευθύνη	117-120
23	Λαϊκότητα -λαϊκισμός σ.176-177	120-124
24	Μεσσιανισμός σ. 252-261	124-125
25	Ελευθερία σ.228-229	125-127
26	Γλώσσα (Φθορά των λέξεων Θεμ. κύκλοι σ. 20-21, η γλώσσα των νέων)	127-131
27	Ανθρώπινες σχέσεις –αλλοτρίωση –φιλία	131-136
28	Πρόσωπο –προσωπείο (θεμ. κύκλοι σ. 431-435)	136
29	Ψυχολογία των Νεοελλήνων σ 33 – Η βελτίωση του δημόσιου τομέα	136-137
30	Τέχνη σ.234-235	138-142
31	Το γέλιο –το χιούμορ (θεμ. κύκλοι σ. 147-151)	142-146
32	Κίνδυνοι από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης]	146-148
	<p>[ΔΕΣ Κι άλλα θέματα σχετικά με :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Εργασία-ανεργία- εξειδίκευση - Επαγγελματικός προσανατολισμός - Διαπολιτισμικότητα -πολυπολιτισμικότητα - Διασκέδαση –ψυχαγωγία - Ελεύθερος χρόνος - Λακωνικός λόγος - Ενδυμασία - Διατροφικές συνήθειες - Τροχαία ατυχήματα - Υπογεννητικότητα - Σχολικές εκδρομές - Η εικόνα και τα MME - Πρότυπα –είδωλα - Τρίτη ηλικία - Το χάσμα των γενεών – ο διάλογος - Αυτοεκτίμηση - Ανεκτικότητα <p>-----</p>	

1. ΠΑΙΔΕΙΑ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΑΓΩΓΗ

«Σκοπός της παιδείας είναι να μας βοηθήσει να δώσουμε νόημα στη ζωή μας, να ερμηνεύσουμε το παρελθόν και να γίνουμε άφοβοι και ανοιχτοί στο μέλλον».

Έρμαν Έσσε

«Βακτηρία βίου εστί Παιδεία» Μένανδρος

«Η αμάθεια είναι η χειρότερη σκλαβιά» Α. Φρανς

Παιδεία γενικά θεωρείται η μόρφωση, η ευρύτερη καλλιέργεια του ανθρώπου αλλά και το σύνολο των διαδικασιών με τις οποίες επιτυγχάνεται η πνευματική, κοινωνική και ηθική ολοκλήρωση του ατόμου. Πρόκειται για *«το κληροδοτούμενο από γενεά σε γενεά κεφάλαιο των πνευματικών αγαθών που σχηματίζεται μέσα στην ιστορία με τον ατομικό και συλλογικό μόχθο του ανθρώπου».*

Ε. Παπανούτσος

Εκπαίδευση είναι η θεσμοθετημένη από το κράτος λειτουργία που έχει ως στόχο την παροχή συγκεκριμένων γνώσεων και την ανάπτυξη των διανοητικών και σωματικών δεξιοτήτων του ατόμου σε ειδικά ιδρύματα (το σχολείο, το Πανεπιστήμιο και άλλους φορείς). Είναι ο δυναμικότερος φορέας της παιδείας και αυτό εξηγεί το γεγονός ότι πολλές φορές η εκπαίδευση ως έννοια εξομοιώνεται με την παιδεία.

Ανθρωπιστικές σπουδές: αναφέρονται στη μελέτη του αρχαιορωμαϊκού κόσμου και έχουν ως κέντρο τον άνθρωπο και τις ανώτερες ηθικές αξίες που θα πρέπει να τον χαρακτηρίζουν. Ο άνθρωπος ως ηθική και δυναμική οντότητα φέρει μέσα της σπέρματα τελειότητας. **Ανθρωπιστική παιδεία:** πρόκειται για ένα πρότυπο παιδείας που στοχεύει στην ολόπλευρη ανάπτυξη των στοιχείων της προσωπικότητας του ατόμου (πνευματικών, ηθικών, ψυχικών) με τις ανθρωπιστικές αξίες (ελευθερία, αξιοπρέπεια, μέτρο, ανθρωπιά, δημοκρατία, δικαιοσύνη, ισότητα).

Αγωγή : ανατροφή, διαπαιδαγώγηση, καθοδήγηση για την απόκτηση ήθους και σεβασμού στον άνθρωπο.

Τεχνοκρατική εκπαίδευση : αποβλέπει κυρίως στην επαγγελματική κατάρτιση του ατόμου, ώστε να είναι ικανό να αναλάβει και να ασκήσει αποτελεσματικά κάποιο επάγγελμα.

Δια βίου εκπαίδευση: η μακρόχρονη, ισόβια επαφή με την παιδεία-με τα πνευματικά αγαθά. Η συνεχής βελτίωση των γνώσεων και η παρακολούθηση του πολιτισμού στους διάφορους τομείς του. (Να εξηγήσετε: γιατί είναι αναγκαία, σήμερα). Προϋποθέσεις: ατομική θέληση και μέριμνα της πολιτείας. Σήμερα η ΔΒΕ παρέχεται από ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς.

Γνώση : το σύνολο των πληροφοριών που αποκτά κανείς και των παραστάσεων που σχηματίζει μέσω των αισθήσεων και της νοητικής επεξεργασίας των δεδομένων τους/ό,τι γνωρίζει κανείς για τον κόσμο (γνώση θεωρητική, εμπειρική, πρακτική, επιστημονική κλπ). Η γνώση είναι παράγοντας απελευθέρωσης του ανθρώπου (από φόβους και προκαταλήψεις).

Πληροφορία :κάθε ενημερωτικό στοιχείο που μεταδίδεται από μια πηγή (μέσο ενημέρωσης, κλπ) σε ένα δέκτη/κάθε στοιχείο που έχει ενδιαφέρον για κάποιον, που θα ήθελε κάποιος να γνωρίζει/ οτιδήποτε ασυνήθιστο, μη προσδοκώμενο λέγεται σε κάποιον(λεξικό Νέας Ελληνικής γλώσσας, Γ Μπαμπινιώτη)

Σχολική αξιολόγηση: Με τον όρο αξιολόγηση του μαθητή εννοούμε τη συστηματικά οργανωμένη και συνεχή διαδικασία ελέγχου του βαθμού στον οποίο κατακτώνται από τους μαθητές οι σκοποί και οι στόχοι τους οποίους επιδιώκει το σχολείο. Υπό την έννοια αυτή η αξιολόγηση αποτελεί οργανικό στοιχείο της διδακτικής πράξης η οποία αρχίζει 1. Με τον καθορισμό των στόχων των διδακτικών δραστηριοτήτων, 2. Συνεχίζεται με την παρακολούθηση της πορείας κατάκτησής τους από τους μαθητές και 3. Ολοκληρώνεται με τον έλεγχο επίτευξής τους και την ανατροφοδότηση

Είδη αξιολόγησης:

- Διαγνωστική(εντοπισμός αδυναμιών και κενών, ώστε να σχεδιαστεί η νέα γνώση προς διδασκαλία).

- Διαμορφωτική (αξιολόγηση κατά τη διδακτική πράξη).

- Τελική ή αθροιστική (μετά την ολοκλήρωση της διδακτικής πράξης).

Σημασία της αξιολόγησης

- Για το μαθητή
- Για το γονέα
- Για τον καθηγητή (ανατροφοδότηση)

Η σημερινή κατάσταση –προβλήματα

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ο όρος παιδεία, με την ευρύτερη έννοια, δεν αναφέρεται, βέβαια, μόνο στο εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά συνδέεται με έννοιες, όπως: η «μόρφωση», η «αγωγή» και η «κουλτούρα» και εμπεριέχει ένα πλήθος παραγόντων που επηρεάζουν την πνευματική ανάπτυξη και τη διαμόρφωση του ήθους και της συμπεριφοράς του ανθρώπου. Τέτοιοι παράγοντες (εκτός από την εκπαίδευση) είναι: **η οικογένεια, τα μέσα ενημέρωσης, η θρησκεία, η τέχνη, η επιστήμη, οι θεσμοί και οι νόμοι της πολιτείας, το επάγγελμα και το κοινωνικό περιβάλλον.**

Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ως σύνολο των πνευματικών κατακτήσεων του ανθρώπου και συντελεστής της κοινωνικής ολοκλήρωσης του, η παιδεία αποβλέπει στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του νέου και την ομαλή ένταξη του στις κοινωνικές διαδικασίες. Πιο συγκεκριμένα:

ΑΤΟΜΟ

1. Εξασφαλίζει τη διεύρυνση των νοητικών δυνατοτήτων του (κρίση, αντίληψη, λογική, δημιουργική φαντασία) που επιτρέπουν την κατανόηση και ερμηνεία του φυσικού και κοινωνικού χώρου και τη διαμόρφωση μιας σφαιρικής και ολοκληρωμένης εικόνας του κόσμου. Διαμορφώνονται άτομα ικανά να αντιστέκονται στο δογματισμό και την προκατάληψη, να επεξεργάζονται τις πληροφορίες και να διατηρούν την αυτονομία και την ιδιαιτερότητα τους.
2. Ευνοεί τη συνειδητοποίηση και την ανάπτυξη των έμφυτων κλίσεων και δεξιοτήτων του (αυτογνωσία) με στόχο τη διάπλαση δημιουργικής προσωπικότητας.

Προσανατολίζει το νέο επαγγελματικά σύμφωνα με τις έμφυτες κλίσεις και επιθυμίες του, αλλά και τις κοινωνικές συνθήκες και ανάγκες, ώστε να εξασφαλίσει την οργανική ένταξη του στις παραγωγικές δομές. Παράλληλα, εφοδιάζει το νέο με την απαραίτητη τεχνογνωσία και εμπειρία, προκειμένου να αντεπεξέλθει στον αυξημένο επιστημονικό και επαγγελματικό ανταγωνισμό της εποχής μας.

3. Καθιστά το άτομο ικανό να διακρίνει την ομορφιά στην καθημερινή ζωή, να βιώνει το ωραίο, να αποφεύγει την τυποποίηση της εποχής μας και την κυριαρχία του ψυχρού ορθολογισμού.
4. Καλλιεργεί τα αισθητικά κριτήρια και αυξάνει τη δεκτικότητα του ανθρώπου απέναντι στα ερεθίσματα του περιβάλλοντος.
5. Εξευγενίζει το συναισθηματικό κόσμο του ατόμου παρέχοντας ποιότητα στις πράξεις και τη ζωή του.
6. Συμβάλλει στη συναισθηματική ωρίμανση του νέου μέσα από την ανάπτυξη της ικανότητας του να κατανοεί και να ελέγχει τα συναισθήματα του.
7. Επιδιώκει τη διαμόρφωση ενός σταθερού κώδικα αξιών και συμπεριφοράς στις σχέσεις του ανθρώπου με τους άλλους, ώστε να έχει άξονες αναφοράς στη ζωή του και να προσανατολίζεται προς το ηθικά ανώτερο.
8. Προβάλλει υψηλά ηθικά πρότυπα· διαμορφώνει ηθική συνείδηση και ορθά κριτήρια στο άτομο, ώστε να διακρίνει το δίκαιο από το άδικο και να οδηγείται στην αυτοβελτίωση βιώνοντας τις ανθρωπιστικές αξίες.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

9. Στοχεύει στην κατανόηση της σημασίας των ηθικών αξιών για την κοινωνική συνοχή και την ανάπτυξη της κοινωνίας.
10. Ασκει το νέο στην ομαδική ζωή, την υπευθυνότητα και τη συλλογικότητα και προετοιμάζει τη δημιουργική ένταξη του στο σύνολο.
11. Ευνοεί την προσαρμογή του νέου σε ένα σύνολο αρχών και αξιών, που συνδέονται με την κοινωνική ζωή και συγκροτούν ένα σύστημα αναφοράς γι' αυτόν.

ΠΟΛΙΤΕΙΑ

12. Ενισχύει την επαφή με τους πολιτικούς θεσμούς και τις αξίες, τις δομές και την οργάνωση του πολιτικού χώρου και μεταδίδει τα στοιχεία του πολιτικού πολιτισμού μιας κοινωνίας.
13. Παρέχει ερεθίσματα πολιτικής σκέψης και προβληματισμού με στόχο τη διαμόρφωση προσωπικής κοσμοθεωρίας και την ιδεολογική συγκρότηση του ατόμου.
14. Εκπαιδεύει τους νέους στο δημιουργικό διάλογο, στην αποφυγή του φανατισμού και διαμορφώνει ελεύθερους, υπεύθυνους και ενεργούς πολίτες με δημοκρατικό ήθος.

ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΑ

15. Εξοικειώνει τους νέους με τις διάφορες εκφάνσεις του πολιτισμού (παράδοση, μνημεία, τέχνη, γλώσσα, αθλητισμός κ.ά.), ώστε να τις εντάξουν στη ζωή τους, αναπτύσσοντας τη γόνιμη σκέψη και το δημιουργικό προβληματισμό.
16. Διαφυλάσσει και ενισχύει την εθνική και πολιτιστική ταυτότητα μέσα από την επαφή με τα δημιουργήματα του εθνικού πολιτισμού.
17. Αναπτύσσει το οικουμενικό πνεύμα, με τη γνωριμία της πανανθρώπινης παράδοσης και την κατανόηση της ενότητας του ανθρώπινου πνεύματος και του παγκόσμιου πολιτισμού.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Παρά τις κατά καιρούς δομικές αλλαγές και την πρόοδο που συντελέστηκε στα εκπαιδευτικά μας πράγματα τα τελευταία χρόνια, αποτελεί κοινό τόπο ότι εγγενείς αδυναμίες του εκπαιδευτικού μας συστήματος και χρόνια προβλήματα υπονομεύουν το ρόλο του,

Κύρια προβλήματα είναι:

1. Αδυναμία της εκπαίδευσης να ανταποκριθεί στις αυξημένες απαιτήσεις εποχής μας

- Ανεπαρκής υλικοτεχνική υποδομή, ελλείψεις σε τεχνολογικά μέσα και καθυστέρηση στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών.
 - Ελλιπής επιμόρφωση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών.
 - Απουσία μακροπρόθεσμου σχεδιασμού και οργάνωσης.
- Αποτέλεσμα είναι η εκπαίδευση να παράγει πτυχιούχους χωρίς την απαιτούμενη σύγχρονη, επιστημονική και επαγγελματική κατάρτιση.

2. Αναντιστοιχία της εκπαίδευσης με τις ανάγκες της οικονομίας και της κοινωνίας

- Έλλειψη οργανωμένου επαγγελματικού προσανατολισμού, λεπτομερούς και έγκυρης ενημέρωσης για τις προοπτικές των σχολών -σύμφωνα με τις ανάγκες της εποχής- και τα κορεσμένα επαγγέλματα.
 - Μαζικός προσανατολισμός των νέων στα Α.Ε.Ι., με αποτέλεσμα το πλήθος των άνεργων πτυχιούχων και την υποβάθμιση των τεχνικών - χειρωνακτικών επαγγελμάτων.
 - Υποβάθμιση της αξίας των πτυχίων και της λειτουργίας των Πανεπιστημίων.
- Συνέπεια είναι η όξυνση των κοινωνικών προβλημάτων και η διαίωσιση της χαμηλής παραγωγικότητας της ελληνικής οικονομίας.

3. Εξετασιοκεντρικός χαρακτήρας του εκπαιδευτικού συστήματος

- Χρησιμοθηρική αντιμετώπιση της γνώσης και καλλιέργεια του ανταγωνισμού και της βαθμοθηρίας.
- Μηχανική αποστήθιση έτοιμων γνώσεων και παραμέληση της κριτικής ικανότητας και της προσωπικής αναζήτησης της γνώσης.
- Μετατροπή του σχολείου σε διαρκές εξεταστικό κέντρο, με αποτέλεσμα να αδυνατεί να επιτελέσει τους πλατύτερους παιδευτικούς του στόχους.

- Μεταλλαγή του Λυκείου σε «προθάλαμο» των Α.Ε.Ι., με συνέπεια να κινδυνεύει να απωλέσει τον αυτοτελή του ρόλο ως βαθμίδα της Γενικής Παιδείας.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Ο εκσυγχρονισμός και η αναβάθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος, ώστε αυτό να [ανταποκρίνεται στις αυξημένες απαιτήσεις της τεχνολογικά προηγμένης εποχής μας και να διαμορφώνει ανθρώπους με δεξιότητες και δημιουργική σκέψη, αποτελεί μια πρόκληση για την ελληνική κοινωνία. Για την επίτευξη αυτού του στόχου επιβάλλεται:

1. Εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στο σχολείο

- Χρήση των νέων τεχνολογιών που παρέχουν απεριόριστες δυνατότητες μάθησης και ωθούν την εκπαίδευση σε ενδιαφέρουσες αλλαγές. Εξοικείωση του μαθητή με τις νέες τεχνολογίες, ώστε να είναι προετοιμασμένος για τις υψηλές απαιτήσεις της τεχνολογικής εποχής μας.
- Εκπαίδευση του νέου στην αξιολόγηση, την επιλογή και κατανόηση των πληροφοριών.

2. Νέος ρόλος του εκπαιδευτικού στο σχολείο της δημιουργικότητας

- Αλλαγή του ρόλου του εκπαιδευτικού, ώστε από απλός μεταδότης γνώσεων να μετατραπεί σε συντονιστή της μαθησιακής διαδικασίας.
- Οργάνωση της διδασκαλίας με τρόπους που ενθαρρύνουν την πρωτοβουλία και τη συμμετοχή του μαθητή στο μαθησιακό περιβάλλον. Έμφαση στη βιωματική μάθηση και όχι στην απομνημόνευση έτοιμων γνώσεων.

3. Απαγκίστρωση του σχολείου από τη χρησιμοθηρική αντίληψη

- Αποσύνδεση του σχολείου από την ωφελμιστική αντιμετώπιση της γνώσης και το αγχωτικό πνεύμα των εξετάσεων, που επιβάλλουν τη στείρα απομνημόνευση.

4. Σύνδεση εκπαίδευσης και οικονομίας

- Μακροπρόθεσμος σχεδιασμός για τη σύνδεση της εκπαίδευσης με την οικονομία. Παροχή δυνατοτήτων και προϋποθέσεων στο νέο, για να αντεπεξέλθει σε ένα ανταγωνιστικό παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον στην οικονομία, την επικοινωνία, την πολιτική και τον πολιτισμό.
- Ενίσχυση του φορέα επαγγελματικού προσανατολισμού των νέων με λεπτομερή πληροφόρηση και ενημέρωση για τα κορεσμένα επαγγέλματα και τις επαγγελματικές προοπτικές.

5. Διαμόρφωση πολυπολιτισμικής συνείδησης

- Εισαγωγή νέων μαθημάτων με αναφορές σε σύγχρονα θέματα, όπως για παράδειγμα στα ανθρώπινα δικαιώματα και προσαρμογή των σχολικών βιβλίων στις απαιτήσεις που επιβάλλει η Ευρωπαϊκή Ενοποίηση και η πολυπολιτισμικότητα: προβολή της Ευρωπαϊκής ταυτότητας και απαλοιφή στερεοτύπων με στόχο την αποδοχή της διαφορετικότητας.

Ανάδειξη της πολιτιστικής ιδιαιτερότητας κάθε λαού, αλλά και των στοιχείων που συνδέουν τους λαούς μεταξύ τους.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Πνευματική αναβάθμιση της χώρας- Ερευνητικό έργο για την προώθηση της επιστήμης και της τεχνολογίας- Προσφορά εξειδικευμένης γνώσης και προετοιμασία για επαγγελματική αποκατάσταση των νέων
- Διαμόρφωση κοινωνικής και πολιτικής συνείδησης (ώριμους, δραστήριους πολίτες με δημοκρατικές αξίες και αρχές).
- Συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας στο πλαίσιο της παγκόσμιας κοινωνίας (προγράμματα, ανταλλαγές φοιτητών, σύνδεση Παν/μιων – εταιριών κλπ) .

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

- Γιγαντισμός: υπεράριθμοι φοιτητές.
- Χαμηλή ποιότητα παρεχόμενης εκπαίδευσης.
- Δασκαλοκεντρική παιδαγωγική διαδικασία, προβολή της αυθεντίας του καθηγητή. Παθητική αποδοχή της γνώσης, απουσία αυτενέργειας των φοιτητών.
- Απουσία ενδιαφε'ροντος από τους φοιτητές, ο ζήλος και η αγωνιστικότητα τους εξαντλούνται στις τελευταίες τάξεις του λυκείου λόγω του εξουθενωτικού συστήματος εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- Αποσπασματικότητα στη γνώση, μερική και αποσπασματική προσέγγιση της γνώσης, με αποτέλεσμα την ημιμάθεια και την άγνοια.
- Αδυναμία παρακολούθησης των σύγχρονων επιστημονικών θεωριών, αναχρονιστικά προγράμματα σπουδών.
- Απουσία ερευνητικής δραστηριότητας, που θα προωθεί την επιστήμη και την τεχνολογία.
- Μονομερής τεχνοκρατικός στόχος της μόρφωσης, απώλεια του ανθρωπιστικού προσανατολισμού.
- Λανθασμένη κοινωνική νοοτροπία που συνδέει τον πανεπιστημιακό τίτλο με την κοινωνική άνοδο ως σύμβολο κοινωνικής διαφοροποίησης.
- Υλικοτεχνικά προβλήματα (έλλειψη οικονομικών πόρων, ελλιπείς βιβλιοθήκες, συγγράμματα, εργαστήρια, κτίρια, υπεράριθμοι φοιτητές).
- Κομματικοποίηση και διοικητική δυσλειτουργία των αυτοτελών ΑΕΙ
- Άνιστες ευκαιρίες: οι οικονομικά εύποροι και οι κάτοικοι των αστικών κέντρων έχουν περισσότερες ευκαιρίες μόρφωσης.

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

- Εκσυγχρονισμός των μεθόδων διδασκαλίας και της παρεχόμενης γνώσης.
- Κρατικός προγραμματισμός και οικονομικές παροχές για την επίλυση των υλικοτεχνικών προβλημάτων.
- Αξιοκρατία στην πρόσληψη προσωπικού, ώστε οι πανεπιστημιακοί δάσκαλοι να είναι εξειδικευμένοι.
- Δραστηριοποίηση του φοιτητικού κινήματος, ώστε να διεκδικήσει και να αγωνιστεί για τη βελτίωση της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, αποδέσμευση από μικροπολιτικά συμφέροντα.

ΣΧΕΣΗ ΜΑΘΗΤΗ- ΔΑΣΚΑΛΟΥ/ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΔΑΣΚΑΛΟΥ

Με βάση τον κείμενο του σχ. Βιβλίου, σελ.262 «ΠΑΙΔΕΙΑ ΔΥΝΑΜΙΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΗΣ» (αποσπάσματα-επιχειρήματα)

- Εκείνο που περιμένει ο μαθητής(από το δάσκαλο) –ας είναι και ανεπίγνωστα- είναι κάτι πολύ πιο πλατύ και πολύ πιο βαθύ από το να πλουτίσει το μυαλό του με ορισμένα γνωστικά στοιχεία.
- Ο νέος γυρεύει να βρει στο δάσκαλό του τον οδηγό ζωής , κι έτσι που είναι ακόμα γεμάτος φλόγα και όνειρο και δίχως πείρα...έτσι που πιστεύει απόλυτα στην ηθική και πνευματική δύναμη του ανθρώπου, είναι το μόνο φυσικό να δοθεί ...στο δασκαλό του που τον περιμένει άξιο να του δείξει το δρόμο για την κατάκτηση της ζωής.
- ...το χρέος του οδηγού είναι όχι να επιβάλει στην ανήσυχη, ξύπνια νεανική ψυχή μια πίστη έτοιμη. Το χρέος του οδηγού είναι να του προβάλλει τις αξίες της ζωής, να του ξυπνήσει τον πόθο του καλού και τέλος να βοηθήσει να τονωθούν μέσα του οι δυνάμεις της ψυχής, αυτές που θα τον στηρίξουν να θεμελιώσει ο ίδιος ...την πίστη σε κάθε μεγάλη αξία της ζωής.
- ...σε μια παιδεία, φτάνει να αξίζει το όνομα αυτό πραγματικά, και οι δύο πλευρές ταυτόχρονα και παίρνουν και δίνουν...
- Όπως ο μαθητής το δασκαλό του, το ίδιο βλέπει κι ο δάσκαλος το μαθητή του πιο πάνω απ' ό,τι πραγματικά στέκει, υπερτιμώντας τον πάντοτε, και ηθικά και πνευματικά...Η ατμόσφαιρα αυτής της αμοιβαίας πίστης και αγάπης δίνει στο νέο τον πιο βαρύ οπλισμό για να αντιμετωπίσει και αργότερα της ζωής τη δοκιμασία με απόλυτη δύναμη κι αισιοδοξία....
- Δεν ξεχνούμε βέβαια πως πέρα από την παιδεία υπάρχει και η φύση ...υπάρχουν αδυναμίες έμφυτες που και η καλύτερη διδασκαλία δεν μπορεί να τις ξεριζώσει. Όμως η σημασία του δασκάλου δείχνεται ακριβώς όταν ο μαθητής ...αγωνίζεται να πραγματώσει τον καλύτερο εαυτό του....
- Μας ενδιαφέρει η γνώση και η επιστήμη γενικά, τι προσφέρει στον άνθρωπο, όταν αρχίσει να την κατακτά, άσχετα ποιον ειδικό κλάδο αποφάσισε να ακολουθήσει στη ζωή του...Εδώ μας ενδιαφέρει αν καλλιεργεί την ψυχή του, αν τον κάνει άνθρωπο -το τονίζω και πάλι-άσχετα αν η επιστήμη αυτή είναι θεωρητική ή εφαρμοσμένη, η φιλολογία ή η χημεία ή η ιατρική.
- Όμως έξω από την επιστήμη υπάρχει κι ένας άλλος , πολύ πιο μεγάλος αντικειμενικός δεσμός που δένει το μαθητή με το δάσκαλο: η αγάπη της πατρίδας...Γιατί το έργο του επιστήμονα δεν είναι μόνο να γράψει πέντε δέκα βιβλία, άξια να συντελέσουν στην πρόοδο της παγκόσμιας επιστήμης. ..Έργο του είναι ακόμα να προαγάγει υλικά και πνευματικά την πατρίδα του...
- Μέσα σ' αυτή τν αμοιβαία σχέση αγάπης κι αυστηρότητας περνούν τα χρόνια της κοινής προσπάθειας, κι όταν φτάσει η ώρα του χωρισμού, ο ώριμος προπε'μπει το νέο στη ζωή με την ευχή να γίνει κάποτε καλύτερός του...
- ...ύστερα από χρόνια πολλά σε μιαν άλλη πολιτεία ένας άνδρας αγνωστός σου ...να σε πλησιάσει έπειτα να σου φανερώσει πως ήταν μαθητής σου κάποτε ...και

μια στιγμή να σου πει « Μου είχες δώσει γνώσεις πολλές αλήθεια. Όμως αυτές δεν είχαν και τόση σημασία. Θα μπορούσα να τις βρω και σε βιβλία πολύ σοφότερά σου. Αυτό που με κάνει να μη σε ξεχνώ είναι κάτι άλλο: Είναι η πίστη και η αγάπη στον άνθρωπο που κατόρθωσες να στηρίζεις μέσα μου»

Επιχειρηματολογήστε:

- Πώς πρέπει να αντιμετωπίζει δάσκαλος το μαθητή;

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

(Με βάση τον κείμενο του σχ. Βιβλίου, σελ.237 Αλέξανδρου Δελμούζου, ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΜΟΡΦΩΣΗ) (αποσπάσματα-επιχειρήματα)

- Στα νεώτερα χρόνια, παντού για απώτερο σκοπό της παιδείας έβαζαν τον ηθικό χαρακτήρα. ...Γυρεύαμε να συνηθίσουμε το άτομο στην κοινωνική αρετή: να μην κάνει στον άλλο ό, τι δε θα ήθελε και οι άλλοι να του κάνουν. ...Γυρεύαμε αλληλοβοήθεια, αγάπη, ειλικρίνεια, τιμότητα, δικαιοσύνη κλπ. Αρετές που δίνουν την έννοια του ανθρωπισμού. Ο ανθρωπισμός όμως αυτός περιοριζόταν, έπρεπε να περιορίζεται μέσα στα όρια τα κρατικά...Οι άλλοι λαοί, και προπάντων οι γειτονικοί ήταν για το σχολείο και τα παιδιά του ή αδιάφοροι ή εχθρικοί...
- Το σχολείο συνειδητά έπρεπε να καλλιεργεί με όλα του τα μέσα ...ιδέες και ιδιότητες αντίθετες με τον ενδοκρατικό ανθρωπισμό. Ετσι την ιδεολογία του, την εργασία του τη χαρακτηρίζει μια βαθύτατη εσωτερική αντίφαση.
- Ο κλονισμός όμως ήταν βαθύτερος...με τον παγκόσμιο πόλεμο έγινε πιο χτυπητή και πιο συνειδητή και μια άλλη αντίφαση, ενδοκρατική αυτή...η υποτίμηση και η αδικία δεν περιορίζονται στις σχέσεις των λαϊκών ομάδων μεταξύ τους αλλά χαρακτηρίζουν σε πολλά και τις σχέσεις που έχουν οι διάφορες κοινωνικές τάξεις και ομάδες μέσα στο ίδιο εθνικό ή κρατικό συγκρότημα...
- ...ο κάθε άνθρωπος ζει αληθινά κι εντατικά τον εαυτό του κυρίως στον τόπο του, στο έθνος που ασύνειδα τον έχει μορφώσει. Το ίδιο κι ο ανθρώπινος πολιτισμός δεν είναι κάτι αόριστο και αχρωμάτιστο αλλά η συνισταμένη από εθνικούς πολιτισμούς...Από τα παραπάνω βγαίνει πως ο εθνισμός δεν είναι αυθαίρετο δημιούργημα της φαντασίας ή απλή υπηκοότητα που μπορούμε να την πετάξουμε ή να την αντικαταστήσουμε, όπως εμείς θέλομε...Το άτομο μόνο και μόνο γιατί γεννιέται και μεγαλώνει σε ωρισμένη λαϊκή ομάδα και τόπο, παίρνει βαθύτατα εθνική σφραγίδα, μορφώνεται εθνικά και χωρίς το σχολείο...
- Η παιδεία όμως, αν θέλει να πετύχει το σκοπό της και να βοηθήσει για ένα καλύτερο μέλλον και του τόπου της και της ανθρωπότητας, πρέπει ...την έννοια της εθνικής αγωγής να την πλατύνει. Να την πλατύνει και προς τα μέσα και έξω από τα σύνορα των λαών.
- Όσο φτωχή και αν είναι η πραγματικότητα όπου δουλεύει ένα σχολείο, το δάσκλό του πρέπει να τον εμπνέει έν ιδανικό : ο ανθρωπισμός, ο καθολικός ανθρωπισμός. Να βοηθάει κι αυτός με το έργο του να υψώνεται ολοένα η ανθρώπινη ζωή και ο

πολιτισμός της . Ένα ιδανικό χωρίς τέρμα, γιατί δεν έχει τέρμα ο δρόμος της ανθρώπινης ψυχής...Σ' αυτόν ένας δρόμος φέρνει: η σωστή εθνική μόρφωση.

- Έτσι βλέπω το νόημα της εθνικής αγωγής, της συστηματικής προσπάθειας για τη μόρφωση του ατόμου και του λαού με απώτερο σκοπό τον καθολικό ανθρωπισμό.
- Τα αναγνωστικά των σχολείων πρέπει να αφήσουν υλικό που εμποδίζει τη σωστή εκτίμηση και του εαυτού μας και των άλλων, και από την άλλη μεριά να περιλάβουν υλικό πολύτιμο, που ασφαλώς έχει ο πολιτισμός κάθε τόπου....
- ...άλλα μέτρα πχ. από καιρό σε καιρό ειδικά εκπαιδευτικά συνέδρια της Βαλκανικής, ταξίδια των εκπαιδευτικών στις γειτονικές χώρες....
(κρατήθηκε η ορθογραφία του κειμένου)

Να εξηγήσετε γιατί: Τα αναγνωστικά των σχολείων πρέπει να αφήσουν υλικό που εμποδίζει τη σωστή εκτίμηση και του εαυτού μας και των άλλων, και από την άλλη μεριά να περιλάβουν υλικό πολύτιμο, που ασφαλώς έχει ο πολιτισμός κάθε τόπου....

Επιχειρηματολογήστε:

- Ποια είναι η αξία της ιστορικής γνώσης;
- Θεωρείτε σήμερα χαμηλό το επίπεδο των ιστορικών γνώσεων που κατέχουν οι μαθητές; Αν ναι ποια είναι η αιτία αυτού του φαινομένου;

ΚΕΙΜΕΝΟ 1ο Ανθρωπιστική Παιδεία και εκπαίδευση

Η ανθρωπιστική παιδεία και η θέση της στα σχολικά προγράμματα είναι ένα από τα πιο πολυσυζητημένα, όχι όμως και λυμένα προβλήματα της εκπαιδευτικής πραγματικότητας και στη χώρα που γέννησε το αγαθό της παιδείας. Συνήθως, το θέμα της ανθρωπιστικής παιδείας έρχεται στην επικαιρότητα, όταν γίνεται συζήτηση για τη θέση των αρχαίων ελληνικών στην εκπαίδευση. Τούτο οφείλεται στην ταύτιση των ανθρωπιστικών σπουδών για ένα μεγάλο διάστημα με την αρχαιογνωσία και τις κλασικές φιλολογικές σπουδές που θεωρούνταν ως μόνη πηγή αλλά και θεματοφύλακες της ανθρωπιστικής παιδείας. Μια τέτοια αντίληψη στένεψε και υποβίβασε τελικά τις ανθρωπιστικές σπουδές σε μια παγιωμένη μεθοδολογία, σε μια ενασχόληση με μια στεγανή φιλολογική προσέγγιση των πολιτιστικών δημιουργημάτων με επίκεντρο τη γλώσσα, επιμένοντας σχολαστικά στην τεχνολογία της γραμματικής και του συντακτικού της, αφήνοντας την ερμηνεία, τη νοηματοδότηση και τις αξίες στο περιθώριο. [...]

Αλλά οι ανθρωπιστικές σπουδές στην εκπαίδευση, ως ολόπλευρη μόρφωση και καλλιέργεια της προσωπικότητας των νέων, πραγματοποιούνται μέσα από ένα σύνολο γνώσεων και η αξία τους έγκειται στη συμβολή τους για την κοινωνική, πνευματική και αισθητική ανασυγκρότηση με οδηγό τη δημιουργική συνέχεια της πολιτισμικής παράδοσης. Περιεχόμενο της ανθρωπιστικής παιδείας είναι όλα τα δημιουργήματα του ανθρώπινου πολιτισμού. Δίπλα στα παραδοσιακά αντικείμενα της σπουδής στη γλώσσα και τη λογοτεχνία (αρχαία και σύγχρονη), στη σπουδή της φιλοσοφίας, της ιστορίας, της θεολογίας, των καλών τεχνών, των κοινωνικών επιστημών, οι ανθρωπιστικές σπουδές είναι ανάγκη να διαλέγονται και να προσλαμβάνουν στοιχεία και από τις θετικές και τεχνολογικές επιστήμες. [...]

Η συστηματική επανεισαγωγή της ανθρωπιστικής παιδείας ιδιαίτερα για μας τους Έλληνες συνιστά καθολική απαίτηση για ποιότητα ζωής και αποτελεί όχι μια φολκλορικού τύπου απόδοση τιμής στο ένδοξο μας παρελθόν αλλά κυριολεκτικά μια στρατηγική του μέλλοντος. Βιώνουμε σαν κοινωνία οξύτατο το πρόβλημα της δραματικής πτώσης του επιπέδου της κατά κεφαλήν παιδείας με επιπτώσεις στην κοινωνική συνοχή, στην οικονομία, στην πολιτιστική ταυτότητα και ιστορική μνήμη αλλά κυρίως και κατεξοχήν στην ποιότητα της ζωής. Ένα εξετασιοκεντρικό σχολείο όπως είναι το σημερινό λύκειο που αποβλέπει ως στενός διάδρομος προς την Τριτοβάθμια εκπαίδευση αναιρεί και ακυρώνει την όποια μορφωτική λειτουργία των διαφόρων μαθημάτων και συνιστά σαρκοφάγο της ανθρωπιστικής παιδείας. Ωστόσο, η ανθρωπιστική παιδεία θα πρέπει να είναι πολιτικά και πρακτικά εφαρμόσιμη σε ένα σύστημα παιδείας και όχι απλώς ρητορική για τα ελλείποντα και κακώς κείμενα στην εκπαίδευση.

[...] Η ύπαρξη της ανθρωπιστικής παιδείας όχι μόνο δεν περιορίζει τις δυνατότητες των ανθρώπων για εξειδίκευση, όπως διατείνονται οι παντός είδους τεχνοκράτες, αλλά, αντίθετα, ενισχύει την ικανότητα ευέλικτης προσαρμογής στις προκλήσεις της εποχής μας. Η ευρύτητα γνώσεων αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία μπορεί να δομηθεί τόσο η ευελιξία όσο και η δυνατότητα συνεχούς ανανέωσης και επικαιροποίησης της γνώσης. Η γνώση οφείλει να διατηρήσει ένα σεβαστό κομμάτι αυτονομίας, για να μπορεί έτσι να αναστοχάζεται γύρω από τον εαυτό της.

Ο αιώνας που πέρασε χαρακτήρισε την είσοδο του ανθρώπου σε επαναστατικές μορφές γνώσεων στο χώρο της φυσικής έρευνας. Η εκτεταμένη χρήση των τεχνολογιών της πληροφορίας επιδρά ήδη καταλυτικά σε όλα τα επίπεδα της ανθρώπινης δραστηριότητας. [...] Ωστόσο, ο κίνδυνος για την ανθρωπότητα ασφαλώς και δεν προέρχεται από την ανάπτυξη της γνώσης αλλά από το όραμα και

τον τρόπο διαχείρισής της. Σε μια τέτοια προοπτική, ο ρόλος της ανθρωπιστικής παιδείας ως νοηματοδότησης του βίου και οργανικής σύνδεσης της εκπαίδευσης με τις πανανθρώπινες και οικουμενικές αξίες του πολιτισμού είναι όσο ποτέ άλλοτε επίκαιρος και επιτακτικός.

Σταύρου Γιαγκάζογλου, «Ανθρωπιστική Παιδεία και εκπαίδευση» (απόσπασμα)
(πηγή: <http://www.pi-schools.gr/lessons/religious/analekta/10.pdf>)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1. Να παρουσιάσετε το κείμενο σε μία περίληψη 120 λέξεων.**
- 2. Στο παρακάτω απόσπασμα εμπεριέχεται ένας συλλογισμός. Να εντοπίσετε τις προκείμενες και το συμπέρασμα.**
«Τούτο οφείλεται στην ταύτιση των ανθρωπιστικών σπουδών για ένα μεγάλο διάστημα με την αρχαιογνωσία και τις κλασικές φιλολογικές σπουδές που θεωρούνταν ως μόνη πηγή αλλά και θεματοφύλακες της ανθρωπιστικής παιδείας. Μια τέτοια αντίληψη στένεψε και υποβίβασε τελικά τις ανθρωπιστικές σπουδές σε μια παγωμένη μεθοδολογία, σε μια ενασχόληση με μια στεγανή φιλολογική προσέγγιση των πολιτιστικών δημιουργημάτων με επίκεντρο τη γλώσσα, επιμένοντας σχολαστικά στην τεχνολογία της γραμματικής και του συντακτικού της, αφήνοντας την ερμηνεία, τη νοηματοδότηση και τις αξίες στο περιθώριο.»(1η παράγραφος)
- 3. Ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι η ευρύτητα γνώσεων αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία μπορεί να δομηθεί τόσο η ευελιξία όσο και η δυνατότητα συνεχούς ανανέωσης και επικαιροποίησης της γνώσης.**
*Για ποιους λόγους είναι, κατά τη γνώμη σας, αναγκαία η ευρύτητα των γνώσεων σήμερα και με ποιους τρόπους το σχολείο θα μπορούσε να την καλλιεργήσει στους μαθητές και τις μαθήτριες;
Να αναπτύξετε την άποψή σας σε ένα άρθρο 450 περίπου λέξεων, που θα μπορούσε να δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας.*

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ 1η

Το κείμενο αναφέρεται στην ανάγκη ένταξης της ανθρωπιστικής παιδείας στα προγράμματα σπουδών. Αρχικά ο συγγραφέας τονίζει την υποβάθμιση της ανθρωπιστικής παιδείας λόγω της ταύτισής της με τη φιλολογία, όπου έμφαση δίδεται όχι στο περιεχόμενο αλλά στη γλωσσική επεξεργασία των κειμένων. Στη συνέχεια αναφέρει την προσφορά των ανθρωπιστικών σπουδών στην ολόπλευρη καλλιέργεια του νέου και την ανάγκη συνδυασμού των επιτευγμάτων του ανθρώπινου πνεύματος, των θεωρητικών και των θετικών επιστημών. Αναφέρεται επίσης στην ανάγκη εισαγωγής ουσιαστικής ανθρωπιστικής παιδείας, λόγω των σημερινών κοινωνικο-οικονομικών προβλημάτων στην Ελλάδα, η οποία αναιρείται από το υπάρχον χρησιμοθηρικό σύστημα. Τέλος κατάληγει πως η ανθρωπιστική παιδεία, η οποία δεν αντιτίθεται στην εξειδίκευση, βοηθά μέσω τη γνώσης το άτομο να προσαρμόζεται στις ανάγκες της σύγχρονης κοινωνίας, η οποία δεν κινδυνεύει από την γνώση αλλά από τους τρόπους εφαρμογής της.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ 2η

Το κείμενο αναφέρεται στην ανάγκη ένταξης της ανθρωπιστικής παιδείας στα προγράμματα σπουδών. Αρχικά ο συγγραφέας αναφέρεται στην υποβάθμιση της ανθρωπιστικής παιδείας λόγω της ταύτισής της με τη φιλολογία, όπου προβάλλεται η γλωσσική επεξεργασία των κειμένων και αγνοείται το περιεχόμενο. Στη συνέχεια υποστηρίζει πως η ολοκλήρωση της προσωπικότητας του νέου υλοποιείται μέσω των ανθρωπιστικών σπουδών, οι οποίες περιλαμβάνουν το σύνολο της γνώσης όχι μόνο των θεωρητικών αλλά και των θετικών επιστημών. Αναφέρεται επίσης στην ανάγκη εισαγωγής ουσιαστικής ανθρωπιστικής παιδείας στην Ελλάδα, η οποία αναιρείται από το υπάρχον χρησιμοθηρικό σύστημα με σοβαρές συνέπειες στην κοινωνία. Τέλος κατάληγει πως η ανθρωπιστική παιδεία δεν αντιτίθεται στην εξειδίκευση αλλά συντελεί στην προσαρμογή του ατόμου στις ανάγκες της σύγχρονης κοινωνίας, η οποία δεν κινδυνεύει από την γνώση αλλά από τους τρόπους εφαρμογής της.

2. Στο παρακάτω απόσπασμα εμπεριέχεται ένας συλλογισμός.

Α΄ προκειμ.

Υπήρξε ταύτιση των ανθρωπιστικών σπουδών για ένα μεγάλο διάστημα με την αρχαιογνωσία και τις κλασικές φιλολογικές σπουδές που θεωρούνταν ως μόνη πηγή αλλά και θεματοφύλακες της ανθρωπιστικής παιδείας.

Β΄ προκειμ

Μια τέτοια αντίληψη στένεψε και υποβίβασε τελικά τις ανθρωπιστικές σπουδές σε μια παγιωμένη μεθοδολογία, σε μια ενασχόληση με μια στεγανή φιλολογική προσέγγιση των πολιτιστικών δημιουργημάτων με επίκεντρο τη γλώσσα, επιμένοντας σχολαστικά στην τεχνολογία της γραμματικής και του συντακτικού της,

ΕΠΟΜΕΝΩΣ: ΜΙΑ ΤΕΤΟΙΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ αφήνει την ερμηνεία, τη νοηματοδότηση και τις αξίες στο περιθώριο.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2ο Τεχνολογικές καινοτομίες στην Εκπαίδευση

Ακόμη και οι πιο **παραδοσιακοί** παιδαγωγοί του δυτικού κόσμου έχουν αντιληφθεί πλέον ότι η τεχνολογία παρέχει στην εκπαίδευση κάποιες δυνατότητες πρωτόγνωρες και την ωθεί προς ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες αλλαγές. Για παράδειγμα, μας επιτρέπει να διερευνούμε υποθετικά ερωτήματα, να προσομοιώνουμε καταστάσεις και φαινόμενα, να κάνουμε ορατά πράγματα που διαφορετικά θα έμεναν αόρατα και να κατανοούμε με **σαφήνεια** αφηρημένες έννοιες. Αυτή η παραδοχή δεν έγινε βεβαίως από τη μια ημέρα στην άλλη. Από την κλασική αντίληψη ως τη μοντέρνα εκδοχή κύλησε πολύ νερό και... διαφωνίες στο αυλάκι της κοινωνίας.

Ο πρώτος στόχος που θέτει η κοινωνία του 21ου αιώνα για τη σχολική αναδόμηση είναι η μεταστροφή της εκπαιδευτικής φιλοσοφίας, ώστε η εκπαίδευση να αρχίζει με βάση τις ανάγκες του μαθητή. Αντί, δηλαδή, το παιδί να **προσαρμόζεται** σε ένα πρόγραμμα σπουδών, θα πρέπει το πρόγραμμα αυτό να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του παιδιού. Οι πολυπληθείς τάξεις παιδιών με το ενιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα και σύστημα βαθμολόγησης περιμένουν ότι το παιδί μας θα βρει κάπου εκεί τη θέση του και η μάθηση θα βρει έδαφος να ριζώσει. Αυτή η αντίληψη κρίνεται πλέον ανεπαρκής και ζητείται να αντικατασταθεί από ένα πολύπλευρο αγκάλιασμα του παιδιού: ζητούνται αλλαγές που θα επιτρέψουν την κάλυψη των αναγκών κάθε παιδιού, τώρα και στο μέλλον. Μοχλοί

επίτευξης μιας τέτοιας αλλαγής θεωρούνται η συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας και των γονιών στη στήριξη της εκπαίδευσης και η ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών στην παιδαγωγική διαδικασία.

Ο αμέσως επόμενος στόχος της αναδόμησης είναι να αλλάξει το περιβάλλον μάθησης. Το ζητούμενο μιας εκπαίδευσης που θα ανταποκρίνεται στις ιδιαιτερότητες κάθε παιδιού μπορεί να βρεθεί μόνο μέσα από την ευελιξία διαμόρφωσης του μαθησιακού του περιβάλλοντος. Και εδώ εμφανίζεται πλέον ως πολύτιμος **αρωγός** η νέα τεχνολογία με τις δυνατότητες που παρέχει. Η τάξη του αυριανού σχολείου δε θα περικλείεται πλέον από τους γνωστούς τέσσερις τοίχους, αλλά θα «μεταφέρεται», όπου το παιδί μπορεί να μάθει: κάθε τάξη θα είναι συνδεδεμένη μέσω του Διαδικτύου με έναν απέραντο ιστό μάθησης, όπου το παιδί θα μπορεί να στραφεί, για να βρει γνώσεις, παραδείγματα, απαντήσεις και λύσεις στα θέματα που του ανατέθηκαν, να βρίσκει συμμαθητές που έχουν το ίδιο θέμα, να μπαίνει σε ομάδες εργασίας και παρέες με κοινά μορφωτικά ενδιαφέροντα. Η τηλε-εκπαίδευση και τα CD πολυμέσων θα είναι τα βασικά εργαλεία αυτής της τάξης.

Παράλληλα όμως θα πρέπει να αλλάξει και ο ρόλος του δασκάλου. Από τον ως τώρα ρόλο του μεταδότη γνώσης, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να περάσει σε εκείνον του καταλύτη αυτοδιδασκαλίας των μαθητών. Με άλλα λόγια, χρησιμοποιώντας την τεχνολογία για να εντοπίζει τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες κάθε μαθητή, ώστε να του βρίσκει τα

κατάλληλα μονοπάτια αναζήτησης της γνώσης, ο εκπαιδευτικός θα επιστρέφει στον αυθεντικό -και ξεχασμένο- ρόλο του σωκρατικού δασκάλου. Θα πάψει πλέον να βλέπει τους μαθητές του ως παθητικούς αποδέκτες της διδασκαλίας του και θα τους παρέχει ευρύτερα χρονικά περιθώρια να κρίνουν, να απορροφούν, να διανοούνται, να εφαρμόζουν, να συνθέτουν και να οραματίζονται. Θα τους ενθαρρύνει να βιώνουν εμπειρίες επίλυσης προβλημάτων, να σκέφτονται σε υψηλότερο επίπεδο και να αναλαμβάνουν ατομικά την υπευθυνότητα να μαθαίνουν οι ίδιοι και να βοηθούν άλλους να μαθαίνουν. Ο ίδιος θα τους βοηθάει να βρίσκουν την αναγκαία πληροφορία εύκολα και γρήγορα, καθώς και να αναλώνουν χρόνο και ενέργεια στην αξιοποίηση της. Ο δάσκαλος θα είναι το επίκεντρο της αναζήτησης της γνώσης, αλλά ποτέ πια η αυθεντία έκφρασης της. Ο Σωκράτης, δύο μισι χιλιάδες χρόνια μετά, φαίνεται ότι είχε -και σε αυτό- δίκιο.

T. Καφαντάρη [ΤΟ ΒΗΜΑ, 12-01- 2003]

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Να γράψετε στο τετράδιο σας την περίληψη του κειμένου σε 100 - 120 λέξεις.

B1. Με ποιες λέξεις - φράσεις εξασφαλίζεται η σύνδεση των παραγράφων του κειμένου;

B2. Για κάθε παράγραφο του κειμένου να δώσετε έναν πλαγιότιτλο.

B3. Να παρουσιάσετε τον τρόπο πειθούς που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην πρώτη παράγραφο. Να δικαιολογήσετε τις απόψεις σας.

B4. α. παραδοσιακοί, σαφήνεια, προσαρμόζεται, αρωγός, αυθεντικό, αναλώνουν: να δώσετε για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου μία συνώνυμη, χωρίς να αλλοιώνεται το νόημα των προτάσεων.

β. παραδοσιακοί, σαφήνεια: να δώσετε από ένα αντώνυμο.

Γ. Το σχολείο σας οργανώνει μια συνάντηση μαθητών, εκπαιδευτικών και γονέων των σχολικών μονάδων της περιοχής σας. Στο πλαίσιο της εκδήλωσης αυτής να παρουσιάσετε μια εισήγηση στην οποία να αναλύσετε το ρόλο του εκπαιδευτικού σε ένα σύγχρονο και δημιουργικό σχολείο (500 - 600 λέξεις).

ΚΕΙΜΕΝΟ 3ο Οι νέες προκλήσεις στο χώρο της εκπαίδευσης

Μια σημαντική πρόκληση στο ξεκίνημα του 21ου αιώνα είναι με ποιον τρόπο θα διαφυλαχθούν τα ιδανικά της ειρήνης, της ελευθερίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης. Η απάντηση είναι: κατάλληλη αγωγή και παιδεία. Το ίδιο ισχύει για τα ηθικά διλήμματα που θέτει η ασύλληπτη επιστημονική πρόοδος (κλωνοποίηση, παραγωγή ανθρώπινων εμβρύων, μεταλλαγμένα προϊόντα, οικολογικές καταστροφές κ.ά.). Το κράτος πρόσφερε ως τώρα εκπαίδευση και λιγότερο παιδεία. Η ευρύτερη καλλιέργεια είναι προσωπική κατάκτηση που απαιτεί θυσίες. Η δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση μετατοπίζει το κέντρο βάρους από το κράτος στο άτομο, το οποίο οφείλει να έρθει σε επαφή με πολλούς τομείς γνώσης σε διάφορες μορφές της. Η μετάδοση από την τοπική στην παγκόσμια κοινωνία προϋποθέτει γλωσσομάθεια, ανοχή στη διαφορετικότητα και στον πολυπολιτισμό, πνεύμα συνεργασίας και συναδέλφωσης στο "παγκόσμιο χωριό", στο οποίο έχει μεταβληθεί ο πλανήτης μας. Και εδώ στην Ελλάδα έχουν γίνει ορατές οι πολλαπλές όψεις της παγκοσμιοποίησης στην κοινωνιολογική και οικονομική εκδοχή της. Τα όρια των εθνικών κρατών, στην παραδοσιακή μορφή τους, εξαλείφονται, καθώς διακινούνται εκατομμύρια άνθρωποι, αγαθά και ιδέες, με απίστευτη ταχύτητα. Η εμμονή, όμως, στα οικονομικά συμφέροντα και στους κανόνες της ελεύθερης αγοράς, η επιβολή του καταναλωτικού προτύπου της αφθονίας, το διευρυνόμενο χάσμα ανάμεσα στα φτωχά και στα πλούσια κράτη, η κρίση της δημοκρατικής συμμετοχής και τους κράτους πρόνοιας, η κοινωνική περιθωριοποίηση και ο αποκλεισμός και τόσα άλλα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κόσμος δημιουργούν κλίμα ανησυχίας για το μέλλον. Η αισιοδοξία για την πορεία του κόσμου κατά την τρίτη χιλιετία μπορεί να προκύπτει από τον επαναπροσδιορισμό του ρόλου και της αποστολής της εκπαίδευσης. Το παλιό μοντέλο, που ισχύει ακόμη στην Ελλάδα, και το οποίο στηρίζεται σε ποσοτικά κριτήρια (συσσώρευση γνώσεων στο παραδοσιακό γνωσιοκεντρικό σχολείο) πρέπει να αντικατασταθεί από ποιοτικά κριτήρια. Η απλή παροχή γνώσεων δεν ωφελεί πια. Οι μαθητές και οι φοιτητές, όπως και κάθε άνθρωπος, πρέπει να μάθουν να αξιοποιούν τις ευκαιρίες για μάθηση, που τους δίνονται σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους.

Στην έκθεση της Διεθνούς Επιτροπής της UNESCO για την εκπαίδευση στον 21^ο αιώνα τονίζεται ότι η δια βίου εκπαίδευση πρέπει να στηρίζεται στους παρακάτω τέσσερις πυλώνες, που αποτελούν διαφορετικά είδη μάθησης: 1. Μαθαίνω να αποχτώ τη γνώση, συνδυάζοντας ικανοποιητικά μια ευρύτατη γενική παιδεία με τη δυνατότητα εμβάθυνσης σε ορισμένα θέματα. 2. Μαθαίνω να ενεργώ με τέτοιον τρόπο, ώστε να αποκτώ όχι μόνο επαγγελματική κατάρτιση αλλά και γενικότερα τη δυνατότητα να αντιμετωπίζω και να εργάζομαι αρμονικά σε ομάδες. 3. Μαθαίνω να συμβιώνω, κατανοώντας τους άλλους και έχοντας επίγνωση των κοινωνικών

αλληλεξαρτήσεων -συμβάλλοντας στην πραγματοποίηση κοινών δράσεων και στη διευθέτηση των συγκρούσεων, με σεβασμό στις αξίες του πλουραλισμού, της αμοιβαίας κατανόησης και της ειρήνης. 4. Μαθαίνω να ζω με τέτοιο τρόπο, ώστε να αναπτύσσω την προσωπικότητα μου και να μπορώ να ενεργώ με μεγαλύτερη αυτονομία και περισσότερη κρίση και προσωπική υπευθυνότητα. Για το λόγο αυτόν, η εκπαίδευση δεν πρέπει να παραμελεί την ανάπτυξη των ατομικών δυνατοτήτων, τη μνήμη, τη λογική κρίση, την αίσθηση του ωραίου, τις φυσικές ικανότητες του ατόμου και τη δεξιότητα της επικοινωνίας, με παράλληλη ευαισθησία στη χρήση της μητρικής γλώσσας. (Κείμενο από τον ημερήσιο τύπο) Ερώτημα Α

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Το παραπάνω άρθρο δημοσιεύτηκε πρόσφατα σε εφημερίδα. Να παρουσιάσετε στην τάξη σας το περιεχόμενο του άρθρου αυτού με μια περίληψη 100 -120 λέξεων. (Μονάδες 25) Ερώτημα Β

B.1. Με ποια νοηματική σχέση συνδέονται μεταξύ τους η πρώτη και η δεύτερη παράγραφος του κειμένου; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. (Μονάδες 5)

B.2. Να αναλύσετε τη δομή της τελευταίας παραγράφου (δομικά στοιχεία / μέρη, τρόπος / μέθοδος ανάπτυξης).

B.3. "Η μετάβαση από την τοπική στην παγκόσμια κοινωνία απαιτεί:

α) μόνο την εκμάθηση της μητρικής γλώσσας

β) ανεξαρτησία και αυτονομία δράσης

γ) αποδοχή κάθε κοινωνικής και πολιτισμικής ιδιαιτερότητας

δ) καλλιέργεια τοπικιστικού πνεύματος. Ποια από τις παραπάνω φράσεις (α, β, γ, δ) συμπληρώνει σωστά, σύμφωνα με το κείμενο, το νόημα της πρότασης που σας δίνεται; Να τη γράψετε στο τετράδιό σας και να αιτιολογήσετε με συντομία την επιλογή σας.

B.4. Να αποδώσετε σε 80 περίπου λέξεις το νόημα της παρακάτω φράσης του κειμένου: "Το κράτος πρόσφερε ως τώρα εκπαίδευση και λιγότερο παιδεία"

B.5. Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: συμμετοχή, τοπική, ταχύτητα, αφθονία, υπευθυνότητα

ΕΚΘΕΣΗ

I

Τώρα που έφτασε η στιγμή της αποφοίτησής σας από το Λύκειο, αξιοποιώντας τις εμπειρίες της σχολικής σας ζωής, να γράψετε μια επιστολή προς τον Υπουργό Παιδείας, στην οποία να διατυπώνετε τεκμηριωμένα τις απόψεις σας για τις αλλαγές που θα θέλατε να γίνουν στο σχολείο, προκειμένου αυτό να ανταποκρίνεται αποτελεσματικότερα στις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας.

ή

Έκθεση: «Δυο βασικές λειτουργίες της εκπαίδευσης είναι η κατάκτηση της γνώσης και η διαμόρφωση της' προσωπικότητας των νέων. Με βάση αυτό το πλαίσιο, κατά πόσο θεωρείτε ότι το σημερινό ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα ανταποκρίνεται στους παραπάνω στόχους και ποια είναι, κατά τη γνώμη σας τα προβλήματα της σύγχρονης εκπαίδευσης;»

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A) Περίληψη

Στο άρθρο θίγεται το πολύκροτο θέμα του ρόλου της εκπαίδευσης κατά τον εικοστό πρώτο αιώνα και γίνεται μια προσπάθεια προσέγγισης του περιεχομένου της δια βίου

εκπαίδευσης. Αρχικά, διατυπώνεται η άποψη ότι τα θεμελιώδη προβλήματα που ταλανίζουν τον κόσμο στην παγκοσμιοποιημένη κοινωνία μπορούν να λυθούν με την επαναδιατύπωση των στόχων της εκπαίδευσης, την εφαρμογή ποιοτικής παιδείας και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει η δια βίου εκπαίδευση. Στη συνέχεια επισημαίνεται ότι η παραπάνω εκπαίδευση, βασισμένη σε βασικά είδη μάθησης, προσανατολίζεται στον τρόπο απόκτησης γενικών και ειδικών γνώσεων, στην εκμάθηση τρόπων δημιουργικής επαγγελματικής συνεργασίας, στην προάσπιση θεμελιωδών κοινωνικών αξιών και στην ολοκλήρωση της προσωπικότητας του καθενός. Τέλος, τονίζεται ότι η πνευματική, αισθητική και κοινωνική ανάπτυξη του ατόμου, καθώς και η ορθή χρήση της μητρικής γλώσσας πρέπει να εντάσσεται στη στοχοθεσία της εκπαίδευσης.

B1)

Ανάμεσα στην πρώτη και στη δεύτερη παράγραφο υπάρχει συνεκτικότητα. Ειδικότερα, στο τέλος της πρώτης παραγράφου παρατίθενται ορισμένα προβλήματα: «Η εμμονή, όμως, στα οικονομικά συμφέροντα ...το χάσμα ανάμεσα στα φτωχά και στα πλούσια κράτη... κλίμα ανησυχίας για το μέλλον», στα οποία ως τρόπος αντιμετώπισης προβάλλεται η εκπαίδευση, η οποία αναφέρεται στην αρχή της δεύτερης παραγράφου (Η αισιοδοξία για την πορεία του κόσμου ... εκπαίδευσης). Επομένως, ανάμεσα στις δυο παραγράφους υπάρχει λογικό δέσιμο που προκύπτει από την συνάφεια των αντιθετικών νοημάτων.

B2)

Η τελευταία παράγραφος έχει αναπτυχθεί με την μέθοδο της διαίρεσης. Στην θεματική πρόταση (Στην έκθεση.....είδη μάθησης) δίνεται η διαιρετέα έννοια (δια βίου εκπαίδευση) και τα μέρη της διαίρεσης (είδη μάθησης), τα οποία και αναλύονται στις λεπτομέρειες της παραγράφου (Μαθαίνω να αποκτώ.....υπευθυνότητα). Στην κατακλείδα (Για το λόγο... γλώσσας) δηλώνεται ένα συμπέρασμα που επισφραγίζει το περιεχόμενο της παραγράφου.

B3)

Η μετάβαση από την τοπική στην παγκόσμια κοινωνία απαιτεί την αποδοχή κάθε κοινωνικής και πολιτισμικής ιδιαιτερότητας. Αναλυτικότερα, μόνο με την ανεκτικότητα προς τα άτομα διαφορετικού κοινωνικό- πολιτισμικού επιπέδου είναι δυνατόν να αναπτυχθεί η αλληλεγγύη, ο αλληλοσεβασμός, ο εποικοδομητικός διάλογος για την επίλυση ζητημάτων στο πλαίσιο της πολυπολιτισμικής κοινωνίας. Στο πλαίσιο αυτό κατανοούμε ότι η χάραξη μακροπρόθεσμης/μακρόπνοης κοινής παιδευτικής πολιτικής με ανθρωπιστικό περιεχόμενο αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για το πέρασμα από την τοπική κοινωνία στην πραγματικότητα του «παγκόσμιου χωριού».

B4)

Το κράτος πρόσφερε ως τώρα (τεχνοκρατική) εκπαίδευση και λιγότερο παιδεία. Αναμφισβήτητα, οι κρατικοί φορείς σε μεγάλο βαθμό, δεν μερίμνησαν για την πολύπλευρη ανάπτυξη των παιδιών. Ειδικότερα, δεν ενδιαφέρθηκαν επαρκώς για την ψυχοπνευματική καλλιέργεια, τη μύηση στις αισθητικές, εθνικές και διεθνιστικές αξίες, καθώς και στην απόκτηση πολιτικής συνείδησης. Αντιθέτως, μονομερώς ασχολήθηκε με την οργάνωση της παιδευτικής διαδικασίας, τον προγραμματισμό του εκπαιδευτικού συστήματος για την μετάδοση χρηστικής αξίας γνώσεων και την απόκτηση

συγκεκριμένων δεξιοτήτων -όχι πάντοτε με επιτυχία-, με στόχο οι μαθητές να γίνουν παραγωγικοί επιστήμονες.

B5)

Συμμετοχή= αποχή

Τοπική= παγκόσμια

Ταχύτητα= βραδύτητα

Αφθονία= ένδεια, έλλειψη

Υπευθυνότητα= ανευθυνότητα

- Αξιότιμε κ. Υπουργέ,
- Με αφορμή την αποφοίτηση μου από το Λύκειο και έχοντας κάνει έναν απολογισμό των σχολικών μου χρόνων, σας αποστέλλω αυτή την επιστολή ως τον καθ' ύλην αρμόδιο ... γίνει δέκτης των απόψεων μου για τις στοιχειώδεις αλλαγές που επιβάλλεται να θεσπιστούν στο σύγχρονο σχολείο. Χωρίς αμφιβολία, ο επαναπροσδιορισμός των προσανατολισμών του σχολικού θεσμού ώστε να ανταποκριθεί στις σύνθετες απαιτήσεις της πρώτου αιώνα αποτελεί επιτακτικό χρέος όλων και ιδιαίτερα του Υπουργείου Παιδείας στο οποίο προΐστασθε.
- Ένα πρώτο κρίσιμο, κατά τη γνώμη μου, πεδίο αποτελεί η ανάγκη για τύπωση νέων σχολικών εγχειριδίων και, σε συνάρτηση με αυτό, για ολοκληρωτική αλλαγή της δασκαλοκεντρικής μεθόδου διδασκαλίας. Είναι σαφές ότι τα υπάρχοντα βιβλία δεν είναι κατάλληλα να μεταδώσουν τον κόσμο της επιστήμης, της τεχνολογίας και γενικότερα της ηλεκτρονικής επανάστασης, αφού το περιεχόμενο τους είναι παρωχημένο. Παράλληλα, η χρήση των προϊόντων της τεχνολογίας στην εκπαίδευση, όπως ο ηλεκτρονικός υπολογιστής, τα οπτικοακουστικά μέσα (ψηφιακός προβολέας, σαρωτής) κρίνεται απαραίτητη, αρκεί να γίνεται με μέτρο και προγραμματισμό. Άλλωστε, ο παραδοσιακός τρόπος διδασκαλίας με την απουσία του διαλόγου ανάμεσα σε μαθητή και καθηγητή, του πειράματος, της παρατήρησης από τα παιδιά ευνόησε μόνο τον άγονο εγκυκλοπαιδισμό και τη μονομέρεια της σκέψης. Είναι κατάδηλο, λοιπόν ότι το περιεχόμενο των γνώσεων και ο τρόπος μετάδοσης τους από το νέο σχολείο πρέπει να εναρμονίζονται με τα σύγχρονα τεχνολογικά δεδομένα, χωρίς όμως να παραγκωνίζεται ο ανθρωπιστικός χαρακτήρας σε αυτό χώρο. Με αφετηρία τους θεμελιώδεις εκπαιδευτικούς στόχους, όπως η πνευματική συγκρότηση, η συναισθηματική ωριμότητα, η ηθικοποίηση, το πολιτικό ήθος, θα επέλθει και ο εκσυγχρονισμός της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
- Μια επιπλέον αλλαγή που αξίζει να τονιστεί σχετίζεται με την αναδιοργάνωση του μαθήματος "Σχολικός και επαγγελματικός προσανατολισμός". Είναι γεγονός ότι ο τρόπος σχεδίασης του τελευταίου είναι ελλιπής, αποσπασματικός και αναποτελεσματικός, αφού οι διδάσκοντες πρέπει να είναι πλήρως καταρτισμένοι στον ιδιαίτερα ευαίσθητο αυτόν τομέα. Λίγοι, λοιπόν, θα διαφωνούσαν με την άποψη ότι η σωστή ενημέρωση για τις συνθήκες που επικρατούν σε ένα εργασιακό κλάδο, όπως είναι τα ωράρια, οι απολαβές, για το πλήθος των επαγγελματών που γνωρίζουν κορεσμό, για το μέλλον των νέων επαγγελματών θα ήταν διαφωτιστική για την ορθή επιλογή της κατεύθυνσης (θετική, θεωρητική, τεχνολογική) που υποχρεούνται να ακολουθήσουν οι μαθητές στη Β' τάξη του Ενιαίου Λυκείου. Οι εκπαιδευτικοί φορείς θεωρούμε ότι έχουν αμετάθετο χρέος να αναβαθμίσουν το μάθημα, ώστε ο νέος να ανακαλύπτει έγκαιρα τις κλίσεις του και παράλληλα να προσανατολίζεται σωστά. Άλλωστε, η κοινωνίας μας σήμερα απαιτεί ευσυνείδητους, έντιμους,

- συνεπείς εργαζόμενους, που θα αποτελούν στυλοβάτες της κοινωνικής σταθερότητας και βασικούς συντελεστές της οικονομικής άνθισης.
- Θεωρούμε επίσης ότι θα αποτελούσε σοβαρή παράλειψη η αποσιώπηση μιας ακόμη αλλαγής, αυτής που συνδέεται με την καλλιέργεια εθνικού και διεθνιστικού φρονήματος. Στον υπεύθυνο σχεδιασμό του σύγχρονου σχολείου αποτελεί επιτακτική ανάγκη να συμπεριλαμβάνεται η ολοκληρωμένη μετάδοση της πνευματικής κληρονομιάς του λαού μας, που να στηρίζεται όμως σε οικουμενικές αξίες, όπως η ελευθερία, η ισότητα, η δικαιοσύνη. Ο στόχος αυτός μπορεί να υλοποιηθεί με την άρτια διδασκαλία της μητρικής μας γλώσσας, της Ιστορίας και την αξιοποίηση των Αρχαίων Ελληνικών κειμένων. Με αφετηρία, λοιπόν, την απόκτηση εθνικής συνείδησης οι νέοι θα μπορούν να προσεγγίσουν καλύτερα τον πολιτισμό άλλων χωρών, να κατανοήσουν τη διαφορετικότητα τους και να συνεργαστούν για την επίλυση κοινών προβλημάτων, όπως η περιβαλλοντική υποβάθμιση, η τρομοκρατία κλπ. Παράλληλα, η διδασκαλία μαθημάτων όπως η Ευρωπαϊκή Ιστορία και οι ξένες γλώσσες, οι επισκέψεις σε πολιτιστικά ιδρύματα στα οποία φυλάσσονται μνημεία άλλων πολιτισμών μπορούν να λειτουργήσουν ουσιαστικά στη διαμόρφωση των νέων μελών του παγκοσμιοποιημένου κόσμου. Επομένως, αποτελεί προτεραιότητα του σχολείου η προετοιμασία των μαθητών για την ομαλή ένταξη τους στη σύγχρονη πραγματικότητα.
 - κ. Υπουργέ,
 - Ελπίζοντας ότι συμμερίζεστε πολλές από τις παραπάνω θέσεις, ειλικρινά θα θεωρούσαμε εμείς οι απόφοιτοι πλέον ευχής έργο να ανταποκριθείτε έμπρακτα, ώστε ο θεσμός του σχολείου να ενδυναμωθεί μέσα από την επανεκτίμηση των πολυεπίπεδων στόχων του. Και γνωρίζετε, βέβαια, καλύτερα από τον καθένα ότι το υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης μιας χώρας είναι πρωταρχικός όρος για το ξεπέραςμα πολλών αδιεξόδων της και γενικότερα για ατομική και κοινωνική προκοπή.
 - Με εκτίμηση,

ΚΕΙΜΕΝΟ 4ο Το διαδίκτυο στην εκπαίδευση

Το διαδίκτυο αποτελεί πλέον αναπόσπαστο τμήμα του κοινωνικού γίγνεσθαι. Το εύρος της επιρροής του στην οικονομία, στα μέσα μαζικής επικοινωνίας αλλά και στην εκπαίδευση είναι τεράστιο. Την τελευταία δεκαετία του 20ου αιώνα παρατηρήθηκε ραγδαία αύξηση των συνδεδεμένων υπολογιστών στο διαδίκτυο. Οι χρήστες του αυξάνονται επίσης με θεαματικούς ρυθμούς (NUA) και καθημερινά αυξάνονται οι ιστοσελίδες και οι πληροφορίες που δημοσιεύονται σ' αυτό.

Το Internet ανασυνθέτει άρδην όλες τις γνωστές μορφές επικοινωνίας τις οποίες ενοποιεί και ανάγει σε ένα επικοινωνιακό υπερμέσο. Στις μέρες μας χιλιάδες άνθρωποι επικοινωνούν καθημερινά μέσω των πολλαπλών επικοινωνιακών δυνατοτήτων που προσφέρει. Η έλευση της τρίτης χιλιετίας βρίσκει την κοινωνία όλο και περισσότερο διασυνδεδεμένη.

Μέχρι πριν από λίγα χρόνια η πρόσβαση στο Internet αφορούσε τις εταιρείες, τις κυβερνήσεις και τα πανεπιστημιακά ιδρύματα των αναπτυγμένων χωρών. Σε ατομικό επίπεδο αποτελούσε ενασχόληση για λίγους. Στη σημερινή εποχή αυτή η εικόνα έχει

αλλάζει ριζικά. Η πρόσβαση, η πλοήγηση, και η αναζήτηση πληροφοριών τείνουν να γίνουν καθημερινές πρακτικές ολοένα και περισσότερων ανθρώπων. Όλο και περισσότεροι αναγνωρίζουν σήμερα στα σχολεία και την εκπαιδευτική κοινότητα την ανάγκη για ευρύτερη πρόσβαση και χρήση του Internet. Πολυάριθμα δημοσιεύματα σε εφημερίδες (ενδεικτικά μόνο αναφέρω 'ΤΟ ΒΗΜΑ' 28-11-1999 σελ. β16 - 'ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ' 20-2-2000 σελ. 96 - 'ΤΟ ΒΗΜΑ' 19-3-2000 σελ. Δ26, κ.α.), ρεπορτάζ και εκπομπές στην τηλεόραση και το ραδιόφωνο, αλλά και επίσημα κείμενα από τους φορείς χάραξης και άσκησης εκπαιδευτικής πολιτικής (Ευρωπαϊκή Ένωση 1995, Σχέδιο για την Κοινωνία της Πληροφορίας 1998, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο 1998) αναφέρονται στις νέες μαθησιακές δυνατότητες που διανοίγονται στην αναδυόμενη κοινωνία της πληροφορίας.

Πολλοί ερευνητές αξιολογούν θετικά τη χρήση του Internet στο χώρο της εκπαίδευσης. Αναγνωρίζουν ότι προσφέρει πολλαπλές δυνατότητες επικοινωνίας και συνεργασίας (Honey & Henriguez, 1993, Gordin et al, 1996) και βελτιώνει τις επικοινωνιακές δεξιότητες των μαθητών (Reed, 1996). Παρέχει πρόσβαση σε πληροφορίες και αυξάνει τις ερευνητικές και αναλυτικές δεξιότητες (Honey & Henriguez, 1993). Παρέχει στους μαθητές τη δυνατότητα να έρθουν σε επαφή με νέες αυθεντικές μαθησιακές εμπειρίες (Alexander, 1996). Προσφέρει στους μαθητές δυνατότητες δημοσίευσης των δικών τους κειμένων εύκολα και γρήγορα γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα τη βελτίωση της ποιότητας των γραπτών τους (Cohen & Riel, 1989 - Perrone et al, 1996).

Το διαδίκτυο παρέχει πολλές εναλλακτικές μορφές επικοινωνίας δίνοντας τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να επικοινωνούν με συναδέλφους τους και με άλλους ειδικούς στο χώρο τους από όλο τον κόσμο (Honey & Henriguez, 1993). Διευκολύνει την πρόσβαση σε μουσεία, βιβλιοθήκες, βάσεις δεδομένων, και άλλες άτυπες πηγές γνώσης. Προσφέρει νέες δυνατότητες ανεύρεσης επιπλέον πληροφοριών, εκατοντάδων σχεδίων μαθημάτων (Koszalka et al, 1999) και εναλλακτικών διδακτικών στρατηγικών (Page, 1999). Προσφέρει επίσης τη δυνατότητα να μοιραστούν με συναδέλφους τις δικές τους εργασίες.

Επιχειρώντας να εκμεταλλευτούν τις προσφερόμενες δυνατότητες του διαδικτύου, πολλά δημοτικά σχολεία, του εξωτερικού κυρίως, έχουν δημιουργήσει web sites προσφέροντας στους μαθητές, εκπαιδευτικούς και γονείς πολλαπλές υπηρεσίες. Η θεματολογία των σχολικών ιστοσελίδων ποικίλλει καλύπτοντας ευρύ φάσμα πληροφοριών και δραστηριοτήτων που δημοσιεύονται σε αυτές. Από την επισκόπηση των δικτυακών τόπων δημοτικών σχολείων και τις σχετικές απόψεις και προτάσεις δημιουργών ιστοσελίδων (ενδεικτικά μόνο McKenzie 1997, Roerden 1997:93-96, Tarell 1998-99, Ivers & Barron 1999) προκύπτει ότι ένας σωστά κατασκευασμένος δικτυακός τόπος δημοτικού σχολείου πρέπει μεταξύ άλλων:

Ευάγγελος Κελεσιδης , Δημοτικά Σχολεία της Ελλάδας: από τη σχολική τάξη στον κυβερνοχώρο, Virtual School, The sciences of Education Online, τόμος 2, τεύχη 2-3.
(απόσπασμα)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Γράψτε μια πληροφοριακή περίληψη του κειμένου έκτασης 150 λέξεων.

2. *Γράψτε από μια τουλάχιστον συνώνυμη και από μια αντώνυμη λέξη για τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου.*
3. *Με αφορμή το παραπάνω κείμενο και κυρίως την τέταρτη παράγραφο «Πολλοί ερευνητές αξιολογούν θετικά ... (Cohen & Riel, 1989 - Perrone et al, 1996).» γράψτε ένα άρθρο για την εφημερίδα του σχολείου σας, στο οποίο εξηγείτε με ποιους τρόπους και με ποιες προϋποθέσεις το Internet μπορεί να λειτουργήσει θετικά στο χώρο της εκπαίδευσης.». Ο σκοπός του κειμένου σας είναι να παροτρύνει μαθητές και εκπαιδευτικούς να αξιοποιήσουν όσο γίνεται επωφελέστερα για τους ίδιους και τη μαθησιακή διαδικασία το διαδίκτυο.*

ΚΕΙΜΕΝΟ 5ο Δια βίου μάθηση

Ο σύγχρονος άνθρωπος βρίσκεται εκτεθειμένος σε σύνθετες καταστάσεις, που εξελίσσονται σε απρόβλεπτο χρόνο. Αντιμετωπίζει ποικιλία κοινωνικών, εργασιακών γεωγραφικών και πολιτισμικών πλαισίων. Υφίσταται καταίγισμο αποσπασματικών ασυνεχών πληροφοριών, που προέρχονται κυρίως από τα Μαζικά Μέσα Ενημέρωσης. Για να αντιμετωπίσει ο άνθρωπος του σήμερα αυτές τις καταστάσεις, όπου τίποτε δεν είναι δεδομένο και ασφαλές, καμία αξία και στάση ζωής δεν είναι αυτονόητη χρειάζεται ορισμένα εφόδια, που δεν ήταν απαραίτητα πριν από δύο ή τρεις δεκαετίες.

Χρειάζεται να συλλαμβάνει το νόημα των κοινωνικών εξελίξεων, να αποκρυπτογραφεί ποικίλες πληροφορίες, να συνδυάζει και να αναπτύσσει αδιάκοπα γνώσεις, να γίνεται δημιουργός (και όχι μόνο διαχειριστής) της τεχνολογίας, να έχει ισχυρά κριτήρια επιλογής, να μπορεί να διαισθάνεται και να προβλέπει το μέλλον, αλλά και να έχει μνήμη, να αναλύει κριτικά το παρελθόν. Με άλλα λόγια, χρειάζεται να μπορεί να προσανατολίζεται στο χώρο και στο χρόνο, να ερμηνεύει τον κόσμο, να κατανοεί το μέλλον.

Για να τα επιτύχει αυτά, χρειάζεται μία στερεή και ευρεία γενική παιδεία, συνδυασμένη με συγκροτημένη επαγγελματική κατάρτιση. Συγκεκριμένα, χρειάζεται:

- Να διαθέτει γενική παιδεία, που να περιλαμβάνει θεμελιώδεις γνώσεις για το φιλοσοφικό σκέπτεσθαι, για την κοινωνία, το περιβάλλον, τη λογοτεχνία, την τέχνη γενικότερα, την οικονομία, το Δίκαιο, τις διεθνείς σχέσεις.
- Να διαθέτει τη μεθοδολογική ικανότητα του να «μαθαίνει μόνος του (της)» με τρόπο δημιουργικό.
- Να διαθέτει κοινωνικές ικανότητες, ιδιαίτερα εκείνες της σύναψης σχέσεων, της επικοινωνίας, της εποικοδομητικής διαπραγμάτευσης.
- Να αποκτά τεχνικές γνώσεις (εξειδικευμένη κατάρτιση) που να συνδέονται με την απασχόληση.

Γίνεται επομένως φανερό ότι η επαγγελματική κατάρτιση δεν είναι σκόπιμο να περιορίζεται σε απλή προσαρμογή του ατόμου σε μια θέση απασχόλησης. Αντίθετα, χρειάζεται ο διαρκής εμπλουτισμός και η διεύρυνση του περιεχομένου της με στοιχεία γενικών γνώσεων.

Και από την άλλη, η γενική παιδεία δεν είναι σκόπιμο να λειτουργεί με την παραδοσιακή «αποταμιευτική» μέθοδο, που απαιτεί από τους εκπαιδευόμενους να αφομοιώνουν αφηρημένες έννοιες με μια αυστηρή λογική, επαγωγική σειρά, που ορίζεται από τους εκπαιδευτές. Αντίθετα, η μάθηση διευκολύνεται και γίνεται ελκυστική αν οι προς απόκτηση γνώσεις είναι ζωντανές, συνδεδεμένες με τις ανάγκες και τις εμπειρίες των εκπαιδευομένων, και αν η πρόσβαση σε αυτές γίνεται μέσα σε ένα κλίμα συμμετοχής, αλληλεπίδρασης, κριτικής ανάλυσης, σύνδεσης με την πράξη, ταυτόχρονα με την εκμάθηση της προσωπικής αυτονομίας.

Κατά συνέπεια, η δια βίου εκπαίδευση αποτελεί μια ανοικτή δυνατότητα (πιο ανοικτή τουλάχιστον από το εκπαιδευτικό σύστημα, που μοιάζει εγκλωβισμένο στο βάρος του παρελθόντος) για την πραγμάτωση **δημιουργικής** μάθησης, που μπορεί να οδηγή στην προσωπική ανάπτυξη και στην επαγγελματική ανέλιξη. Προσφέρει στον καθένα τη δυνατότητα για συστηματική απόκτηση, ανανέωση ή αναβάθμιση των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των αντιλήψεων που του είναι αναγκαίες.

Επίσης, η δια βίου εκπαίδευση συμβάλλει στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, και στην πατρίδα μας ιδιαίτερα, εντείνονται τα φαινόμενα της κοινωνικής πόλωσης και του αποκλεισμού. Ολοένα μεγαλύτερα στρώματα πληθυσμού (παλιννοστούντες, πρόσφυγες, αλλά και ευπαθείς κοινωνικές ομάδες) αντιμετωπίζουν δυσκολίες σε ό,τι αφορά την κοινωνική και επαγγελματική τους ένταξη. Αποτέλεσμα είναι να απειλείται η κοινωνική συνοχή, να πολλαπλασιάζονται τα εμπόδια για την ισόρροπη κοινωνική-οικονομική ανάπτυξη και να οξύνονται τα φαινόμενα της παρασιτικής διαβίωσης, της βίας και εγκληματικότητας. Η δια βίου εκπαίδευση είναι ένας θεσμός που κατεξοχήν μπορεί να αναχαιτίσει την τάση αυτή της διχοτόμησης του κοινωνικού ιστού, να δώσει μια δεύτερη — ή και πρώτη — εκπαιδευτική ευκαιρία στα περιθωριοποιημένα άτομα, να προωθήσει τη δημιουργική ενσωμάτωση τους στο κοινωνικό σύνολο, αλλά και να βοηθήσει να αξιοποιηθούν από το σύνολο τα ιδιαίτερα στοιχεία της πολιτισμικής τους ταυτότητας. Μέσα από αυτές τις διεργασίες, μπορούν να προωθηθούν η πλουραλιστική έκφραση, οι δημοκρατικές διαδικασίες, η ισότητα των ευκαιριών.

Τέλος, η δια βίου εκπαίδευση μπορεί να συμβάλει αποφασιστικά στην οικονομική ανάπτυξη. Μπορεί — και πρέπει — να εφοδιάσει κάθε πολίτη με τις ικανότητες και γνώσεις που θα του επιτρέπουν να ανταποκρίνεται στις συνεχείς αλλαγές του εργασιακού περιβάλλοντος και της τεχνολογίας. Στόχος όλων των σύγχρονων κοινωνιών είναι να διαθέτουν ένα ανθρώπινο δυναμικό με γνώσεις και ικανότητες που να του επιτρέπουν να αναλαμβάνει διάφορους και σύνθετους ρόλους, να αναλαμβάνει ευθύνες και πρωτοβουλίες, να προσαρμόζεται στις απαιτήσεις των τεχνολογικών εξελίξεων. Αν αυτό επιτευχθεί, θα υπάρξουν καλύτερες προϋποθέσεις για τη δημιουργία και τη διατήρηση θέσεων εργασίας, για την οικονομική ανάπτυξη, την αύξηση της παραγωγικότητας, την προώθηση της καινοτομίας.

(Αλ. Κόκκος και Ιγν. Χατζηευστρατίου *περ. Η Λέσχη των Εκπαιδευτικών*, τεύχ. 14

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1. Ποιες αιτίες επιβάλλουν ως αναγκαιότητα τη δια βίου εκπαίδευση σήμερα;**
- 2. Να κάνετε συμπύκνωση του κειμένου 120 περίπου λέξεων, ώστε να το δημοσιεύσετε στο περιοδικό του σχολείου σας, προτάσσοντας και μια εισαγωγή που να εξηγεί τους λόγους για τους οποίους θεωρείτε σημαντική τη γνωστοποίηση του περιεχομένου του άρθρου αυτού.**

2.ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ – ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

ανθρωπισμός : η παιδευτική αντίληψη και το μορφωτικό ιδεώδες της Αναγέννησης, αλλά και των μετέπειτα χρόνων, σύμφωνα με το οποίο η σωματική, ψυχική και πνευματική αγωγή του ανθρώπου πρέπει να βασίζεται στη σπουδή της κλασικής ελληνικής και λατινικής αρχαιότητας, δηλ. στα κλασικά γράμματα και να εμπνέεται από τις κλασικές αξίες και αρχές ΣΥΝ. ουμανισμός 2. η ίδια η κλασική παιδεία και η ενασχόληση με τα κλασικά γράμματα, όπως αναπτύχθηκαν από την περίοδο της Αναγέννησης και εξής 3. ΦΙΛΟΣ, (α) σύστημα ή τρόπος σκέψης και πράξης (παραπλήσιος αν και όχι ταυτόσημος με τον πραγματισμό), που δίνει τη μεγαλύτερη έμφαση στην αξία του ανθρώπου, στα συμφέροντα στις αξίες και στην αξιοπρέπεια του (β) (ειδικότ.) δόγμα που υποστηρίζει ότι αληθές είναι μόνον ό,τι προάγει την ανθρώπινη ζωή και οδηγεί τον άνθρωπο στην τελείωση και γι' αυτό δίνει ιδιαίτερη σημασία στη λογική και την καθολική γνώση και αρνείται την πίστη σε υπερφυσικές δυνάμεις 4. το σύνολο των πνευματικών και ψυχικών ιδιοτήτων του ανθρώπου, ιδ. τα χαρακτηριστικά που προσιδιάζουν στον πολιτισμένο άνθρωπο (λ. χ. ευγένεια, ημερότητα ηθών) και τον διακρίνουν από τα ζώα: *στην εποχή της φιλαυτίας και του ατομικού συμφέροντος η αυτοθυσία αποτελεί ύψιστο δείγμα ανθρωπισμού ΣΥΝ.* ανθρωπιά, ευγένεια, ευπρέπεια, κοσμιότητα ΑΝΤ. απανθρωπιά, βαρβαρότητα, τραχύτητα.

Επιλογή πό το λεξικό του Γ. Μπαμπινιώτη *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*.

ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

10 Δεκεμβρίου : Παγκόσμια ημέρα αφιερωμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα.
10/12/1948 : Τα Ηνωμένα Έθνη υπέγραψαν την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου =Συνθέτει στα 30 άρθρα της τις δυο γενιές των δικαιωμάτων.

Είναι αποτέλεσμα από τις μνήμες του Ολοκαυτώματος και των καταστροφών του Β' παγκοσμίου πολέμου. Ψηφίστηκε από τη Γενική Συνέλευση του νεοσύστατου τότε Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Την προσυπέγραψαν όλες οι χώρες-μέλη του ΟΗΕ. (Οι αγριότητες των Ναζί και των συμμάχων τους αργότερα οδήγησαν στις περίφημες δίκες της Νυρεμβέργης (1945-1946). Εκεί έκανε την εμφάνιση της μια νέα έννοια: τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Πρόκειται για παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου σε τέτοιο βαθμό και έκταση, που επισύρουν την καταδίκη τους από διεθνή δικαστήρια). Έτσι:

-Τα ανθρώπινα δικαιώματα αναγορεύτηκαν σε παγκόσμια αξία.

-Η προστασία τους ανατέθηκε στη διεθνή κοινότητα στην οποία λογοδοτούν τα επιμέρους κράτη εκχωρώντας με τον τρόπο αυτό μέρος της κρατικής εξουσίας τους.

-Τα ανθρώπινα δικαιώματα παύουν να είναι «εσωτερική υπόθεση» της κάθε χώρας και της κάθε κυβέρνησης.

-Ο ΟΗΕ αναγορεύτηκε θεσμικός παγκόσμιος προστάτης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

-Η Οικουμενική Διακήρυξη έγινε η μήτρα για την κυοφορία ενός διεθνούς νομοθετικού πλέγματος ανθρωπίνων δικαιωμάτων, το οποίο ενσωματώνεται στη

νομοθεσία της κάθε χώρας που το επικυρώνει.

1η Γενιά: ατομικά και πολιτικά δικαιώματα

Είναι αποτέλεσμα της «Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη»,

προϊόν του Διαφωτισμού και της Γαλλικής Επανάσταση

Στόχος: η προστασία του ανθρώπου από το φόβο

Αντικείμενο: ο περιορισμός της εξουσίας και των ισχυρών του κράτους

2η Γενιά: οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα

Τα θεμέλια μπήκαν με τη δημιουργία της Κοινωνίας των Εθνών, που ήταν αποτέλεσμα των αγώνων των θυμάτων της εκμετάλλευσης στις βιομηχανικές κοινωνίες του 19ου αιώνα με αποκορύφωμα τη Ρωσική Επανάσταση (1917)

Στόχος: η προστασία του ανθρώπου από τη στέρηση

Αντικείμενο: η επιβολή υποχρεώσεων στους ισχυρούς του κράτους για την προστασία των πολιτών.

Θεμελιώδη ανθρωπίνων δικαιώματα: Η επέκταση και εξειδίκευση του πλέγματος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τα οποία αποτελούν τη βάση για περιφερειακές διεθνείς νομοθεσίες (όπως του Συμβουλίου της Ευρώπης) για εθνικά Συντάγματα και για τη δράση πολλών μη κυβερνητικών οργανώσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

3η Γενιά: Δεν έχουν ακόμα επίσημα θεσπιστεί. Ο ΟΗΕ έχει όμως υποχρεωθεί να οργανώσει Παγκόσμια Συνδιάσκεψη για τα δικαιώματα στο ανθρώπινο περιβάλλον.

Η ανάγκη για νέα δικαιώματα που προέκυψε από την παγκοσμιοποίηση, την τεχνολογική εξέλιξη, τη βιοϊατρική, τους νέους θεσμούς και τις νέες πραγματικότητες επιβάλλουν την επίσημη θέσπιση της 3ης Γενιάς Δικαιωμάτων (προστασία του περιβάλλοντος : συνδιάσκεψη του Ρίο 1992)

Οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Παρόλο που σήμερα ο «πολιτισμός» μας εξελίσσεται ραγδαία, η τεχνολογική ανάπτυξη κάνει άλματα και η ζωή μας γίνεται ποιοτικότερη, υπάρχουν αναρίθμητα θύματα διακρίσεων, συλλήψεων, φυλακίσεων, βασανισμών, δολοφονιών. •

- Αποτελεί νέο στοιχείο στη ζωή μας η συνειδητοποίηση ότι ο φυλακισμένος «εχθρός», ο εκτός νόμου άνθρωπος του υποκόσμου, είναι μια ανθρώπινη οντότητα, που αντί να αναμορφώνεται, κονιορτοποιείται και εξουθενώνεται. Αποδέχεται τον έκνομο και εγκληματικό τρόπο ζωής και λειτουργεί με γνώμονα ένα σύστημα ανταξιών. Οι σύγχρονες φυλακές ταυτίζονται με σχολεία εγκληματικότητας, εξαιτίας της αθλιότητας που κυριαρχεί σ' αυτές. Επομένως, η φυλακή είναι «εξ ορισμού» χώρος παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

- Άνθρωποι συλλαμβάνονται αυθαίρετα και φυλακίζονται, χωρίς να τους απαγγελθεί κατηγορία και χωρίς να προσαχθούν σε δίκη. Ενοπλες κυβερνητικές αντιπολιτευτικές ομάδες διαπράττουν σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως αυθαίρετες δολοφονίες πολιτών, βασανιστήρια και συλλήψεις ομήρων (οι εξωδικαστικές εκτελέσεις επιβεβαιώνονται ή πιθανολογούνται σε 55 χώρες, γεγονός που αμαυρώνει ακόμη περισσότερο το θολό τοπίο της Δικαιοσύνης. Εξαφανίσεις έχουν αναφερθεί κατά κόρον σε τουλάχιστον 31 χώρες, ενώ σε 117 άνθρωποι έχουν υποστεί βασανισμό ή κακομεταχείριση από δυνάμεις ασφαλείας, την αστυνομία ή άλλα κρατικά όργανα. Σε 41 χώρες έχει διαπιστωθεί ότι η κακομεταχείριση και η έλλειψη ιατρικής περίθαλψης έχουν οδηγήσει σε θανάτους πατά την κράτηση. Σε αρκετές χώρες βρίσκονται στη φυλακή και δεινοπαθούν κρατούμενοι συνειδήσης. Σε 34 χώρες πολιτικοί κρατούμενοι οδηγήθηκαν στη φυλακή μετά από ανέντιμες δίκες το 1997).

- Δε θα μπορούσε βέβαια στο σημείο αυτό να μην αναφερθεί η θανατική ποινή, η οποία άλλοτε εκλεπτύνεται, ώστε να γίνει πιο «ανθρώπινη» ή αντίθετα πιο φρικτή για: παραδειγματισμό.
- Σης 15 Νοεμβρίου του 1989 υιοθετήθηκε «αϊ υπογράφηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ μια νέα σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού. Πρόκειται για ένα θεμελιώδες έγγραφο που πηγάζει από την πεποίθηση πως τα ανθρώπινα δικαιώματα ανήκουν σε όλους. Ωστόσο, σαράντα χιλιάδες παιδιά πεθαίνουν καθημερινά σε όλο τον κόσμο από εξασθλίωση, πείνα, πορνεία και εκμετάλλευση (χαρακτηριστικά, στο Μεξικό χιλιάδες παιδιά ζουν και πεθαίνουν σε σκουπιδότοπους που αποτελούν το φυσικό τους περιβάλλον. Στη Βραζιλία ο αριθμός των παιδιών που ζουν σε ένα κράτος εγκατάλειψης και βίας είναι υπερμεγέθης. Τα παιδιά αυτά καταλήγουν με μαθηματική ακρίβεια στην πορνεία ή στα ναρκωτικά. Στην Ινδία 100.000.000 εργάτες-παιδιά δουλεύουν σε αντίξοες συνθήκες, όπως και στην Κίνα, στο Μπαγκλαντές και αλλού. Στο Σαλβαδόρ, στο Ιράκ και αλλού παιδιά βασανίζονται και φυλακίζονται).
- Οι γυναίκες επίσης είναι τα αφανή θύματα της δεκαετίας του '90. Κάθε χρόνο, σύμφωνα με τη UNISEF περισσότερα από ένα εκατομμύριο βρέφη πεθαίνουν, επειδή γεννιούνται κορίτσια. Ως πρόσφυγες, οι γυναίκες συχνότερα από τους άνδρες υφίστανται κατάφωρες παραβιάσεις των δικαιωμάτων τους.
- Παραβίαση των δικαιωμάτων αποτελεί η παρέμβαση ισχυρών οικονομικά χωρών στα εσωτερικά αδύναμα κράτη (π.χ. οικονομική-πολιτική εκμετάλλευση). Η παρεμπόδιση συνδικαλιστικών ελευθεριών, ο θρησκευτικός φανατισμός και ρατσισμός (π.χ. δολοφονίες των «απίστων» στην Αλγερία), οι άνισες ευκαιρίες στην εργασία και πολλά άλλα συνηγορούν στο ότι ο «σύγχρονος» κόσμος είναι αρκετά «παρωχημένος» ως προς τη δημοκρατικότητα και τις αντιλήψεις του.

Παρά τις παραπάνω δυσκολίες, τα ανθρώπινα δικαιώματα πρέπει να αποτελέσουν υπόθεση ενός διεθνούς οργανισμού: (ΓΙΑΤΙ)	
---	--

- Η παγκοσμιοποίηση επιβάλλει συνθήκες που υπερβαίνουν τις επιλογές των εθνικών κρατών και απαιτείται αντιμετώπιση σε διεθνές επίπεδο(επικοινωνίες, εμπόριο, πολιτιστικός ιμπεριαλισμός).
- Οι σύγχρονες συνθήκες διαμορφώνουν ιδιαίτερα προβληματικές καταστάσεις για μεγάλες πληθυσμιακές ομάδες και αυτές δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν μόνο στο πλαίσιο εθνικών συνόρων (μετακινήσεις πληθυσμών, περιβαλλοντικά προβλήματα, εξελίξεις στην επιστήμη και την τεχνολογία, διεθνής τρομοκρατία, πολιτική κυριαρχία ισχυρών κρατών).
- Έχουν ήδη σχηματιστεί ενώσεις κρατών, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση, που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα διακρατικά.
- Υπάρχει ήδη ένα προηγούμενο, αυτό του ΟΗΕ, που παρά τα προβλήματα του, αποδείχθηκε αποτελεσματικός σε πολλές περιπτώσεις.
- Η εγκατάλειψη της προσπάθειας για διεθνή αντιμετώπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε διεθνές επίπεδο μπορεί να οδηγήσει σε συνθήκες διεθνούς ανομίας, καθώς δεν είναι βέβαιο ότι θα μπορέσουν να προστατευτούν οι απανταχού ευάλωτες ομάδες (και σε εθνικό επίπεδο) από τις αυθαιρεσίες των ισχυρών κοινωνικών ομάδων.

Ποιες προϋποθέσεις θα πρέπει να υπάρχουν για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

- Να εκπροσωπούνται όσο γίνεται περισσότερες χώρες.

- Να υπάρχει δυνατότητα κυρώσεων για όποιες χώρες παραβιάζουν τις συμφωνίες.
- Να ληφθούν μέτρα ώστε να αποφευχθεί η επιβολή της θέλησης των ισχυρών κρατών, αλλά να επιβάλλονται τα δίκαια του ανθρώπου διεθνώς χωρίς τη χρήση βίας που είναι παράνομη (εισβολή σε χώρες, πλούσιες σε πετρέλαιο ή άλλες πηγές ενέργειας που υποτίθεται όμως πως κατέχουν πυρηνικά...).
- Να λειτουργεί σε συνεργασία με τις διεθνείς ανθρωπιστικές οργανώσεις και τους εθνικούς φορείς χωρίς να παραβιάζονται τα διακριτά όρια της δικαιοδοσίας του καθενός.
- Να υπάρχει διαφάνεια και δημοκρατικές διαδικασίες τόσο στην επιλογή των προσώπων που θα αναλάβουν την ηγεσία ενός τέτοιου οργανισμού, όσο και στη διαχείριση των υποθέσεων του.
- Να καταγραφούν οι νέες ανάγκες που έχουν προκύψει από τη ραγδαία τεχνολογική ανάπτυξη (πχ. διαδίκτυο και προσωπικά δεδομένα, βιοηθική, σεβασμός του περιβάλλοντος κλπ)
- Η παγκόσμια κοινή γνώμη, με τον κατάλληλο χειρισμό, μπορεί να γίνει ισχυρό μέσο επιρροής στα κέντρα εξουσίας. Δεν αρκεί οι κυβερνήσεις και οι διεθνείς οργανισμοί να γνωρίζουν τις διατάξεις της, Οικούμε νίκης Διακήρυξης. Σημαντικό είναι να τις γνωρίζουν οι λαοί
- Στην ευαισθητοποίηση των ανθρώπων θα συνέβαλλαν βέβαια τόσο η ανθρωπιστική παιδεία όσο και οι **πνευματικοί άνθρωποι** *.
- Να προστατευτούν οι ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (πολιτικοί πρόσφυγες, μετανάστες, παιδιά που υποχρεώνονται σε παράνομη εργασία ή στρατολόγηση, γυναίκες που καταπιέζονται ανοιχτά στις χώρες του Τρίτου Κόσμου και συγκαλυμμένα και σε χώρες της Δύσης).
- Να εκφράζει όλες τις κοινωνίες χωρίς να παραβιάζει τις ιδιαιτερότητες και την παράδοση τους, ώστε να αποτελεί κυρίως έκφραση των δυτικών αξιών.
- Να αποφεύγεται η κηδεμόνευση του Οργανισμού από τα ισχυρά Κράτη (από τα οποία στην ουσία έχει θεσμοθετηθεί και χρηματοδοτείται)

Φορείς και μέσα προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Διάφοροι φορείς, κυβερνητικοί και μη, προωθούν και προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα: Ο ΟΗΕ προσπαθεί να επιλύει τα προβλήματα με ειρηνικά μέσα, το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης δικάζει διεθνείς υποθέσεις και, με θεσμούς και νόμους, προστατεύει τα δικαιώματα των κρατών

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ (ενδεικτικά)

Γραφείο του Υπατού Αρμοστή του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Εκπαιδευτικός Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών (UNESCO)

Στόχος της UNESCO είναι να καλλιεργήσει την ειρήνη ανάμεσα στους ανθρώπους. Εργάζεται στο πεδίο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στοχεύει στην ισχυροποίηση της επίγνωσης και δρα ως καταλυτής για περιφερειακή, εθνική και διεθνή δράση στο πεδίο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Γραφείο του Ύπατου Αρμοστή του Οργανισμού Ήνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες:

Αυτό το γραφείο διευθύνει και συντονίζει τη διεθνή δράση για την προστασία των προσφύγων και την επίλυση των προβλημάτων των προσφύγων σε όλο τον κόσμο. Πρωταρχικός σκοπός του είναι να διαφυλάξει τα δικαιώματα και την υγεία των προσφύγων.

Γραφείο Δημοκρατίας, Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Εργασίας του Υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ:

Το Γραφείο Δημοκρατίας, Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Εργασίας του Υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ, προσπαθεί να μάθει την αλήθεια και να την τεκμηριώσει σε κάθε του έρευνα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, για τις ετήσιες αναφορές του σχετικά με τις συνθήκες σε διάφορες χώρες

Γραφείο για τους Δημοκρατικούς Θεσμούς και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (OSCE):

Στο Γραφείο για τους Δημοκρατικούς Θεσμούς και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (OSCE), συμμετέχουν χώρες από την Ευρώπη, την Κεντρική Ασία και τη Νότιο Αμερική. Δραστηριοποιείται υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, εστιάζοντας στην ελευθερία στην μετακίνηση, την θρησκεία και μάχεται ενάντια στα βασανιστήρια και το εμπόριο ανθρώπων.

ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ:

Η Διεθνής Αμνηστία μάχεται για την ευόδωση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και την παγκόσμια ευαισθητοποίηση σχετικά με την παραβίαση τους.

- **Διεθνής Αμνηστία** (Amnesty International) με διεθνές [αρκτικόλεξο ΑΙ](#) (προφέρεται Έι-Αι), είναι μια διεθνής ανεξάρτητη οργάνωση ([μη κυβερνητική](#)) που συνεργάζεται με τον [ΟΗΕ](#) και που έχει κύριο αντικείμενο την προάσπιση των [ανθρώπινων δικαιωμάτων](#), όπως αυτά έχουν θεσπιστεί για όλους τους ανθρώπους της Γης, σε οποιοδήποτε γεωγραφικό σημείο και ανεξαρτήτως πολιτικής παράταξης, ιδεολογίας, θρησκευτικού δόγματος, χρώματος, φυλής, ηλικίας, φύλου, εκπαίδευσης κ.λπ. Η Διεθνής Αμνηστία ιδρύθηκε από τον Άγγλο νομομαθή [Πήτερ Μπένεσον](#) τον Ιούλιο του [1961](#) στο [Λονδίνο](#). Πολύ σύντομα συγκροτήθηκε η πρώτη ομάδα της οποίας τα μέλη προέρχονταν από την Αγγλία και τις [ΗΠΑ](#). Σήμερα αριθμεί περισσότερα από 2.200.000 μέλη από 150 και πλέον χώρες. Η Γενική Γραμματεία της Οργάνωσης εδρεύει στο [Λονδίνο](#) ενώ σε κάθε χώρα έχει συσταθεί από μια Επιτροπή που παρακολουθεί, καταγράφει, ενημερώνει και καταγγέλλει σχετικά τα κρούσματα παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η Διεθνής Αμνηστία δεν επιχορηγείται από κανέναν φορέα εκτός από τα μέλη της, κατά τις ατομικές εγγραφές τους ή από διάφορες δωρεές. Έμβλημα της Δ.Α. είναι: το «συρματόφρακτο αναμμένο κερί», και σύνθημα: "*Προτιμότερο το φως ενός κεριού παρά η κατάρα του σκότους*"

Στην Ελλάδα η υφιστάμενη Ελληνική Επιτροπή Διεθνούς Αμνηστίας ιδρύθηκε το [1976](#) και πρώτα της μέλη ήταν Έλληνες που φέρονταν να διώχθηκαν κατά τη περίοδο της [Δικτατορίας](#) (1967-1974).

- **Ειρηνευτικές επιχειρήσεις του ΟΗΕ:** δημιουργούν τις απαραίτητες συνθήκες ασφάλειας και υποστήριξης σε εκατομμύρια ανθρώπους καθώς και στους επισφαλείς θεσμούς που δημιουργούνται μετά από μια σύγκρουση. Οι Κυανόκρανοι αναπτύσσονται σε σπαρασσόμενες από πολέμους περιοχές, εκεί που κανείς άλλος δε θέλει ή δε μπορεί να πάει. Οι ειρηνευτικές επιχειρήσεις προλαμβάνουν την επανάληψη ή την κλιμάκωση των συγκρούσεων.

Από το διαδίκτυο

- **Ταμείο Υπεράσπισης Παιδιών (CDF):** είναι ένας οργανισμός προάσπισης των παιδιών που εργάζεται για να διασφαλίσει ότι όλα τα παιδιά θα έχουν εξίσου δυνατότητα στο παιχνίδι. Το CDF προασπίζει πολιτικές και προγράμματα που βγάζουν τα παιδιά από τη φτώχεια, τα προστατεύουν από την κακομεταχείριση και την παραμέληση και διασφαλίζουν το δικαίωμά τους για ίση φροντίδα και μόρφωση

- **Κέντρο Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα:**

Το Κέντρο Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός με έδρα την Washington, DC,

-**Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων**

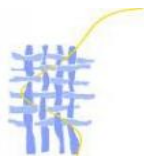

Το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είναι αφοσιωμένο στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλο τον κόσμο

-**Η Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στο Συμβούλιο της Ευρώπης**

-**Ευρωπαϊκό Γραφείο Καταγγελιών**

Το Ευρωπαϊκό Γραφείο Καταγγελιών ερευνά καταγγελίες σχετικές με την παραβίαση θεσμών και νόμων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Γραφείο Καταγγελιών είναι πλήρως ανεξάρτητο και αμερόληπτο. www.ombudsman.europa.eu

-**Ανθρώπινα Δικαιώματα Χωρίς Στόρια (HRWF)**

-Εθνική Ένωση για την Πρόοδο των Εγχρώμων Ατόμων (NAACP):

-Κέντρο Simon Wiesenthal:

Το Κέντρο Simon Wiesenthal είναι ένας διεθνής εβραϊκός οργανισμός για τα ανθρώπινα δικαιώματα που είναι αφιερωμένος στη διόρθωση του κόσμου βήμα προς βήμα.

-Ευρωπαϊκή Επιτροπή Απασχόλησης, Κοινωνικών Θεμάτων και Ίσων Ευκαιριών

-Έργο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Απασχόλησης, Κοινωνικών Θεμάτων και Ίσων Ευκαιριών είναι η δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας, μιας κοινωνίας που δίνει ευκαιρίες και αυτές είναι ίσες για όλους. www.ec.europa.eu/social

- Αφρικανική Επιτροπή για τα Ανθρώπινα και Πολιτικά Δικαιώματα:

Η Επιτροπή έχει επισήμως τρεις βασικές λειτουργίες: την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την προώθηση των ανθρωπίνων και πολιτικών δικαιωμάτων και την ερμηνεία του Αφρικανικού Χάρτη περί Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη. www.achpr.org

- Ασιατική Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Επιβάλλεται να θεσπισθούν τα δικαιώματα της 3ης γενιάς (ΓΙΑΤΙ;)

Σύμφωνα με τη Διακήρυξη του Ρίο (1992) : ΟΛΟΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΕΧΟΥΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΕ ΜΙΑ ΥΓΙΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΖΩΗ ΣΕ ΑΡΜΟΝΙΑ ΜΕ ΤΗ ΦΥΣΗ

- Η ύπαρξη της ζωής έχει ως προϋπόθεση την ύπαρξη του φυσικού περιβάλλοντος.
- Δεν είναι δυνατό, λοιπόν, όταν παράγουμε, για να βελτιώσουμε τις συνθήκες ζωής μας, να μη προστατεύουμε τη φύση, (είτε με το να υπερεξαντλούμε τις πρώτες

ύλες της είτε με. το να μην τηρούμε τις απαραίτητες προδιαγραφές κατά τη διαδικασία παραγωγής, πχ. δεν τοποθετούμε στα εργοστάσια τα αναγκαία φίλτρα... είτε με. το να προβαίνουμε σε ενέργειες εχθρικές προς αυτήν).

- Όταν επιβαρύνεται ιδιαίτερα το φυσικό περιβάλλον κάποιων περιοχών χωρίς να λαμβάνεται κανένα μέτρο για τη ζωή των κατοίκων τους, οι άνθρωποι αυτοί θεωρούνται αυτομάτως πολίτες β' κατηγορίας:

- Σεβασμό στον άνθρωπο δεν μπορεί να αποτελεί ένα περιβάλλον όπου: υπάρχουν ανθυγιεινές συνθήκες, μολυσμένη ατμόσφαιρα, υπερεκμετάλλευση του εδάφους και του υπεδάφους, άναρχα δομημένο, πνιγμένο στα καυσαέρια αστικό περιβάλλον με ηχορύπανση, εστίες μικροβίων, με σκουπιδοτόπους, χωρίς συνθήκες δημόσιας υγιεινής, με τα προς κατανάλωση προϊόντα καλλιεργημένα και ωριμασμένα με μεθόδους και τεχνικές που παραβιάζουν τους φυσικούς νόμους, με πάμπολλα «κουφάρια» καμένων δέντρων, με την πανίδα και τη χλωρίδα κατεστραμμένη, χωρίς βιολογικό καθαρισμό, με τα απόβλητα στις θάλασσες και τα ποτάμια, με τον υδροφόρο ορίζοντα μολυσμένο ...

- Όταν η σχέση του ανθρώπου με τη φύση δεν είναι φιλική, αλλά εκμεταλλευτή – εκμεταλλεζόμενου.

- Η τεχνολογική εξέλιξη και η επιστημονική γνώση κυρίως στο ζήτημα της κλωνοποίησης επιβάλλουν την αναζήτηση αρχών και νέου θεσμικού πλαισίου.

Αίτια παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων

A. ΥΠΟΑΝΑΠΤΥΚΤΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

- **Αυταρχικά και ολοκληρωτικά καθεστάτα** —> αδυναμία άσκησης ελέγχου στην εξουσία, μη ευνομούμενες πολιτείες, ανισότητες, ανελευθερία, κράτη των προνομιάτων και δυνατών ...

- **Θρησκευτικός φανατισμός και φονταμενταλισμός.**

- **Τα συμφέροντα των ισχυρών και των πολυεθνικών** (οικονομικά - γεωπολιτικά - στρατιωτικά) υπαγορεύουν τη διατήρηση της εξαθλίωσης του τρίτου κόσμου και κατά συνέπεια της παραβίασης των δικαιωμάτων. Απομυζούν τους φυσικούς πόρους, δημιουργούν φορολογικούς παραδείσους για τις πολυεθνικές, επεμβαίνουν επιλεκτικά ανάλογα με τα συμφέροντα τους τάχα για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων νομιμοποιώντας έτσι τις στρατιωτικές επιχειρήσεις τους (βλέπε Ιράκ), ενώ εθελουφλούν σε άλλες περιπτώσεις όταν αυτά παραβιάζονται προς συμφέρον τους (Κύπρος, Παλαιστίνη, Συρία...).

ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝ:

- **Αθλιο βιοτικό επίπεδο** —> εξαθλίωση των μαζών (είναι χαρακτηριστικό ότι 40.000 παιδιά πεθαίνουν κάθε μέρα από έλλειψη τροφής και φαρμάκων). Η υπεργεννητικότητα και ο υπερπληθυσμός οξύνουν το οικονομικό πρόβλημα και αναπόφευκτα το πρόβλημα επιβίωσης.

- Χαμηλό έως ανύπαρκτο **μορφωτικό επίπεδο** —> εξαχρείωση του ανθρώπου.

B. ΑΝΑΠΤΥΓΜΕΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

- **οι ισχυροί του πλανήτη** και στον προηγμένο κόσμο ενδιαφέρονται μονάχα για την οικονομική ανάπτυξη, την αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας. Παρέχουν αφειδώς οικονομική βοήθεια σε τραπεζικούς οργανισμούς όχι όμως και στους λαούς που υποφέρουν από τη φτώχεια, ακόμη και στον αναπτυγμένο κόσμο. Δανείζουν μέσω των χρηματοπιστωτικών οργανισμών, όπως είναι το Δ.Ν.Τ., με όρους δυσβάσταχτους, που οδηγούν τελικά στην υπερχρέωση των δανειζόμενων και εν τέλει στην υποτέλεια τους. Η κοινωνική

πρόνοια, η αντιμετώπιση της ανεργίας και της φτώχειας και συνεπώς τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν έχουν θέση σε αυτή την πολιτική.

- **η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας και της επιστήμης** καλλιέργησε την υπέρμετρη πίστη στη δύναμη του ανθρώπου —*αλαζονεία*, αλλά δημιούργησε και ανισότητες μεταξύ τεχνολογικά ανεπτυγμένων και λιγότερο αναπτυγμένων κρατών με όλες τις οικονομικές συνέπειες που αυτό συνεπάγεται.

- **Υλικός ευδαιμονισμός και οικονομικά συμφέροντα** —> το χρήμα θεοποιείται και στο βωμό του θυσιάζονται οι αξίες, ο σεβασμός στον άνθρωπο, τα ανθρωπιστικά ιδεώδη εν γένει. Πόλεμοι, καταστροφές, εγκλήματα, φρικαλεότητες, έχουν τη ρίζα τους στο οικονομικό συμφέρον και το ατομικιστικό - ωφελμιστικό πνεύμα της εποχής.

- **Συνθήκες ζωής των μεγαλουπόλεων** —> συνωστισμός, αποπροσωποποίηση, αποξένωση, απουσία κοινωνικού ελέγχου και... ένταση, ξέφρενοι ρυθμοί, άγχος, ανασφάλεια. Οι συνθήκες αυτές ευνοούν από τη μια τη διάβρωση των ανθρώπινων σχέσεων και από την άλλη την επιθετικότητα, τη βία και γενικότερα την παραβίαση των δικαιωμάτων του.

ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝ :

- **Πτώση του βιοτικού επιπέδου και της ποιότητας ζωής** (άνιση κατανομή πλούτου, αδικίες σε βάρος των αδυνάτων, πολύωρη εργασία, ελάχιστες αμοιβές, μαζοποίηση)

- **Κρίση των ηθικών αξιών**, ιδεολογική σύγχυση, έλλειψη υψηλών ιδανικών και οραμάτων, απευαισθητοποίηση του σύγχρονου ανθρώπου. Παράλληλα, η ανεργία και ο σκληρός ανταγωνισμός, απόρροια ως ένα βαθμό του υλισμού, καθιστά τον συνάνθρωπο εχθρό και ευνοεί έτσι την καταπάτηση των δικαιωμάτων.

Υπαιτιοί και οι φορείς αγωγής

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ —> χαλάρωση δεσμών, παραμέληση παιδιού, καταπίεση ή υπερπροστασία, αδυναμία εμφύσησης ανθρωπιστικών ιδανικών ...

ΣΧΟΛΕΙΟ —> χρησιμοθηρική αντιμετώπιση της γνώσης, ανταγωνισμός, αδυναμία καλλιέργειας του εσωτερικού κόσμου του παιδιού και εμπέδωσης του σεβασμού προς το συνάνθρωπο.

- **ΜΜΕ** —> προβολή υλιστικών, επιθετικών, βίαιων και αντικοινωνικών προτύπων.

- **ΚΡΑΤΟΣ** —> διαφθορά, αναξιοκρατικοί οι μηχανισμοί του, δημαγωγία, ανισότητες, υπερβάλλον ζήλος των οργάνων της τάξης (κρατική βία)...

Προτάσεις για την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων

- **Διεθνείς Οργανισμοί** και ισχυροί του πλανήτη —> διαρκής έλεγχος των κοινωνιών, απεγκλωβισμός από κύκλους συμφερόντων, δυναμικά μέτρα όταν απαιτούνται, ανθρωπιστική και υλική βοήθεια στα θύματα... Κι ακόμη: διαγραφή των χρεών, δημιουργία προϋποθέσεων οικονομικής ανάπτυξης (τεχνογνωσία, επενδύσεις κ.ά.) επέμβαση σε εμπόλεμες περιοχές, διευθέτηση διενέξεων μεταξύ κρατών (πχ. Ισραήλ - Παλαιστίνης).

- **Βούληση των ισχυρών του πλανήτη για :** Εγκαθίδρυση του **δημοκρατικού πολιτεύματος** -όπου δεν υπάρχει- και μέτρα για την ορθότερη λειτουργία του, όπου δυσλειτουργεί.

- **Σε κρατικό επίπεδο: Βούληση για :** Διαφάνεια, καταπολέμηση της διαφθοράς, εξυγίανση της δημόσιας ζωής, αξιοκρατία, κράτος πρόνοιας, ανεξάρτητη λειτουργία της δικαιοσύνης.

- Μέτρα για την **προστασία του περιβάλλοντος** και την κατοχύρωση του δικαιώματος του ανθρώπου να ζει σε αρμονία με τη φύση.

- Συνεργασία των κυβερνήσεων με τις **μη κυβερνητικές οργανώσεις** (Διεθνής Αμνηστία, Γιατροί χωρίς σύνορα, green peace...) και **ενίσχυση του εθελοντικού κινήματος**.
- ΜΜΕ —> επισήμανση των φαινομένων παραβίασης και ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, έλεγχος της εξουσίας και αποκάλυψη των κάθε είδους κυκλωμάτων που εκμεταλλεύονται τον άνθρωπο.
- **Άνθρωποι του πνεύματος, των τεχνών και των γραμμάτων** —> οφείλουν να καυτηριάζουν κάθε περίπτωση υπονόμευσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, να καταδεικνύουν τους υπεύθυνους και να αφυπνίζουν την κοινή γνώμη.
- **Χρέος ατόμου** —* οφείλει να εκδηλώσει έμπρακτα το σεβασμό του στο συνάνθρωπο σε όλα τα επίπεδα της δραστηριότητάς του, να συμμετέχει σε δραστηριότητες - αγώνες υπέρ των δικαιωμάτων των παιδιών, να καταγγέλλει κάθε αυθαιρεσία που πέφτει στην αντίληψή του.
- **Οικογένεια και εκπαίδευση** (για μακροπρόθεσμη αντιμετώπιση) —> έμφαση στην ανθρωπιστική παιδεία, καλλιέργεια σεβασμού, εμφύσηση δημοκρατικού ιδεώδους, πολυπολιτισμική εκπαίδευση για άρση των προκαταλήψεων.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Με βάση το προοίμιο της Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων να γράψετε σε ένα σύντομο κείμενο (120 περίπου λέξεων) τους λόγους σύνταξής της.

Επειδή η αναγνώριση της αξιοπρέπειας, που είναι σύμφυτη σε όλα τα μέλη της ανθρωπίνης οικογένειας, καθώς και των ίσων και αναπαλλοτριωτών δικαιωμάτων τους αποτελεί το θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο.

Επειδή η παραγνώριση και η περιφρόνηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου οδήγησαν σε πράξεις βαρβαρότητας, που εξεγείρουν την ανθρώπινη συνείδηση, και η προοπτική ενός κόσμου όπου οι άνθρωποι θα είναι ελεύθεροι να μιλούν και να πιστεύουν, λυτρωμένοι από τον τρόμο και την αθλιότητα, έχει διακηρυχθεί ως η πιο υψηλή επιδίωξη του ανθρώπου.

Επειδή έχει ουσιαστική σημασία να προστατεύονται τα ανθρώπινα δικαιώματα από ένα καθεστώς δικαίου, ώστε ο άνθρωπος να μην αναγκάζεται να προσφεύγει, ως έσχατο καταφύγιο, στην εξέγερση κατά της τυραννίας και της καταπίεσης.

Επειδή έχει ουσιαστική σημασία να ενθαρρύνεται η ανάπτυξη φιλικών σχέσεων ανάμεσα στα έθνη.

Επειδή, με τον καταστατικό Χάρτη, οι λαοί των Ηνωμένων Εθνών διακήρυξαν και πάλι την πίστη τους στα θεμελιακά δικαιώματα του ανθρώπου, στην αξιοπρέπεια και την αξία της ανθρωπίνης προσωπικότητας, στην ισότητα δικαιωμάτων ανδρών και γυναικών, και διακήρυξαν πως είναι αποφασισμένοι να συντελέσουν στην κοινωνική πρόοδο και να δημιουργήσουν καλύτερες συνθήκες ζωής στα πλαίσια μιας ευρύτερης ελευθερίας.

Επειδή τα κράτη μέλη ανέλαβαν την υποχρέωση να εξασφαλίσουν, σε συνεργασία με τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών, τον αποτελεσματικό σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιακών ελευθεριών σε όλο τον κόσμο. Επειδή η ταυτότητα

αντιλήψεων ως προς τα δικαιώματα και τις ελευθερίες αυτές έχει εξαιρετική σημασία για να εκπληρωθεί πέρα ως πέρα αυτή η υποχρέωση,

Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Διακηρύσσει ότι η παρούσα Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου αποτελεί το κοινό ιδανικό στο οποίο πρέπει να κατατείνουν όλοι οι λαοί και όλα τα έθνη, έτσι ώστε κάθε άτομο και κάθε όργανο της κοινωνίας, με τη Διακήρυξη αυτή διαρκώς στη σκέψη, να καταβάλλει, με τη διδασκαλία και την παιδεία, κάθε προσπάθεια για να αναπτυχθεί ο σεβασμός των δικαιωμάτων και των ελευθεριών αυτών, και να εξασφαλιστεί προοδευτικά, με εσωτερικά και διεθνή μέσα, η παγκόσμια και αποτελεσματική εφαρμογή τους, τόσο ανάμεσα στους λαούς των ίδιων των κρατών μελών όσο και ανάμεσα στους πληθυσμούς χωρών που βρίσκονται στη δικαιοδοσία τους.

ΑΡΘΡΟ 1

Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα. Είναι προικισμένοι με λογική και συνείδηση, και οφείλουν να συμπεριφέρονται μεταξύ τους με πνεύμα αδελφοσύνης.

ΑΡΘΡΟ 2

Κάθε άνθρωπος δικαιούται να επικαλείται όλα τα δικαιώματα και όλες τις ελευθερίες που προκηρύσσει η παρούσα Διακήρυξη, χωρίς καμία απολύτως διάκριση, ειδικότερα ως προς τη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, τις θρησκείες, τις πολιτικές ή οποιεσδήποτε άλλες πεποιθήσεις, την εθνική ή κοινωνική καταγωγή, την περιουσία, τη γέννηση ή οποιαδήποτε άλλη κατάσταση.

Δεν θα μπορεί ακόμα να γίνεται καμία διάκριση εξαιτίας του πολιτικού, νομικού ή διεθνούς καθεστώτος της χώρας από την οποία προέρχεται κανείς, είτε πρόκειται για χώρα ή εδαφική περιοχή ανεξάρτητη, υπό κηδεμονία ή υπεξουσία, ή που βρίσκεται υπό οποιονδήποτε άλλον περιορισμό κυριαρχίας.

ΑΡΘΡΟ 3

Κάθε άτομο έχει δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και την προσωπική του ασφάλεια.

ΑΡΘΡΟ 4

Κανείς δεν επιτρέπεται να ζει υπό καθεστώς δουλείας, ολικής ή μερικής. Η δουλεία και το δουλεμπόριο υπό οποιαδήποτε μορφή απαγορεύονται.

ΑΡΘΡΟ 5

Κανείς δεν επιτρέπεται να υποβάλλεται σε βασανιστήρια ούτε σε ποινή ή μεταχείριση σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική.

ΑΡΘΡΟ 6

Καθένας, όπου και αν βρίσκεται, έχει δικαίωμα στην αναγνώριση της νομικής του προσωπικότητας.

ΑΡΘΡΟ 7

Όλοι είναι ίσοι απέναντι στον νόμο και έχουν δικαίωμα σε ίση προστασία του νόμου, χωρίς καμία απολύτως διάκριση. Όλοι έχουν δικαίωμα σε ίση προστασία από κάθε διάκριση που θα παραβίαζε την παρούσα Διακήρυξη και από κάθε πρόκληση για μια τέτοια δυσμενή διάκριση.

ΑΡΘΡΟ 8

Καθένας έχει δικαίωμα να ασκεί αποτελεσματικά ένδικα μέσα στα αρμόδια εθνικά δικαστήρια κατά των πράξεων που παραβιάζουν τα θεμελιακά δικαιώματα τα οποία του αναγνωρίζουν το Σύνταγμα και ο νόμος.

ΑΡΘΡΟ 9

Κανείς δεν μπορεί να συλλαμβάνεται, να κρατείται ή να εξορίζεται αυθαίρετα.

ΑΡΘΡΟ 10

Καθένας έχει δικαίωμα, με πλήρη ισότητα, να εκδικάζεται η υπόθεσή του δίκαια και δημόσια, από δικαστήριο ανεξάρτητο και αμερόληπτο, που θα αποφασίσει είτε για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του είτε, σε περίπτωση ποινικής διαδικασίας, για το βάσιμο της κατηγορίας που στρέφεται εναντίον του.

ΑΡΘΡΟ 11

1. Κάθε κατηγορούμενος για ποινικό αδίκημα πρέπει να θεωρείται αθώος, ωσότου διαπιστωθεί η ενοχή του σύμφωνα με τον νόμο, σε ποινική δίκη, κατά την οποία θα του έχουν εξασφαλιστεί όλες οι απαραίτητες για την υπεράσπισή του εγγυήσεις.
2. Κανείς δεν θα καταδικάζεται για πράξεις ή παραλείψεις που, κατά τον χρόνο που τελέστηκαν, δεν συνιστούσαν αξιόποιο αδίκημα κατά το εσωτερικό ή το διεθνές δίκαιο. Επίσης, δεν επιβάλλεται ποινή βαρύτερη από εκείνη που ίσχυε κατά τον χρόνο που τελέστηκε η αξιόποινη πράξη.

ΑΡΘΡΟ 12

Κανείς δεν επιτρέπεται να υποστεί αυθαίρετες επεμβάσεις στην ιδιωτική του ζωή, την οικογένεια, την κατοικία ή την αλληλογραφία του, ούτε προσβολές της τιμής και της υπόληψης του. Καθένας έχει το δικαίωμα να τον προστατεύουν οι νόμοι από επεμβάσεις και προσβολές αυτού του είδους.

ΑΡΘΡΟ 13

1. Καθένας έχει το δικαίωμα να κυκλοφορεί ελεύθερα και να εκλέγει τον τόπο της διαμονής του στο εσωτερικό ενός κράτους.
2. Καθένας έχει το δικαίωμα να εγκαταλείπει οποιαδήποτε χώρα, ακόμα και τη δική του, και να επιστρέφει σε αυτήν.

ΑΡΘΡΟ 14

1. Κάθε άτομο που καταδιώκεται έχει το δικαίωμα να ζητά άσυλο και του παρέχεται άσυλο σε άλλες χώρες.
2. Το δικαίωμα αυτό δεν μπορεί κανείς να το επικαλεστεί, σε περίπτωση δίωξης για πραγματικό αδίκημα του κοινού ποινικού δικαίου ή για ενέργειες αντίθετες προς τους σκοπούς και τις αρχές του ΟΗΕ.

ΑΡΘΡΟ 15

1. Καθένας έχει το δικαίωμα μιας ιθαγένειας.
2. Κανείς δεν μπορεί να στερηθεί αυθαίρετα την ιθαγένειά του ούτε το δικαίωμα να αλλάξει ιθαγένεια.

ΑΡΘΡΟ 16

1. Από τη στιγμή που θα φθάσουν σε ηλικία γάμου, ο άνδρας και η γυναίκα, χωρίς κανένα περιορισμό εξαιτίας της φυλής, της εθνικότητας ή της θρησκείας, έχουν το δικαίωμα να παντρεύονται και να ιδρύουν οικογένεια. Και οι δύο έχουν ίσα δικαιώματα ως προς τον γάμο, κατά τη διάρκεια του γάμου και κατά τη διάλυσή του.
2. Γάμος δεν μπορεί να συναφθεί παρά μόνο με ελεύθερη και πλήρη συναίνεση των μελλονόνυμφων.
3. Η οικογένεια είναι το φυσικό και το βασικό στοιχείο της κοινωνίας και έχει το δικαίωμα προστασίας από την κοινωνία και το κράτος.

ΑΡΘΡΟ 17

1. Κάθε άτομο, μόνο του ή με άλλους μαζί, έχει το δικαίωμα της ιδιοκτησίας.
2. Κανείς δεν μπορεί να στερηθεί αυθαίρετα την ιδιοκτησία του.

ΑΡΘΡΟ 18

Κάθε άτομο έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας. Στο δικαίωμα αυτό περιλαμβάνεται η ελευθερία για την αλλαγή της θρησκείας ή πεποιθήσεων, όπως και η ελευθερία να εκδηλώνει κανείς τη θρησκεία του ή τις θρησκευτικές του πεποιθήσεις, μόνος ή μαζί με άλλους, δημόσια ή ιδιωτικά, με τη διδασκαλία, την άσκηση, τη λατρεία και με την τέλεση θρησκευτικών τελετών.

ΑΡΘΡΟ 19

Καθένας έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της γνώμης και της έκφρασης, που σημαίνει το δικαίωμα να μην υφίσταται δυσμενείς συνέπειες για τις γνώμες του, και το δικαίωμα να αναζητεί, να παίρνει και να διαδίδει πληροφορίες και ιδέες, με οποιοδήποτε μέσο έκφρασης, και από όλο τον κόσμο.

ΑΡΘΡΟ 20

1. Καθένας έχει το δικαίωμα να συνέρχεται και να συνεταιρίζεται ελεύθερα και για ειρηνικούς σκοπούς.
2. Κανείς δεν μπορεί να υποχρεωθεί να συμμετέχει σε ορισμένο σωματείο.

ΑΡΘΡΟ 21

1. Καθένας έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στη διακυβέρνηση της χώρας του, άμεσα ή έμμεσα, με αντιπροσώπους ελεύθερα εκλεγμένους.
2. Καθένας έχει το δικαίωμα να γίνεται δεκτός, υπό ίσους όρους, στις δημόσιες υπηρεσίες της χώρας του.
3. Η λαϊκή θέληση είναι το θεμέλιο της κρατικής εξουσίας. Η θέληση αυτή πρέπει να εκφράζεται με τίμιες εκλογές, οι οποίες πρέπει να διεξάγονται περιοδικά, με καθολική, ίση και μυστική ψηφοφορία, ή με αντίστοιχη διαδικασία που να εξασφαλίζει την ελευθερία της εκλογής.

ΑΡΘΡΟ 22

Κάθε άτομο, ως μέλος του κοινωνικού συνόλου, έχει δικαίωμα κοινωνικής προστασίας. Η κοινωνία, με την εθνική πρωτοβουλία και τη διεθνή συνεργασία, ανάλογα πάντα με την οργάνωση και τις οικονομικές δυνατότητες κάθε κράτους, έχει χρέος να του εξασφαλίσει την ικανοποίηση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων που είναι απαραίτητα για την αξιοπρέπεια και την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του.

ΑΡΘΡΟ 23

1. Καθένας έχει το δικαίωμα να εργάζεται και να επιλέγει ελεύθερα το επάγγελμά του, να έχει δίκαιες και ικανοποιητικές συνθήκες δουλειάς και να προστατεύεται από την ανεργία.
2. Όλοι, χωρίς καμία διάκριση, έχουν το δικαίωμα ίσης αμοιβής για ίση εργασία.
3. Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα δίκαιης και ικανοποιητικής αμοιβής, που να εξασφαλίζει σε αυτόν και την οικογένειά του συνθήκες ζωής άξιες στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Η αμοιβή της εργασίας, αν υπάρχει, πρέπει να συμπληρώνεται με άλλα μέσα κοινωνικής προστασίας.
4. Καθένας έχει το δικαίωμα να ιδρύει μαζί με άλλους συνδικάτα και να συμμετέχει σε συνδικάτα για την προάσπιση των συμφερόντων του.

ΑΡΘΡΟ 24

Καθένας έχει το δικαίωμα στην ανάπαυση, σε ελεύθερο χρόνο, και ιδιαίτερα, σε λογικό περιορισμό του χρόνου εργασίας και σε περιοδικές άδειες με πλήρεις αποδοχές.

ΑΡΘΡΟ 25

1. Καθένας έχει δικαίωμα σε ένα βιοτικό επίπεδο ικανό να εξασφαλίσει στον ίδιο και στην οικογένεια του υγεία και ευημερία, και ειδικότερα τροφή, ρουχισμό, κατοικία, ιατρική περίθαλψη όπως και τις απαραίτητες κοινωνικές υπηρεσίες. Έχει ακόμα δικαίωμα σε ασφάλιση για την ανεργία, την αρρώστια, την αναπηρία, τη χηρεία, τη γεροντική ηλικία, όπως και για όλες τις άλλες περιπτώσεις που στερείται τα μέσα της συντήρησής του, εξαιτίας περιστάσεων ανεξαρτήτων της θέλησής του.
2. Η μητρότητα και η παιδική ηλικία έχουν δικαίωμα ειδικής μέριμνας και περίθαλψης. Όλα τα παιδιά, ανεξάρτητα αν είναι νόμιμα ή εξώγαμα, απολαμβάνουν την ίδια κοινωνική προστασία.

ΑΡΘΡΟ 26

1. Καθένας έχει δικαίωμα στην εκπαίδευση. Η εκπαίδευση πρέπει να παρέχεται δωρεάν, τουλάχιστον στη στοιχειώδη και βασική βαθμίδα της. Η στοιχειώδης εκπαίδευση είναι υποχρεωτική. Η τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση πρέπει να εξασφαλίζεται για όλους. Η πρόσβαση στην ανώτατη παιδεία πρέπει να είναι ανοικτή σε όλους, υπό ίσους όρους, ανάλογα με τις ικανότητες τους.
2. Η εκπαίδευση πρέπει να αποβλέπει στην πλήρη ανάπτυξη της ανθρώπινης προσωπικότητας και στην ενίσχυση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιακών ελευθεριών. Πρέπει να προάγει την κατανόηση, την ανεκτικότητα και τη φιλία ανάμεσα σε όλα τα έθνη και σε όλες τις φυλές και τις θρησκευτικές ομάδες, και να ευνοεί την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων των Ηνωμένων Εθνών για τη διατήρηση της ειρήνης.
3. Οι γονείς έχουν, κατά προτεραιότητα, το δικαίωμα να επιλέγουν το είδος της παιδείας που θα δοθεί στα παιδιά τους.

ΑΡΘΡΟ 27

1. Καθένας έχει το δικαίωμα να συμμετέχει ελεύθερα στην πνευματική ζωή της κοινότητας, να χαίρεται τις καλές τέχνες και να μετέχει στην επιστημονική πρόοδο και στα αγαθά της.
2. Καθένας έχει το δικαίωμα να προστατεύονται τα ηθικά και υλικά συμφέροντά του που απορρέουν από κάθε είδους επιστημονική, λογοτεχνική ή καλλιτεχνική παραγωγή του.

ΑΡΘΡΟ 28

Καθένας έχει το δικαίωμα να επικρατεί μια κοινωνική και διεθνής τάξη, μέσα στην οποία τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που προκηρύσσει η παρούσα Διακήρυξη να μπορούν να πραγματώνονται σε όλη τους την έκταση.

ΑΡΘΡΟ 29

1. Το άτομο έχει καθήκοντα απέναντι στην κοινότητα, μέσα στα πλαίσια της οποίας και μόνο είναι δυνατή η ελεύθερη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του.
2. Στην άσκηση των δικαιωμάτων του και στην απόλαυση των ελευθεριών του κανείς δεν υπόκειται παρά μόνο στους περιορισμούς που ορίζονται από τους νόμους, με αποκλειστικό σκοπό να εξασφαλίζεται η αναγνώριση και ο σεβασμός των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων, και να ικανοποιούνται οι δίκαιες απαιτήσεις της ηθικής, της δημόσιας τάξης και του γενικού καλού, σε μια δημοκρατική κοινωνία.
3. Τα δικαιώματα αυτά και οι ελευθερίες δεν μπορούν, σε καμία περίπτωση, να ασκούνται αντίθετα προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών.

ΑΡΘΡΟ 30

Καμία διάταξη της παρούσας Διακήρυξης δεν μπορεί να ερμηνευθεί ότι παρέχει σε ένα κράτος, σε μια ομάδα ή σε ένα άτομο οποιοδήποτε δικαίωμα να επιδίεται σε

ενέργειες ή να εκτελεί πράξεις που αποβλέπουν στην άρνηση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που εξαγγέλλονται σε αυτήν.

ΕΡΩΤΗΜΑ: Θεωρείτε ότι ένας διεθνής οργανισμός, όπως ο ΟΗΕ:

α) μπορεί σήμερα, με τις υπάρχουσες παγκόσμιες συνθήκες να διασφαλίσει τα ανθρώπινα δικαιώματα;

β) πρέπει τα ανθρώπινα δικαιώματα να έχουν καθολική ισχύ για όλες τις χώρες του κόσμου ή να λαμβάνουν υπόψη τις κατά τόπους συνθήκες; (σκεφτείτε τη θέση της γυναίκας σε μουσουλμανικές χώρες)

Από το βιβλίο Θηρεύοντας το λόγο. Εκδοτικός όμιλος συγγραφέων καθηγητών

ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΟΥΣ ΟΡΙΣΜΟΥΣ: (Μπαμπινιώτη, Λεξικό..)

Ανθρωπιά: η ευγένεια της συμπεριφοράς που πηγάζει από αισθήματα αλληλεγγύης και συμπόνοιας προς το συνάνθρωπο.

Ανθρωπισμός:1. Το μορφωτικό ιδεώδες της Αναγέννησης...

2. το σύνολο των πνευματικών και ψυχικών ιδιοτήτων του ανθρώπου, ιδιαίτερα τα χαρακτηριστικά που προσιδιάζουν στον πολιτισμένο άνθρωπο και τον διακρίνουν από τα ζώα (: η αυτοθυσία αποτελεί ύψιστο δείγμα ανθρωπισμού)

ΚΕΙΜΕΝΟ 6ο

ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ UNESCO ΝΟΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ & ΝΗΣΩΝ, ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΗ ΜΑΡΩΝΙΤΗ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ-24 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2005

Εκατόν ενενήντα ένα από τα κράτη του πλανήτη μας, δηλαδή σχεδόν όλες οι χώρες του σύγχρονου κόσμου, ανήκουν σήμερα στον μεγαλύτερο και σημαντικότερο διεθνή οργανισμό, τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.). Ο όρος "Ηνωμένα Έθνη"-ο οποίος επινοήθηκε από τον Φραγκλίνο Ρούσβελτ-χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά επίσημα κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, και συγκεκριμένα την 1η Ιανουαρίου 1942, όταν οι κυβερνήσεις 26 κρατών, με τη λεγόμενη "Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών", δεσμεύτηκαν να συνεχίσουν τον κοινό τους αγώνα ενάντια στις δυνάμεις του Άξονα. Η πρώτη παρόμοια προσπάθεια δημιουργίας ενός οργανωμένου συνασπισμού κρατών, με στόχο την προώθηση της διεθνούς συνεργασίας και την επίτευξη της ειρήνης και της ασφάλειας, είχε γίνει με την περίφημη "Κοινωνία των Εθνών", η οποία εγκαθιδρύθηκε με τη Συνθήκη των Βερσαλλιών το 1919, μετά το τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Η "Κοινωνία των Εθνών" περιέπεσε σε αδράνεια, και έπαψε να υφίσταται ως διεθνές σώμα, εξαιτίας του ότι δεν στάθηκε ικανή να αποτρέψει το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Στις 26 Ιουνίου 1945, αντιπρόσωποι από 50 κράτη-στα οποία λίγο αργότερα προστέθηκε και η Πολωνία-υπέγραψαν στο Σαν Φρανσίσκο τον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών. Επίσημως, ο Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών "γεννήθηκε" στις 24 Οκτωβρίου του ίδιου έτους, όταν η πλειοψηφία των ιδρυτικών μελών είχε επικυρώσει τον Καταστατικό Χάρτη.

Ο Χάρτης αυτός αποτελεί μια διεθνή συνθήκη, μέσω της οποίας τα κράτη-μέλη διακηρύσσουν την αφοσίωσή τους στη διατήρηση της ειρήνης, μέσω της διεθνούς

συνεργασίας και της συλλογικής ασφάλειας, πάνω στον άξονα τεσσάρων βασικών αρχών των Διεθνών Σχέσεων, με τους εξής σκοπούς: τη διατήρηση της διεθνούς ασφάλειας και ειρήνης, την ανάπτυξη φιλικών σχέσεων μεταξύ των εθνών, τη συνεργασία για την επίλυση των διεθνών προβλημάτων και το σεβασμό για τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και την εναρμόνιση των δράσεων των εθνών. Μέσω των βασικών Οργάνων του (Γενική Συνέλευση, Συμβούλιο Ασφαλείας, Οικονομικό & Κοινωνικό Συμβούλιο, Συμβούλιο Κηδεμονίας, Διεθνές Δικαστήριο, Γενική Γραμματεία), και πολλών ακόμη "εξειδικευμένων διευθύνσεων" - μεταξύ των οποίων και η ΠΙΝΕ8ΕΟ - ο Ο.Η.Ε. παρέχει τα μέσα για την επίλυση των διεθνών κρίσεων και διατυπώνει πολιτικές πάνω σε θέματα παγκοσμίου ενδιαφέροντος (ανθρώπινα δικαιώματα, ειρήνη, περιβάλλον, ανάπτυξη, διεθνές δίκαιο, κτλ.). Η 60ή επέτειος από ίδρύσεως του Ο.Η.Ε., βρίσκει τον Οργανισμό αυτό μέσα σε ένα διεθνές περιβάλλον πολύ διαφορετικό από εκείνο που γνώριζαν οι ιδρυτές του. Η μεγάλη πρόκληση για τα Ηνωμένα Έθνη σήμερα είναι η προσαρμογή της διάρθρωσης, του συστήματος λήψης και εφαρμογής αποφάσεων, και του ρόλου τους στα σύγχρονα δεδομένα. Η πραγματικά ισότιμη συμμετοχή όλων των μελών του Ο.Η.Ε., όχι μόνο κατ' όνομα, αλλά και επί της ουσίας, στη λήψη των αποφάσεων, η εφαρμογή αποτελεσματικότερων πολιτικών προς την κατεύθυνση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η οικοδόμηση μιας διαρκούς ειρήνης στα μέρη της γης που ταλανίζονται από πολέμους, ο παγκόσμιος αφοπλισμός, και κυρίως η μέριμνα για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής των εκατομμυρίων ανθρώπων που ζουν μέσα στη φτώχεια, τις ασθένειες και την εξαθλίωση, παρ' όλο που ο πλανήτης μας διαθέτει τα μέσα ώστε όλοι να απολαμβάνουν σχετική ευημερία, αποτελούν μερικά από τα ζητήματα μείζονος σημασίας, στα οποία πρέπει να επικεντρωθούν οι δράσεις του Ο.Η.Ε. του 21ου αιώνα.

Η ισχύς του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών απορρέει από τη διάθεση των ίδιων των μελών του να προσφέρουν στην ανθρωπότητα όσα επιτάσσουν τα πιο θεμελιώδη από τα ανθρώπινα δικαιώματα, με ειρηνικό πνεύμα πανανθρώπινης αλληλεγγύης και συνεργασίας. Μόνο η έλλειψη καλής θέλησης, η αδιαλλαξία, και η καταπάτηση του σεβασμού προς τη διαφορετικότητα, από πλευράς κρατών, μπορούν να απειλήσουν και να θέσουν σε κίνδυνο το όραμα για έναν ειρηνικό κόσμο, μέσα στον οποίο όλοι οι άνθρωποι θα μπορούν να απολαμβάνουν τα αγαθά της ελευθερίας, της ισότητας, της προόδου και της ευημερίας.

(από το Διαδίκτυο)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1. Να κάνετε πληροφοριακή περίληψη του κειμένου 150-180 λέξεων.**
- 2. Να εντοπίσεις τρεις συλλογισμούς στο κείμενο και να τους αναγνωρίσεις.**
- 3. Να αναπτύξεις σε μια παράγραφο τη θεματική πρόταση: Η δύναμη του ΟΗΕ εξαρτάται από ορισμένους παράγοντες. Να αξιοποιήσεις τα στοιχεία του κειμένου.**
- 4. Σε ένα κείμενο (άρθρο ή επιφυλλίδα) που θα μπορούσατε να δημοσιεύσετε στην ιστοσελίδα του σχολείου σας αναπτύξτε με επιχειρήματα τη γνώμη σας σχετικά με το ερώτημα: Χρειάζεται να υπάρχει και με ποιες προϋποθέσεις μπορεί να είναι σήμερα αποτελεσματικός ένας διεθνής**

οργανισμός, όπως ο ΟΗΕ, για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων; (500 λέξεις περίπου).

ΚΕΙΜΕΝΟ 7ο

Πώς η ανάπτυξη φέρνει φτώχεια και οικολογική καταστροφή (απόσπασμα)

Αυτό που αποτελεί ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του σημερινού παγκόσμιου συστήματος είναι, πρώτον, η χωρική του έκταση, το γεγονός ότι έχει πλήρως ενσωματώσει όλες τις γεωγραφικές περιοχές του κόσμου· και, δεύτερον, το πέρασμα από την παγκόσμια παραγωγή αγαθών στην παραγωγή υπηρεσιών (και ειδικότερα χρηματοπιστωτικών). Αυτές οι νέες εξελίξεις είναι αποτέλεσμα τεράστιων προόδων στην ηλεκτρονική τεχνολογία, οι οποίες επέφεραν τη «συμπίεση του χώρου και του χρόνου» και τον γοργό σχηματισμό αυτού που αποκαλείται «παγκόσμιο χωριό».

Αν τώρα εξετάσει κανείς την απόδοση του σημερινού παγκόσμιου οικονομικού συστήματος, είναι αναμφισβήτητο ότι αυτό έχει δημιουργήσει πρωτοφανή πλούτο. Από την άλλη πλευρά όμως ο πλούτος αυτός έχει καταμεληθεί πολύ άνισα. Για παράδειγμα, λιγότερα από 12 άτομα στην κορυφή της κοινωνικής πυραμίδας του παγκόσμιου χωριού έχουν μεγαλύτερο εισόδημα από αρκετές δεκάδες φτωχές χώρες στη βάση της (σύμφωνα με την πρόσφατη έκθεση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για την παγκόσμια φτώχεια). Σε αυτή την τερατώδη κατανομή οφείλεται, εν μέρει τουλάχιστον, το ότι, παρά τις πιο πρόσφατες τεχνολογικές βελτιώσεις και την εντυπωσιακή αύξηση της παραγωγικότητας, 1,3 δισ. άνθρωποι περίπου το ένα πέμπτο της ανθρωπότητας εξακολουθούν να ζουν σήμερα σε συνθήκες απόλυτης φτώχειας, στερούμενοι επαρκούς τροφής, καθαρού νερού και της στοιχειώδους υποδομής για περίθαλψη και εκπαίδευση. [...]

Με δεδομένη τη μεγάλη κινητικότητα του κεφαλαίου, στις μανιώδεις προσπάθειές τους να μειώσουν το κόστος, οι πολυεθνικές τοποθετούν ένα μέρος των επενδύσεών τους σε χώρες όπου το εργατικό δυναμικό δεν είναι μόνο φθινό αλλά και ιδιαίτερος πειθήνιο. Επιπλέον, καθώς οι φτωχές χώρες επιζητούν απεγνωσμένα επενδύσεις, προσπαθούν να ξεπεράσουν η μία την άλλη προσφέροντας στο ξένο κεφάλαιο όχι μόνο τους κατώτερους δυνατούς μισθούς αλλά και την αναστολή κανόνων και περιορισμών που σχετίζονται με ανθρώπινες συνθήκες εργασίας και την προστασία του περιβάλλοντος.

Το αποτέλεσμα αυτού του είδους του διπλού ανταγωνισμού δεν είναι μόνο μια ευρείας κλίμακας καταστροφή στο περιβάλλον αλλά και η καταστροφή ανθρώπινων πόρων (και πάλι σύμφωνα με την έκθεση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, 250 εκατ. παιδιά, αντί να πηγαίνουν στο σχολείο, εργάζονται με πλήρη απασχόληση και συχνά σε απάνθρωπες συνθήκες).

Ενας άλλος σημαντικός μηχανισμός που συνδέει την παγκοσμιοποίηση με τη φτώχεια και την οικολογική καταστροφή έχει να κάνει με πρόσφατες τεχνολογικές και κοινωνικές εξελίξεις στη γεωργία. Η μαζική χρήση χημικών λιπασμάτων και ζιζανιοκτόνων και οι πλέον πρόσφατες ανακαλύψεις στη βιοτεχνολογία και στη γενετική μηχανική έχουν αυξήσει την αγροτική παραγωγικότητα σε τέτοιο βαθμό ώστε φαινόταν ότι θα μπορούσε να εξαφανιστεί η μάλιστα της ανθρώπινης πείνας από όλο τον κόσμο. Ωστόσο η αποκαλούμενη «πράσινη επανάσταση» αποδείχθηκε αυταπάτη. Πέραν της τεχνολογίας, σε ό,τι αφορά την πολιτική οικονομία της παραγωγής τροφίμων, οι αυξανόμενες ανισότητες όσο και η ακραία εξειδίκευση έχουν και πάλι δημιουργήσει μια κατάσταση όπου οι φτωχοί καλλιεργητές είναι σε χειρότερη μοίρα από ό,τι προηγουμένως. Παρ' ότι η παραδοσιακή αγροτική παραγωγή απέδιδε χαμηλή παραγωγικότητα, συνήθως ο

άμεσος παραγωγός είχε τουλάχιστον ένα μικρό κομμάτι γης όπου μπορούσε να καλλιεργεί για ίδια κατανάλωση.

Η «πράσινη επανάσταση» αύξησε πράγματι την παραγωγικότητα και τον πλούτο αλλά, μέσω της κυριαρχίας της μονοκαλλιέργειας και της ταχείας προλεταριοποίησης των αγροτών, οδήγησε σε ακραία ανασφάλεια και σε άθλιες μορφές φτώχειας μεγάλα τμήματα του παγκόσμιου πληθυσμού της υπαίθρου. Επιπλέον, η γενικευμένη χρήση λιπασμάτων και ζιζανιοκτόνων κατέληξε στις γνωστές μορφές υποβάθμισης του εδάφους, ενώ οι νέες τεχνολογίες παρέμβασης στο DNA φυτών και ζώων δημιουργούν κινδύνους των οποίων τις μακροπρόθεσμες συνέπειες είμαστε ανίκανοι να εκτιμήσουμε. [...]

Υπάρχει κάποιος τρόπος αντιστροφής αυτής της αρνητικής σπείρας; Υπάρχει τρόπος να της προσδώσουμε μια θετική ώθηση; Μπορεί η παγκοσμιοποίηση να συνδεθεί θετικά με την απάλειψη των απόλυτων επιπέδων φτώχειας και την αποκατάσταση της οικολογικής ισορροπίας στη Γη; (...)

Το άρθρο αυτό βασίζεται σε μια εισήγησή του συγγραφέα Ν. Μουζέλη στο συμπόσιο «Θρησκεία, Επιστήμη και Περιβάλλον», τον Οκτώβριο του 1999.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1. Να γράψετε μια περίληψη του κειμένου αυτού με την οποία θα ενημερώσετε τους τους συμμαθητές σας για το περιεχόμενο του κειμένου.(100-120 λέξεις)*
- 2. Να αναπτύξετε το νόημα του παρακάτω αποσπάσματος του κειμένου : οι νέες τεχνολογίες παρέμβασης στο DNA φυτών και ζώων δημιουργούν κινδύνους των οποίων τις μακροπρόθεσμες συνέπειες είμαστε ανίκανοι να εκτιμήσουμε. [...]*
- 3. Με ποια επιχειρήματα στηρίζει ο συγγραφέας την άποψή του ότι η σύγχρονη ανάπτυξη φέρνει φτώχεια και οικολογική καταστροφή; Να τα καταγράψετε συνοπτικά.*
- 4. Να εντοπίσετε τα μέσα πειθούς της 2^{ης} παραγράφου*
- 5. Να γράψετε α) ένα συνώνυμο για τις παρακάτω λέξεις: πρόσφατες, αναστολή, αυταπάτη, ακραία, απάλειψη, β) ένα αντίθετο για τις λέξεις: παραγωγή, απόλυτης, πειθήνιο, υποβάθμισης, ώθηση*
- 6. Σε ένα γράμμα σε εφημερίδα για τη στήλη των αναγνωστών να εκφράσετε τις ανησυχίες σας για τους κινδύνους από τη ραγδαία τεχνολογική ανάπτυξη στην οικονομία, το περιβάλλον και το ίδιο το άτομο και να προτείνετε τρόπους για την αντιμετώπιση των αρνητικών πλευρών αυτής της ανάπτυξης .*

3.ΝΟΜΟΙ -ΔΙΚΑΙΟ -ΠΟΙΝΕΣ

Δίκαιο ονομάζεται το σύνολο των υποχρεωτικών και εξαναγκαστικών κανόνων οι οποίοι και ρυθμίζουν τις σχέσεις των, στη αυτή κοινωνία διαβιούντων προσώπων. Επίσης κατ' άλλο ορισμό: Δίκαιο είναι η ανθρώπινη θέληση η οποία ρυθμίζει την κοινωνική ζωή κατά τρόπο «ετερόνομο», «επιτακτικό» και «εξαναγκαστικό». Συνεπώς το δίκαιο δεν προέρχεται από την ατομική θέληση των επιμέρους ατόμων αλλά επιβάλλεται εξωτερικά, επιτάσσοντας και καθορίζοντας τι δύναται και τι δεν δύναται να πράττουν χωρίς ωστόσο να ζητεί τη συγκατάθεσή τους, επιβάλλοντας όμως στους μη συμμορφούμενους προς τους κανόνες του κυρώσεις.

Εκτός των κανόνων δικαίου τη συμπεριφορά των μελών μιας κοινωνίας ρυθμίζουν και οι κανόνες της **Ηθικής** και της **Εθιμοτυπίας**. Μεταξύ όμως των κανόνων αυτών και του Δικαίου υφίστανται ουσιώδεις διαφορές.

1. Οι κανόνες Ηθικής σε αντίθεση με εκείνες του Δικαίου απευθύνονται προς τον εσωτερικό ψυχισμό του ανθρώπου, την εσωτερική του διάθεση, προερχόμενοι από τη συνείδησή του, που όμως η συμμόρφωση προς αυτούς γίνεται οικειοθελώς χωρίς εξαναγκασμό.
2. Επίσης οι κανόνες της Εθιμοτυπίας ρυθμίζουν μεν την εξωτερική συμπεριφορά του ανθρώπου, όπως οι κανόνες του Δικαίου, πλην όμως η συμμόρφωση και προς αυτούς γίνεται «οικειοθελώς» χωρίς εξαναγκασμό.

Η μη συμμόρφωση στους κανόνες της Ηθικής και της Εθιμοτυπίας μόνο τη περιφρόνηση των λοιπών μελών της κοινωνίας μπορεί να επισύρει.

Νόμος καλείται ο γραπτός κανόνας δικαίου που τίθεται από τη Πολιτεία μέσω των διατεταγμένων προς τούτο οργάνων της (Υπηρεσιών). Κατ' άλλο ορισμό Νόμος καλείται η Πολιτειακή πράξη, δια της οποίας τίθεται, τροποποιείται ή καταργείται κανόνας δικαίου.

Η σημασία των νόμων

- Κοινωνική Αρμονία και Συνοχή

- Πρόληψη (συνετισμός, παραδειγματισμός, φόβος).
- Καταστολή.
- Καθορισμός των ορίων δράσης κάθε μέλους.
- Απωθούν τις επιθετικές παρορμήσεις —> διοχετεύονται σε χώρους όπως η τέχνη, ο αθλητισμός, η επιστήμη κ.α., έτσι ώστε να μειώνεται ο κίνδυνος ρήξης του κοινωνικού ιστού.
- Κατοχύρωση των κοινωνικών ελευθεριών - δικαιωμάτων.

Δημιουργία κλίματος ασφάλειας και βεβαιότητας —> απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη κάθε κοινωνικού έργου και την προώθηση της κοινωνικής ανάπτυξης.

Διαμορφώνουν έμμεσα και ηθικά τους πολίτες, καθώς λειτουργούν ηθοπλαστικά, προσδιορίζοντας το καλό και το κακό, το "πρέπει" και το "δεν πρέπει".

Ο Κατοχυρώνουν την **πνευματική ελευθερία**, τις ίσες ευκαιρίες στην παιδεία, το δικαίωμα στη μόρφωση...

Ο Διασφαλίζουν τα **εργασιακά, οικονομικά και πολιτικά δικαιώματα** των πολιτών.

Ο Συνεργασία μεταξύ ευρύτερων διακρατικών σχηματισμών (προϋποθέτει ένα σταθερό πλαίσιο αναφοράς που συντίθεται απ' τους νόμους).

ΟΙ τρόποι με τους οποίους εξασφαλίζεται η έννομη τάξη

- ο τρόπος με τον οποίο οι νόμοι καλύπτουν τα αντικείμενα τους
- η επιστημονική κατάρτιση αυτών που τους ερμηνεύουν
- η αδέσμευτη λειτουργία της δικαιοσύνης
- η ηθική συγκρότηση των λειτουργών της δικαιοσύνης
- το είδος του πολιτεύματος
- η παιδεία του μέσου πολίτη

ΠΟΙΝΗ

Η τιμωρία - κύρωση που επιβάλλεται σ' όποιους παραβαίνουν τους νόμους.

- Μορφές: Οι κυριότερες: φυλάκιση, χρηματική, στέρηση πολιτικών δικαιωμάτων, θανατική καταδίκη...
- **Σκοποί της ποινής:** συνεισιγμός - αναμόρφωση - επανένταξη δράστη- παραδειγματισμός των υπολοίπων μελών - πρόληψη της βίας- σεβασμός των δικαιωμάτων των πολιτών - διασφάλιση της νομιμότητας
- Τουλάχιστον όσον αφορά την επανένταξη του παραβάτη, η φυλάκιση που είναι η πιο συνηθισμένη από τις ποινές, δεν επιτυγχάνει το στόχο της: καλλιεργεί στον θύτη την αίσθηση της αδικίας και της αποτυχίας, αδυνατεί να τον βοηθήσει να συνειδητοποιήσει το λάθος του και να μετανοήσει και, τελικά, τις περισσότερες φορές ο δράστης μετά την έκτιση της ποινής επιστρέφει στην αντικοινωνική δράση.

ΗΘΙΚΗ

Το σύνολο των άγραφων κανόνων και αρχών, που υπαγορεύονται από τη συνείδηση του ατόμου αλλά και από το κοινωνικό σύνολο και προσδιορίζουν την αρμονική σχέση με τον εαυτό μας και την κοινωνία. Εδραίωση και ορθή λειτουργία της δημοκρατίας.

* Καλή χρήση (υπέρ του ανθρώπου) της γνώσης (επιστήμης και τεχνολογίας).

Η παρακμή των ηθικών αξιών σήμερα

Περιγραφή - παρουσίαση - ενδεικτικά στοιχεία του φαινομένου

- Τυπικότητα και ψυχρότητα στις σχέσεις.
- Κολακεία, υποκρισία, ανεντιμότητα.
- Αδιαφορία για το συνάνθρωπο.
- Έλλειψη σεβασμού και αλληλεγγύης.
- Παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Έξαρση φαινομένων κοινωνικής παθογένειας.
- Εμπορευματοποίηση των πάντων ...

Τρόποι αντιμετώπισης της ηθικής παρακμής

- «Μην ζητάς τριαντάφυλλα στις Άλπεις», έγραφε ο ποιητής. Επειδή λοιπόν το να ζητηθεί η αλλαγή της δομής της σύγχρονης αστικής, κεφαλαιοκρατικής και τεχνοκρατικής κοινωνίας είναι ουτοπία, ξεπερνά τα όρια κι αυτής ακόμη της επιστημονικής φαντασίας, το βάρος καλούνται να σηκώσουν οι **φορείς αγωγής και κοινωνικοποίησης**. Το χρέος τους λοιπόν είναι:

Οικογένεια —> περισσότερος χρόνος αφιερωμένος στα παιδιά, επαφή, ζεστασιά, σεβασμός στην προσωπικότητα των μελών της, οι γονείς ηθικά πρότυπα ...

Σχολείο —* έμφαση στην ανθρωπιστική παιδεία, επαφή με την παράδοση και τις αρχές του κλασικού ελληνισμού, λιγότερο ανταγωνιστικό σύστημα, αλλαγή προσανατολισμού...

ΜΜΕ —> προβολή ηθικών και πνευματικών προτύπων, στηλίτευση της παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ευαισθητοποίηση κοινής γνώμης...

Πολιτεία —> ήθος, αξιοπιστία, αξιοκρατία, κράτος δικαίου και πρόνοιας, υπηρετήση κοινού συμφέροντος, ο πολιτικός ... παιδαγωγός.

Πνευματικοί ταγοί -> αποφυγή ελιτισμού, αφύπνιση συνειδήσεων, καθοδηγητές του λαού.

Εκκλησία —* απεγκλωβισμός από τυπολατρίες και παρωχημένες αρχές, προσέγγιση της νεολαίας, καλλιέργεια του σεβασμού και της αγάπης, ζέσταμα των ψυχών των νέων...

- Έτσι και το άτομο θα συνειδητοποιήσει το πρόβλημα αλλά και τις ευθύνες του, θα συνειδητοποιήσει την υπέρτατη αξία του ανθρώπου, θα περιορίσει την καταναλωτική του μανία, θα ιεραρχήσει τις ανάγκες του, θα συνάψει υγιείς σχέσεις και θα αποτελέσει το ίδιο πρότυπο ηθικής συμπεριφοράς.

Η ΘΑΝΑΤΙΚΗ ΠΟΙΝΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Στην Ελλάδα η θανατική ποινή καταργήθηκε το 1993 (τελευταία εκτέλεση .Βασ. Λυμπέρης . Η εκτέλεση του Λυμπέρη έγινε τα ξημερώματα της 25ης Αυγούστου 1972 στο Ηράκλειο (πεδίο βολής της [ΣΕΑΠ](#)) από 12μελές εκτελεστικό απόσπασμα και μόνο τα 6 όπλα περιείχαν αληθινά πυρά). Δυστυχώς, παρά την κατάργηση της ποινής στα 2/3 του πλανήτη, σε ισχύ παραμένει στις πιο πολυπληθείς χώρες του κόσμου: Την Κίνα, την Ινδία, την Ινδονησία και τις ΗΠΑ. Αυτό πρακτικά σημαίνει πως πάνω από το 60% του ανθρωπίνου πληθυσμού ζει υπό καθεστώτα που επιτρέπουν την θανατική ποινή. *Στις ΗΠΑ, πιο συγκεκριμένα, η θανατική ποινή βρίσκεται σε ισχύ (και χρήση) σε 33 πολιτείες. Σε υποθέσεις εγκλημάτων, βέβαια, αρκετά υψηλά παραμένουν και τα ποσοστά των πολιτών που τίθενται υπέρ της εφαρμογής της: Σε γκάλοπ του 2011, το 61% των ερωτηθέντων Αμερικανών ψήφισε υπέρ της.

Στην Κίνα, δεν υπάρχει επίσημος αριθμός θανατοποινιτών, αλλά εικάζεται ότι γίνονται χιλιάδες κάθε χρονιά, καθιστώντας την Λαϊκή Δημοκρατία της ασιατικής χώρας σε νούμερο ένα «θιασώτη» της ποινής. Ακολουθούν το Ιράν (πάνω από 360 εκτελέσεις το 2011), η Σαουδική Αραβία (82), το Ιράκ (68), οι ΗΠΑ (43), η Υεμένη (41), η Βόρεια Κορέα (30) και η Σομαλία (10). Άλλα δεκατρία κράτη «έκλεισαν» το 2011 με μονοψήφιο αριθμό εκτελέσεων. *Ακόμη σε ισχύ βρίσκονται οι ακόλουθες μέθοδοι εκτέλεσης (σύμφωνα με τα δεδομένα του 2010): Ο αποκεφαλισμός (σε ισχύ στην Σαουδική Αραβία, με την χρήση σπαθιού, και στο Κατάρ), η ηλεκτρική καρέκλα (ως μία εκ των επιλογών σε επτά πολιτείες των ΗΠΑ), ο θάλαμος αερίων (σε 3 πολιτείες των ΗΠΑ), ο απαγχονισμός (στα κράτη Αφγανιστάν, Ιράν, Ιράκ, Ιαπωνία, Μογγολία, Μαλαισία, Πακιστάν, Παλαιστίνη, Λίβανος, Υεμένη, Αίγυπτος, Ινδία, Βιρμανία, Σιγκαπούρη, Σρι Λάνκα, Συρία, Ζιμπάμπουε, Νότια Κορέα, Μαλάουι, Λιβερία, Τσαντ), η ένεση με θανατηφόρα ουσία (σε ισχύ στην Γουατεμάλα, την Ταϊλάνδη, την Κίνα, το Βιετνάμ και σε όλες τις πολιτείες των ΗΠΑ που επιτρέπουν την θανατική ποινή), και η εκτέλεση από απόσπασμα (σε ισχύ στην Κίνα, το Βιετνάμ, την Λευκορωσία, τον Λίβανο, την Κούβα, την Γρενάδα, την Βόρεια Κορέα, την Ινδονησία). (Από το διαδίκτυο)

Θανατική ποινή: επιχειρήματα για το αμφιλεγόμενο ζήτημα

Κοινό τόπο αποτελεί η άποψη ότι **οι νόμοι συνιστούν ένα πλαίσιο που ρυθμίζει, έστω και εξαναγκαστικά, τις σχέσεις και τις διαφορές μεταξύ των μελών της κάθε κοινωνίας, για να είναι εφικτή η κοινωνική ζωή.** Υπάρχουν ωστόσο σε όλες τις κοινωνίες άτομα που παρεκτρέπονται από τα κάθε φορά θεωρούμενα αποδεκτά πλαίσια και προβαίνουν σε ενέργειες έξω από τους θεσμικούς κανόνες της κοινωνίας.

Στις περιπτώσεις αυτές η επιβολή κυρώσεων για σωφρονισμό των απείθαρχων και για παραδειγματισμό των άλλων θεωρείται κάτι αυτονόητο. Αν εξετάσει κανείς το θέμα των ποινών διαχρονικά θα διαπιστώσει ότι αναπόσπαστο μέρος του ποινικού δικαίου διαφόρων λαών και πολιτισμών αποτελεί η **χρήση της θανατικής ποινής**, θεωρητικά στα πλαίσια προστασίας του κοινωνικού συνόλου και, συνηθέστατα, και των ανθρωπιστικών αξιών. Αλλά και σε σύγχρονες κοινωνίες, προηγμένες και μη, όπως οι ΗΠΑ και το Ιράν, προβλέπεται η επιβολή της θανατικής ποινής για μορφές συμπεριφοράς που η κάθε κοινωνία θεωρεί ακραίες.

Υπέρ:

- Υπάρχει το άτομο , υπάρχει όμως και η ομάδα και, εφόσον το άτομο-εγκληματίας κρίνεται άκρως επικίνδυνο για το κοινωνικό σώμα, θα πρέπει να εξοντώνεται («Τον μη μετέχοντα αιδούς τε και δίκης κτείνειν ως νόσον πόλεως», Πλάτωνος *Πρωταγόρας*)
- Υπάρχουν φύσεις εγκληματικές , που δεν σωφρονίζονται με κανένα τρόπο
- Κριτήριο για την απονομή της δικαιοσύνης θα πρέπει να είναι το κοινό περί δικαίου αίσθημα.
- Πατάσσεται έτσι αποτελεσματικότερα η εγκληματικότητα
- Δικαιώνονται οι συγγενείς των θυμάτων

Υπάρχει όμως, και η άλλη πλευρά. Κατά :

- η θανατική ποινή συχνότατα έγινε το μέσο εξόντωσης των αντιφρονούντων και όχι μόνο (π. χ. Σωκράτης)
- με τη θανατική ποινή αφαιρείται η ζωή: ο άνθρωπος είναι μοναδική ξία=> κανείς δεν έχει το δικαίωμα να αφαιρέσει ανθρώπινη ζωή.
- Με την θανατική ποινή ο άνθρωπος διαπνέεται «ύβριν», καθώς δεν είναι από κανένα εξουσιοδοτημένος να αποφασίζει για τη ζωή το θάνατο : [« λαβών χουν από της γης ενεφύσσε και 'εδωκεν αυτώ(= στον άνθρωπο ο Θεός) πνοήν ζωής...»]
- με τη θανατική ποινή η κοινωνία εκδικείται, δεν σωφρονίζει
- εκτός από τη θανατική ποινή υπάρχει δυνατότητα αποτελεσματικής τιμωρίας και προφύλαξης της κοινωνίας με την ισόβια κάθειρξη, τη στέρηση του πολυτιμότερου αγαθού του ανθρώπου , της ελευθερίας.
- όπου ισχύει η θανατική ποινή' δεν παρατηρείται, στατιστικά, μείωση της εγκληματικότητας.
- η θανατική ποινή θεωρείται μια μορφή καννιβαλισμού και δεν τιμά την κοινωνία
- ο θάνατος του θύτη δεν επαναφέρει το θύμα στη ζωή
- σε περίπτωση δικαστικής πλάνης δεν υπάρχουν περιθώρια για επανόρθωση
- έχει και η κοινωνία τις ευθύνες της για την αύξηση της εγκληματικότητας

. Αξιολόγηση:

- η θανατική ποινή ανθρωπιστικά απορρίπτεται
- το έγκλημα περιορίζεται όχι με τη θανατική ποινή αλλά με σωστή οργάνωση της κοινωνίας(παιδεία-δημοκρατία)

ΚΕΙΜΕΝΟ 8ο : Η κατάργηση της θανατικής ποινής

Το Ποινικό μας Δίκαιο, εξακολουθεί να προβλέπει τη θανατική ποινή για ορισμένα βαριά κακουργήματα κι έτσι να τη διατηρεί στο "οπλοστάσιο" των κυρώσεων του. Όμως καμιά θανατική καταδίκη δεν έχει εκτελεστεί στη χώρα μας από την εποχή της απαλλαγής της από τη δικτατορία, και σωστά, για πολλούς λόγους. Πρώτον, γιατί η θανάτωση ενός ανθρώπου δεν μπορεί λογικά και ουσιαστικά να συνιστά ποινή στο πλαίσιο του σύγχρονου Ποινικού Δικαίου, που συνειδητά αυτοπεριορίζεται και με τις κυρώσεις του επιδιώκει αποκλειστικά την πραγμάτωση κοινωνικών σκοπών. Μια ποινή επομένως που καταστρέφει την ανθρώπινη ζωή, παύει να είναι κοινωνικό μέτρο και συνιστά ανεπίτρεπτη για την κοινωνική φύση του δικαίου ανάμιξη του σε ξένο απ' αυτό χώρο, δηλαδή ανεπίτρεπτη «μετάβαση σε άλλο είδος», συγκεκριμένα εμπλοκή του στο χώρο του μεταφυσικού ερωτήματος για το νόημα της ζωής και του θανάτου/ Δεύτερον, από τη σκοπιά της ειδικής πρόληψης, που επιδιώκεται πρωταρχικά με την άσκηση συγκρατητικής επίδρασης πάνω σ' εκείνον που έχει ήδη εγκληματήσει για να μην υποτροπιάσει, η θανατική ποινή αποτελεί καθαρό παραλογισμό. Γιατί η άσκηση αυτής της επίδρασης προϋποθέτει βέβαια τη φυσική ύπαρξη του ανθρώπου, που η θανατική ποινή την καταστρέφει. Από τη σκοπιά πάλι της γενικής πρόληψης, της συγκράτησης τρίτων από την τέλεση εγκλημάτων, η αποτελεσματικότητα της θανατικής ποινής έχει αποδειχθεί και στατιστικά ανύπαρκτη. Γιατί ο δράστης που τελεί τα βαριά εγκλήματα για τα οποία προβλέπεται η θανατική ποινή, είτε τα διαπράττει κάτω από καταστάσεις ακραίας συναισθηματικής υπερδιέγερσης, οπότε δεν είναι σε θέση να λάβει υπόψη του ψυχραιμία τις συνέπειες, είτε τα διαπράττει με μεγάλη ψυχρότητα, «επαγγελματικά», και τότε εκείνο που σταθμίζει είναι πρακτικές πιθανότητες διαφυγής του και όχι το είδος της ποινής που προβλέπεται από το νόμο για την πράξη του, είτε τέλος είναι πρόσωπο τόσο καθυστερημένο πνευματικά, ώστε να μην είναι σε θέση να σταθμίσει σοβαρά τις συνέπειες της πράξης του/Αντίθετα, η ύπαρξη της θανατικής ποινής και η εκτέλεση της, που με όποιο τρόπο κι αν γίνεται, συνιστά μιαν από τις πιο βάρβαρες εκδηλώσεις της ανθρώπινης κοινωνίας, έχει διαπιστωθεί ότι όχι μόνο δεν ενισχύει το γενικό πνεύμα σεβασμού προς την ανθρώπινη ζωή, αλλ' απεναντίας το υποσκάπτει. Η θανατική ποινή είναι απαράδεκτη και γιατί είναι ριζικά αντίθετη προς τη φύση της δημοκρατικής πολιτείας. Ο βαθύτερος, κατά τη γνώμη μου, λόγος της επιμονής στη διατήρηση της θανατικής ποινής είναι ότι η ποινή αυτή αποτελεί την πιο δραστική επίδειξη της δύναμης της κρατικής εξουσίας. Με την ύπαρξη δηλαδή της ποινής αυτής το κράτος προβάλλει με τον πιο εντυπωσιακό τρόπο την ικανότητα του να ξεπερνά ηθικούς δισταγμούς, ανθρωπιστικά αιτήματα και «λεπτολόγες» επιστημονικές διαπιστώσεις, όταν πρόκειται να εξυπηρετηθούν οι σκοπιμότητες του. Έτσι η διατήρηση της θανατικής ποινής θεωρείται έστω και όχι πάντα συνειδητά- ότι στηρίζει και ενισχύει την αυθεντία της κρατικής εξουσίας και την ικανότητα επιβολής της. Αυτό όμως σημαίνει ότι η κρατική αυθεντία στηρίζεται στο φόβο των ατόμων μπροστά στην ωμή δύναμη του κράτους κι έτσι πάνω σ' ένα ηθελημένο χάσμα ανάμεσα στην εξουσία και το λαό. Μια τέτοια στήριξη όμως της κρατικής αυθεντίας είναι βασικά αντίθετη προς τη φύση της δημοκρατικής πολιτείας. Γι' αυτό το λόγο η θανατική ποινή είναι αντισυνταγματική.

Α. ΜΑΓΚΑΚΗΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- 1. Να οργανώσετε το κείμενο σε παραγράφους και να δικαιολογήσετε τις επιλογές σας παραθέτοντας τα κριτήρια παραγραφοποίησης.**
- 2. Να καταγράψετε τη θέση του συγγραφέα και τα επιχειρήματα με τα οποία την**

υπερασπίζεται.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Η πρακτική των βασανιστηρίων και η εφαρμογή της θανατικής ποινής σε αρκετές ακόμη πολιτείες αντίκεινται αναμφίβολα στις θεμελιώδεις αρχές του ανθρωπισμού. Σ'ένα κείμενο 500 περίπου λέξεων που θα ανακοινώσετε σε κοινό, χρησιμοποιώντας επιχειρήματα, τεκμήρια και άλλους τρόπους πειθούς να ερμηνεύσετε - αιτιολογήσετε τις πρακτικές αυτές και να τις καταδικάσετε αποδεικνύοντας το απάνθρωπο αλλά και το αναποτελεσματικό που τις χαρακτηρίζουν.

4. Η ΠΕΙΘΩ ΣΤΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

Ορισμός

Διαφήμιση είναι η γνωστοποίηση στο κοινό, με διάφορα μέσα, έντυπα ή οπτικοακουστικά ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας καθώς και η προβολή των των ιδιοτήτων που τα χαρακτηρίζουν με στόχο να προσελκυστεί το καταναλωτικό κοινό και να αυξηθούν οι πωλήσεις τους.

Στην πιο απλή σημασία της η λέξη «διαφήμιση» σημαίνει: «να τραβάς την προσοχή σε κάτι», «να γνωστοποιείς κάτι σε κάποιον ή να τον πληροφορείς γι' αυτό».

«Διαφήμιση – η διάδοση μιας είδησης με τη φήμη, με τον προφορικό λόγο ή με δημοσίευμα, των αρετών ενός προσώπου ή πράγματος» (ο ορισμός που βρίσκουμε στο Υπερλεξικό της Νεοελληνικής)

Βέβαια ως ένα σημείο η διαφήμιση μπορεί να θεωρηθεί **προπαγάνδα**, καθώς σύμφωνα με τον Ι.Μ. Παναγιωτόπουλο : «η προπαγάνδα είναι πολιτική, εμπορική, κοινωνική. Είναι το σκληρό σφηροκόπημα που επιδιώκει να επιβάλει ένα προϊόν, οποιασδήποτε μορφής...»

Ιστορική αναδρομή

Τα πρώτα ίχνη της εμπορικής διαφήμισης και της διάδοσης πληροφοριών βρίσκονται στην κλασική ελληνική περίοδο, στους Φοίνικες και στη Ρωμαϊκή περίοδο. Στην ρωμαϊκή αγορά τοποθετούσαν πινακίδες που ανήγγειλαν πωλήσεις ή θεατρικές παραστάσεις. Πρωτοστάτες ήταν οι γνωστοί μας κήρυκες, - ντελάληδες, που, σύμφωνα με τον Όμηρο, ήταν απόγονοι του Κήρυκα, γιου του Ερμή, και λογαριάζονταν σα μεσάζοντες ανάμεσα στην ύπατη αρχή και στο πλήθος. Ο Μεσαίωνας δεν μας προσφέρει κανένα άλλο είδος εμπορικής διαφήμισης εκτός απ' την προφορική που γίνεται και πάλι β' απ' τους δημόσιους κήρυκες, τους ντελάληδες.

Μεγάλη επανάσταση και στη διαμόρφωση της διαφήμισης, θα προκαλέσει η ανακάλυψη της τυπογραφίας από το Γουτεμβέργιο γύρω στα 1455. Απ' την ανακάλυψη της τυπογραφίας γεννήθηκε μονομιάς και η κυκλοφορία εντύπων και εφημερίδων.

Η διαφήμιση όπως την ξέρουμε σήμερα, εμφανίστηκε τον 17ο αιώνα, η δε λέξη «διαφήμιση» χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά το 1655 από άγγλους εκδότες βιβλίων, ως επικεφαλίδα για τις ανακοινώσεις τους. Ήδη το 1880 στην Αμερική δεν υπήρχε προϊόν που να μην είχε διαφημιστεί, ενώ η πρώτη τηλεοπτική διαφήμιση γίνεται το 1930. Η διαφήμιση στην Ελλάδα. εμφανίστηκε οργανωμένη μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Από το 1950 αναπτύχθηκαν και οι μεγάλες ελληνικές διαφημιστικές εταιρίες με ειδικό επιστημονικό επιτελείο.

Προϋποθέσεις επίτευξης του διαφημιστικού στόχου

Για να επιτευχθεί ο διαφημιστικός στόχος, δηλαδή, η προώθηση ενός

προϊόντος/ιδέας προϋποτίθενται : το **μήνυμα**, μια πηγή (**πομπός**), οι αποδέκτες (**δέκτες**), και το κατάλληλο επικοινωνιακό μέσο (τηλεόραση, ραδιόφωνο, αφίσα, κείμενο, διαδίκτυο).

Διαφήμιση και ΜΜΕ – Διαφήμιση και εικόνα

Τα τελευταία χρόνια η διαφήμιση προβάλλεται συστηματικά από τα ΜΜΕ, τα οποία χρηματοδοτεί σε μεγάλο βαθμό. Οι διαφημίσεις στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο χρησιμοποιούν εκτός των κειμενικών αναφορών και την εικόνα ως μέσο επικοινωνίας άμεσο και παραστατικό. Στην τηλεόραση η διαφήμιση αποκτά και άλλες διαστάσεις με την κίνηση, τον ήχο, τη μουσική και τη δημιουργική φαντασία των διαφημιστών. Μάλιστα, η διαφήμιση διακρίνεται τις περισσότερες φορές για την καλλιτεχνική της ποιότητα, την προσεκτική επιλογή προσώπων και τη χρήση συμβόλων για την καλύτερη δυνατή γνωστοποίηση και διακίνηση των διαφημιζόμενων προϊόντων.

Η on-line διαφήμιση

Η διαφήμιση τα τελευταία χρόνια με την εξάπλωση της χρήσης του διαδικτύου τείνει να κατακλύσει και τον ιστοχώρο. Εδώ οι διαφημίσεις αποκτούν μια άλλη διάσταση:

- Το κόστος τους είναι πολύ μικρότερο σε σχέση με τις διαφημίσεις στην τηλεόραση, στο ραδιόφωνο ή στα έντυπα και μπορούν να ανανεωθούν ανά πάσα στιγμή με μηδαμινό κόστος, έτσι ώστε να είναι πάντοτε επίκαιρες ..□

έχουν παγόσμια εμβέλεια σε μεγάλους αριθμούς δυνητικών αγοραστών και με δυνατότητες επέκτασης καθώς η χρήση του Internet και η αγορά προϊόντων εξαπλώνεται όλο και περισσότερο.

στοχεύουν σε άτομα με συγκεκριμένα ενδιαφέροντα (πχ. οι διαφημίσεις στο you tube)

Υπάρχει διαδραστικότητα, δηλαδή, ο χρήστης μπορεί να προβεί σε κάποιες ενέργειες πέραν της δυνατότητας να διαβάσει ή να μη διαβάσει το περιεχόμενο της διαφήμισης Πχ. αναζήτηση πιο λεπτομερών πληροφοριών, απαντήσεις σε ερωτήματα κλπ).

Βέβαια, το πρόβλημα του διαφημιζόμενου στο διαδίκτυο βρίσκεται στο γεγονός ότι: α. η πλειοψηφία των χρηστών, όταν επισκέπτεται ένα site για πρώτη φορά ή όταν απλά «σερφάρει» στο διαδίκτυο, δεν αφιερώνει πάνω από μισό λεπτό κάνοντας 2-3 click αναζητώντας ενδιαφέροντα πληροφορία. Επομένως, μόνο η πρωτοτυπία μπορεί να κεντρίσει το ενδιαφέρον των επισκεπτών. Επίσης πολλές φορές με την πληθώρα, πλέον, των διαφημίσεων στο διαδίκτυο όχι μόνο δεν προσελκύεται το ενδιαφέρον του κοινού αλλά προκαλείται η δυσαρέσκειά του λόγω του φορτίου του site με διαφημίσεις.

ΤΡΟΠΟΙ/ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗΣ ΠΕΙΘΟΥΣ

- 1. Επίκληση στη λογική:** χρήση επιχειρημάτων καθώς και τεκμηρίων για την προσέλκυση των καταναλωτών, τα οποία όμως πολλές φορές αποτελούν σοφίσματα.
- 2. Επίκληση στο συναίσθημα:** προσπάθεια των διαφημιστών να διεγείρουν συναισθηματικά τους δέκτες Η διαφήμιση δηλαδή αποτείνεται στα

ανορθολογικά στοιχεία της προσωπικότητας του ατόμου, στους φόβους, τις προκαταλήψεις, τις απωθημένες επιθυμίες, τις αδυναμίες, «εκβιάζει» την ψυχή και τη συνείδηση του.

3. **Επίκληση στην αυθεντία:** ο διαφημιστικός λόγος ενισχύεται και αποκτά αξιοπιστία με τη χρησιμοποίηση επιφανών προσώπων στα διαφημιστικά μηνύματα.
4. **Συνειρμός ιδεών:** πρόκειται για μια διαδικασία κατά την οποία οι παραστάσεις συνδέονται μεταξύ τους στη συνείδηση του ατόμου και, όταν μια από αυτές ανακληθεί στη μνήμη, τότε είναι δυνατό να παρασύρει μαζί της και τις άλλες παραστάσεις (π.χ. ταύτιση χαρούμενων οικογενειακών στιγμών με μια συγκεκριμένη μάρκα ζυμαρικών).
5. **Αναλυτική περιγραφή και επίδειξη των ιδιοτήτων του προϊόντος:** στόχος σ' αυτή την περίπτωση είναι η άσκηση πειθούς στον καταναλωτή με καταγραφή των γνωρισμάτων που διακρίνουν ένα προϊόν.
6. **Λανθάνουσα αξιολόγηση:** πρόκειται για μήνυμα που υποβόσκει, που «κρύβεται» ή μεταδίδεται χωρίς να γίνεται άμεσα αντιληπτό από το δέκτη, ένα μήνυμα που δεσμεύει - παγιδεύει το δέκτη (λ.χ. στη διαφήμιση γνωστού περιοδικού «MARIE CLAIRE»... μια γυναίκα με πάθος· εσείς!» το μήνυμα που διοχετεύεται στην αγοράστρια είναι πως θα αποκτήσει πάθος στη ζωή της, όταν διαβάσει το συγκεκριμένο έντυπο).

Σήμερα η διαφήμιση είναι αντικείμενο μιας ξεχωριστής επιστήμης, του **Μάρκετινγκ**. Ένα επιτελείο ψυχολόγων και κοινωνιολόγων αναλαμβάνει προσεκτικά το σχεδιασμό της. Η διαφήμιση χρησιμοποιώντας **ψυχολογικούς νόμους**, όπως αυτούς του συνειρμού και της σύνδεσης, απευθύνεται στο **υποσυνείδητο** του ατόμου («εμφανίζεται στον καταναλωτή κάτω από το «προσωπικό επίπεδο εγρήγορσης»). Σε κάθε άτομο η ελάχιστη τιμή όπου ένα ερέθισμα –οπτικό, πίεσης, θερμότητας πόνου- γίνεται συνειδητά αντιληπτό χαρακτηρίζεται ως «ουδός» /threshold/). Πολλές φορές προκειμένου η διαφήμιση να μεταφέρει μηνύματα, ακολουθεί μία **συγκεκριμένη δομή**: αρχίζει από την **επίδειξη του προϊόντος**, συνεχίζει με την **πρόκληση συναισθημάτων**, και τελειώνει με **την επίκληση της λογικής**, ώστε να καλλιεργηθεί η ψευδαίσθηση της ενσυνείδητης επιλογής. Τέλος, ο **επαναληπτικός χαρακτήρας** της ενισχύει τη δύναμη της.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Η διαφήμιση αποκτά δύναμη πειθώς με την εικόνα, τα χρώματα, τον ήχο, αλλά και με τα **ευρήματα** που χρησιμοποιούνται κάθε φορά στο λεκτικό μήνυμα. : **λογοπαίγνια, μεταφορές, υπερβολές, παρομοιώσεις, σπάνιες λέξεις, χιούμορ, συμβολισμοί** (που μπορεί να υπολανθάνουν), **επαναλήψεις** (επειδή στοχεύει στην απομνημόνευση), **ελλειψη, ομοιοκαταληξίες, μετωνυμίες** (πχ. προβάλλεται το περιέχον αντί του περιεχόμενου: *κάτσε να πιούμε ένα ποτήρι* -και προβάλλεται η μάρκα συγκεκριμένης μπίρας) **αντίθεση** (πχ. επιδιώκεται θετικό αποτέλεσμα όπως «εσείς έχετε τα χρήματα, εμείς έχουμε την πείρα και γνώση» (Interamerican). **Το λεξιλόγιο**: . Επιλέγεται συνήθως λεξιλόγιο λιτό, απλό και κατανοητό. Άλλοτε όμως επιδιώκεται λεκτικός πληθωρισμός π.χ. «υπεραριστούργημα».

Το συγκεκριμένο επίθετο μετατρέπεται «από κραυγή, σε θαυμαστικό επιφώνημα, [και] με την υπερβολή του την ίδια ομολογεί το στόχο του. Ακριβώς, επειδή η διαφήμιση δεν έχει επιλογή και δεν μπορεί να κρύψει την,επιδιώξή της, μετατρέπει έντεχνα αυτή την αδυναμία σε «ειλικρίνεια», που είναι κα αυτή μέρος της

αποτελεσματικότητας της». (Α. Φραγκουδάκη)

Η χρήση των χρόνων και των εγκλίσεων: Η προστακτική αποτελεί τη συνηθέστερη έγκλιση στη διαφήμιση, αφού αποτελεί την έγκλιση της πρόσκλησης πρόκλησης. Χρησιμοποιούνται όμως κι άλλοι χρόνοι : μέλλοντας και ενεστώτας.

Διαφήμιση-προπαγάνδα

Η διαφήμιση είναι μία μορφή επικοινωνίας που συνδέει τον παραγωγό και τον καταναλωτή. Σκοπός της είναι να πείσει το κοινό να αγοράσει ένα προϊόν. Στην **προπαγάνδα** προσπαθούμε να πείσουμε έναν άνθρωπο όχι για προϊόντα, αλλά για ιδέες. Θέλουμε να πιστέψει σε κάτι, σ' έναν άνθρωπο, σε μια ιδεολογία, σ' ένα κόμμα, σε μία κυβέρνηση, σ' ένα καθεστώς. Προσπαθούμε να τροποποιήσουμε τις γνώμες και τις απόψεις του. Η προπαγάνδα έχει το κακό ότι είναι κρυφή. Ενώ η διαφήμιση φαίνεται και ο καθένας μπορεί να αμυνθεί. Πάντως και η διαφήμιση μπορεί να θεωρηθεί μορφή προπαγάνδας.

Αθέμιτη διαφήμιση : α).όταν ο διαφημιστής προκαλεί ή εκμεταλλεύεται αισθηματα φόβου, β). όταν προβάλλει διακρίσεις σχετικά με το φύλο, τη φυλή ή το θρήσκευμα και ιδίως την παρουσίαση του ενός φύλου με χαμηλότερο πνευματικό επίπεδο από το άλλο, γ). όταν εξωθεί σε πράξεις βίας, δ).όταν εκμεταλλεύεται την απειρία και ιδίως της φυσική ευπιστία των παιδιών. ε). όταν εκμεταλλεύεται το ανθρώπινο σώμα ως σεξουαλικό αντικείμενο. στ). όταν προσβάλλει την προσωπικότητα συγκεκριμένων προσώπων και μάλιστα προσώπων με ορισμένα ειδικά χαρακτηριστικά, όπως φυσικά ή διανοητικά ελαττώματα. (πχ. σεξιστικές διαφημίσεις, υπονοούμενα υποτιμητικά για κάποιες κοινωνικές ομάδες – προσβλητικοί χαρακτηρισμοί κοκ)

Παραπλανητική διαφήμιση : α) 'όταν ο διαφημιστής επικαλείται την αξιοπιστία της μαρτυρίας ειδικών βασιζόμενη στην επιστημονική ή άλλη ιδιότητα προσώπων, τα οποία εμφανίζονται στη διαφήμιση χωρίς να έχουν στην πραγματικότητα την ιδιότητα που επικαλούνται.

β) όταν επικαλείται ως εγγύηση την τεχνολογική και επιστημονική υπεροχή μιας χώρας γ) όταν η διαφήμιση εμφανίζεται με τη μορφή δημοσιογραφικής είδησης ή σχόλιου ή αρθρογραφίας ή με τη μορφή επιστημονικής ανακοίνωσης, χωρίς να δηλώνεται ρητά και ευδιάκριτα ότι πρόκειται για διαφήμιση.

(τα παραπάνω προέρχονται από το νομοσχέδιο για την αθέμιτη και παραπλανητική διαφήμιση/ πηγή: «ΕΚΦΡΑΣΗ – ΕΚΘΕΣΗ» βιβλίο του καθηγητή σελ.31-32)

Μαύρη διαφήμιση: . είναι εκείνη που προσπαθεί να επηρεάσει το κοινό υπέρ κάποιου προϊόντος, προβάλλοντας τα μειονεκτήματα άλλων ανταγωνιστικών προϊόντων και όχι τα θετικά στοιχεία του ίδιου. **Γκρίζα διαφήμιση** είναι εκείνη που προβάλλει κάποιο προϊόν όχι στον προβλεπόμενο διαφημιστικό χώρο ή χρόνο, αλλά κατά τη διάρκεια της κανονικής ροής ενός προγράμματος, παρουσιάζοντας το ως στοιχείο του σκηνικού ή του σεναρίου· όταν δηλαδή η κάμερα δείχνει τη μάρκα του ποτού που πίνει ο ηθοποιός, έχουμε γκρίζα διαφήμιση.

ΟΙ ΕΝΩΣΕΙΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Προκειμένου να προστατευθεί το κοινό από τον καταγισμό των διαφημιστικών μηνυμάτων και τις αθέμιτες συνέπειές τους, η πολιτεία έχει ορίσει κανόνες. Συγκεκριμένα η διαφήμιση ρυθμίζεται από το άρθρο 9 σε συνδυασμό με τα άρθρα 9δ και 9ε του [Ν. 2251/1994](#) «Προστασία των καταναλωτών». Σε περίπτωση που διαπιστώσει κάποιος την ύπαρξη παράνομης διαφήμισης μπορεί να καταγγείλει το περιστατικό τηλεφωνικά ή εγγράφως στους αρμόδιους φορείς και συγκεκριμένα: Τη Γενική Γραμματεία Καταναλωτή, email info@efpolis.gr- Το Εθνικό Συμβούλιο

Ραδιοτηλεόρασης (email ncrtv@otenet.gr)- Την Ένωση Εταιριών Διαφήμισης & Επικοινωνίας Ελλάδος (email edee@edee.gr)

Το Συμβούλιο Ελέγχου Επικοινωνίας (email info@see.gr)

Πρέπει επίσης να αναφερθεί ότι από την πλευρά των επιχειρήσεων έχουν θεσπιστεί κανόνες αυτοπεριορισμού και αυτοελέγχου των παραπλανητικών διαφημίσεων .

Θετικές Συνέπειες της διαφήμισης:

- Προκαλεί άμιλλα και συναγωνισμό ανάμεσα στις βιομηχανίες και στους παραγωγούς προϊόντων, με συνέπεια να βελτιώνεται η ποιότητα τους.
- Δημιουργεί νέα επαγγέλματα (μακετίστες, σχεδιαστές, διαφημιστές, διαφημιστικά γραφεία, αφισοκολλητές).
- Καταπολεμά την ανεργία, γιατί απασχολεί πολλούς ανθρώπους.
- Η άμιλλα και ο συναγωνισμός μειώνει τις τιμές των προϊόντων, γιατί έχουν μεγαλύτερη ζήτηση
- Αναπτύσσεται το εμπόριο.
- Τονώνεται η εθνική οικονομία, γιατί αυξάνεται η παραγωγικότητα.
- Οι ίδιες οι διαφημίσεις βοηθούν οικονομικά τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, αλλά και τα έντυπα (εφημερίδες, περιοδικά).
- Βοηθά το καταναλωτικό κοινό στην εκλογή των προϊόντων
- Οι κρατικές διαφημίσεις αποτρέπουν από βλαβερές για την υγεία συνήθειες (τσιγάρο, ναρκωτικά), ενημερώνουν για κινδύνους (AIDS, κλπ.) και προτείνουν μέτρα πρόληψης. Βελτιώνει το επίπεδο ζωής του ανθρώπου.

Αρνητικές Συνέπειες:

- Η διαφήμιση αλλοτριώνει τον άνθρωπο. Περιορίζει την ελευθερία της βούλησης και της σκέψης, γιατί διχάζεται από τις συνεχείς πιέσεις της διαφήμισης. Χάνει την πρωτοβουλία του, γίνεται κατευθυνόμενος, γιατί άλλοι αποφασίζουν για αυτόν. Άλλωστε ο άνθρωπος, από τη φύση του δελεάζεται εύκολα και είναι επιρρεπής στη τρυφηλότητα. Αναπτύσσει έτσι υλιστικές τάσεις και αντιλήψεις, με συνέπεια να στρέφεται στη διαρκούς συσσώρευση υλικών αγαθών (homo consumens) και να αγνοεί τα πνευματικά αγαθά και τις ηθικές αξίες.
- Δημιουργεί στον άνθρωπο επιθυμίες, από τις οποίες ένα μεγάλο μέρος είναι άσχετες με τις πραγματικές του ανάγκες. Η διαφήμιση αυξάνοντας τις επιθυμίες προκαλεί άγχος, ένταση προσπαθειών για πραγμάτωση τους. Ο άνθρωπος, λοιπόν, εργάζεται ατελείωτες ώρες προκειμένου να εξασφαλίσει όχι μόνο τα αναγκαία, αλλά και όσα πιστεύει πως του είναι «αναγκαία» εγκαταλείποντας την προσωπική του ή την οικογενειακή του ζωή, την ξεκούρασή του, τις επαφές του με φίλους κλπ. Πολλες φορές όταν δεν πραγματοποιηθεί η επιθυμία του να αποκτήσει τα υλικά αγαθά που έχει ονειρευτεί οδηγείται στην απογοήτευση, την αίσθηση μειονεκτικότητας, την κατάθλιψη ή στη διαταραχή της ψυχικής του ισορροπίας. Πολλοί,

νέοι κυρίως, από θυμό για την κοινωνία, που δεν τους επέτρεψε να πραγματοποιήσουν το όνειρό τους για μια φανταχτερή και άνετη ζωή, όπως αυτή που προβάλλεται από τις διαφημίσεις, καταφεύγουν σε παραβατικές συμπεριφορές (βία, εγκληματικότητα ναρκωτικά κλπ).

- Προβάλλει τις ατομικές ανάγκες σε βάρος των κοινωνικών αναγκών (σχολείων, νοσοκομείων, βιβλιοθηκών, κέντρων νεότητας, αθλητικών χώρων κλπ.). Η έμφαση, η υπογράμμιση των ατομικών αναγκών είναι συστηματική και σταθερή, δεν ισχύει όμως το ίδιο και για τις συλλογικές. Έτσι καλλιεργείται ο **ατομισμός**.
- Προβάλλει και επιβάλλει νέα πρότυπα ζωής και νέες αξίες. Η ζωή τυποποιείται σύμφωνα με τα προβαλλόμενα πρότυπα.
- Η διαφήμιση ρυπαίνει το φυσικό περιβάλλον και καταστρέφει την αισθητική του. Οι μεγάλες αφίσες αλλοιώνουν το φυσικό τοπίο και ρυπαίνουν τις πόλεις.
- Εξευτελίζει την προσωπικότητα του ατόμου και ιδιαίτερα της γυναίκας. Έτσι το άτομο γίνεται υπό την επήρεια της μόδας και ιδίως το σώμα της γυναίκας αντικείμενο ανήθικης εκμετάλλευσης για την άσεμνη προβολή προϊόντων με τη διέγερση των κατώτερων ενστίκτων.
- Προβάλλει παγιωμένα και κοινωνικά αποδεκτά πρότυπα και ρόλους που **ενισχύουν τον κοινωνικό συντηρητισμό** πχ η γυναίκα εξακολουθεί να πραγματώνει μάλλον παραδοσιακούς ρόλους παρά τον επιφαινόμενο εκσυγχρονισμό τους.
- Εθίζει το άτομο μέσω της συνεχούς «πλύση εγκεφάλου», που υφίσταται από τα διαφημιστικά μηνύματα, να δέχεται αδιαμαρτύρητα ιδέες και ιδεολογίες και να «διαμορφώνει» πολιτικά πιστεύω χωρίς τη δική του σκέψη και κρίση. Έτσι, εκείνοι που ελέγχουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης μπορούν να ελέγχουν και να επιβάλλουν τις ιδεολογίες και τα πρόσωπα που τους εξυπηρετούν. Η προπαγάνδα, δηλαδή, από εμπορική μεταλλάσσεται σε πολιτική καταργώντας την κρίση του ανθρώπου.
- Η διαφήμιση ωραιοποιεί τη ζωή, γιατί καλύπτει τις άσχημες πλευρές της και τις δυσκολίες της και τονίζει τις καλές. Διαστρεβλώνει την αλήθεια και παρουσιάζει στον άνθρωπο έναν εξωπραγματικό, πλαστό και φανταστικό κόσμο. Έτσι στο νέο δημιουργεί ψεύτικες εντυπώσεις για τη ζωή και τις ανθρώπινες σχέσεις με τις τεχνητές υπερβολές της.
- «Επιβάλλοντας» τον καταναλωτισμό, η διαφήμιση οξύνει τις διαφορές ανάμεσα στους έχοντες και σε αυτούς που δεν μπορούν να συμμετέχουν στο «καταναλωτικό όνειρο». Έτσι, το πρόβλημα του **κοινωνικού ρατσισμού** επιτείνεται.
- Οι ξενόγλωσσες λέξεις και τα διάφορα σλόγκαν **αλλοιώνουν τη γλώσσα** και αμβλύνουν το καλλιτεχνικό αισθητήριο. Έτσι υποβαθμίζεται το πολιτιστικό επίπεδο μιας χώρας..
- Η διαφήμιση επιδρά βλαπτικά και στο **χώρο της οικογένειας**. Τα παιδιά πολύ εύκολα υπακούουν στα προστάγματα της διαφήμισης, αυξάνονται οι απαιτήσεις τους και γίνονται περισσότερο εριστικά απέναντι στους γονείς, όταν αυτοί αρνούνται να τα ικανοποιήσουν.
- Η διαφήμιση συντηρεί κακής ποιότητας τηλεοπτικές παραγωγές που έχουν όμως μεγάλη ακροαματικότητα.

- Στο πεδίο της αγοράς, η διαφήμιση δημιουργεί άνισους όρους. Οι μεγάλες και επιτυχημένες" διαφημιστικές εκστρατείες είναι πολυδάπανες, άρα πραγματοποιήσιμες μόνο από ισχυρές οικονομικές μονάδες, πολυεθνικές εταιρείες-κολοσσούς, τις οποίες οι μικρές δεν μπορούν να ανταγωνιστούν. Έτσι οι τελευταίες περιθωριοποιούνται ή αποβάλλονται εντελώς από το οικονομικό παιχνίδι οδηγούμενες σε αδιέξοδο.
- Επιπρόσθετα, το κόστος της διαφήμισης ανεβάζει την τιμή του προϊόντος και επιβαρύνει τελικά τους καταναλωτές.
- Σήμερα έχει αρχίσει να επικρατεί μια ανορθόδοξη στρατηγική επικοινωνίας .Ως επιτυχημένη ορίζεται η διαφήμιση που προκαλεί (πχ. διαφημίσεις παρουσιάζουν σοβαρά κοινωνικά προβλήματα που τραβούσαν την προσοχή των ανθρώπων, όπως π.χ. το AIDS.
Λέγεται μάλιστα χαρακτηριστικά πως : Τέχνη και διαφήμιση αναζητούν τον ύμνο ή την απαξίωση, όχι όμως την αδιαφορία.

Συμπέρασμα- Ληπτέα μέτρα:

ΤΟ ΑΤΟΜΟ : ως υπεύθυνος πολίτης μιας κοινωνίας, πρέπει μεν να ενδιαφέρεται για την ενημέρωση του, αλλά οφείλει να αντιστέκεται στον καταναλωτισμό που προβάλλεται με όλα τα μέσα. Και εδώ χρειάζεται αυτοέλεγχος, εγκράτεια και κριτική ματιά. Θα πρέπει να μάθει ν' αντιστέκεται σε μηνύματα που υποτιμούν την νοημοσύνη του και δεν σέβονται την προσωπικότητα του, να ελέγχει την ποιότητα των προϊόντων που αγοράζει (πχ. να μην αγοράζει προϊόντα επικίνδυνα για την υγεία και το περιβάλλον) και να καταγγέλλει περιπτώσεις εξαπάτησης. Είναι, επίσης, αναγκαίο να συνειδητοποιήσει ότι τα υλικά αγαθά είναι μέσον καλύτερευσης βιοτικών συνθηκών και όχι αυτοσκοπός. Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ: παροχή ουσιαστικής Παιδεία και ιδιαίτερα Ανθρωπιστικής που θα διαμορφώνει υπεύθυνους και ενημερωμένους πολίτες με ηθικοπνευματική καλλιέργεια, κριτική σκέψη και δυνατότητες αντίστασης απέναντι στον καταιγισμό μηνυμάτων που δεχεται ο σύγχρονος άνθρωπος. Ίσως οι διαφημιστικές εταιρίες μάθουν να σέβονται τον καταναλωτή και να μην τον εξαπατούν τόσο βάναυσα. αφού, όπως είναι γνωστό, οι διαφημιστές σχεδιάζουν με βάση το κοινό στο οποίο απευθύνονται ...Συνειδητοποίηση ότι ο καταναλωτισμός σε ένα άκρατο καπιταλιστικό σύστημα μπορεί να οδηγήσει σε κοινωνικές ανισότητες , διάσπαση του κοινωνικού ιστού, εξαθλίωση αδύναμων κοινωνικά στρωμάτων, βιαιότητες, παραβατικότητα.

ΑΣΚΗΣΗ: Να συμπληρώσετε τα κενά επιλέγοντας μεταξύ των τεχνικών πειθούς που σας δίνονται, έτσι ώστε να φανεί ποια συγκεκριμένη τεχνική χρησιμοποιείται σε κάθε περίπτωση διαφημιστικού μηνύματος. (συνειρμός ιδεών,,περιγραφή / επίδειξη των ιδιοτήτων του προϊόντος, επίκληση στην αυθεντία, επίκληση στο συναίσθημα, επίκληση στη λογική, λανθάνων αξιολογικός χαρακτηρισμός)

- 1.Γρήγορα στο διαστημόπλοιο. Έχουμε μια πελώρια λαχτάρα για Nesquick, Nesquick της Nestle. Κάνει το γάλα απόλαυση.
2. Οι πατάτες διαλέγονται προσεκτικά, πλένονται καθαρά, κόβονται και τηγανίζονται σε αγνό λάδι και συσκευάζονται αεροστεγώς. Να γιατί οι πατάτες

Tasty είναι οι καλύτερες.

3. Για την ουλίτιδα επιστημονική οδοντόκρεμα Binaca Medical. Η μόνη με μπραντοζόλ. Το μπραντοζόλ της Binaca Medical καταπολεμά τους μικροοργανισμούς.

4. Η Balco ξέρει τη θάλασσα. Balco. Γι' αυτούς που ξέρουν.

5. Κυριακή είμαστε όλοι μαζί. Και μας καμαρώνουν. Όλα άρχισαν από τότε που πήρα το ΟΜΟ. Το νέο ΟΜΟ δίνει στα ρούχα μια καθαριότητα όλο φρεσκάδα. Τώρα κάθε μέρα είναι Κυριακή.

6. 29 κατασκευαστές πλυντηρίων συνιστούν Skip. Αυτοί ξέρουν.

ΚΕΙΜΕΝΟ 9 : Το κόστος της ματαιοδοξίας

1. Υπάρχει μια ομάδα προϊόντων που είναι καλλυντικά **φάρμακα** και η οποία περιλαμβάνει παρασκευάσματα που καθυστερούν την εμφάνιση των ρυτίδων στο πρόσωπο ή τις μειώνουν, που προστατεύουν από την τριχόπτωση ή βοηθούν στην επανεμφάνιση τριχών, που προστατεύουν το δέρμα από τον ήλιο κ.τ.λ. Ασφαλώς αυτό το ξέρατε. Εκείνο που δεν ξέρατε είναι η αξία των πωλήσεων αυτών των προϊόντων. Μια πρόσφατη πληροφορία στον «Economist» αναφέρει ότι η κατά κεφαλήν **δαπάνη** για τέτοια προϊόντα ήταν για το 1999 περίπου 21 δολάρια στη Γερμανία και στην Ελβετία, 18 δολάρια στη Γαλλία και στην Ιαπωνία, 16 στις ΗΠΑ, 15 στην Ιταλία, 14 στην Ισπανία και στη Σουηδία, 13 στο Χονγκ Κονγκ, 12 στη Βρετανία και 6 στη Νότια Κορέα. Αν πολλαπλασιάσουμε το κατά κεφαλήν ποσό με τον πληθυσμό, κάθε χώρας και αθροίσουμε βρίσκουμε περίπου 13 δισεκατομμύρια δολάρια ως συνολική δαπάνη των χωρών αυτών.

2. Επίσης, ο συνολικός πληθυσμός των χωρών που ανέφερα πιο πάνω είναι περίπου 800 εκατομμύρια, δηλαδή μόνο το 13% του παγκόσμιου πληθυσμού. Είναι δύσκολο να κάνω αναγωγή στον παγκόσμιο πληθυσμό, διότι υπάρχουν σημαντικές διαφορές εισοδήματος και διάρθρωσης ηλικιών μεταξύ των χωρών. Ακόμη και η πιο συντηρητική εκτίμηση όμως οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ένας τεράστιος όγκος οικονομικών πόρων χρησιμοποιείται για να ικανοποιήσει «ανάγκες ομορφιάς». Αναφέρω τα παραπάνω διότι πιστεύω ότι δείχνουν

μια κατάσταση πραγμάτων την οποία θεωρώ **κατακριτέα**. Βέβαια, ο οικονομολόγος που έχει ανατραφεί με τη νεοκλασική θεωρία θα προβάλλει αμέσως τη γνωστή αρχή «περί γούστου ουδείς λόγος», δηλαδή κάθε άτομο δαπανά το εισόδημα του όπως αυτό νομίζει και κανείς δεν είναι σε θέση να του πει αν κάνει καλά ή άσχημα. Είναι δύσκολο (αν όχι αδύνατο) να αγνοήσει κανείς την ισχύ αυτού του επιχειρήματος, κυρίως στο επίπεδο των ατομικών επιλογών.

3. Εν τούτοις, νομίζω ότι υπάρχει κάτι παράλογο και κακό σε μια κοινωνία που επιτρέπει σε ορισμένους την ικανοποίηση κάθε ματαιοδοξίας και κάθε **τρυφηλότητας** την ίδια στιγμή που άλλοι αδυνατούν να ικανοποιήσουν βασικές ανάγκες διατροφής, στέγασης και περίθαλψης. Ο Επίκουρος έλεγε πως ήταν έτοιμος να παραβγεί με τον Δία σε ευτυχία, αρκεί να είχε ψωμί και νερό, πρόταση που μπορεί να θεωρηθεί υπερβολή που λεγόταν σε αντίθεση προς εκείνους που υποστήριζαν ότι η ευτυχία βρίσκεται στον πλούτο και στην εξουσία. Δεν είναι ανάγκη να ζούμε σύμφωνα με το πρότυπο του Επίκουρου και να αποφεύγουμε ό,τι υπερβαίνει το **επίπεδο** της λιτής διαβίωσης. Φαίνεται ότι η ποικιλία και η πολυτέλεια παίζουν κάποιον ρόλο στη ζωή μας. Υπάρχουν όμως όρια που η φύση επιβάλλει. Όπως έλεγε ο Επίκουρος, «τη φύση δεν πρέπει να τη βιάζουμε αλλά να την υπακούμε».

4. Υπάρχουν επίσης όρια που επιβάλλει η αρμονική κοινωνική συμβίωση. Έχω την αίσθηση ότι σε πολλές περιπτώσεις τα όρια αυτά έχουν ξεπεραστεί. Όταν

υπάρχουν άτομα, γυναίκες αλλά και άνδρες, που υποβάλλονται σε εγχειρήσεις για να αφαιρέσουν τις ρυτίδες που η φύση τους έδωσε, αυτό σίγουρα είναι μια θλιβερή παράβαση των ορίων της φύσης.

Δημοσίευμα σε Κυριακάτικη εφημερίδα

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Να αποδώσετε το κείμενο σε 80-100 λέξεις.

B1. Να εντοπίσετε τους τρόπους πειθούς που χρησιμοποίησε ο συγγραφέας.

B2. Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί παραγωγική ή επαγωγική πορεία συλλογισμού για την ανάπτυξη του κειμένου του;

B3. Πώς επιτυγχάνεται η συνεκτικότητα και η συνοχή μεταξύ της 2^{ης} και 3^{ης} παραγράφου;

B4. Να γράψετε ένα συνώνυμο για κάθε μια από τις παρακάτω λέξεις:

φάρμακα =>

δαπάνη =>

κατακριτέα =>

τρυφηλότητα =>

επίπεδο =>

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Υποθέστε πως συμμετέχετε σε ένα πολιτικό συνέδριο ως εκπρόσωπος μιας οργάνωσης καταναλωτών. Να συνθέσετε ένα κείμενο - έκτασης 500 περίπου λέξεων - με το οποίο θα παρουσιάζετε τους τρόπους και τα μέσα πειθούς στη διαφήμιση, καθώς και τις αρνητικές επιδράσεις της στο καταναλωτικό κοινό.

ΚΕΙΜΕΝΟ 10ο Η Προπαγάνδα και η Διαφήμιση

Προπαγάνδα είναι πολιτική, κοινωνική, εμπορική. Είναι το σκληρό σφυροκόπημα που επιδιώκει να επιβάλει ένα προϊόντσιασδήποτε μορφής. Αυτό το προϊόν μπορεί να είναι μια πίστη, μια κοινωνική οργάνωση, ένα πολιτικό καθεστώς, ή ένα είδος της καθημερινής χρήσης. Όλοι οι τρόποι της επικοινωνίας έχουν επιστρατευθεί, για να υπηρετήσουν την προπαγάνδα. Ο άμεσος λόγος, το ραδιόφωνο, ο κινηματογράφος, η τηλεόραση, το τυπωμένο χαρτί, περιοδικό, εφημερίδα, βιβλίο.

Η προπαγάνδα στηρίζεται στην επανάληψη. Πρέπει ο χώρος που απομένει από την καθημερινή έγνοια μέσα σου να γεμίσει από ένα σύνθημα έτσι που να μην έχεις πια τη δυνατότητα να συλλογιστείς από μόνος σου, με τον εαυτό σου και για τον εαυτό σου. Αυτό μπορεί και να είναι ανακουφιστικό για όλους όσοι, από φυσική αδυναμία ή από νωθρότητα δυσκολεύονται να κατασκευάσουν εσωτερική ζωή. Αλλ' οι άλλοι, οι εξίσου πολλοί. Αυτοί δολοφονούνται ή αυτοχειριάζονται πνευματικά και ψυχικά και μεταμορφώνονται σε θλιβερά ενεργούμενα. Και η ανθρώπινη μοναξιά μεγαλώνει, γίνεται ανυπόφορος εφιάλης.

Μνημόνευσα και την εμπορική προπαγάνδα, δηλαδή τη διαφήμιση. Είναι δύσκολο να συλλάβει κανείς την έκταση της και την επίδραση της στη διαμόρφωση ίου σύγχρονου ανθρώπου. Η εμπορική διαφήμιση, με τα μέσα που έχει τώρα στη διάθεση της, βρίσκεται την κάθε στιγμή μπροστά στα μάτια μας, σιμά στ' αυτιά μας μια λέξη, μια φράση. Οι βιομηχανίες της εποχής, για να μπορέσουν να συντηρηθούν, είναι υποχρεωμένες, ν' ανανεώνουν συνεχώς τους τύπους των προϊόντων τους, να επινοούν βελτιώσεις, συχνά χωρίς ωφελιμότητα, να δημιουργούν ένα χώρο γοητείας που θα την ονόμαζε κανείς μαγανεία καθώς εκείνη που χρησιμοποιούσε ο Μεφιστοφελής, για να κερδίσει την ψυχή του Φάουστ.

Έτσι, θύμα αυτής της μηχανορραφίας, ο άνθρωπος της εποχής είναι υποχρεωμένος

ακόμη και για τη διάσωση της ατομικής του αξιοπρέπειας ν' ανανεώνει τα ατομικά μέσα της μεταφοράς του, τα έπιπλα του, τα σκεύη του, ν' αλλάζει τρόπο ζωής, να γίνεται άλλος. Αυτές οι μεταμορφώσεις απαιτούν πρόσθετες δαπάνες. Και οι δαπάνες πρόσθετο μόχθο. Και ο πρόσθετος μόχθος, προσανατολισμένος προς υλικά αποκτήματα περιορίζει ολοένα και περισσότερο τον ελάχιστο χρόνο της προσωπικής ζωής.

Έτσι ο άνθρωπος του καιρού μας έχει αλλάξει το αυτοκίνητο του ή το ψυγείο του ή το ραδιόφωνο του, αλλ' έχει συνάμα μεγαλώσει και την εσωτερική μοναξιά του. Η μέριμνα για τη συνεχή απόκτηση υλικών αγαθών, κεντριζόμενη από την εμπορική διαφήμιση, κατακαλύπτει το χώρο του εσωτερικού βίου. Γενική διαπίστωση: η εξωστρέφεια. Ο σύγχρονος άνθρωπος διαθέτει ελάχιστο χρόνο για να συνομιλήσει με τον εαυτό του, για να κοιτάξει ο ίδιος τον εαυτό του, δηλαδή για να φιλοσοφήσει, καθώς είπε ο Γιάσπερς.

I.M. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1. Με ποιους τρόπους αναπτύσσεται η πρώτη παράγραφος (μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις ση μειώσεις σας)**
- 2. Γράψτε ένα συνώνυμο για κάθε υπογραμμισμένη λέξη, λαμβάνοντας υπόψη τα συμφραζόμενα.**
- 3. Γράψτε μία περίληψη του κειμένου με περίπου 80 λέξεις.**
- 4. Ενόψει των εορτών τα ΜΜΕ μας βομβαρδίζουν με δεκάδες διαφημίσεις. Σε ένα άρθρο 350 περίπου λέξεων που θα δημοσιευθεί -αν είναι καλό- στη σχολική εφημερίδα επισημάνετε τους κινδύνους για εσάς, τα παιδιά, από το συνεχή βομβαρδισμό τους με διαφημίσεις και δώστε συμβουλές στους συνομηλίκους σας, πώς να μην πέσουν θύματα της. (Μη λησμονήσετε να βάλετε έναν ελκυστικό τίτλο στο άρθρο σας καθώς και το σχεδιάγραμμα δομής).**

5. ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Έτος	Ιστορία της Διεύρυνσης	Σύνολο
1952/1958	 Βέλγιο Γερμανία ¹ Γαλλία Ιταλία Λουξεμβούργο Ολλανδία	6
1973	 Δανία Ιρλανδία Ηνωμένο Βασίλειο	9
1981	 Ελλάδα	10
1986	 Ισπανία Πορτογαλία	12
1995	 Αυστρία Φινλανδία Σουηδία	15
2004	 Τσεχία Εσθονία Κύπρος Λετονία Λιθουανία Ουγγαρία Μάλτα Πολωνία Σλοβενία Σλοβακία	25
2007	 Βουλγαρία Ρουμανία	27
2013	 Κροατία	28

Η ευρωπαϊκή ιδέα, προτού συγκεκριμενοποιηθεί σε ένα πραγματικό πολιτικό σχέδιο παρέμεινε περιορισμένη στον κύκλο των φιλοσόφων και των οραματιστών. Η προοπτική των *Ηνωμένων Πολιτειών της Ευρώπης*, κατά τη διατύπωση του Βίκτορα Ουγκώ, αντιστοιχούσε σε ένα ανθρωπιστικό και ειρηνιστικό ιδανικό το οποίο διέψευσαν βίαια οι τραγικές συγκρούσεις που σύντριψαν την ήπειρο στη διάρκεια του πρώτου ημίσεως του 20ου αιώνα.

Altiero Spinelli, Ζαν MONNE, R. Schuman είναι μερικοί από τους βασικούς εμπνευστές σχεδίων υλοποίησης της ευρωπαϊκής ιδέας. Βασική θέση όλων ήταν ότι, παράλληλα με τις εθνικές και περιφερειακές εξουσίες, πρέπει να υπάρχει μία ευρωπαϊκή εξουσία η οποία θα στηρίζεται σε δημοκρατικά και ανεξάρτητα όργανα, ικανά να διαχειρίζονται τους τομείς για τους οποίους η κοινή δράση αποδεικνύεται αποτελεσματικότερη από τη μεμονωμένη δράση των κρατών. Κι οι τομείς αυτοί είναι: η εσωτερική αγορά, το νόμισμα, η οικονομική και κοινωνική συνοχή, η πολιτική της απασχόλησης, η προστασία του περιβάλλοντος, η εξωτερική πολιτική και η πολιτική της άμυνας, η δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας και ασφάλειας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι το αποτέλεσμα προσπαθειών που άρχισαν το 1950 από τους σκαπανείς της κοινοτικής Ευρώπης.

- **1951** Συνθήκη των Παρισίων για την ίδρυση της ΕΚΑΧ (Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα)
- **1957** Συνθήκες της Ρώμης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (ΕΥΡΑΤΟΜ). Από το 1957, αφού το σχέδιο για την ίδρυση ευρωπαϊκού στρατού αντιμετώπισε το 1954 την άρνηση κύρωσης από την Εθνική Συνέλευση της Γαλλίας, οι έξι ιδρύτριες χώρες αποφάσισαν να οικοδομήσουν μια Οικονομική Κοινότητα πάνω στη βάση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, των υπηρεσιών και των εργαζομένων. Οι επιτυχίες των Έξι πείθουν το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Δανία και την Ιρλανδία να προσχωρήσουν κατόπιν επίπονων διαπραγματεύσεων στις οποίες η Γαλλία του Στρατηγού Ντε Γκωλ προέβαλε δύο φορές, το 1961 και το

- 1967, το δικαίωμα αρνησικυρίας.
- **1968** Οι δασμοί επί των βιομηχανικών προϊόντων καταργούνται και οι κοινές πολιτικές ιδίως η αγροτική και η εμπορική τίθενται σε ισχύ κατά την ίδια δεκαετία.
- **1979**, θέσπιση του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος συνέβαλε στη σταθεροποίηση των συναλλαγματικών ισοτιμιών. –
- **1981 και 1986**, οι προσχωρήσεις της Ελλάδας της Ισπανίας και της Πορτογαλίας ενδυναμώνουν τη νότια πτέρυγα της Κοινότητας καθιστώντας περισσότερο επιτακτική την εφαρμογή διαρθρωτικών προγραμμάτων που αποσκοπούν στο να μειώσουν τις ανισότητες όσον αφορά την οικονομική ανάπτυξη μεταξύ των Δώδεκα.
- **1980** "ευρωπαϊσιοδοξία" ενέσκηψε ενισχυμένη τόσο από τις επιπτώσεις της διεθνούς οικονομικής κρίσης όσο και από τις επίπονες εσωτερικές συνομιλίες σχετικά με την κατανομή των δημοσιονομικών βαρών.
- **1985** νέες ελπίδες ανάκαμψης του ευρωπαϊκού δυναμικού. Βάσει ενός Λευκού Βιβλίου, που υπέβαλε η Επιτροπή υπό την προεδρία του Ζακ Ντελορ η Κοινότητα αποφασίζει να ολοκληρώσει την οικοδόμηση της μεγάλης εσωτερικής αγοράς μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1993.

Η πτώση του τείχους του Βερολίνου, ακολουθούμενη από τη γερμανική ενοποίηση στις 3 Οκτωβρίου 1990, και ο εκδημοκρατισμός των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης που ελευθερώθηκαν από την κηδεμονία της Σοβιετικής Ένωσης η οποία αυτοδιαλύθηκε τον Δεκέμβριο του 1991, μεταμορφώνουν ουσιαστικά την πολιτική δομή της ηπείρου.

- **1991** Μάαστριχτ. Τα κράτη μέλη ξεκίνησαν μια διαδικασία εμβάθυνσης της Ένωσης Η νέα συνθήκη για την ευρωπαϊκή Ένωση, που άρχισε να ισχύει την 1η Νοεμβρίου 1993 αναθέτει στα κράτη μέλη ένα φιλόδοξο πρόγραμμα: νομισματική Ένωση μέχρι το 1999, νέες κοινές πολιτικές, ευρωπαϊκή ιθαγένεια, κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας, και εσωτερική ασφάλεια.
- 1997 Άμστερνταμ μια νέα Συνθήκη που αναπροσαρμόζει και ενισχύει τις πολιτικές και τα μέσα της Ένωσης, κυρίως στους τομείς της συνεργασίας των δικαστικών αρχών, της ελεύθερης διακίνησης των προσώπων, της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής της δημόσιας υγείας. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, άμεση δημοκρατική έκφραση της Ένωσης, αναλαμβάνει νέες αρμοδιότητες που θεμελιώνουν το ρόλο του ως συν-νομοθετικό όργανο.

Η Ευρωπαϊκή "ένωση βυθίζεται στις αρχές του κράτους **δικαίου και της δημοκρατίας**. Δεν είναι νέο κράτος που αντικαθιστά υφιστάμενα κράτη ούτε μπορεί να συγκριθεί με άλλους διεθνείς οργανισμούς. Τα κράτη μέλη της παραχωθούν κυριαρχία σε κοινά όργανα τα οποία αντιπροσωπεύουν τα συμφέροντα της Ένωσης ως σύνολου σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος. Όλες οι αποφάσεις και διαδικασίες απορρέουν από τις βασικές συνθήκες που έχουν κυρωθεί από τα κράτη μέλη,

Κύριοι στόχοι τη Ένωσης είναι οι εξής:

- *Καθιέρωση-ευρωπαϊκής ιθαγένειας* (Θεμελιώδη δικαιώματα; ελεύθερη κυκλοφορία; αστικά και πολιτικά δικαιώματα); ~-
- *Δημιουργία χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (Συνεργασία στον τομέα της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων);*
- *Προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής προόδου (Ενιαία αγορά; ευρώ, το κοινό νόμισμα; δημιουργία απασχόλησης; περιφερειακή ανάπτυξη; προστασία του*

περιβάλλοντος);

- *Εδραίωση του ρόλου της Ευρώπης στον κόσμο* (Κοινή εξωτερική πολιτική και ασφάλεια).

Με βάση την αρχή του κράτους δικαίου, η Λειτουργία της ΕΕ εξασφαλίζεται από πέντε θεσμικά όργανα, το καθένα από τα οποία διαδραματίζει συγκεκριμένο ρόλο:

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (εκλέγεται από τους λαούς των κρατών μελών)

Συμβούλιο της Ένωσης (αποτελείται από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (κινητήρια δύναμη και εκτελεστικό όργανο)

Δικαστήριο

Ελεγκτικό Συνέδριο (χρηστή και θεμιτή διαχείριση του προϋπολογισμού της ΕΕ).

Πέντε περαιτέρω όργανα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του θεσμικού συστήματος:

- *Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή* (εκφράζει τις γνώμες της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών για οικονομικά και κοινωνικά θέματα);
- *Επιτροπή των Περιφερειών* (εκφράζει τις γνώμες των περιφερειακών και τοπικών αρχών για την περιφερειακή πολιτική, το περιβάλλον και την εκπαίδευση);
- *Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής* (ασχολείται με τις καταγγελίες πολιτών για περιπτώσεις κακοδιοίκησης από θεσμικό όργανο ή υπηρεσία της ΕΕ)
- *Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων* (συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ με τη χρηματοδότηση μακροπρόθεσμων δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων);
- *Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα* (αρμόδια για τη νομισματική πολιτική και τις πράξεις συναλλαγματικής ισοτιμίας).

Πλεονεκτήματα για τη χώρα μας

*** Στον οικονομικό τομέα:**

— Διαθέτουμε τα προϊόντα μας σε ευρύτερη αγορά.

— Οικονομική ανάπτυξη της χώρας μας τόσο με την ανάπτυξη της στον τομέα της τεχνολογίας, όσο και με τη μεταφορά οικονομικών πόρων.

— Η βιομηχανία και οι βιοτεχνίες μας εξαναγκάζονται να βελτιώνουν ποιοτικά τα προϊόντα τους, για να γίνουν ανταγωνιστικά. Επίσης επέρχεται και αύξηση της παραγωγικότητας.

— Οι νέοι έχουν τη δυνατότητα να στραφούν σε αποδοτικότερους κλάδους εργασίας.

— Η χώρα μας ως μέλος ενός ισχυρού οικονομικού συνασπισμού μπορεί να διαπραγματεύεται από θέση ισχύος με άλλες χώρες.

*** Στον κοινωνικό τομέα:**

Η χώρα μας θα ωφεληθεί στον κοινωνικό τομέα, εξαιτίας των κοινωνικών προγραμμάτων. Ειδικότερα:

— Ενισχύεται η χώρα μας οικονομικά για την κατασκευή μεγάλων κοινωφελών έργων: λεωφορειοδρόμοι, αεροδρόμια και άλλα έργα που διευκολύνουν τη μετακίνηση των πολιτών.

— Εξασφαλίζεται η συνεργασία για την καταπολέμηση των αρνητικών κοινωνικών φαινομένων, όπως είναι η βία, το έγκλημα, τα ναρκωτικά και η τρομοκρατία.

— Κοινή προσπάθεια με τα άλλα κράτη - μέλη της Ε.Ε. για τη βελτίωση των συνθηκών περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής γενικότερα

*** Στον πολιτιστικό τομέα:**

— Ωφελούμαστε πολιτιστικά από την Ευρώπη, αλλά συγχρόνως μας δίνεται η ευκαιρία να κάνουμε γνωστό και το δικό μας πολιτισμό στην Ευρώπη. Οι δοκιμασμένες παραδοσιακές αξίες του ελληνικού πολιτισμού θα μεταλαμπαδεύονται ευκολότερα στις ευρωπαϊκές χώρες.

*** Στον πολιτικό τομέα:**

— Διαφυλάσσονται και ενισχύονται οι δημοκρατικοί θεσμοί, κατοχυρώνονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, επιτρέπεται η ελεύθερη διακίνηση ιδεών.

— Η χώρα μας ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει τη δυνατότητα να παρεμβαίνει σε διεθνές επίπεδο και να ενισχύει τις προσπάθειες για την αποκατάσταση των ανθρώπινων δικαιωμάτων σε χώρες που δοκιμάζεται η δημοκρατία.

*** Στον εθνικό τομέα:**

Η κοινή εξωτερική πολιτική και η επιδιωκόμενη Κοινή Άμυνα και Ασφάλεια των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κίνδυνοι - Μειονεκτήματα από την ένταξη

*** Στον οικονομικό τομέα:**

— **Μεγάλη ανταγωνιστικότητα.** Με την κατάργηση των δασμών και την ελεύθερη διακίνηση των αγαθών, υπάρχει κίνδυνος τα ελληνικά προϊόντα να μην τα προτιμούν οι καταναλωτές. Ενδεχομένως τα εισαγόμενα προϊόντα να είναι ποιοτικά καλύτερα και να διατίθενται σε χαμηλότερες τιμές. Αυτή η κατάσταση θα έχει ως συνέπεια την αύξηση του καταναλωτισμού σε ξένα προϊόντα, με αποτέλεσμα να εξάγεται πολύτιμο συνάλλαγμα για την αγορά ξένων προϊόντων, να κλείνουν ελληνικές βιομηχανίες και βιοτεχνίες και να αυξάνεται κατακόρυφα η ανεργία.

— Αναπόφευκτη, επίσης, συνέπεια είναι **το ελλειμματικό ισοζύγιο πληρωμών**, που θα έχει ως αποτέλεσμα την οικονομική περιθωριοποίηση της χώρας μας. Είναι γνωστός, εξάλλου, ο κίνδυνος για δημιουργία μιας Ευρώπης δύο ή και περισσότερων ταχυτήτων.

*** Στον πολιτικό τομέα:**

— Υπάρχει κίνδυνος να δημιουργηθεί μια ισχυρότατη, **υπερσυγκεντρωτική** Ευρωπαϊκή εξουσία με έδρα την κεντρική Ευρώπη. Η εξέλιξη αυτή είναι δυνατό να αποδυναμώσει την εξουσία των κρατών - μελών και να καταστήσει διακοσμητικές τις εθνικές κυβερνήσεις.

— Επειδή η χώρα μας αποτελεί την *Πύλη της Ευρώπης*, για τους Ανατολικούς λαούς, υπάρχει κίνδυνος **να κατακλυστεί από κύματα μεταναστών, που θα προέρχονται από τον Τρίτο Κόσμο.** Η κατάσταση αυτή είναι δυνατό να δημιουργήσει οικονομικά, κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα.

*** Στον πολιτιστικό τομέα:**

— Η χώρα μας κινδυνεύει να επηρεαστεί δυσμενώς από τα προϊόντα της Ευρωπαϊκής υποκοουλτούρας. Οι παραδοσιακές αξίες κινδυνεύουν από τις σειρήνες του σύγχρονου πολιτισμού. **Η έντονη ξενομανία, η υιοθέτηση ξένων γλωσσικών στοιχείων και η αποδυνάμωση των παραδοσιακών μας αξιών** είναι δυνατό να οδηγήσουν στην αλλοίωση της εθνικής μας ταυτότητας, της εθνικής μας φυσιογνωμίας και στην ισοπέδωση της πολιτιστικής ιδιαιτερότητας της χώρας μας.

*** Στον κοινωνικό τομέα:**

— **Οι καινούριοι τρόποι ζωής** φτάνουν γρήγορα στη χώρα μας. Πολλοί απ' αυτούς δεν ανταποκρίνονται στη νοοτροπία και στην ψυχοσύνθεση του Έλληνα. Π.χ. η αμφισβήτηση ορισμένων θεσμών, όπως της οικογένειας, ίσως μας επηρεάσει αρνητικά.

— Στις **διαπροσωπικές σχέσεις** ενδεχομένως επικρατήσει η ψυχρή, η τυπική ευρωπαϊκή επαφή μεταξύ των ατόμων και με τον τρόπο αυτό χάσουμε ως λαός τον αυθορμητισμό μας, το πλησίασμα των συνανθρώπων με την καρδιά μας και όχι με τον ιδιοτελή υπολογισμό.

Πηγές: Διαδίκτυο

Π. Β.Σαλαγιάννη, *Προσεγγίσεις θεμάτων σύγχρονου προβληματισμού, τΒ'*

ΚΕΙΜΕΝΟ 11ο ΕΥΡΩΠΗ: μια ιδέα υπό κατασκευήν

Τα τελευταία χρόνια οι λαοί της Ευρώπης, έπειτα από μακρές διαδικασίες, αρχίζουν να προσεγγίζουν το όραμα της Ενωμένης Ευρώπης. Μια κοινή οικονομική, θεσμική και αμυντική πολιτική έχει αρχίσει δειλά να εφαρμόζεται ενώ ήδη ετοιμάζεται να τεθεί σε κυκλοφορία ένα κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα. Ετσι τώρα θέματα που άπτονται της ιστορίας και του πολιτισμού της Ευρώπης ή και της ταυτότητας των Ευρωπαίων έρχονται αναπόφευκτα στο προσκήνιο. Και ερωτήματα γύρω από την ευρωπαϊκή ιδέα ή ποιος είναι τέλος πάντων αυτός ο σημερινός Ευρωπαίος με κεφαλαίο έψιλον, που δεν είναι αναγκαστικά και μόνον ο γάλλος, ιταλός ή τσέχος κάτοικος της Ευρώπης αλλά κάτι περισσότερο και κάτι βαθύτερο, αποκτούν ξεχωριστό ενδιαφέρον και γίνονται αντικείμενο έρευνας των ιστορικών και των άλλων σχετικών επιστημών. Πέρα λοιπόν από τη γεωγραφική έννοια της λέξης, το ερώτημα είναι τι εννοούν οι μη Ευρωπαίοι όταν λένε ότι κάποιος είναι Ευρωπαίος. Και επίσης τι εννοούν οι ίδιοι οι Ευρωπαίοι όταν λένε ότι, π.χ, πηγαίνουν στην Ευρώπη.

Ο Έλληνας ή και όποιος άλλος κάτοικος της ηπείρου λέει «πήγα στην Ευρώπη» δεν είναι ούτε αγεωγράφητος ούτε στερείται παιδείας. Κάτι άλλο υπονοεί, π.χ., η φράση «...και όσο και να φαίνεται παράξενο, η παραμονή μου στην Ευρώπη με έκανε να βλέπω πιο καθαρά το δράμα του τόπου μου». Αυτά τα λόγια (επί λέξει μεταφορά από τηλεοπτική συνέντευξη σε ντοκυμαντέρ) ανήκουν στον Οδυσσέα Ελύτη, έναν ποιητή και μάλιστα έναν καταξιωμένο γνώστη και χειριστή της γλώσσας. Σε αυτή τη φράση ο ποιητής διαχωρίζει με σαφήνεια την έννοια της Ευρώπης από εκείνην του τόπου του, που επίσης βρίσκεται στην Ευρώπη. Ποια είναι λοιπόν αυτή η Ευρώπη και ποιοι είναι αυτοί οι Ευρωπαίοι; Η αναζήτηση της ταυτότητας του Ευρωπαίου δεν είναι θέμα ούτε γλωσσολογικό ούτε απλώς πολιτιστικό και ούτε βέβαια μόνο θέμα παιδείας. Είναι κάτι παραπάνω, κάτι παραπέρα, κάτι σχεδόν άπιαστο.

Τα τέσσερα δέλτα

Επιστρέφοντας λοιπόν στο ζητούμενο τι είναι η Ευρώπη και τι οι Ευρωπαίοι σήμερα, η ελληνίδα ιστορικός υποστηρίζει ότι πρέπει κανείς να αναζητήσει και να επιχειρήσει να προσδιορίσει εκείνη τη διαδρομή των λαών της ευρωπαϊκής ηπείρου η οποία συνέβαλε, σε διαφορετικές ιστορικές στιγμές, στη δημιουργία ενός κοινού ευρωπαϊκού πνεύματος με θετικές ή και με αρνητικές εκφάνσεις. Οπότε έχουμε μια έννοια της Ευρώπης ελαστική, με ένα ή περισσότερα κέντρα κατά διαφορετικές περιόδους μιας μακράς διαδρομής, από την προϊστορία ως σήμερα. «*Πάντα μιλάμε για κέντρα πνευματικά και του πολιτισμού*» διευκρινίζει «*τα οποία πάντα εμπεριέχουν και τον οικονομικό παράγοντα. Διότι ένα από τα χαρακτηριστικά της Ευρώπης είναι ότι συνδυάζει οικονομία και πολιτισμό από την αρχή. Και επίσης επειδή η Ευρώπη απέδειξε ότι η οικονομική άνθηση, ο μεγάλος πλούτος, συνδυάζεται σε αυτή την ήπειρο με τον πολιτισμό*».

Με την έννοια αυτή και ο ορισμός του Ευρωπαίου έχει τις ίδιες δυσκολίες, καθώς και αυτός έχει την ίδια ελαστικότητα και εμπίπτει στην ίδια αέναη κίνηση.

«Η οποιαδήποτε απάντηση στο ερώτημα τι είναι Ευρωπαίος δεν μπορεί ποτέ να καλύψει την πολυμορφία, το πολυδιάστατο και την πολυποικιλία των ανθρώπων που είτε θεωρούν τον εαυτό τους Ευρωπαίο είτε θεωρούνται από τους άλλους Ευρωπαίοι. Κατ' αυτό το σκεπτικό ο κάθε ορισμός του Ευρωπαίου ή μάλλον των Ευρωπαίων είναι ορισμός ελιτίστικος που μπορεί να έχει κάποια αλήθεια όσον αφορά, τον κύκλο της διανόησης και της δημιουργίας πολιτισμού γενικότερα» λέει. Και συνεχίζει:

«Από αυτήν τη σκοπιά νομίζω ότι ο ορισμός του Ευρωπαίου από τον Paul Valery (θεωρεί στοιχεία του τον αρχαιοελληνικό ορθολογισμό, τη ρωμαϊκή νομοθετική και διοικητική διεύθυνση της κοινωνίας, και την πνευματικότητα τη χριστιανική) είναι κατά τη γνώμη μου ο πρώτος ορισμός που προσπαθεί να καθορίσει την πνευματική καταβολή των Ευρωπαίων. Νομίζω όμως ότι η πορεία της ευρωπαϊκής σκέψης μας επιτρέπει να δώσουμε μια πιο δυναμική εξέλιξη στην εικόνα του Ευρωπαίου, θεωρώ λοιπόν ότι οι Ευρωπαίοι, και μιλάμε εδώ για τους ανθρώπους της σκέψης και της διανόησης, χαρακτηρίζονται από το ότι θέτουν υπό αμφισβήτηση κάθε κατακτημένο ή κατεστημένο, με την πρόθεση όχι μόνο να αναιρέσουν το παλαιό χωρίς να απαρνηθούν τις καταβολές τους αλλά και για να προχωρήσουν προς το άγνωστο. Αυτό μπορεί να θεωρηθεί μια συνεχής μετακίνηση των γνωστικών συνόρων με απώτερο σκοπό να δημιουργηθεί ένας ευρύτερος χώρος δράσης και αντίδρασης, θέσεων και αντιθέσεων.

Αυτή η αέναη μετακίνηση οδήγησε τους Ευρωπαίους στην εξερεύνηση νέων δρόμων, στην κατάκτηση αποικιών από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας, και αυτό νομίζω ότι μπορούμε να πούμε ότι είναι η συνεχής ουτοπία (ου τόπος) που κινητοποιεί τον κάθε σκεπτόμενο Ευρωπαίο. Αυτή η ουτοπία, η οποία είναι κατά τη γνώμη μου το βασικό στοιχείο των Ευρωπαίων, σήμερα εκδηλώνεται με την προσπάθεια τους να επιβάλουν αυτό που εκφράζουν τα τέσσερα δέλτα: η Δημοκρατία, τα Δικαιώματα του ανθρώπου, ο Διάλογος και η Διανομή των αγαθών. Και αυτό ίσως να είναι και η πιο συγκλονιστική ιστορική ουτοπία».

Σε αυτήν τη συνεχή εξάπλωση και συρρίκνωση του ευρωπαϊκού χώρου και του ευρωπαϊκού πνεύματος και στην έννοια της Ευρώπης που δεν είναι μια γεωγραφική έννοια αλλά μια έννοια πολιτισμική, θα πρέπει να ενταχθούν και ο Νέος Κόσμος και ο πολιτισμός της Αμερικής, με πολλές διαφοροποιήσεις φυσικά. Έτσι σήμερα όλα δείχνουν πως για χάρη ενός κοινού πεπρωμένου χρειάζεται να επανεξετάσουμε ορισμένα από τα ιστορικά γεγονότα ή και φαινόμενα του ευρωπαϊκού παρελθόντος. Και οι ιστορικοί αναρωτιούνται μήπως η, ιδέα Ενωμένη Ευρώπη έχει τόσο ωριμάσει, ώστε ακόμη και οι πόλεμοι που έγιναν μεταξύ Ευρωπαίων ή ευρωπαϊκών σχημάτων πρέπει να θεωρούνται εμφύλιοι πόλεμοι.

Υπάρχει τελικά Ευρώπη ή δεν υπάρχει; Αν δεχθεί κανείς την πολυμορφία της Ευρώπης Ευρώπη σλαβική, Ευρώπη ορθόδοξη, προτεσταντική, καθολική, Βόρεια και Νότια Ευρώπη, Ευρώπη της ελιάς και Ευρώπη του αμπελώνα, για παράδειγμα, καταλήγει μοιραία να δεχθεί ότι η έννοια Ευρώπη είναι μια ιδέα «υπό κατασκευήν» καταλήγει. Είναι μια Ευρώπη της οποίας τα διάφορα μέρη μοιράζονται το πνεύμα ενός κοινού ονόματος και το πεπρωμένο ενός οράματος που αρχίζει να διαφαίνεται στον παγκόσμιο ορίζοντα.

ΤΟ ΒΗΜΑ , 24-09-2000

Κωδικός άρθρου: **B13062B041**

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. **Με ποια επιχειρήματα υποστηρίζει η Αρβελέρ, σε όλη την έκταση του κειμένου, ότι η έννοια της Ευρώπης είναι μια έννοια ελαστική;**
2. **Να εντοπίσεις δυο συλλογισμούς του κειμένου.**
3. **Να επισημάνεις τη χρήση τεκμηρίων στο κείμενο. Τι εξυπηρετεί το καθένα**

από αυτά;

4. Λεξιλόγιο

α. Να βρεις λέξεις ή φράσεις νοηματικά ισοδύναμες με τις υπογραμμισμένες.

β. Να γράψεις τουλάχιστον δυο λέξεις που να έχουν την ίδια ετυμολογική ρίζα με αυτές που έχουν υπογραμμιστεί.

5. Με αφορμή το παραπάνω κείμενο και έχοντας υπόψη σου την πρόσφατη ένταξη νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, γράφεις ένα άρθρο για το περιοδικό του σχολείου σου, στο οποίο υποστηρίζεις ότι τα τέσσερα Δέλτα, δηλαδή η Δημοκρατία, τα Δικαιώματα του ανθρώπου, ο Διάλογος και η Διανομή των αγαθών θα πρέπει να αποτελέσουν τις βασικές επιδιώξεις της Ευρώπης του μέλλοντος. Επίσης, να διατυπώσεις τη γνώμη σου σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους θα πρέπει να επιδιωχθεί η υλοποίηση των τεσσάρων αυτών Δέλτα.

6. ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ

Θετική επίδραση στην πολιτική

/Ο εκδημοκρατισμός όλο και περισσότερων κοινωνιών είναι πραγματικότητα.

Καθώς η γνώση, οι πληροφορίες, οι αξίες διαχέονται σε όλο τον κόσμο, οι λαοί συνειδητοποιούν : δικαιώματα τους, διαμορφώνουν σταδιακά δημοκρατικές πεποιθήσεις, εξεγείρονται και τέλει τα αυταρχικά καθεστώτα υποχωρούν. Το παράδειγμα της Αραβικής Άνοιξης είναι χαρακτηριστικό.

/ Ταυτόχρονα, η πολύπλευρη ενημέρωση με τα υπερσύγχρονα μέσα επικοινωνίας καθιστούν τον πλανήτη ένα παγκόσμιο χωριό, κινητοποιεί τους πολίτες και στον αναπτυσσόμενο κόσμο προς την κατεύθυνση της υποστήριξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στους υπανάπτυκτους λαούς αλλά και ενάντια στις δικές τους δυτικές εξουσίες ελέγχοντας τες όσο ποτέ.

/ Η δημιουργία ευρύτερων σχηματισμών και η αναβαθμισμένη έννοια του διεθνούς δίκαιου επιφέρει -τις περισσότερες φορές τουλάχιστον- καλύτερη διευθέτηση των διαφορών και ευνοϊκές συνθήκες για την αποφυγή πολέμων.

Αρνητική επίδραση στην πολιτική

- Η αποδυνάμωση των εθνικών κυβερνήσεων των ασθενέστερων κρατών καθώς οι ισχυροί λειτουργούν συχνά αλαζονικά και επιβάλλουν τα συμφέροντα τους.
- Ο πολίτης αισθανόμενος ανήμπορος να αντιδράσει σε πανίσχυρα υπερεθνικά μορφώματα, αδρανοποιείται και υιοθετεί μοιρολατρική στάση.
- Καλλιεργείται μια απολιτική κουλτούρα. Τα προβαλλόμενα πρότυπα του ατομικισμού και της υπέρμετρης κατανάλωσης, που ισοδυναμεί με ευτυχία, φροντίζουν γι' αυτό.
- Αποδυναμώνεται το δημοκρατικό πολίτευμα και υπονομεύονται οι κοινωνικές κατακτήσεις λόγω της εκχώρησης των εξουσιών σε μη εκλεγμένα παγκόσμια κέντρα όπως είναι η Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.
- Τα αίτια των προβλημάτων κάθε μεμονωμένου κράτους δεν αναζητούνται στον οικονομικό και πολιτικό εθνικό του χώρο, αλλά παρατηρείται η τάση αποποίησης των ευθυνών από τους αρμόδιους και η ολοκληρωτική επίρριψή τους στους ξένους.
- Η έξαρση του εθνικισμού, οι ρατσιστικές διαθέσεις που ενισχύονται από την παγκοσμιοποίηση τερπιλίζουν την διάθεση για συνεργασία, φιλία και συνένωση των λαών σε κοινή πορεία.

Θετική επίδραση στην οικονομία

/ Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας επέφερε την απελευθέρωση των συναλλαγών, τη συνένωση των αγορών, την αύξηση του ανταγωνισμού και συνεπώς την αύξηση της παραγωγικότητας και την επιτάχυνση της οικονομικής προόδου.

/ Παράλληλα, οι ευκαιρίες εργασίας πολλαπλασιάζονται δεδομένης της ανάπτυξης του εμπορίου, δυνατότητα μετακίνησης των εταιρειών και των εργαζομένων σε χώρες που γνωρίζουν ανάπτυξη, ανάπτυξη, γενικά, όλων των χωρών και ειδικά των αναπτυσσόμενων χωρών όπου υπάρχει χαμηλό κόστος εργασίας. («καλύτερα 2 δολάρια μεροκάματο από καθόλου μεροκάματο»)

Αρνητική επίδραση στην οικονομία

- Η άνιση κατανομή του πλούτου μεγιστοποιεί τις ανισότητες ανάμεσα στις αναπτυγμένες και μη χώρες.
- Οικονομική εκμετάλλευση των ανίσχυρων από τους ισχυρούς (G8). Δημιουργούν εργασιακούς παραδείσους για το κεφάλαιο, ωθούν με κάθε τρόπο στην υπερπαραγωγή, επιτρέπουν στις πολυεθνικές να αλώνουν τις εθνικές αγορές και να εκμεταλλεύονται ασύστολα τους εργαζόμενους (κυρίως στον υποανάπτυκτο κόσμο), αλλά και στον ανεπτυγμένο πλέον μέσω της ανεργίας.
- Οι ισχυροί ελέγχουν τους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς (Δ.Ν.Τ, Π.Ο.Ε, Παγκόσμια Τράπεζα) και συνεπώς κινούν τα νήματα της παγκόσμιας οικονομίας προς όφελος τους. Ενδιαφέρονται μονάχα για την οικονομική ανάπτυξη (ποιων;), την αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας. Παρέχουν αφειδώς οικονομική βοήθεια σε τραπεζικούς οργανισμούς όχι όμως και στους λαούς που υποφέρουν από τη φτώχεια, ακόμη και στον αναπτυγμένο κόσμο. Δανείζουν μέσω των χρηματοπιστωτικών οργανισμών, όπως είναι το Δ.Ν.Τ., με όρους δυσβάσταχτους, που οδηγούν τελικά στην υπερχρέωση των δανειζόμενων και εν τέλει στην υποτέλεια τους. Μικρογραφία -καθόλου ευκαταφρόνητη- αποτελεί η οικονομική πολιτική της Γερμανίας που έξω και πέρα από κάθε πνεύμα αλληλεγγύης ηγεμονεύει την Ευρώπη και συνθλίβει τις οικονομίες του ευρωπαϊκού νότου.

Θετική επίδραση στον πολιτισμό

/Αλληλεπίδραση των λαών. Αξίες, γνώσεις, αντιλήψεις, έθιμα, αισθητική, κοπυλτούρες διαχέονται μεταξύ των λαών εμπλουτίζοντας τους εθνικούς πολιτισμούς και διευρύνοντας τους ορίζοντες των ανθρώπων αλλά και των κατά τόπους πολιτισμών.

/ Στο ευρύτερο πλαίσιο του πολιτισμού εντάσσεται και η ευαισθησία για το περιβάλλον. Οι περιβαλλοντικές αξίες γνωστοποιούνται, γίνονται σταδιακά καθολικές, οργανισμοί συγκροτούνται και δραστηριοποιούνται σε παγκόσμιο επίπεδο για την προστασία του περιβάλλοντος, η οικολογική συνείδηση διαμορφώνεται και στα πιο απόμακρα σημεία του πλανήτη και το οικολογικό προβάλλει ως οικουμενικό πρόβλημα που απαιτεί ανάλογη αντιμετώπιση.

Αρνητική επίδραση στον πολιτισμό

- Ο στείρος μιμητισμός και η ξενομανία κάνουν την εμφάνιση τους σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής, με αποτέλεσμα οι λαοί να υποτιμούν τα εθνικά τους επιτεύγματα και να αποκόπτονται από τη γονιμοποιό παράδοση.
- Κινδυνεύουν οι εθνικοί πολιτισμοί από την ισοπεδωτική επίδραση μιας παγκόσμιας μαζικής κουλτούρας.
- Προωθείται η πολιτιστική και κοινωνική αλλοτρίωση των ασθενέστερων (ιδεολογική εξάρτηση). Τα πλεονεκτήματα της παγκοσμιοποίησης αξιοποιούνται περισσότερο από τις αναπτυγμένες χώρες, με αποτέλεσμα να οξύνονται οι ανισότητες.
- Παρατηρείται η παθητική αποδοχή των αρνητικών στοιχείων του δυτικού

πολιτισμού σε πολλά επίπεδα της καθημερινής ζωής. Έτσι, υιοθετείται ο μηχανοκρατικός τρόπος ζωής, θεοποιείται το χρήμα, ενώ υποβαθμίζονται οι διαχρονικές ανθρωπιστικές αξίες και το πνεύμα περιθωριοποιείται.

ΕΦΟΔΙΑ ΝΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΘΕΤΙΚΩΝ ΠΛΕΥΡΩΝ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

• Ικανότητα να ζήσουν οι νέοι σε μια πολυεθνική και πολυπολιτισμική κοινωνία προσεγγίζοντας με ευρύτητα πνεύματος τα θετικά στοιχεία, όπως τον πλούτο και την πολυμορφία των πολιτισμών του κόσμου. • Αναγνώριση του φυσικού γεγονότος ότι όλοι οι λαοί ανεξάρτητα από χώρα, φυλή, οικονομικό -πολιτικό σύστημα ή οποιοδήποτε άλλο διαφοροποιητικό στοιχείο μπορούν να συνυπάρξουν και να οδηγηθούν στην ευημερία και την ευτυχία. • Δημοκρατικό ήθος, ικανότητα διαλόγου, διαλλακτικότητα, μετριοπάθεια, τεκμηριωμένη επιχειρηματολογία για την υπεράσπιση των εθνικών δικαίων και την αποφυγή του συγκεντρωτισμού των ισχυρών. • Υγιής εθνική αγωγή, επαφή με την παράδοση, την ιστορία, τον πολιτισμό. διαμόρφωση εθνικής συνείδησης που θα αποτελέσει αντίβαρο στο ισοπεδωτικό αλλοτριωτικό πνεύμα της εποχής. • Ευρύτερη γνώση περισσότερων γλωσσών, η οποία θα στοχεύει σε μια γλωσσική πολυμορφία (ποικιλότητα) και όχι στην κυριαρχία ορισμένων γλωσσών σε βάρος των άλλων. • Εξοικείωση με τα σύγχρονα ηλεκτρονικά μέσα, τεχνογνωσία που θα καταστήσει τους νέους ικανούς να παρακολουθήσουν το ρυθμό εξέλιξης. • Κριτική ικανότητα, σφαιρική θεώρηση, οξυδέρκεια, προνοητικότητα, εργατικότητα, τιμιότητα, συνέπεια, υπευθυνότητα, αίσθημα ευθύνης, ειλικρίνεια, αυτεπίγνωση, με στόχο τη δημιουργία κατάλληλων υποδομών που θα καταστήσουν τη χώρα μας ανταγωνιστική σε διεθνές επίπεδο. • Διαφύλαξη των ανθρωπιστικών και οικουμενικών ιδεωδών της αλληλεγγύης, της ισότητας και της δικαιοσύνης που μας κληροδότησε ο ελληνικός πολιτισμός για την εδραίωση μιας παγκοσμιοποίησης δίκαιης για όλους τους λαούς.

ΚΕΙΜΕΝΟ 12ο Παγκοσμιοποίηση

Η Γένοβα και το Κιότο είναι δύο σταθμοί που ξεσκέπασαν τελικά τα δύο πρόσωπα της παγκοσμιοποίησης. Η φωτεινή της πλευρά είναι αυτή που εμπεριέχει την έννοια της ελευθερίας, της ελεύθερης διακίνησης ατόμων, ιδεών, προϊόντων, της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας των ανθρώπων σε ολόκληρο τον πλανήτη. Εμπεριέχει την έννοια του σεβασμού στις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες των λαών, των κοινωνικών συνόλων, το σεβασμό στη βούληση των λαών για τις θρησκείες και τις λατρευτικές τους καταγραφές.

Ίσως να μη μας είναι κατανοητά ήθη και έθιμα, πολλές φορές αντίθετα με τα δικά μας, όμως ο σεβασμός μας και η αγάπη στο συνάνθρωπο, του δίνει το δικαίωμα να αποφασίσει μέσα από κοινωνικές διεργασίες που του ταιριάζουν, να αλλάξει ή να διατηρήσει όσα ξενίζουν ή όσα είναι σε αντίθεση με το μοντέλο του Δυτικού πολιτισμού «μας». Το φωτεινό πρόσωπο της παγκοσμιοποίησης αναγνωρίζει το δικαίωμα των λαών να επιλέγουν και εκμεταλλεύεται προς τη θετική κατεύθυνση την ανάπτυξη της τεχνολογίας, το «άνοιγμα» της διεθνούς επικοινωνίας, που όπως είπε ο Σονκιάο, μας βοήθησε να αντιληφθούμε ότι «είμαστε όλοι επιβάτες στο ίδιο πλοίο».

Το άλλο, το σκληρό πρόσωπο είναι αυτό που επιβάλλει ετσιθελικά τη μεγαλύτερη καταστροφή της στιβάδας του όζοντος από τα χημικά των πολυεθνικών συμφερόντων. Ισοπεδώνει ήθη και έθιμα βίαια, για να δημιουργήσει ομοειδή ανθρωποειδή καταναλωτικά όντα, τα οποία δεν θα εκφράζονται παρά μόνο μέσα από ελάχιστες λέξεις και μέσα από μηχανές προηγμένης τεχνολογίας. Η έκφραση

μετουσιώνεται πλέον στην επίδειξη κατοχής ύλης και τεχνολογικών μέσων. Μοιράζει ναρκωτικά για να ναρκώνει συνειδήσεις, συγκεντρώνει κέρδη τα οποία επενδύει σε παραγωγή προϊόντων που χρειάζονται μαζικές αγορές. «Φακελώνει» τις αντιδράσεις μας και τη ζωή του καθενός μας, ώστε να τις ελέγχει. Δημιουργεί σύγχυση, κτυπώντας μας σε τραπέζι μιλιάρδου, χτυπάει αλλού για να πετύχει κάτι άλλο.

Η αύξηση του οργανωμένου εγκλήματος είναι αποτέλεσμα της παγκοσμιοποίησης της έννοιας του εύκολου κέρδους και της συγκεντρωσης πλούτου με όποιο τρόπο, με κάθε μέσο. Μέσα στα πλαίσια αυτής της παγκοσμιοποίησης ας ετοιμαστούμε να ενταχθούμε στο σύνολο των ανθρωποειδών, που θα ξυπνούν το πρωί σε κάποιο δωμάτιο πολυτελείας μέσα στο χώρο της πολυεθνικής όπου δουλεύουν, θα μεταφέρονται στο διπλανό χώρο του γυμναστηρίου για να γυμνασθούν, στο διπλανό χώρο ιατρείου για τον έλεγχο της φυσικής τους κατάστασης, στο διπλανό χώρο για το πρόγευμα με θέα τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα των ημερησίων κερδών, θα εγκαθίστανται στο γραφείο τους μέχρι το απόγευμα, θα παρακολουθούν εσώκλειστοι σινεμά στη διπλανή αίθουσα για να μη χάνουν χρόνο στις μετακινήσεις και θα παράγουν, θα παράγουν, θα παράγουν κέρδη. Όσοι αντέξουν.... Οι άλλοι, αυτοί που δεν θα αντέχουν... στον Καιάδα, στο ποτό, τα ναρκωτικά, στην ανέχεια, στην αυτοκτονική αντίδραση.

Αυτή η όψη της παγκοσμιοποίησης έχει ξεχάσει το ανθρώπινο χάδι, το ανθρώπινο δάκρυ, την ανθρώπινη ανάγκη να ακουμπάς, να πιστεύεις, να ελπίζεις, να αισθάνεσαι το Θεό, όπως και αν τον ονομάζεις, το Θεό της ψυχής σου.

(Απόσπασμα από κείμενο της **Ηρώς Φιλολία**, Δρος Παντείου Πανεπιστημίου)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1) Να γραφεί η **περίληψη** του ανωτέρω κειμένου (90 λέξεις)

2) **Να γράψετε ένα συνώνυμο και ένα αντώνυμο για κάθε λέξη: ανάπτυξη, δικαίωμα**

3) **Να γράψετε 2 ομόρριζα για κάθε λέξη :καταστροφή, τεχνολογία**

4) **Να σχολιάσετε τη φράση : το «άνοιγμα» της διεθνούς επικοινωνίας μας βόηθησε να αντιληφθούμε ότι «είμαστε όλοι επιβάτες στο ίδιο πλοίο».(80-90 λέξεις)**

Παραγωγή λόγου :Γράψτε ένα άρθρο στην εφημερίδα, για να επισημάνετε τις αιτίες που, κατά την άποψη σας, προξενούν το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης.

7. ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ : ΠΟΛΕΜΟΣ – ΕΙΡΗΝΗ

«Αν θες ειρήνη, προετοίμασε τη δικαιοσύνη» («Si vis pacem, para justitiam»)

Η πραγματεία «για τη διαρκή ειρήνη» γράφτηκε από τον Kant με αφορμή τη λεγόμενη συνθήκη ειρήνης της Βασιλείας του 1795 ανάμεσα στην Πρωσία και τη Γαλλία. [...]. Το επίθετο «αιώνια», αν και θυμίζει την «αιώνια ειρήνη» («aeterna pax») του Αυγουστίνου, μια ειρήνη δηλαδή που πραγματώνεται στην άλλη ζωή, ωστόσο δεν παραπέμπει ούτε σ' έναν άλλο κόσμο ούτε πάλι υποδηλώνει μια χίμαιρα ή μια ουτοπία, αλλά υποδηλώνει ένα ιδεώδες του δικαίου που έργο μας έχουμε να πραγματώσουμε στον κόσμο τούτο.

Διακόσια χρόνια μετά την πρώτη της δημοσίευση, που βρήκε τεράστια απήχηση, η πραγματεία του Kant εξακολουθεί να αποτελεί ένα ορόσημο της θεωρίας του διεθνούς δικαίου και των διεθνών σχέσεων. Πρόκειται για μια πολιτική στο βάθος πραγματεία, η οποία έχει έναν κοσμοπολίτικο και συνάμα «προφητικό» για την πολιτική πραγματικότητα του παρόντος χαρακτήρα. Για τον Kant η αιώνια ειρήνη ανάμεσα στους λαούς αποτελεί από τη μία μεριά αίτημα του δικαίου κι από την άλλη τον έσχατο σκοπό του ανθρώπινου γένους. Από τη σκοπιά αυτή η ειρήνη ξεπερνά τα στενά όρια της εκάστοτε πολιτικής που στοχεύει σε μια προσωρινή ειρήνη (στην προσωρινή δηλαδή κατάπαυση των εχθροπραξιών) και γίνεται θεμελιώδης φιλοσοφική έννοια. Το πρόβλημα του Kant δεν είναι η προσωρινή αλλά η αιώνια ειρήνη, η μετάβαση δηλαδή από τη φυσική κατάσταση («status naturalis»), που είναι μια κατάσταση πολέμου, στην κατάσταση της διαρκούς ειρήνης ανάμεσα στους λαούς. Το ερώτημα, με άλλα λόγια, του Kant αφορά τους όρους της δυνατότητας μιας διαρκούς ειρήνης σε διεθνές επίπεδο. Στόχος του είναι η θεμελίωση της αιώνιας ειρήνης ως ιδέας του δικαίου.

Η ειρήνη δεν είναι η συνέχιση της ως τώρα πολιτικής, αλλά η δημιουργία μιας νέας εποχής στην πολιτική σκέψη και πράξη που συνδέεται άμεσα με μια ριζική αλλαγή του τρόπου του σκέπτεσθαι, μια αλλαγή που αποτελεί αποφασιστική καμπή στην ιστορική εξέλιξη της ανθρώπινης φύσης και χαρακτηρίζεται από την έξοδο του ανθρώπου από την ανωριμότητά του. Η έξοδος αυτή ονομάζεται από τον Kant «διαφωτισμός». Στον αιώνα του διαφωτισμού όλες οι αξιώσεις της επιστήμης, της θρησκείας και της πολιτικής εξουσίας υποβάλλονται σε ελεύθερο και ανοιχτό έλεγχο από τον λόγο. Ο Kant ονομάζει την ιστορική αυτή καμπή, με αναφορά προπάντων στη θεωρητική του φιλοσοφία και «κριτική».

[...]Ο Kant ασφαλώς γνωρίζει ότι η πραγματική πορεία της ιστορίας καθορίζεται από οικονομικά κυρίως συμφέροντα και ότι οι άνθρωποι δεν πράττουν συνήθως αυτό που επιβάλλει το ηθικό χρέος. Η σύγκρουση συμφερόντων είναι κατά κάποιο τρόπο μια φυσική κατάσταση. Αλλά τότε πώς μπορεί να διασφαλιστεί η αιώνια ειρήνη; Η οπτική του Kant είναι στο σημείο αυτό ιστορικοφιλοσοφική.[...] Η φύση δηλαδή έχει προνοήσει από ίδιο συμφέρον κατά τέτοιο τρόπο ώστε η σύγκρουση των συμφερόντων ανάμεσα στα άτομα και τα κράτη να ωθεί αναγκαστικά προς εγκαθίδρυση των θεσμών εκείνων που θα οδηγήσουν προοδευτικά προς την υλοποίηση της αιώνιας ειρήνης.

Η αιώνια ειρήνη στο στάδιο του διαφωτισμού ή της κριτικής είναι το τελευταίο και μεγάλο πρόβλημα της ανθρωπότητας που πρέπει να λύσει ο λόγος χάριν του σκοπού της φύσης, που δεν είναι άλλος από την ανάπτυξη όλων των ικανοτήτων και καταβολών του ανθρώπου, μια ανάπτυξη που δεν μπορεί ωστόσο να επιτευχθεί, αν οι άνθρωποι ελεύθεροι δεν προχωρήσουν στην υλοποίηση της ιδέας μιας παγκόσμιας τάξης δικαίου. Αντίθετα με τις

αντιλήψεις της παλιότερης πολιτικής φιλοσοφίας και του κλασικού διεθνούς δικαίου ο Kant έδειξε ότι η ηθική έχει την ίδια εγκυρότητα στις σχέσεις μεταξύ των λαών και των κρατών που έχει στις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων. Τα κράτη δεν έχουν δικαίωμα στις μεταξύ τους σχέσεις που κινούνται από την επιδίωξη μόνο των συμφερόντων τους, αλλά θα πρέπει να συμμορφώνονται προς το αίτημα του πρακτικού λόγου, ο οποίος κατηγορηματικά επιτάσσει την αποφυγή του πολέμου και την επιδίωξη της ειρήνης. Όλα τα κράτη έχουν το ηθικό χρέος να ξεπεράσουν τη φυσική κατάσταση και να προχωρήσουν σε μια οικουμενική τάξη δικαίου η οποία διασφαλίζει την ελευθερία όλων των λαών. Αυτή η διεθνής τάξη δικαίου, που δεν μπορούν να εγγυηθούν ούτε εκκλήσεις ηθικού χαρακτήρα ούτε τα ίδια συμφέροντα των κρατών, απαιτεί όχι μόνο σεβασμό ορισμένων κανόνων συμπεριφοράς αλλά απαιτεί προπάντων μια μη δεσποτική, δημοκρατική μορφή διακυβέρνησης όπου η πολιτική εξουσία ασκείται σύμφωνα με τη γενική βούληση των πολιτών.

Η εποχή του Kant δεν είναι ασφαλώς η δική μας. Το «φιλοσοφικό του σχέδιασμα» για την αιώνια ειρήνη, που διακρίνεται για τον ιστορικό οπτιμισμό του και την εμπιστοσύνη στον ανθρώπινο λόγο, αντιμετώπιστηκε συχνά με σκεπτικισμό. Ωστόσο η πραγματεία του Kant θα παραμένει επίκαιρη όσο ο πόλεμος απειλεί να γίνει μέσο της πολιτικής, όπως ακριβώς και στην εποχή του. **Νίκο Αυγελή, καθηγητή Φιλοσοφίας στο ΑΠΘ.**

8.ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ: ΔΙΚΑΙΟΣ ΚΑΙ ΑΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΟΤΑΝ Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ παραμορφώνει τη γλώσσα με σκοπό να εξυπηρετήσει τις επιδιώξεις και τα συμφέροντα της εξουσίας:

- επιδιώκει την παραπλάνηση των πολιτών και την υποταγή
- παραπληροφορεί και παραπλανά
- εξωραΐζει διαστρέφοντας την πραγματικότητα σύμφωνα με συγκεκριμένα συμφέροντα. Έτσι χρωματίζει και προσφέρει στην κοινή γνώμη ό,τι συμφέρει στην εξουσία
- φανατίζει και συγκινεί το πλήθος χρησιμοποιώντας έννοιες με φορτισμένο ιδεολογικά, εθνικά, ηθικά, πολιτικά) περιεχόμενο, όπως πατρίδα, λαός, έθνος, αριστερά, δεξιά, συντηρητικός -προοδευτικός, προδότης, πατριώτης κλπ.
- κινδυνολογεί και εκφοβίζει
- μεγεθύνει τη σημασία μιας κατάστασης για να προκληθεί τεχνητή ένταση ή υποβαθμίζει μια άλλη, για να αποπροσανατολίσει τον πολίτη
- χρησιμοποιεί τη λαϊκιστική και μεσσιανική ρητορεία
- αλλοιώνει/ κάμπει τη βούληση του δέκτη και τον αλλοτριώνει, επιβάλλει με δογματικότητα και απολυτότητα τα μηνύματα του πομπού
- επιδιώκει να μηδενίσει τη σκέψη και την κριτική, καθώς είναι γλώσσα αποστεωμένη και μουσειακή, γιατί δεν ερευνά, δεν κρίνει, δε συσχετίζει, δε διαλέγεται (δεν αφήνει περιθώρια διαλόγου), είναι αυταρχική

Έτσι χρησιμοποιεί :

- λανθάνοντα από πλευράς μορφοσύνταξης διατακτικό χαρακτήρα (πχ.πρέπει να, οφείλει να...κλπ)
- ευρύτατη χρήση ουσιαστικών συνοδευόμενων από προσδιορισμούς που υπογραμμίζουν δογματικά και απόλυτα αυταπόδεικτες αλήθειες
- ονοματική σύνταξη, ενώ περιορίζεται ο ρηματικός ή άλλος παραστατικός ευκρινής λόγος
- εξακολουθητικούς χρόνους των ρημάτων
- λεκτικό συμβολισμό που καλλιεργεί την αοριστία, τη γενικότητα, το σύνθετο και ακατάληπτο λόγο επιδιώκοντας έντεχνα τη δημιουργία αποστάσεων ανάμεσα στο «σοφό» πομπό και στον ασήμαντο δέκτη
- έννοιες με φορτισμένο ιδεολογικά, εθνικά, ηθικά, πολιτικά περιεχόμενο

ΕΠΟΜΕΝΩΣ

- πρόκειται για γλώσσα φθοράς και διαφθοράς, επειδή διασαλεύει αυθαίρετα τη σχέση συμβόλων και συμβολιζομένων, σημαινόντων και σημαινομένων.

ΚΕΙΜΕΝΟ 13ο Τα παιχνίδια τού πολιτικού λόγου

[...]Ο πολιτικός λόγος, περισσότερο από άλλες μορφές γλωσσικής επικοινωνίας, αποσκοπεί στο να οδηγήσει σε πράξη: στο να ψηφίσει ο πολίτης αυτό ή εκείνο το κόμμα που θα κυβερνήσει τη χώρα ή θα αποτελεί τη φωνή του στο Κοινοβούλιο. Οι στρατηγικές που έχει στη διάθεσή του είναι κυρίως δύο: η λογική επικοινωνιακή προσέγγιση και η βιωματική (συγκινησιακή). Η πρώτη είναι η δύσκολη **στρατηγική της πειθούς**, η δεύτερη είναι η ευκολότερη **στρατηγική του συνθήματος**. Ιδανική για τον πολιτικό είναι η στρατηγική της πειθούς, συνδυασμένη με περιορισμένης εκτάσεως συγκινησιακές απηχήσεις. Ο πολιτικός λόγος της πειθούς είναι αποδεικτικός λόγος. Στηρίζεται στο επιχείρημα, στην απόδειξη της αλληλουχίας πράξεων και υποσχέσεων που συνιστά το αξιόπιστο τού πολιτικού λόγου, σε μελετημένο σχεδιασμό με συγκεκριμένα προγράμματα, σε καθαρό περίγραμμα αρχών και θέσεων, σε δημιουργικές και αποτελεσματικές προτάσεις που μπορούν να επιλύσουν σημαντικά και υπαρκτά προβλήματα τού πολίτη καθώς και σε οράματα που μπορούν να εμπνεύσουν τον πολίτη. Από την άλλη μεριά, ο πολιτικός λόγος τού συνθήματος ενεργοποιεί και εκμεταλλεύεται συναισθήματα τού πολίτη: φόβους, άγχος, αγανάκτηση, μίσος, φανατισμό, συμπάθεια, ευφορία, ενθουσιασμό, συναισθήματα υπεροχής και δύναμης, συναισθήματα αδικίας, καταπίεσης κ.λπ. [...]Συνήθης τακτική στη ρητορική τού πολιτικού λόγου που απευθύνεται στο συναίσθημα τού ψηφοφόρου είναι η κινδυνολογία: η πρόκληση φόβου από ποικίλους επερχόμενους κινδύνους, τους οποίους καλείται να αποτρέψει ο πολίτης ψηφίζοντας συγκεκριμένο κόμμα.

Η ρητορική τού πολιτικού λόγου χρησιμοποιεί αντίθετες τακτικές, ανάλογα αν ανήκει στο κόμμα που κυβερνά ή στα κόμματα της αντιπολίτευσης. Είναι πλήρως *καταξιώτικη* στο πολιτικό λόγο τού κυβερνώντος κόμματος και εντελώς *απαξιώτικη* στον λόγο τής αντιπολίτευσης. Τα πάντα έχουν καλώς στον κυβερνητικό πολιτικό λόγο (κατά παραχώρησιν μπορεί να γίνεται αόριστα λόγος για κάποιες αδυναμίες ή ελλείψεις ή κενά αστοχήματα): τα πάντα βγαίνουν κατά κρημών σύμφωνα με τον πολιτικό λόγο της αντιπολίτευσης (πάλι κατά παραχώρησιν μπορούν να αναγνωρισθούν κάποια ελάχιστα

θετικά βήματα). Ο κυβερνητικός λόγος μιλάει καταξιοτικά για σημαντικό έργο που έχει συντελεστεί· για γνώση των θεμάτων και για πείρα· για επιτυχείς χειρισμούς· για σοβαρότητα και εγκυρότητα στην άσκηση της πολιτικής· για ανάγκη συνέχισης και ολοκλήρωσης τού κυβερνητικού έργου που βρίσκεται εν εξελίξει κ.λπ. Ο αντιπολιτευτικός λόγος είναι προβλέψιμα απαξιοτικός: ανυπαρξία έργου από το κυβερνών κόμμα· άγνοια των θεμάτων, απειρία, ανικανότητα χειρισμών, έλλειψη σοβαρότητας, κύρος μηδέν, πλήρης αναξιοπιστία κ.λπ. Αυτή η σύγκρουση της πλήρως καταξιοτικής της πλήρως απαξιοτικής ρητορικής κλονίζει τελικά την αξιοπιστία τού πολιτικού λόγου στη συνείδηση των κριτικά σκεπτόμενων πολιτών, ικανοποιεί δε μόνο την ψυχολογία των πολιτών-οπαδών, οι οποίοι αρέσκονται και στο τέλος εθίζονται να ακούν ό,τι συμφωνεί τις πολιτικές επιλογές τους. [...]

Αυτό που παρατηρείται στον πολιτικό μας λόγο και που μειώνει τη σημασία του είναι ένας φαύλος κύκλος: οι πολιτικοί μάς λένε ό,τι θέλουμε να ακούσουμε, γιατί οι ίδιοι πολίτες τους αναγκάζουμε να λένε ό,τι θέλουμε να ακούσουμε. Οι πολιτικοί δεν τολμούν να πουν ενοχλητικές αλήθειες ή να πράξουν όταν είναι στην εξουσία ό,τι θα ενοχλήσει τους πολίτες-ψηφοφόρους, έστω κι αν είναι το σωστό. Οι πολίτες δεν αντέχουμε ακούσουμε δυσάρεστες ή ενοχλητικές αλήθειες. Πρόκειται για το περίφημο **πολιτικό κόστος** που αποτελεί φραγμό στον πολιτικό μας λόγο και στην πολιτική προγενικότερα.[...]

Στα λεχθέντα ως προσθέσουμε και τον πολιτικό λόγο που παράγεται από δημοσιογράφους της ηλεκτρονικής κυρίως αλλά και της έντυπης δημοσιογραφίας. Δημοσιογράφοι που ασκούν με θάρρος και με γνώση το έργο τους χωρίς τις παρεμβάσεις καναλαρχών, με ερωτήσεις που θέτουν, κάνουν ώστε να παράγεται ένας πολιτικός λόγος, ο οποίος δείχνει προβληματισμό, μπαίνει στην ουσία των πραγμάτων, εκφράζει με παρρησία αλήθειες συχνά ενοχλητικές, χρησιμοποιεί ή αντικρούει επιχειρήματα, χρησιμοποιεί δηλαδή αποδεικτικό λόγο, διατυπώνει ή απαιτεί προτάσεις, επιμένει σε θέματα αρχών, με λίγα λόγια ένας πολιτικός λόγος ποιότητας. Αυτό σημαίνει ότι δεν λείπουν οι πολιτικοί οι οποίοι μπορούν να αρθρώσουν ποιοτικό, δηλ. γνήσιο και δημιουργικό, πολιτικό λόγο, όταν τους δοθούν ανάλογα κίνητρα ή ερεθίσματα. Σήμερα όλο και περισσότεροι πολίτες αυξάνουν τις απαιτήσεις τους από τους πολιτικούς, ξεπερνούν τη συνθηματολογία, την υποσχესιολογία και τον αμφίσημο ή κενού περιεχομένου πολιτικό λόγο και ζητούν να μάθουν χωρίς περιστροφές τι πρέπει και τι μπορεί να γίνει για τον τόπο. Μήπως αυτό δείχνει ότι έχει αρχίσει να σπάει ο φαύλος κύκλος της ρητορικής τού πολιτικού μας λόγου;[...] Γ. Μπαμπινιώτη, **Το ΒΗΜΑ, 02/04/2000**

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- 1. Να αποδώσετε το κείμενο σε περίληψη 150 περίπου λέξεων.**
- 2. Ο συγγραφέας αναφέρεται στα χαρακτηριστικά του πολιτικού λόγου που εκφέρουν συγκεκριμένες κατηγορίες ανθρώπων. Ποια χαρακτηριστικά έχει ο πολιτικός λόγος της κάθε κατηγορίας και για ποιες αιτίες; (να αναφέρετε δύο περιπτώσεις)**

3. Σε μία επιφυλλίδα ή ένα άρθρο που θα μπορούσε να δημοσιευτεί σε μία εφημερίδα στη στήλη των αναγνωστών να αναφερθείτε στο ρόλο που θα μπορούσε να παίξουν οι πολίτες, ώστε ο πολιτικός λόγος να μιλάει τη γλώσσα της αλήθειας.

9. ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ- ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΑ - ΔΙΕΘΝΙΣΜΟΣ

Ορισμοί εννοιών

εθνικισμός (κακός.) υπερβολική και αποκλειστική προσήλωση προς την ιδέα του έθνους και των εθνικών ιδεωδών, με κύριο χαρακτηριστικό τη διάκριση των εθνών σε ανώτερα και κατώτερα και τη διάθεση επιβολής των πρώτων στα δεύτερα. ANΤ. Διεθνισμός, κοσμοπολιτισμός 2. (ειδικότ.) η έντονη προβολή της εθνικής ταυτότητας, κυρ. όταν συνδέεται με τάσεις απόσχισης ή επέκτασης 3. η ιδεολογία που εμφανίστηκε στο πλαίσιο αστικών επαναστάσεων και έθετε ως πολιτικό θεμέλιο του κράτους την έννοια του έθνους (εθνικό κράτος) και όχι, π. χ. τη θρησκεία ή τον βασιλιά. **σοβινισμός** (συχνή ορθ. σωβινισμός) τυφλός εθνικισμός που χαρακτηρίζεται από την τυφλή εξύμνηση κάθε εθνικού στοιχείου, από απόρριψη και περιφρόνηση των στοιχείων άλλων λαών.

εθνισμός (1826) η συνείδηση ότι ανήκει κανείς σε συγκεκριμένο έθνος επίσης, το πατριωτικό αίσθημα το οποίο προκύπτει από αυτήν ΣΥΝ. εθνική συνείδηση, πατριωτισμός, φιλοπατρία

διεθνισμός (1893) 1. η θεωρία σύμφωνα με την οποία πρέπει να επιδιώκεται η σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των λαών και η κατάργηση των επιμέρους εθνικών συμφερόντων 2. (στον μαρξισμό) δόγμα το οποίο προεβλέπει την ένωση όλων των λαών και την κατάργηση όλων των συνόρων.

διεθνοποίηση (1887) η απόπειρα χειρισμού ενός θέματος ή προβλήματος ως ζητήματος με ευρύ διεθνές νομικό ή πολιτικό ενδιαφέρον και όχι με περιφερειακή ή περιορισμένη εμβέλεια.

πατερναλισμός 1. σύστημα, αντίληψη ή πρακτική διοικήσεως, ασκήσεως πολιτικής και γενικότερου ελέγχου (ατόμων, ομάδων, εργαζομένων κτλ.) με κηδεμονευτικό και προστατευτικό χαρακτήρα που, κατά τα οικογενειακά πρότυπα, προβάλλει ως δεδομένη την καλή θέληση του εργοδότη / προϊσταμένου / κυβερνήτη κτλ., τη στοργή και το πατρικό ενδιαφέρον του γαι το καλό κάθε εργαζόμενου, πολίτη κτλ. και που εκφράζεται με υλικές παροχές χωρίς όμως την παροχή δικαιωμάτων συμμετοχής, αναλήψεως υπεύθυνων θέσεων κτλ. 2. η τάση να προσπαθεί κανείς (ηγέτης, συνδικαλιστής, αρχηγός ομάδας κτλ. να προστατεύει και να κηδεμονεύει όσους εκπροσωπεί. Ετυμολογία: [Μεταφορά στην Ελληνική ξένου όρου, πβ. Γαλλικό paternalismus < λατ. Paternus «πατρικός» < pater «πατέρας».]

ναζισμός / ναζιστικός : από τον γερμανικό ναζισμό, το σύστημα που επιβλήθηκε στη Γερμανία από το Εθνικοσοσιαλιστικό Κόμμα του Αδόλφου Χίτλερ [1933-1945] και που οδήγησε στον όλεθρο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου). Το γερμ. Nazi, από όπου τα Ναζί/ ναζιστής/ ναζισμός, είναι συντεταγμένος τύπος του γερμ. Nationalsozialismus «εθνικοσοσιαλισμός». Κύρια αρχή του ναζισμού υπήρξε η έμφαση στην ανωτερότητα της γερμανικής φυλής έναντι άλλων τις οποίες οι ίδιοι θεωρούσαν κατώτερες, πράγμα που οδήγησε σε ακραίες φυλετικές διακρίσεις (ρατσισμό) και στον φανατικό αντισημιτισμό, με αποτέλεσμα το Ολοκαύτωμα των Εβραίων, των Τσιγγάνων και άλλων στα ναζιστικά στρατόπεδα συγκεντρώσεως.

ξενοφοβία (1887) (χωρίς πληθ.) το αίσθημα φόβου (ή και αντιπάθειας και αποστροφής) προς τους ξένους.

σεξισμός η συμπεριφορά που βασίζεται στην πεποίθηση ότι ένα από τα δυο φύλα είναι κατώτερο από το άλλο (ειδικότερα) η υποτιμητική μεταχείριση γυναικών από άνδρες

συγκεντρωτισμός 1. σύστημα οργάνωσης κατά το οποίο το σύνολο του διοικητικού έργου ασκείται από ένα μόνο ισχυρό κέντρο (κατ' αντιδιαστολή προς την αποκέντρωση και την αυτοδιοίκηση) 2. η συσσώρευση δημοσίων υπηρεσιών και λειτουργιών, η συγκέντρωση της δημόσιας διοίκησης σε έναν τόπο ή σε μία πόλη.

φασισμός : ιδεολογία και πολιτικό σύστημα εθνικιστικού και ολοκληρωτικού χαρακτήρα, το οποίο εγκαθίδρυσε στην Ιταλία ο Μουσολίνι το 1922 και (κατά επέκταση) οποιαδήποτε ιδεολογία ή πολιτικό σύστημα εθνικιστικού ή ολοκληρωτικού χαρακτήρα, όπως στη χιτλερική Γερμανία 3. (εκφραστ.) οποιοδήποτε σύστημα ή μορφή καταπίεσης, αυθαιρεσίας.

ΚΕΙΜΕΝΟ 14ο Το ρατσιστικό κράτος και η διαπαιδαγώγηση των νέων

Η εκπαίδευση θα μπορούσε το ίδιο να χρησιμεύει στο ρατσιστικό κράτος σαν ένα μέσο για ν' αναπτύξει την εθνική υπερηφάνεια. Απ' αυτή την άποψη πρέπει να ξεκινά η διδασκαλία της παγκόσμιας ιστορίας και της γενικής ιστορίας του πολιτισμού. Ένας εφευρέτης δεν μπορεί να θεωρηθεί μεγάλος επειδή ήταν μόνον εφευρέτης, θα πρέπει ν' αποδειχθεί ακόμη μεγάλος και σαν εκπρόσωπος του λαού του, Ο θαυμασμός που εμπνέει σ' όλους κάθε μεγάλη πράξη πρέπει να μεταλλάξει σε περηφάνεια μέσα στην ψυχή του παιδιού για τον λαό που την επιτέλεσε, Πρέπει να διαλέξουμε μέσ' από το πλήθος των μεγάλων ονομάτων της ιστορίας της Γερμανίας, αυτούς που στάθηκαν οι πιο μεγάλοι, να τους φωτίσουμε ειδικά και να στρέψουμε προς αυτούς την προσοχή της νεολαίας, επιμένοντας να γίνουν μια μέρα τούτοι οι νέοι, οι υποστηρικτές του αδιάσπαστου εθνικού συναισθήματος.

Η διδασκαλία πρέπει να οργανωθεί συστηματικά κάτω απ' αυτή την άποψη, το ίδιο και η σωματική αγωγή, έτσι που ο νέος εγκαταλείποντας το σχολείο να μην καταντήσει, ένας **μισοειρηνιστής**, μισοδημοκράτης, ή οτιδήποτε τέτοιο πάνω σ' αυτό το είδος, αλλά ένας ολοκληρωμένος Γερμανός.

Τέλος αυτό το εθνικιστικό συναίσθημα όντας απ' την αρχή σοβαρό και, πέρα για πέρα χωρίς τίποτα το επιπόλαιο, αληθινό, να περάσει στην παιδική σκέψη που είναι ακόμη εύπλαστη, αυτήν τη σιδερένια αρχή: Όποιος αγαπά τον λαό του θ' αποδείξει την αγάπη του αυτή μόνο με τις θυσίες που είναι σε θέση να υποστεί για χάρη του. Εθνικό συναίσθημα που κρύβει μέσα του το συμφέρον δεν μπορεί να υπάρξει.

Ένας εθνικισμός που σκοπεύει να συμπεριλάβει ή που ευνοεί μόνο τις κοινωνικές τάξεις δεν υπάρχει απ' την αρχή. Το να ζητωκραυγάζεις μονάχα, δεν σου δίνει το δικαίωμα, ούτε σε καθιερώνει πατριώτη. Δε φτάνει, να διακηρύσσεις απλώς πως είσαι, πρέπει, πίσω απ' την ευγενική προσπάθεια, να υπερασπισθεί η ύπαρξη και η καθαρότητα της ράτσας. Δεν έχουμε το δικαίωμα να υπερηφανευόμαστε για το λαό μας παρά μόνον όταν δε νοιώθουμε ντροπή για καμιά τάξη του. Αλλά, όταν το ένα μισό αυτού του λαού είναι εξασθλιωμένο, καταρρακωμένο απ' τις έγνοιες και τσακισμένο απ' τις φροντίδες, προσφέρει ένα τέτοιο απογοητευτικό θέαμα, ώστε κανείς δεν μπορεί να υπερηφανευτεί γι' αυτό. Μονάχα όταν ένας λαός έχει όλα τα μέλη του υγιή στο σώμα και στο μυαλό, μπορεί να αισθανθεί τη χαρά ότι κατέχει

πια αυτό το δικαίωμα πάνω απ' όλους τους γείτονες του, ν' ανυψωθεί στην ανώτερη βαθμίδα που ονομάζεται εθνική υπερηφάνεια. Αλλά αυτή η υπέρτατη φιλοδοξία, δεν μπορεί να εκδηλωθεί παρά μόνον από έναν που έχει πλήρη κι απόλυτη συνείδηση της μεγαλοσύνης του λαού του.

Πρέπει να εμφυτεύσουμε μέσα στις νέες καρδιές την εσωτερική ενότητα που προσδίδει ο εθνικισμός και το συναίσθημα της κοινωνικής δικαιοσύνης. Τότε θα γεννηθεί μια μέρα ένας λαός που οι άνθρωποι του θάνατο ενωμένοι και γαλβανισμένοι από μια κοινή αγάπη και μια κοινή, αδιάσπαστη κι αναμφισβήτητη όσο ποτέ. Το ρατσιστικό Κράτος πρέπει με την κατάλληλη αγωγή που θα δώσει στους νέους να προφυλάξει την διατήρηση της ράτσας ώστε να είναι ικανή και ώριμη ν' αντέξει σ' αυτήν την ανώτατη κι αποφασιστική δοκιμασία

Αλλά μονάχα ο λαός θα αναλάβει πρώτος να χαράξει αυτό τον δρόμο που θα μας ξαναοδηγήσει στη νίκη.

A. Χίτλερ, *Ο Αγών μου*, τ. Β, εκδ. Δαρέμα, σ. 60-62

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Να γράψετε την περίληψη του παραπάνω πολιτικού λόγου.

B. «Ο λεκτικός πληθωρισμός στον πολιτικό λόγο χαρακτηρίζεται συχνότερα από- διατύπωση, βεβαιωτική, δεοντολογική και θαυμαστική...Ο πολιτικός λόγος, γενικότερα, χρειάζεται λέξεις με γιγάντια ηθική διάσταση και τόσο μεγάλη συναισθηματική φόρτιση, ώστε το αξιολογικό τους βάρος να λειτουργεί από μόνο του καταστροφικά στο νόημα. Λέξεις που δεν είναι σημασίες αλλά αξίες...» Α.Φ ραγκουδάκη

Εντοπίστε τα παραπάνω χαρακτηριστικά στο λόγο του Χίτλερ και να τα σχολιάσετε.

Γ. Σας ανατίθεται σε ρητορικό αγώνα να ανασκευάσετε ορισμένα από τα επιχειρήματα του κειμένου. Καταγράψτε σε προσχεδιασμένο λόγο, 300 περίπου λέξεων, τις έννοιες –αξίες που θα προσπαθήσετε να προστατεύσετε και ποιες θα προβάλετε στην επιχειρηματολογία σας.

10. ΕΠΙΣΤΗΜΗ - ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑ

Επιστήμη: (από το «επίσταμαι»= γνωρίζω καλά). Είναι η ορθολογική, μεθοδολογική και συστηματική έρευνα της πραγματικότητας και ταυτόχρονα η γνώση που προκύπτει από αυτή την έρευνα. Κάθε επιστήμη μελετά συγκεκριμένο πεδίο της πραγματικότητας με σκοπό την παραγωγή νέου γνωστικού υλικού, το οποίο οργανώνει, κατατάσσει και συστηματοποιεί.

<i>Χαρακτήρας της επιστημονικής γνώσης</i>	<i>Χαρακτήρας της εμπειρικής γνώσης</i>
μεθοδική	έλλειψη μεθοδικότητας
σκόπιμη	αποσπασματική
συνειδητή	τυχαία

επαληθεύσιμη	ερασιτεχνική
περισσότερο αξιόπιστη	ελάχιστα αξιόπιστη
αντικειμενική	υποκειμενική
στηρίζεται σε ευρεία βάση αντίληψης και έρευνα	περιορισμένη βάση αντίληψης
συστηματική	ανοργάνωτη, αυθαίρετη

Οι μέθοδοι που εφαρμόζουν οι διάφορες επιστήμες δεν είναι πάντα οι ίδιες, αλλά εξαρτώνται από τη φύση του κάθε αντικειμένου σε συνάρτηση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς.

Τεχνική :

- **Η ελεγχόμενη από τον άνθρωπο χρήση της ύλης και της ενέργειας της φύσης για την ικανοποίηση των αναγκών ή των επιθυμιών του.** Ετσι, οποιοδήποτε υλικό μέσο ή κατασκευή χρησιμοποιεί ο άνθρωπος για να πετύχει τους σκοπούς του αποτελεί κατάκτηση της τεχνικής. Π.χ.ι το πρωτόγονο λίθινο εργαλείο και η σύγχρονη ηλεκτρονική μηχανή είναι τεχνικές κατασκευές.
- **Η μέθοδος εργασίας**

Εξέλιξη της τεχνικής :

- 1ο στάδιο : παραδοσιακή τεχνική/εργαλεία που κινούνται με μυική δύναμη, μέχρι το 18ο αι.
- 2ο στάδιο: επιστημονική τεχνική, δηλ. ανακαλύπτει και αποδεσμεύει ενέργεια που δεν υπάρχει ελεύθερη, από την εφεύρεση της ατμομηχανής
- 3ο στάδιο: σύγχρονη τεχνολογία, μετά τη βιομηχανική επανάσταση.

Τεχνολογία: Το αποτέλεσμα της εφαρμογής της (θεωρητικής) επιστημονικής γνώσης με στόχο την δημιουργία ενός αντικειμένου με πρακτικό όφελος.

Τα τελευταία χρόνια υπάρχει τάση η έννοια να αναφέρεται στην υψηλή τεχνολογία ή/και στην τεχνολογία υπολογιστών μόνο, αν και κατά βάση δεν περιορίζεται μόνο σε αυτούς τους τομείς. Προϊον τεχνολογίας, μπορεί να είναι οποιοδήποτε απλό καθημερινό εργαλείο. Η πλειοψηφία των τεχνολογικών ανακαλύψεων και εφευρέσεων βελτίωσε τη ζωή των ανθρώπων και αναβάθμισε τον πολιτισμό, αρκετές όμως από αυτές προκάλεσαν αρνητικές συνέπειες από την χρήση τους, όπως ο δυναμίτης και η πυρηνική ενέργεια. Η λέξη ανακάλυψη αφορά εύρεση σε κάτι που προϋπήρχε, ενώ ο όρος εφεύρεση αφορά τη δημιουργία νέου αντικειμένου ή θεωρίας που δεν προϋπήρχε.

Σχέση τεχνολογίας –επιστήμης: Αμφίδρομη. Η επιστήμη από τη μια με τις θεωρητικές γνώσεις της δίνει τη δυνατότητα εφαρμογής τους στην τεχνολογία. Από την άλλη η τεχνολογία με τα επιτεύγματά της υλοποιεί τη θεωρητική γνώση. Γενική διάκριση επιστημών :α. θετικές : αντικείμενό τους η έρευνα της φύσης και β. θεωρητικές: αντικείμενό τους ο άνθρωπος.

Να απαντηθούν τα ερωτήματα: Γιατί στις μέρες μας γνώρισαν μεγάλη ανάπτυξη οι θετικές επιστήμες; Ποια η αναγκαιότητα των θεωρητικών επιστημών (από τι προστατεύεται ο άνθρωπος σε επίπεδο ηθικό, πνευματικό, ψυχικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και πολιτικό);

Κλωνοποίηση: (βιολ.) μέθοδος αναπαραγωγής οργανισμού (ή κυττάρου) από ένα μόνο άτομο με αποτέλεσμα να είναι γενετικά ταυτόσημο(ς) με αυτό /τεχνική αναπαραγωγής γενετικά όμοιων οργανισμών προς ένα αρχικό ζώο ή φυτό με παρέμβαση στη γενετική δομή ενός κυττάρου του. · κλωνισμός: *Οι απόψεις σχετικά με την κλωνοποίηση, ιδιαίτερα όσον αφορά το ηθικό επίπεδο, δίστανται.*

Βιοηθική: η μελέτη των ηθικών προβλημάτων που δημιουργεί η σύγχρονη τεχνολογία, η ιατρική και η γενετική και ιδιαίτερα η ανθρώπινη παρέμβαση στη βιολογική διαδικασία. τέτοιου είδους προβλήματα δημιουργούν η κλωνοποίηση, η ευθανασία (=1. ο όσο γίνεται ευκολότερος, καλύτερος και πιο ανώδυνος θάνατος 2. Η πρόκληση ανώδυνου θανάτου ή η επίσπευσή του, για να τεθεί τέρμα στην αγωνία ετοιμοθάνατου ή πάσχοντος από ανίατο νόσημα ανθρώπου) ο έλεγχος των γεννήσεων κ.ά.

Γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα (αγγλικά: *GM foods* και *GMO foods*) ονομάζονται τα τρόφιμα που παράγονται από γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς. Οι τελευταίοι έχουν υποστεί συγκεκριμένες αλλαγές που εισήλθαν στο γενετικό τους υλικό μέσω μεθόδων της γενετικής μηχανικής (μέσω της αλλοίωσης του DNA τους με προσθήκη ή αφαίρεση γονιδίων άλλων οργανισμών). Η σόγια και το καλαμπόκι είναι δύο από τα μεταλλαγμένα προϊόντα που κυκλοφορούν στην παγκόσμια αγορά (τα άλλα δύο είναι το βαμβάκι και η ελαιοκράμβη), ενώ παράλληλα αποτελούν σημαντικές πρώτες ύλες στη βιομηχανία τροφίμων. Περισσότερο από το 60% των τροφίμων περιέχει παράγωγα σόγιας, όπως αλεύρι, πρωτεΐνες, λεκιθίνη (E322), φυτικά έλαια, κλπ ή παράγωγα καλαμποκιού, όπως άμυλο, λάδι, αλεύρι, σορβιτόλη (E420), γλυκόζη, φρουκτόζη, κ.α. Επομένως, τρόφιμα όπως μπισκότα, σάντουιτς, σοκολάτες ή παιδικές τροφές μπορεί να περιέχουν μεταλλαγμένη σόγια ή καλαμπόκι.

Ποια είναι τα μεταλλαγμένα τρόφιμα;

- Η σόγια, το καλαμπόκι και τα παράγωγα τους είναι οι κύριες πηγές της γενετικής ρυπάνσεις στην φύση & στα τρόφιμα
- Προϊόντα όπως: σοκολάτες, μπισκότα, σνακ, γλυκά, παιδικές τροφές κτλ. Μπορεί να περιέχουν μεταλλαγμένη σόγια ή καλαμπόκι ως βασικά συστατικά ή πρόσθετα, ταυτόχρονα και σε τεράστιες ποσότητες ζωοτροφών, ιχθυοτροφών που αποτελούν βασικό μέρος της διατροφής ζώων.
- **Παράγωγα σόγιας**
Τσίχλες: λεκιθίνη, φυτικά έλαια
Ψωμί: αλεύρι σόγιας, σογιέλαιο κ.ά.
Στιγμιαίος καφές: λεκιθίνη
- **Παράγωγα καλαμποκιού**
Δημητριακά: άμυλο καλαμποκιού, καλαμποκάλευρο
Καραμέλες: σιρόπι γλυκόζης
Λιπαρές πρώτες ύλες: καλαμποκέλαιο

Η Μεταλλαγμένη απειλή

Παρέμβαση Γενετικής Μηχανικής στο DNA

Γενετική ρύπανση-μεγαλύτερη "απειλή" για τη φύση

Πίεση για μαζική απελευθέρωση μεταλλαγμένων προϊόντων στη τροφική αλυσίδα.

Οι κίνδυνοι στο περιβάλλον και στον άνθρωπο

1. ΑΛΛΕΡΓΙΕΣ: Οι αλλεργίες σε αυτή την περίπτωση είναι πιο έντονες και επικίνδυνες. Η σόγια που είχε χρησιμοποιηθεί το 1996 από βραζιλιάνικα καρύδια αποσύρθηκε.

2. ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΑ ΑΝΤΙΒΙΟΤΙΚΑ: Τα αντιβιοτικά χορηγούνται σήμερα και στα ζώα σε πολύ μεγάλο βαθμό για καλύτερη παραγωγή. Έτσι δημιουργούνται ανθεκτικότεροι μικροοργανισμοί, που προκαλούν αρρώστιες, και με δύσκολο τρόπο μπορούν να καταπολεμηθούν.

3. ΤΟΞΙΚΟΤΗΤΑ: Οι μεταλλαγμένες τροφές περιέχουν πολλές τοξίνες οι οποίες δημιουργούν σοβαρές δηλητηριάσεις.

4. ΥΠΕΡΖΙΖΑΝΙΑ ΚΑΙ ΥΠΕΡΕΝΤΟΜΑ: Διαταραχή του κύκλου της φύσης αφού δεν γνωρίζουμε τις επιπτώσεις (= π.χ. τα φυτά ποτίζονται με φυτοφάρμακα και στη συνέχεια το ζώο που τρέφεται από αυτά, αυτόματα δέχεται στον οργανισμό του φυτοφάρμακα).

5. ΑΠΩΛΕΙΑ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ: Με το πέρασμα των χρόνων ο πλανήτης μας γίνεται βιολογικά φτωχότερος. Οι γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί οδηγούν στο να μειώνεται η ποικιλία των φυσικών ειδών.

Μεταλλαγμένα σε διάφορες χώρες

ΕΛΛΑΔΑ: Δεν υπάρχουν εργαστήρια και μηχανισμοί για αναλύσεις και έλεγχοι των τροφίμων που κυκλοφορούν στη χώρα μας

ΓΕΡΜΑΝΙΑ: Πειραματικές καλλιέργειες, στήριξη από κυβέρνηση.

ΙΤΑΛΙΑ: Έντονη αντίδραση καταναλωτών. Η κυβέρνηση είναι διστακτική- γίνονται πειραματικές καλλιέργειες

Τι μπορούμε να κάνουμε;

Ίσως αυτό που θα έπρεπε να κάνουν οι καταναλωτές που έχουν πεισθεί ότι τα μεταλλαγμένα τρόφιμα, ως διαδικασία παραγωγής και κατανάλωσης, μπορούν να υπονομεύσουν την υγεία του ανθρώπου και του περιβάλλοντος, είναι:

- να πιέσουν με κάθε τρόπο ώστε η Ευρωπαϊκή Ένωση να εξακολουθεί να αντιστέκεται στην καλλιέργεια μεταλλαγμένων φυτών και ζώων.

- να απαιτήσουν να τηρείται η απόφαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για σήμανση των προϊόντων που περιέχουν μεταλλαγμένα συστατικά.

- να πιέσουν ώστε ο Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων (ΕΦΕΤ), να εντείνει τους ελέγχους και την έρευνα γύρω από το ζήτημα των μεταλλαγμένων, ώστε οι πολίτες να αισθάνονται ότι προστατεύονται από τα αρμόδια κυβερνητικά σώματα.

- να **αντικρούουν επιχειρήματα** που συνδέουν την δημιουργία μεταλλαγμένων τροφίμων με το πρόβλημα της πείνας που υπάρχει στον πλανήτη. Η πείνα των λαών αυτών δεν συνδέεται με την παραγωγή των τροφίμων, αλλά με την κατανομή

τους ανά τον κόσμο, τη φτώχεια, το ζήτημα του υπερπληθυσμού καθώς και την αυτόνομη οικονομική ευημερία των χωρών αυτών.

Οι πολίτες δεν έχουν κανένα λόγο να ταυτίσουν τη ζωή τους και το μέλλον του πλανήτη με τα συμφέροντα των πολυεθνικών εταιρειών της διατροφής. Για ακόμη μια φορά τα κέρδη δεν μπορεί να είναι πάνω από τους ανθρώπους.

ΕΥΘΥΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ – ΔΕΣΜΕΥΣΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑ: Ο επιστήμονας οφείλει:

- **Να μην επιβάλλει** τη γνώμη του ως αυθεντία
- **Να διέπεται η ζωή του** από υψηλά ιδανικά, ανθρωπιστικές αξίες και αρχές
- **Να μην επιδιώκει** την κερδοσκοπία, αλλά να συναισθάνεται πως επιτελεί λειτουργήματα. Αντίθετα να επιδιώκει το έργο του να έχει εφαρρογή για το καλό του ατόμου και της κοινωνίας
- **Να κατευθύνει** τόσο το κοινωνικό σύνολο όσο και την πολιτική ηγεσία, με το κύρος που διαθέτει, στη λήψη ορθών αποφάσεων αλλά και στην τήρηση των δημοκρατικών αρχών και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων .
- **Να μη διστάζει** να έρχεται σε αντίθεση με την εξουσία και τα συμφέροντα.
- **Να καλλιεργεί** οικολογική συνείδηση.
- **Να αισθάνεται** πολίτης του κόσμου και **να παρεμβαίνει** υποστηρίζοντας ομάδες , οργανισμούς σε περιπτώσεις καταπάτησης ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Για τον όρο «**πνευματικός άνθρωπος**» έχουν δοθεί αρκετοί ορισμοί που άλλος περισσότερο κι άλλος λιγότερο τον προσεγγίζουν εννοιολογικά.

- «*Ο κάθε άνθρωπος που έχει υψηλή αίσθηση ευθύνης απέναντι στον εαυτό του και στο κοινωνικό σύνολο και όχι μόνο αυτός που γράφει ή δημοσιεύει*» Α. Τερζάκης
- οι άνθρωποι της επιστήμης, των γραμμάτων και των τεχνών που κατέχοντας καίρια θέση ασκούν επιρροή στο κοινωνικό σύνολο. Κάθε επιστήμονας ή καλλιτέχνης δεν είναι αναγκαστικά και πνευματικός άνθρωπος. Ο πνευματικός άνθρωπος δεν διαθέτει μόνο γνώσεις αλλά και κοινωνικές, ηθικές και ψυχικές αρετές. Είναι ο άνθρωπος με την ολοκληρωμένη προσωπικότητα.

Η ευθύνη του πνευματικού ανθρώπου είναι:

- Να διαφωτίζει
- Να εργάζεται για την άνοδο του επίπεδο του λαού
- Να είναι πρότυπο ήθους
- Να στηλιτεύει τα κακώς κείμενα
- Να είναι παρών σε κάθε κρίσιμη στιγμή, παίρνοντας ξεκάθαρη θέση.
- Να φροντίζει να εξετάζει καλά ποια θέση παίρνει, γιατί έχοντας επιρροή μπορεί να παρασύρει μάζες ανθρώπων.
- Να μην είναι κλεισμένος στον εαυτό του, μέρος μιας κλειστής «ελίτ».
- Για να ισχύσει το παραπάνω πρέπει συνεχώς να ενημερώνεται και να βασανίζει κάθε τι πριν το ανακοινώσει.
- Να πείθει κι όχι να χειραγωγεί με το κύρος του.
- Να είναι πρότυπο χωρίς να μετατρέπεται σε είδωλο.

Υπάρχει συνεχής συνεξάρτηση μεταξύ πνευματικού ανθρώπου και πλήθους γιατί από τη μια ο πνευματικός άνθρωπος είναι η ευαίσθητη κεραία της εποχής, που «πιάνει» τα μηνύματα και τα εκπέμπει, παραδειγματίζει, είναι παιδαγωγός και δίνει πρότυπα (βλ. παραπάνω). Από την άλλη, η μάζα του δίνει το ιδεολογικό υπόβαθρο, το ερέθισμα. Από τη μάζα πάσχει, προβληματίζεται. Συνεπώς, ο πνευματικός ηγέτης καθίσταται υπεύθυνος, σε συνεχή επαγρύπνηση, προασπίζει τα δικαιώματά της.

ΚΕΙΜΕΝΟ 15ο Μεταλλαγμένα στο πιάτο μας...

Γενετικώς τροποποιημένοι οργανισμοί βρέθηκαν στο 14% των τροφίμων. Τρόφιμα που μας μετατρέπουν και επισήμως σε πειραματόζωα αποτελούν και... με το νόμο μέρος του καθημερινού μας μενού. Έρευνα του Ενιαίου Φορέα Ελέγχου Τροφίμων (ΕΦΕΤ) αποκαλύπτει ότι στο 13,9% των τροφίμων που ελέγχθησαν ανιχνεύθηκαν γενετικώς τροποποιημένοι οργανισμοί.

Τα γενετικώς μεταλλαγμένα τρόφιμα βρίσκονται στο πιάτο μας με άγνωστες ακόμη, αλλά σίγουρα όχι τόσο αθώες, επιπτώσεις για την υγεία μας, όπως αποκαλύπτουν νέες ιατρικές μελέτες.

Η Ελλάδα, θεωρητικά, ανήκει σε μια ομάδα χωρών της Ε.Ε. (Λουξεμβούργο, Αυστρία, Γερμανία και Ελλάδα) οι οποίες επισήμως αρνήθηκαν την κυκλοφορία μεταλλαγμένων προϊόντων που έλαβαν άδεια κυκλοφορίας από την Ε.Ε. (επίσημα κυκλοφορούν 18 συστατικά). Ωστόσο, όπως αποδεικνύεται, έστω και η τυπική αυτή διαφοροποίηση δεν κατάφερε να απομακρύνει τα μεταλλαγμένα από το τραπέζι μας.

Την ίδια στιγμή τρόφιμα - τέρατα, όπως σολομός, πέστροφα και ρύζι με ανθρώπινο γονίδιο, πατάτες με γονίδιο κοτόπουλου, αγγούρια και ντομάτες με γονίδια βακτηρίων και ιών περιμένουν τη σειρά τους πολύ σύντομα για να αποτελέσουν μέρος της καθημερινής μας διατροφής.

«Δούρειος», όμως, «ίππος» της εισαγωγής των μεταλλαγμένων στη διατροφή μας είναι το κρέας και τα γαλακτοκομικά προϊόντα. Η παραγωγή ζωοτροφών, που χρησιμοποιείται από την οργανωμένη κτηνοτροφία, απορροφά το μεγαλύτερο μέρος της αγοράς των μεταλλαγμένων οργανισμών. «Ο καταναλωτής ουσιαστικά υποχρεώνεται παρά τη θέληση του να καταναλώσει γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα, επειδή δεν επιβάλλεται η επισήμανση προϊόντων όπως κρέας, γάλα, αυγά, που προέρχονται από ζώα που τρέφονται με γενετικώς τροποποιημένες ζωοτροφές», επισημαίνει η κ. Χριστίνα Παπανικολάου, πρόεδρος του ΕΦΕΤ. Επιπλέον, δεν απαιτείται επισήμανση στα τρόφιμα ή ζωοτροφές που περιέχουν υλικό το οποίο περιέχει, αποτελείται ή παράγεται από γενετικώς τροποποιημένους οργανισμούς σε ποσότητα κάτω από 0,9% για κάθε μεμονωμένο συστατικό τροφίμων.)

Τι είναι τα μεταλλαγμένα

Μεταλλάσσοντας τεχνητά γονίδια για την παραγωγή φυτών και ζώων που ποτέ δε θα είχαν εξελιχθεί με φυσικό τρόπο, οι γενετιστές μεταφέρουν γονίδια ζώων σε λα-

χανικά, βακτηρίων σε φυτά, ανθρώπινα γονίδια σε ζώα. Η προσπάθεια τους είναι να αλλάξει η μορφή του συγκεκριμένου οργανισμού και να αναπτύξει ορισμένα φυσικά χαρακτηριστικά (π.χ. μπορεί να εισαχθούν γονίδια σε ένα φυτό, έτσι ώστε να παράγει τοξίνες εναντίον κάποιων επιβλαβών εντόμων ή να εισαχθούν ανθρώπινα γονίδια στο σολομό ώστε να αντέχει περισσότερο το κρύο.

Υπολογίζεται ότι το 60% των επεξεργασμένων τροφίμων, παγκοσμίως, περιέχουν παράγωγα γενετικά μεταλλαγμένης σόγιας, ενώ το 50% περιλαμβάνουν συστατικά από γενετικά μεταλλαγμένο καλαμπόκι.

Επικίνδυνες αλλεργίες για τον άνθρωπο

Ενδεχόμενη πρόκληση αλλεργιών, αύξηση της αντίστασης των μικροβίων στα αντιβιοτικά –με επικίνδυνες συνέπειες για τον ανθρώπινο οργανισμό- και παραγωγή νέων τοξινών μπορούν να είναι ορισμένες από τις σοβαρότερες παρενέργειες στον ανθρώπινο οργανισμό από τη χρήση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών (ΓΤΟ) στην τροφική αλυσίδα. Σε αυτές τις διαπιστώσεις κατέληξε η επιστημονική επιτροπή που συνέστησε ο Ιατρικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης. Ίσως, όμως, το πιο ανησυχητικό συμπέρασμα της έρευνας ήταν ότι: «η επιστήμη δε διαθέτει σήμερα μεθοδολογία πρόβλεψης της συμπεριφοράς των γονιδίων που θα διαφύγουν και, κατά συνέπεια, δυνατότητα εκτίμησης και παρακολούθησης αυτών των κινδύνων».

Στ. Βραδέλης, εφημ. Τα Νέα, 25/21/2003

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A» Να γράψετε την περίληψη του κειμένου που προηγήθηκε (70 - 90 λέξεις). Μονάδες 25

B1, Να σχολιάσετε το περιεχόμενο του επόμενου αποσπάσματος του κειμένου:
«Ίσως, όμως, το πιο ανησυχητικό συμπέρασμα της έρευνας ήταν ότι η επιστήμη δε διαθέτει σήμερα μεθοδολογία πρόβλεψης της συμπεριφοράς των γονιδίων που θα διαφύγουν και, κατά συνέπεια, δυνατότητα εκτίμησης και παρακολούθησης αυτών των κινδύνων».

B2. Να εντοπίσετε τέσσερα τεκμήρια (διαφορετικού είδους) στο κείμενο που διαβάσατε.

B3. α. Να σχολιάσετε τη χρήση των σημείων στίξης στα επόμενα παραδείγματα:

I αποτελούν και... με το νόμο

II μια ομάδα χωρών της Ε.Ε. (Λουξεμβούργο, Αυστρία, Γερμανία και Ελλάδα)

III, «δούρειος ίππος» της εισαγωγής των μεταλλαγμένων

IV. «ο καταναλωτής... ζωοτροφές»

B4. Να εντοπίσετε τα στοιχεία δομής και τον τρόπο ανάπτυξης της πέμπτης παραγράφου του κειμένου.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ Ως μέλος μιας οργάνωσης καταναλωτών, σας αναθέτουν να συντάξετε μια επιστολή προς τον Υπουργό Υγείας. Αφού παρουσιάσετε τα φαινόμενα που σας κάνουν να ανησυχείτε αναφορικά με την ποιότητα της διατροφής του σύγχρονου καταναλωτή, να προτείνετε κατασταλτικά και προληπτικά μέτρα που θα μπορούσαν να ληφθούν από την Πολιτεία, προκειμένου να αποτραπούν οι διαφαινόμενοι κίνδυνοι.

ΚΕΙΜΕΝΟ 16ο Τεχνολογία και κοινωνία

1. Το μάτι του «μεγάλου αδελφού» τα πάνθ' ορά... Η λογική «ο φόβος φυλά τα έρμα» έφθασε ως την προσωπική ζωή των πολιτών. Μετά τις πρόσφατες

νομοθετικές ρυθμίσεις για την άρση του **απορρήτου** των επικοινωνιών, όταν συντρέχει μείζον ζήτημα ασφαλείας, τίποτε δεν μένει στη σφαίρα του ιδιωτικού. Ανοίγονται γράμματα, «ξεκλειδώνεται» και η ηλεκτρονική αλληλογραφία, το κινητό τηλέφωνο γίνεται «φύλλο και φτερό», οι βάσεις δεδομένων του υπολογιστή μπορούν ανά πάσα στιγμή να κατασχεθούν από τις Αρχές για να γίνει..format. Επιπλέον, περισσότερες από 10.000 κάμερες, διασκορπισμένες σε όλο το λεκανοπέδιο της Αττικής, παρακολουθούν καθημερινά την κάθε κίνηση, την ίδια ώρα που μέσω Internet χιλιάδες «αδιάκριτοι εισβολείς» προσπαθούν να σκιαγραφήσουν το καταναλωτικό μας προφίλ για να το εκμεταλλευθούν... Ηλεκτρονικά μάτια καταγράφουν κάθε βήμα, από το σπίτι στο αυτοκίνητο και από εκεί στους δρόμους της πόλης, με μια στάση για συναλλαγές στις τράπεζες και για ψώνια στο σουπερμάρκετ, μια γύρα στις δημόσιες υπηρεσίες και όχι μόνον. Υπουργεία, πρεσβείες, αεροδρόμια, λιμάνια, ιδιωτικές επιχειρήσεις και κατοικίες, δικαστήρια, δήμοι, νοσοκομεία, πολυκαταστήματα και δάση διαθέτουν συστήματα παρακολούθησης και βιντεοσκόπησης με ευκαιριακούς «πρωταγωνιστές» ανύποπτους πολίτες.

2. Η νέα τεχνολογία προπορεύεται συνεχώς σε συστήματα ασφαλείας, που δεν τοποθετούνται μόνο σε χώρους ή σε αντικείμενα αλλά ακόμη και πάνω σε ανθρώπους. Η αξιοποίηση εφαρμογών υπολογιστικής και επικοινωνιών λαμβάνει νέες διαστάσεις, σημειώνει ο κ. Β. Ζορκάδης, ειδικός στην ασφάλεια δικτύων και **πληροφοριών**, διδάσκων στο πρόγραμμα σπουδών πληροφορικής του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου και διευθυντής Γραμματείας της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων. «Παραδείγματα τέτοιων τεχνολογιών και αντίστοιχων εφαρμογών αποτελούν οι αισθητήρες (sensors), τα εμφυτεύματα (Body-e-plant), τα κυκλώματα RFID (Radio Frequency Identification) που χρησιμοποιούνται ευρέως στα προϊόντα των πολυκαταστημάτων, τα ενσύρματα και ασύρματα δίκτυα επικοινωνιών (κινητή τηλεφωνία), τα συστήματα κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης και τα βιομετρικά συστήματα*», λέει ο κ. Ζορκάδης.

3. Τα τελευταία χρόνια, διάφορες πολιτικοοικονομικές και κυρίως τεχνολογικές εξελίξεις δημιουργούν νέα δεδομένα και νέες προκλήσεις για την προστασία της ιδιωτικής ζωής. Οι ιδιωτικές επιχειρήσεις στην προσπάθεια τους να εξασφαλίσουν πλεονεκτήματα έναντι των ανταγωνιστών τους αντιμετωπίζουν τα προσωπικά δεδομένα ως οικονομικούς πόρους και προσανατολίζουν το μάρκετινγκ σε πολιτικές οι οποίες εξατομικεύουν την ομάδα-στόχο, διευρύνοντας έτσι τους κινδύνους για την ιδιωτική ζωή. Οι σχετικές με τον «πόλεμο κατά της τρομοκρατίας» ενέργειες των κυβερνήσεων οδηγούν συχνά στην υπονόμευση και στη χαλάρωση διαφόρων μέτρων προστασίας της ιδιωτικότητας. Στο πλαίσιο της σύγχρονης κοινωνίας της πληροφορίας, υιοθετείται η χρήση συστημάτων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, ηλεκτρονικής υγείας και ηλεκτρονικού εμπορίου, τα οποία έχουν τη δυνατότητα συλλογής και επεξεργασίας μεγάλου όγκου προσωπικών δεδομένων, καθιστώντας ευκολότερα δυνατή την παραβίαση της ιδιωτικής ζωής. Οι εξελίξεις στον τομέα των Τεχνολογιών των Επικοινωνιών και της Πληροφορικής καθιστούν σχεδόν αδύνατη τη συμμετοχή των πολιτών στη σύγχρονη κοινωνία χωρίς οι δραστηριότητές τους να αφήνουν «ηλεκτρονικά ίχνη», γεγονός το οποίο βαθμιαία **οδηγεί** στη συρρίκνωση της ιδιωτικής τους σφαίρας.

4. Η απώλεια ή η συρρίκνωση της ιδιωτικής σφαίρας μπορεί να αποτελέσει **εμπόδιο** στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου και να το οδηγήσει στη διαμόρφωση μιας συγκεκριμένης μορφής συμπεριφοράς «αποδεκτής» από τους άλλους. Αυτό είναι κρίσιμο για την ύπαρξη των δημοκρατικών κοινωνιών, καθ' ότι αυτές στηρίζονται στον ενσυνείδητο, αυτόνομο και διαφορετικό πολίτη, τον οποίο

δεν πρέπει να χαρακτηρίζει καμία ολοκληρωτικού τύπου συμπεριφορά, η οποία μπορεί να διακυβευθεί μακροπρόθεσμα τόσο την κοινωνική όσο και την οικονομική ανάπτυξη.

Διασκευασμένο κείμενο, πηγή: Διαδίκτυο

**Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγονται από βιομετρικά συστήματα έχουν ιδιαίτερο χαρακτήρα καθώς αφορούν είτε τα φυσικά χαρακτηριστικά ενός ανθρώπου (όπως δακτυλικά αποτυπώματα, γεωμετρία της παλάμης, ανάλυση της κόρης του ματιού, των χαρακτηριστικών του προσώπου, του DNA) είτε τα στοιχεία της συμπεριφοράς του (όπως υπογραφή, φωνή, τρόπο πληκτρολόγησης, τρόπο βαδίσματος) και τα οποία τον προσδιορίζουν μοναδικά. Η αποθήκευση των στοιχείων σε διεθνές επίπεδο, σε συνδυασμό με την τάση σύγκλισης και συμβατότητας των βάσεων δεδομένων (εθνικών και διεθνών, αστυνομικών και ιατρικών, ιδιωτικών και κρατικών), διαμορφώνει ένα «βουνό» ευαίσθητων δεδομένων, όπου επαγγελματίες ανασκαφείς πληροφοριών θα μπορούν να διαμορφώσουν το πολιτικό, ιδεολογικό, καταναλωτικό και ιατρικό προφίλ του καθένα.*

Echelon: Ένα Παγκόσμιο Δίκτυο Υποκλοπής Τηλεπικοινωνιών. Η Παγκόσμια Ηλεκτρονική Παρακολούθηση Γίνεται Πραγματικότητα. Το Echelon διαχειρίζεται η υπηρεσία εθνικής ασφάλειας [NSA](#) (National Security Agency), των ΗΠΑ
ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 120-140 λέξεις.

B1. «οι εξελίξεις στον τομέα των Τεχνολογιών των Επικοινωνιών και της Πληροφορίας(ΤΕΠ) καθιστούν σχεδόν αδύνατη τη συμμετοχή των πολιτών στη σύγχρονη κοινωνία χωρίς οι δραστηριότητές τους να αφήνουν ‘ηλεκτρονικά ίχνη’». Να αναπτύξετε το νόημα του αποσπάσματος σε 100-120 λέξεις

B2. Να εντοπίσετε τρία χαρακτηριστικά στοιχείου του άρθρου στο παραπάνω κείμενο.

B3 . Ποιον τρόπο πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην 2^η παράγραφο;

B4 α) Να γράψετε τα δομικά μέρη της 3^{ης} παραγράφου. **β)** Ποιοι είναι οι τρόποι ανάπτυξης της 4^{ης} παραγράφου;

B Αφού γράψετε τα συνθετικά των παρακάτω λέξεων, να σχηματίσετε μια νέα σύνθετη λέξη για κάθε μια από αυτές που σας δόθηκαν. Το δεύτερο συνθετικό των δύο πρώτων λέξεων (απορρήτου, οδηγεί) να παραμείνει δεύτερο στις νέες σύνθετες, ενώ το δεύτερο συνθετικό των δύο τελευταίων λέξεων (πληροφοριών, εμπόδιο) να είναι πρώτο:

- απορρήτου
- οδηγεί
- πληροφοριών
- εμπόδιο

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Ο Δήμος σας οργανώνει εκδήλωση με θέμα «Η Τεχνολογία σε μια δημοκρατική κοινωνία». Ως εκπρόσωπος της μαθητικής κοινότητας αναλαμβάνετε να εκφωνήσετε ένα λόγο ενώπιον εκπροσώπων του Τύπου, των δημοτικών αρχών και του κοινού. Στο λόγο σας θα εξηγήσετε με ποιο τρόπο η Τεχνολογία μπορεί αποτελέσει μέσο παραβίασης της ιδιωτικής ζωής του σύγχρονου ανθρώπου,

αλλά και να δείξετε στη συνέχεια τη συμβολή της τεχνολογίας στην ενδυνάμωση της δημοκρατίας.

11.ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

ΚΕΙΜΕΝΟ 17ο *Το μέλλον της αλληλογραφίας*

Μέχρι πρόσφατα χρησιμοποιούσα το κομπιούτερ μου σαν να ήταν απλώς μια ταχύτερη γραφομηχανή. Φέτος έκανα τη μεγάλη επανάσταση να συνδεθώ με το Διαδίκτυο. Δεν κατάφερα βέβαια να βρω πληροφορίες με την παροιμιώδη ευκολία που διαφημίζουν οι χρήστες. Ομολογώ πως είμαι ανίδη: αφού δεν μπορώ ν' αλλάξω μπαταρία σε κασετόφωνο, πόσο περισσότερο να προσανατολιστώ σε τέτοιους δύσβατους ηλεκτρονικούς δρόμους. Αλλά όσο ζω ελπίζω.

Άλλωστε, έμαθα να στέλνω e-mail, το ηλεκτρονικό μου ταχυδρομείο. Και πρέπει να πω, ύστερα από χρήση μερικών μηνών, ότι το e-mail ως εφεύρεση, ενίσχυσε την εμπιστοσύνη μου στο μέλλον. Όχι για τους λόγους που περιγράφουν συνήθως οι «σέρφερ», ταχύτητα και αποτελεσματικότητα, αλλά για κάτι που ξεπερνά όλα αυτά και τα περικλείει. Στέλνοντας γραπτό μήνυμα στους φίλους σου ανανεώνεις ουσιαστικά κάτι που έμοιαζε από χρόνια χαμένο: την αλληλογραφία, τη γραπτή επικοινωνία.

Μικροί αλληλογραφούσαμε με τους περίφημους Pen –Friends, , ελπίζοντας, όταν μεγαλώσουμε, να μας καλέσουν στην εξωτική Γουαδελούπη. Ήταν παιδιάστικη αλληλογραφία του στιλ «πώς λένε τον καλύτερο σου φίλο» ή «ποιο είναι το αγαπημένο σου χρώμα» αλλά μας έμαθε το τυπικό της αλληλογραφίας. Να ρωτάς τον άλλο αν είναι καλά, να του λες τα νέα σου, να επινοείς ένα κλείσιμο για το γράμμα σου και να υπογράφεις με τ' όνομα σου. Ό,τι μάθαμε τότε, το αξιοποιήσαμε αογότερα με γράμματα στις φίλες μας και -κυρίως- με ερωτικά γράμματα, ένα - ανεπίδοτο μάθημα αισθημάτων και ύφους.

Ποιος γράφει συστηματικά γράμματα πια; Ακόμη και οι καρτ-ποστάλ πωλούνται σε πλειστηριασμούς ως αποδεικτικά παλαιότητας (της τυπογραφίας και των αισθημάτων). Πολλοί μάλιστα βιάστηκαν να πουν ότι η αλληλογραφία πέθανε όταν εφευρέθηκε το φαξ και η κινητή τηλεφωνία. Το e-mail αντιστρέφει όλα αυτά τα κινδυνολογικά επιχειρήματα, αντιπροτείνοντας, στη θέση τους, την τροπαιοφόρο επιστροφή της γραπτής επικοινωνίας.

Μόνο στην Ελλάδα, μαθαίνουμε, διακινούνται περίπου 400.000 ηλεκτρονικά μηνύματα ημερησίως. Μ' άλλα λόγια τετρακόσιες χιλιάδες άνθρωποι ανταλλάσσουν σκέψεις, πληροφορίες, συναισθήματα μέσω υπολογιστών. Σκέφτονται και γράφουν, κάτι που προγραμματικά απέκλειε ο υπολογιστής όπως μας έλεγαν παλιότερα.

Το αμερικανικό σύστημα AOL (America on line) θεωρεί ότι βασίζει την επικοινωνιακή του επιτυχία στο ηχητικό μήνυμα «Έχετε αλληλογραφία» που ακούγεται κάθε φορά που ο χρήστης έχει ηλεκτρονικό μήνυμα. Είναι ένα μήνυμα που οι άνθρωποι χαίρονται ν' ακούνε και γι' αυτό η εταιρεία επέλεξε τη φιλική φωνή ενός νέου που ακούει στο όνομα Ελγουντ Εντουαρντς.

Αυτό είναι ένα από τα ευρήματα που χρησιμοποιεί η σεναριογράφος Μόρα Έφρον στην ταινία «Έχετε μήνυμα στον υπολογιστή σας». Εκεί, η Μεγκ Ράιαν και ο Τομ Χανκς ερωτεύονται μέσω υπολογιστή, στην πρώτη ταινία που απεικονίζει τη διαδικτυωμένη ζωή να κυλάει παράλληλα με την πραγματική. Οι δύο ήρωες είναι έντονα αμφιθυμικοί απέναντι στην τεχνολογία αλλά αυτό δεν τους εμποδίζει να εκφράσουν τις βαθύτερες επιθυμίες τους με e-mail. Δεν είναι τυχαίο, ίσως, ότι οι δύο εραστές, χωρίς να ξέρουν ο ένας την ταυτότητα του άλλου, εργάζονται στον ίδιο κλάδο: εκείνος έχει το κολοσσιαίο βιβλιοπωλείο που χτίζεται δίπλα στο μικρό

παιδικό βιβλιοπωλείο του Μανχάταν και απειλεί να του κλέψει την πελατεία. Στο τέλος, μάλιστα, το μαγαζάκι κλείνει για λόγους κινηματογραφικού ρεαλισμού: ο κολοσσός κλέβει πράγματι την πελατεία του μικρομάγαζου, αλλά ο έρωτας θριαμβεύει.

Προφανές δίδαγμα: **όσο κι αν αλλάξει ο κόσμος μας, η επικοινωνία θα βρίσκει, τον τρόπο της**. Ακόμη κι αν χρειαστούν σύνθετοι αποκωδικοποιητές, τα μηνύματα θα ανταλλάσσονται και θα φτάνουν στον προορισμό τους.

Επιπλέον δεν θ' ατροφήσουν οι μύες του σώματος, τα χέρια θα συντονίζονται για να εκφράσουν γραπτώς μια σκέψη. Το τηλέφωνο δεν θα αντικαταστήσει τα γράμματα, ούτε ο υπολογιστής δημιουργεί, εξ ορισμού, μια ανώνυμη κοινωνία. Έχουμε ζήσει πολλά χρόνια με αναθέματα εναντίον της τεχνολογίας, εναντίον του μέλλοντος. Έχουμε μάθει να εμπιστευόμαστε μόνο ό,τι αναγνωρίζουμε πράγμα όχι εντελώς παράλογο. Όταν οι συνήθειες αλλάζουν πρόσωπο ακολουθεί μοιραία, μια περίοδος προσαρμογής. Μπορούμε όμως τουλάχιστον να δοκιμάσουμε να ζήσουμε εντός της εποχής, χρησιμοποιώντας τη γλώσσα της τους κώδικες, τα δήθεν πολύπλοκα μυστικά της. Δεν είναι τόσο πολύπλοκα όσο φαίνονται, ούτε έχουν σκοπό να αλλοιώσουν γενετικά τον άνθρωπο.

Αμάντα Μιχαλοπούλου. Από τον ημερήσιο Τύπο

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. *«όσο κι αν αλλάξει ο κόσμος μας, η επικοινωνία θα βρίσκει, τον τρόπο της» Να αναπτύξετε το περιεχόμενο της φράσης σε 100 περίπου λέξεις.*
2. *Να γράψετε την ετυμολογία των λέξεων: πλειστηριασμούς, τροπαιοφόρο, αμφιθυμικοί, κολοσσιαίο, ατροφήσουν, αναθέματα*
3. *Πιστεύετε ότι οι δυνατότητες επικοινωνίας που παρέχει το internet συμβάλλουν στην ανάπτυξη των ανθρωπίνων σχέσεων ή είναι αποτέλεσμα και αιτία της αποξένωσης; Να αναπτύξετε τις απόψεις σας σε μια απαντητική επιστολή προς τη συγγραφέα Αμάντα Μιχαλοπούλου (500 περίπου λέξεις)*

ΚΕΙΜΕΝΟ 18ο Το διαδίκτυο και η Δημοκρατία

Το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα της πληροφόρησης δεν περιλαμβάνει μόνο την ελεύθερη αναζήτηση της πληροφορίας που χρειάζεται ο πολίτης αλλά και την εύκολη πρόσβαση σ' αυτή. Στις ανεπτυγμένες δημοκρατικές χώρες κύριες πηγές πληροφόρησης, για ό,τι αφορά τις πληροφορίες γενικού ενδιαφέροντος, είναι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και, για ό,τι αφορά πληροφορίες ειδικότερου ενδιαφέροντος, συγκεκριμένοι δημόσιοι ή ιδιωτικοί φορείς.

Η κρίση αναξιοπιστίας και χαμηλής ποιότητας που μαστίζει τα περισσότερα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ιδιαίτερα την ιδιωτική τηλεόραση που λειτουργεί με κύριο στόχο την ακροαματικότητα, είναι γνωστή. Χωρίς να λείπουν κάποια αξιόλογα προγράμματα, οι πολίτες παρακολουθούν καθημερινά ασύδοτες μεθόδους εντυπωσιασμού, παραποίηση της πραγματικότητας σύμφωνα με συγκεκριμένα συμφέροντα ή στόχους, χαμηλής ποιότητας ψυχαγωγία, υπερπροσφορά σταθμών, πληθώρα δημοσιογράφων περιορισμένων δυνατοτήτων, που συνθέτουν ένα μέτριο

συνολικό αποτέλεσμα.

Το Διαδίκτυο είναι ήδη μια εξαιρετικά σημαντική πηγή εναλλακτικής πληροφόρησης για θέματα γενικού ενδιαφέροντος και επικαιρότητας. Χρησιμοποιείται άλλωστε από πολύ μεγάλο αριθμό παραδοσιακών μέσων μαζικής ενημέρωσης, τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς, εφημερίδες, περιοδικά, ειδησεογραφικά πρακτορεία, πολλά από τα οποία παρέχουν ενημέρωση χωρίς κραυγαλέες εικόνες, χωρίς να επιστρατεύουν επαγγελματίες της παραπληροφόρησης, χωρίς παράθυρα προσωπικής προβολής. Ο πολίτης προσλαμβάνει την ενημέρωση και επιλέγει τις ειδήσεις που τον ενδιαφέρουν. Έτσι υπάρχει ο χρόνος να κρίνονται και να συγκρίνονται από το κοινό με εκείνες άλλων πηγών. Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί και να τις σχολιάσει..

Εκεί όπου οι δυνατότητες του Διαδικτύου είναι κυριολεκτικά απίστευτες είναι η πληροφόρηση σε θέματα ειδικού ενδιαφέροντος. Οι κρατικοί φορείς το χρησιμοποιούν ολοένα και περισσότερο για την ενημέρωση του πολίτη στους τομείς αρμοδιότητάς τους ή ακόμη για τη διεκπεραίωση διοικητικών υποθέσεων. Έτσι αφενός προωθείται η διαφάνεια της κρατικής μηχανής και αφετέρου λιγοστεύουν οι ευκαιρίες προσωπικών «ρυθμίσεων» και διαφθοράς. Τεράστια έκταση έχει πάρει και η ιδιωτική ειδικευμένη πληροφόρηση. Για οποιοδήποτε θέμα μπορεί να βάλει ο νους του ανθρώπου υπάρχουν ειδικευμένες ιστοσελίδες. Είναι απλώς ζήτημα σωστής αναζήτησης. Έχουν ακόμη συγκροτηθεί ομάδες - newsgroups - στις οποίες η ενημέρωση πάνω σε ειδικά θέματα παίρνει τη μορφή ηλεκτρονικής συζήτησης.....

Η ελευθερία έκφρασης είναι ένα θεμελιώδες δικαίωμα που είχε ύψιστη σημασία στην αθηναϊκή εκκλησία του Δήμου αλλά που σήμερα έχει περιορισμένη πρακτική εφαρμογή και πενιχρά αποτελέσματα, καθώς οι μόνοι χώροι όπου πραγματικά ασκείται ισότιμα από όλους είναι οι φιλικές συγκεντρώσεις και το καφενείο. Ο μέσος πολίτης είναι εξαιρετικά απίθανο να γίνει δεκτός ως συνομιλητής στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, εκτός ίσως τυχαία στο δρόμο για 10 δευτερόλεπτα και για θέμα όχι της επιλογής του. Για να έχει καλύτερες ευκαιρίες πρέπει να είναι επαγγελματίας πολιτικός, αστέρας της ψυχαγωγίας ή της επικαιρότητας.

Και εδώ το Διαδίκτυο προσφέρει εξαιρετικές νέες δυνατότητες. Μέσα από διάφορες θεματικές ιστοσελίδες, οι απόψεις του μέσου πολίτη μπορούν να βρουν μεγάλο αριθμό αποδεκτών, χωρίς γεωγραφικούς περιορισμούς και για αρκετό χρόνο. Η επιλογή των θεμάτων μπορεί να γίνει από τον ίδιο το χρήστη ανάλογα με πραγματικά προβλήματα ή ενδιαφέροντα και όχι ανάλογα με τις ανάγκες ακροαματικότητας των ΜΜΕ. Σε ιστοσελίδες των δημόσιων φορέων μπορεί να διατυπώσει απόψεις, ερωτήματα και αιτήματα.

Υπάρχουν όμως και κάποιοι κίνδυνοι. Πρώτα, ο κίνδυνος η αγορά του Διαδικτύου να κυριευθεί από ένα πολύ μικρό αριθμό κολοσσιαίων πολυεθνικών της πληροφόρησης και της ψυχαγωγίας που θα ελέγχουν το περιεχόμενο ποιότητας και μεγάλης επισκεψιμότητας, θα επιβάλουν ενιαία μοντέλα ενημέρωσης και

πολιτισμού, θα περιορίσουν τις δυνατότητες δωρεάν πρόσβασης σε περιεχόμενα υψηλής ποιότητας.... Δεν είναι ακόμη απόλυτα εξασφαλισμένο τεχνολογικά και νομικά το απόρρητο της επικοινωνίας στο Διαδίκτυο. Ένα παράδειγμα που δείχνει τα προβλήματα αυτά είναι το δίκτυο των μυστικών υπηρεσιών αγγλόφωνων δημοκρατικών χωρών με την επωνυμία Echelon που, όπως φαίνεται, παρακολουθεί τις τηλεπικοινωνίες χρησιμοποιώντας λέξεις κλειδιά με επίσημο στόχο την ανίχνευση και πρόληψη τρομοκρατικών πράξεων αλλά έχει κατηγορηθεί ως εργαλείο βιομηχανικής κατασκοπείας και ερευνάται τώρα από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Ένα δεύτερο παράδειγμα είναι οι καταχρήσεις της ελευθερίας της έκφρασης που παίρνουν τη μορφή παιδοφιλικών αναζητήσεων, κηρυγμάτων φυλετικού μίσους, οδηγιών ένοπλης βίας ή κατασκευής ναρκωτικών, κ.λπ. Τέτοιες καταχρήσεις αποκτούν ξεχωριστή σημασία στο Διαδίκτυο ακριβώς λόγω της εύκολης διάδοσης που μπορούν να έχουν, ιδιαίτερα ανάμεσα σε ανηλίκους, και της δυσκολίας να εντοπισθούν και να εξουδετερωθούν οι υπεύθυνοι.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις)

B1. Να αναπτύξετε το περιεχόμενο της φράσης σε μία παράγραφο περίπου 80 λέξεων «Μέσα από διάφορες θεματικές ιστοσελίδες, οι απόψεις του μέσου πολίτη μπορούν να βρουν μεγάλο αριθμό αποδεκτών, χωρίς γεωγραφικούς περιορισμούς και για αρκετό χρόνο.»

B2. Να μετατραπεί η σύνταξη από ενεργητική σε παθητική ή το αντίστροφο, αν χρειάζεται. Ο πολίτης προσλαμβάνει την ενημέρωση και επιλέγει τις ειδήσεις που τον ενδιαφέρουν. Έτσι υπάρχει ο χρόνος να κρίνονται και να συγκρίνονται από το κοινό με εκείνες άλλων πηγών. Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί και να τις σχολιάσει.

B3. Να σχηματίσετε πρόταση με καθεμία από τις ακόλουθες λέξεις του κειμένου: επιστρατεύουν διεκπεραίωση, διαφάνεια, πενιχρά, ανασκευή

B5. Με ποια συλλογιστική πορεία (παραγωγική-επαγωγική) αναπτύσσεται η τρίτη παράγραφος του κειμένου (Το Διαδίκτυο....σχολιάσει.) Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Τον τελευταίο καιρό έχετε διαβάσει επανειλημμένα δημοσιεύματα που αφορούν την κακή χρήση του διαδικτύου. Σε μια ομιλία σας στο ραδιοφωνικό σταθμό του Δήμου σας να επισημάνετε στους συμπολίτες σας τους κινδύνους που κρύβει ιδιαίτερα για τους νέους η κακή χρήση του διαδικτύου και οι νέες μορφές κοινωνικής δικτύωσης και κυρίως το face book. Στο λόγο σας να συμπεριλάβετε και τρόπους προστασίας των νέων από τους κινδύνους αυτούς. (500 περίπου λέξεις)

12. ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ενδεικτικά)

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΓΙΑ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟΥ ΚΑΙ ΤΙΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ....

Το Πρωτόκολλο του Κιότο προέκυψε από τη Σύμβαση-Πλαίσιο για τις Κλιματικές Αλλαγές. Έχει υπογραφεί στη Διάσκεψη του Ρίο, τον Ιούνιο του 1992, από το σύνολο σχεδόν των κρατών (η Ελλάδα κύρωσε τη Σύμβαση αυτή, κάνοντάς τη νόμο του Κράτους τον Απρίλιο του 1994).

Στόχος της Σύμβασης είναι «η σταθεροποίηση των συγκεντρώσεων των αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα, σε επίπεδα τέτοια ώστε να προληφθούν επικίνδυνες επιπτώσεις στο κλίμα από τις ανθρώπινες δραστηριότητες».

Στο Πρωτόκολλο προβλέπεται ότι μία χώρα μπορεί να πετύχει τους στόχους εκπομπών που έχει δεσμευτεί, είτε μειώνοντας τις εκπομπές της είτε, εναλλακτικά, χρησιμοποιώντας παράλληλα και κάποιους από τους λεγόμενους «ευέλικτους μηχανισμούς» που είναι οι βασικότεροι είναι :

i. Διαπραγμάτευση δικαιωμάτων εκπομπών

ii. Δημιουργία ενός «Μηχανισμού Καθαρής Ανάπτυξης» (CDM)

- *Διαπραγμάτευση δικαιωμάτων εκπομπών:* Μία βιομηχανικά αναπτυγμένη χώρα που έχει μειώσει τις εκπομπές της πέραν των αρχικών στόχων που προβλέπει το Πρωτόκολλο, μπορεί να “πουλήσει” αυτή την επιπλέον μείωση σε άλλη χώρα που αντιμετωπίζει δυσκολίες στο να πετύχει το στόχο της. Το Χρηματιστήριο Ρύπων έχει δημιουργηθεί με βάση τις ευρωπαϊκές οδηγίες για την κλιματική αλλαγή. Συγκεκριμένα, οι εταιρείες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και άλλες ρυπογόνες βιομηχανίες είναι υποχρεωμένες να αγοράζουν δικαιώματα εκπομπής ρύπων όταν εξαιτίας της δραστηριότητά τους εκλύουν διοξείδιο του άνθρακα πάνω από ένα ορισμένο επίπεδο, ενώ σε κάθε χώρα-μέλος της Ε.Ε. έχει κατανεμηθεί δωρεάν μία ποσότητα δικαιωμάτων ρύπων.
- *ii. Δημιουργία ενός «Μηχανισμού Καθαρής Ανάπτυξης» (CDM)*

Ο τελικός στόχος αυτού του μηχανισμού είναι οι αναπτυσσόμενες χώρες να αναπτύξουν καθαρές τεχνολογίες για να μειώσουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Έτσι οι βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες μπορούν να χρηματοδοτήσουν προγράμματα για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στις αναπτυσσόμενες χώρες.

iii. Εφαρμογή προγραμμάτων από κοινού (JI) Παρεμφερές εργαλείο με το Μηχανισμό Καθαρής Ανάπτυξης. Σε αντίθεση όμως μ’ αυτόν αφορά όχι τις αναπτυσσόμενες χώρες, αλλά μόνο εκείνες που έχουν δεσμευτεί σε μειώσεις μέσω του Πρωτοκόλλου του Κιότο .

13. ΑΡΧΑΙΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ 19ο *Μάρμαρα*

Η αργία υπερτερεί της γιορτής. Σκυμμένοι στο μαγγανοπήγαδο, με ανάσα εθισμένη στην πόλη, οι Νεοέλληνες -πυροδοτούνται από την αναγγελία της

σχόλης, για να γευτούν μια πενιχρή ανάπαυλα ζωής, Η αργία είναι το ένανυσμα: αυτή αιφνιδιάζει τον άνθρωπο-υποζύγιο, τον πετάει έξω από τις ράγες της εργασιακής κανονικότητας, του ανοίγει μια χαραμάδα: τη δυνατότητα της ζωής χωρίς εργασία. Πώς αντιδρά ο άνθρωπος μας; Σκαρώνει μίαν απόδραση - όσο επιτρέπει η χαραμάδα, Οι δρόμοι πλημμυρίζουν με τα γιώτα-χι των άτοκων δόσεων. Το φανταστικό του Έλληνα τρέφεται με 4x4, τα αστραφτερά οχήματα στροφάρουν στα όρη αυτάρεσκα, δείχνουν τον κάτοχο τους ισχυρό και χλιδάτο.

Φυλή χλιδάτων, πλούσιων; Πώς συγκεντρώθηκε τόσος πλούτος στην καρδιά του δημοσιονομικού χειμώνα, στην Ελλάδα που ψωνίζει από τα κινέζικα; Όλα με δόσεις είναι, μου ψιθυρίζει φίλος. Δανεικά, ναι... Είναι η κοινωνία της δάνειας λάμπης, της επίδειξης, της απληστίας, του λατρευόμενου χρήματος. Αλλά όχι μόνον, Είναι και η κοινωνία του ασύμμετρου πλούτου, της ανισότητας που βαθαίνει, των ελίτ που δυναστεύουν δια του πλούτου που επιδεικνύουν, και των μαζών που δυναστεύονται δια του πλούτου που φθονούν.

Οι Νεοέλληνες ξεπεζεύουν στις ταβέρνες της αργίας. Η κνίσα του θυσιαστήριου αναμιγνύεται με eau de toilette, σμίγει με μουσικές ασυνάρτητες, ringtones κινητών, σπαράγματα λόγων, ανεστίαστα βλέμματα, Οι αστοί ξεφωλιάζουν, δοκιμάζουν το βηματισμό τους διστακτικά σε καλντερίμια και χορτάρια. Πίνουν φρέντο στο αίθριο του μουσείου, μια κοπελίτσα με μπότα στιλέτο δίνει οδηγίες στην παρέα: Μπα, δεν έχει τίποτε πιο πάνω, μόνο μάρμαρα και κατσάβραχα... Η μάζα των πληβείων δοκιμάζει τις μικροχαρές της σχόλης, οσφραίνεται τη ζωή χωρίς ανάγκη. Λιακάδα, υγρό χορτάρι, αρχαίες ελιές - χρωματικό ντεκόρ στις παρυφές/ του οδικού δικτύου. Η στάση γίνεται πάντα στο προσομοίωμα της πόλης, στο ποιμενοχώρι που υποδύεται το νεωτερικό πτολίεθρον, με το εμπόρευμα στα πεζοδρόμια: θλιβερά απομεινάρια φολκλόρ μαζί με σνόου-μπορντ. Ξέφτια παράδοσης υπενθυμίζουν τον κοινοτικό βίο που υπήρξε: φτωχός μα ολιγαρκής, σναγκεμένος, συνεκτικός· νεκρός.

Ο σήμερα βίος αιωρείται υετταιχμιακός, χωρίς σύνορα, ταχύς, άνισος, χωρίς όρια, Άτομα μοναχά, σωρεύματα ατόμων, χωρίς προφανείς δεσμούς, χωρίς δίχτυ αναφορών, χωρίς φραγμό. Η συνέχουσα ύλη είναι το χρήμα. Η κοινωνία απλώνεται μόνο όσο χωράει στην αγορά. Τα άτομα, σαστισμένα και ανέστια, αναπτύσσονται μόνο όσο τους επιτρέπει το χρήμα που κατέχουν, Ίδου η παγκοσμιοποίηση του 21ου αιώνα: η δυσφορία και η έλλειψη νοήματος ενοποιούν τις μάζες σε πλανητική κλίμακα, μαζί με το χρήμα που κυκλοφορεί και γεννάει.

Εικοσάχρονα με μες μαλλί και flip mobile αποστρέφουν το βλέμμα από τα μάρμαρα και τα κατσάβραχα· δεν έχουν εντελώς άδικο, τα μάρμαρα τροφοδότησαν κάπηλους επί μακρόν, κανείς δεν τα φώτισε διαφορετικά, δεν ανέδειξε τις φωνές που φέρουν σμιλεμένες πάνω τους. Οι φτωχοί πληβείοι πλησιάζουν τα μάρμαρα και φεύγουν χωρίς να ακούσουν τίποτε- οι άξεστες ελίτ προσπερνούν βιαστικά, κυρίως γιατί δεν ανέχονται να συνυπάρξουν με τη μάζα· αλλά ίσως και επειδή τα μάρμαρα φέρουν εγγάρακτες τις παντοτινές υπενθυμίσεις προς όλους; τη φθορά, τη ματαιότητα, τον ανεξήγητο μα τόσο βέβαιο θάνατο, την αιώνια επιστροφή. Το χορτάρι της ανοίξεως πολιορκεί τα μάρμαρα: τώρα είναι το ίδιο ταπεινά, γυρνούν στον ίδιο κύκλο.

Το βουνό σκέπει σιωπηλό τον αυτοκινητόδρομο. Οι ελιές κυλάνε ως τη θάλασσα, Τα τετρακίνητα και τα πούλμαν περνούν τους δρόμους που πάτησαν ικέτες, στρατιώτες και ξωμάχοι, Η γη τα περιλαβαίνει όλα: συντρίμια ναών και αφιερώματα, επιτύμβιους στίχους, παιάνες και ύμνους/ρόγγους, τάματα, διαβατήριες τελετές. Το νερό κατρακυλά από την κορυφή, τραγουδιστά σχηματίζει ένα βόθρο καθάρσεως, ψυχρό, γοργό, όποιος έχει ανάγκη θα μπει. Οι περαστικοί

ανάβουν τα αλάρι, κοντοστέκονται πάνω από το φραγμένο νερό, τους φαίνεται ακατάληπτο, κάτι μουρμουρίζουν και ξαναμπαίνουν στο αυτοκίνητο.
(Νίκος Ξυδάκης, εφημ, «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», 12/3/06)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Γράψτε στο τετράδιο σας την περίληψη (100 λέξεων) του κειμένου, B1 Με ποιο είδος δοκιμίου (αποδεικτικό - στοχαστικό) συγγενεύει το δημοσίευμα του Ν. Ξυδάκη. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. Ποιο είναι το κεντρικό θέμα του δημοσιεύματος και με ποιες επιμέρους ιδέες συνδέεται συνειρμικά; B2. α, Διερευνήστε ορισμένους από τους τρόπους με τους οποίους ασκείται η πειθώ στο κείμενο του Ξυδάκη.

β. Ποιος είναι ο κυρίαρχος τόνος του κειμένου; Από ποιες λέξεις και φράσεις φαίνεται;

B3, α. Γράψτε από ένα συνώνυμο για τις υπογραμμισμένες λέξεις: πενιχρή, ένασυμα, χλιδάτο, μεταίχμιακός, ακατάληπτο,

β. Από το β' συνθετικό των παράπονα,· λέξεων γράψτε μια άλλη συνθετή λέξη; αποστρέφουν, ανέστια, διαβατήριες, εγγάρακτες, επιτύμβιους,

Γ Με αφορμή το άρθρο, αναπτύξτε τις απόψεις σας για τον τρόπο με τον οποίον αντιμετωπίζουν σήμερα η ελληνική κοινωνία και πολιτεία τα απομεινάρια του πολιτισμού μας. Ιδιαίτερα διερευνήστε τρόπους με τους οποίους η ελληνική εκπαίδευση μπορεί να συμβάλει, ώστε τα αρχαία μνημεία, πέρα από «πόροι χρήματος», να είναι και «πόροι μνήμης» για τις νέες γενιές. Το κείμενό σας να έχει τη μορφή άρθρου σε μαθητικό έντυπο.

ΚΕΙΜΕΝΟ 20ο Ο άνθρωπος πίσω από τα μνημεία

Ο άνθρωπος πρωτίστως και όχι το εύρημα. Αν υπάρχει μία πραγματικά νέα τάση στην Αρχαιολογία – όχι μόνο στην Ελλάδα – αυτή είναι η αναζήτηση του ανθρώπου πίσω από τα έργα του, είτε πρόκειται για υψηλή τέχνη είτε για την καθημερινότητά του. Ο τρόπος ζωής του, οι σκέψεις του, η αντιμετώπιση του θείου, ο φόβος της ασθένειας και του θανάτου, ό,τι υπάρχει δηλαδή πίσω από τα άψυχα ευρήματα που έρχονται στο φως, είναι το ζητούμενο.

Μπορεί το κοινό να θαμπώνεται από τα έργα τέχνης του παρελθόντος, από αντικείμενα πολυτελή και σπάνια, ωστόσο η επιστήμη έχει ήδη κάνει τη στροφή της από την απλή καταγραφή, τη μελέτη και την ανάδειξή τους, στη διερεύνηση των συνθηκών δημιουργίας τους και στους ανθρώπους που συνδέονται με αυτά, έτσι ώστε να γίνει καλύτερα κατανοητή κάθε εποχή και κάθε πολιτισμός.

Η χρήση των σύγχρονων τεχνολογιών ολοένα περισσότερο στο ανασκαφικό έργο αποτελεί εξάλλου μια τελευταία εξέλιξη στην επιστήμη του παρελθόντος. Η ψηφιακή καταγραφή της ανασκαφής – in situ – με τα στοιχεία που προκύπτουν (σημειώσεις, σχέδια, μετρήσεις, φωτογραφίες) να περνούν καθημερινά σε βάση δεδομένων και με τις απεριόριστες δυνατότητες που δίνει το μέσο – ακόμη και τη δημοσιοποίηση της ανασκαφής βήμα προς βήμα μέσω Διαδικτύου σε όλον τον κόσμο – συνιστά το νέο μεγάλο εργαλείο των αρχαιολόγων.

Βέβαιο είναι ότι η εποχή που ο αρχαιολόγος έφθανε στην ανασκαφή μόνο με τη σκαπάνη του έχει παρέλθει προ πολλού. Πριν από μερικούς μήνες, άλλωστε, δορυφόρος «ανακάλυψε» χαμένες πυραμίδες στην έρημο της Αιγύπτου. Το μέλλον στην αρχαιολογία

σίγουρα θα είναι διαφορετικό.

Η δημιουργία νέων μουσείων και η ανανέωση-ανακαίνιση παλαιών, μέγα ζητούμενο των τελευταίων ετών, που ικανοποιήθηκε σε μεγάλο βαθμό σε όλη τη χώρα, ανέδειξαν και τη νέα τάση στην οργάνωση εκθέσεων. Η παράθεση των ευρημάτων ως έργων τέχνης και μόνο, ταξινομημένων ανά είδος – λογική ξεπερασμένη εδώ και πολλές δεκαετίες – εγκαταλείφθηκε και η αναζήτηση νέων εκθεσιακών μοντέλων οδήγησε στη μετακίνηση του ενδιαφέροντος από το έργο στην εποχή του και από εκεί στον άνθρωπο. Η χρονολογική εξέλιξη των εκθεμάτων, που διακόπτεται κάποιες φορές από θεματικές ενότητες, είναι η νέα τάση.

Ως συνήθως, όμως, εν Ελλάδα οδήγησε ήδη σε μια νέα τυποποίηση, έγινε το πατρών πάνω στο οποίο κόβονται και ράβονται όλες οι νέες μουσειακές εκθέσεις: δημόσιος και ιδιωτικός βίος, λατρεία και ταφικά έθιμα, καθημερινή ζωή κ.λπ. Τα μουσεία τείνουν να γίνουν όλα όμοια μεταξύ τους –ιδιαίτερα τα μικρά –, σε σημείο που, αν δει κανείς ένα, νομίζει ότι τα έχει δει όλα. Το αυτό συμβαίνει και με τις περιοδικές εκθέσεις που ακολουθούν απαρέγκλιτα το ίδιο πρότυπο. Τάση ή απώθηση; ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ: 31/12/2011

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1. Να παρουσιάσετε σε μια παράγραφο: το ζήτημα του απασχολεί το συγγραφέα, τη θέση που παίρνει απέναντι σε αυτό,**
- 2. Ο αρθρογράφος επέλεξε να διακόψει κείμενο απότομα. Να συνεχίσετε εσείς το κείμενο με μια επιλογική παράγραφο στην οποία θα διαφαίνεται ξεκάθαρα ο σκοπός του γράφοντος.**
- 3. Να αναγνωρίσετε στο παραπάνω κείμενο τα χαρακτηριστικά του άρθρου.**
- 4. Στα υπογραμμισμένα αποσπάσματα : Να μετατραπεί η σύνταξη από ενεργητική σε παθητική ή το αντίστροφο και να εξηγήσετε τις αλλαγές που προκύπτουν στο ύφος του κειμένου.**
- 5. Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο (σύγκρισης –αντίθεσης). Η αρχαιολογία ως επιστήμη έχει εξελιχθεί σε πολλούς τομείς σε σχέση με το παρελθόν.....**

14. ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Η έννοια της παράδοσης

ΠΑΡΑΔΟΣΗ

- «Ο καλύτερος τρόπος να διερευνήσουμε το εννοιολογικό περιεχόμενο του όρου είναι "η επίσκεψις του ονόματος". Η λέξη είναι παράγωγο ουσιαστικό του ρήματος "παραδίδωμι" που σημαίνει: δίνω στα χέρια κάποιου, εμπιστεύομαι κάτι σε κάποιον, επιτρέπω κ.λπ. Η παράδοση λοιπόν είναι κατ' αρχήν μία διαδικασία - κίνηση παράδοσης σε κάποιον ή κάποιους, στην περίπτωση μας ενός εθίμου, ενός πνευματικού έργου, μιας αρχιτεκτονικής μορφής κ.ά. Η κίνηση βρίσκεται ανάμεσα στις ενέργειες που υποδηλώνουν τα ρήματα παραδίδω - παραλαμβάνω κι απομένει να ξεκαθαρίσουμε τι είναι αυτό που οι προηγούμενες γενιές παραδίνουν στις επερχόμενες». (Κ. Ν. Παπανικολάου)
- Ο όρος παράδοση εφαρμόζεται επίσης σε ορισμένα από τα στοιχεία της κουλτούρας που μεταβιβάζεται κατά την περίοδο της ανατροφής - αλλά όχι σε όλα τα στοιχεία. Τα στοιχεία εκείνα που ξεχωρίζουν και προσλαμβάνουν

την ιδιότητα της παράδοσης, είναι συνήθως αξιολογημένα και υποδηλώνεται έντονα ότι επέχει ιδιαίτερη αξία η αποδοχή τους. Έτσι η παράδοση είναι ένας τρόπος συμπεριφοράς ή ένα πρότυπο που έχει παραχθεί από μία ομάδα και όχι από ένα άτομο και χρησιμεύει στην τόνωση της ομαδικής συνειδητότητας και συνοχής.

- Ο όρος παράδοση ακόμη α) υπογραμμίζει τις έννοιες της συνέχειας, σταθερότητας και σεβασμού της και β) εξαιρεί το άθροισμα της συλλογικής σοφίας που είναι ενσωματωμένο στην παράδοση της ομάδας.
- «Η ιστορική μνήμη είναι καθολικό φαινόμενο στην ανθρώπινη κοινωνία, από τις πρωτόγονες μορφές της που γνωρίζουμε ως σήμερα. Η βίωση αυτή μπορεί να χωριστεί σε δύο μορφές της, σε επιβίωση και σε αναβίωση. Η επιβίωση δεν είναι συνειδητή, είναι άμεση μετάγγιση των μορφών της ζωής από ψυχή σε ψυχή, από στόμα σε στόμα, από πατέρα σε παιδί, από γενιά σε γενιά. Η αναβίωση είναι συνειδητή. Στρέφεται σε στοιχεία που ο καιρός τα ξεμάκρυνε από την άμεση ιστορική μνήμη». (Δημήτρης Γληνός)

Από τον πολιτισμό στην παράδοση

Η ανθρώπινη δραστηριότητα είναι πολυδιάστατη, πολυδύναμη, πολύμορφη,

1. αρχίζει με τον αγώνα για επιβίωση,
2. συνεχίζεται με την προσπάθεια για κοινωνική και πολιτική οργάνωση,
3. ολοκληρώνεται με τη ζήτηση της αλήθειας, τη δημιουργία ή τη θέαση της ομορφιάς, με την αναζήτηση της ευδαιμονίας και της βίωσης της αρετής, με τη γοητεία της απεραντοσύνης και της αιωνιότητας. Όλες αυτές οι κατευθύνσεις της ανθρώπινης προσπάθειας (οικονομική, κοινωνική, πολιτική, επιστημονική, ηθική, καλλιτεχνική, θρησκευτική) εκφράζουν τη ζωή, όλα μαζί οικοδομούν τον πολιτισμό. Όλα αυτά, τελικά, αποκρυσταλλώνονται αποκτώντας συγκεκριμένες μορφές και περιεχόμενο και αποτελούν την πολιτιστική παράδοση.

Λόγου χάρη: το άροτρο, η κοινοτική οργάνωση και η αντίστοιχη φορολογική τεχνική, η νομοθεσία του Σόλωνα, το βήμα του ρήτορα στην Πνύκα, η γεωμετρία του Ευκλείδη, το εργόχειρο μιας νησιωτοπούλας, όλα -αυτά εκφράζουν ανθρώπινη προσπάθεια, υπηρέτησαν κάποτε ή υπηρετούν ακόμα τη ζωή μιας κοινωνίας, διατηρούνται αυτούσια ή μεταμορφώνονται μέσα σε νέες συνθήκες ή επιζούν μόνο ως σύμβολα στη μνήμη των λαών, ως έκφραση της δημιουργικότητας τους ως πολιτισμική περιουσία και καύχημα τους. Οι μορφές της πολιτισμικής δημιουργίας (ιδιαίτερα τα προϊόντα της συλλογικής ζωής που χαίρουν κοινής αποδοχής), ενώ έχουν κοινή αφετηρία για όλους τους λαούς (γιατί πηγάζουν από την ανθρώπινη φύση και υπηρετούν τις ανθρώπινες ανάγκες), ποικίλλουν ως προς τη μορφή, τη περιεχόμενο και τη λειτουργία τους, έχουν την ιδιαιτερότητα που τους προσδίδει η ξεχωριστή φυσιγνωμία του λαού που τις δημιούργησε (π.χ. η νομοθεσία του Σόλωνα ή η δωδεκάδελτος της Ρώμης έχουν την ιδιαιτερότητα της κοινωνίας που γεννήθηκαν). Αυτή την ιδιαιτερότητα της πολιτισμικής δημιουργίας θεωρούν οι λαοί δική τους περιουσία, παράδοση τους». (Φ. Κ. Βώρος)

Παράδοση και ελληνική ταυτότητα

»Ο Ελληνικός χώρος στις γεωγραφικές, οικονομικές, κοινωνικές και πνευματικές του δομές αποτέλεσε πάντοτε σ' ολόκληρη την ιστορία του έναν οριακό χώρο ανάμεσα σε δύο οριακούς χώρους, τον ανατολικό και το δυτικό που δεν έμειναν ποτέ κλειστοί. Στην επικοινωνία ανάμεσα στους δύο αυτούς κόσμους ο ρόλος του ελληνισμού ήταν πρωταρχικός. Γιατί όχι μόνο οι Έλληνες απλώθηκαν ακτινωτά σ' ολόκληρο τον μεσογειακό χώρο, τις νεότερες αποικίες, αλλά και οι διάφοροι λαοί

της δύσης και της ανατολής κατέκλυσαν τον Ελληνικό χώρο. Έτσι ο χώρος αυτός μπορεί να χαρακτηριστεί σταυροδρόμι των λαών». (ΣΒορώνος)

Στοιχεία της εθνικής μας παράδοσης

> Η κλασική εποχή της αρχαιότητας. Περιέχει αριστουργήματα του λόγου και της τέχνης ενός ανθρωποκεντρικού πολιτισμού. Οι αλήθειες που περιέχονται στα αθάνατα έργα του λόγου είναι διαχρονικές.

> Η ελληνιστική παράδοση. Περιέχει τους θρύλους του Μ. Αλεξάνδρου και το ακριτικό έπος.

> Η Βυζαντινή παράδοση Περιλαμβάνει τη βυζαντινή τέχνη και τα έργα των Πατέρων της εκκλησίας.

> Η νεοελληνική παράδοση. Περιέχει την κοινοτική διοίκηση, τα δημοτικά τραγούδια και τη λογοτεχνία. -

> **Τα στοιχεία της παράδοσης είναι ενιαία και συνιστούν την εθνική μας ταυτότητα.**

Αυτά είναι

1) **Τέχνη:** ζωγραφική, μουσική, χορός, αρχιτεκτονική, ποίηση.

2) **Κοινοτική οργάνωση:** πόλη - κράτος, κοινότητες, δημοκρατία.

3) **Πίστη στην ελευθερία.**

4) **Φιλοξενία:** Γνώρισμα του Έλληνα που προστατευόταν από τον Ξένιο Δία, γνώρισμα του ανθρωποκεντρικού πολιτισμού.

5) **Ελληνική γλώσσα:** Είναι ενιαία από την εποχή του Ομήρου. Αποτελεί το σημαντικότερο στοιχείο της εθνικής ταυτότητας και της ελληνικής συνέχειας.

Γόνιμη αντιδικία ανάμεσα στο παραδοσιακό και το καινούργιο

«Επιθυμώ να επισημάνω τα χαρακτηριστικά της δημιουργικής αυτής αντιδικίας, γιατί κάτω από αυτή υποβόσκει το ενιαίο ρεύμα της ζωής όπου συμπλέουν το παλαιό και το νέο.

> Η αντιδικία ανάμεσα στο παλαιό και το νέο είναι υγιής μορφή ζωής.

> Η παλαιά γενιά κρατά την παράδοση, η νέα επιδιώκει την αλλαγή.

> Από την αντιδικία προβάλλει πόσο χρήσιμη και βιώσιμη είναι η παράδοση και αναδύεται ωριμότερη η αλλαγή.

> Η παράδοση δε χάνεται εύκολα, συχνά μεταμορφώνεται, τροποποιείται αλλά επιζεί άλλοτε ως μορφή (τέχνη) και συνηθέστερα ως ιδέα γόνιμη και δημιουργική(Φ. Κ. Βώρος)

ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΤΕ ΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΣΑΣ

Γιατί μελετάμε την παράδοση

1.

2.

3.

4.

Ποιοι λόγοι ωθούν τους λαούς σήμερα να αγνοούν τις παραδόσεις τους;

1.

2.

3.

ΚΕΙΜΕΝΟ 21ο Παραστάσεις πολιτισμού

Από που ξεπήδησαν τόσα πατροπαράδοτα έθιμα; Κάθε Πάσχα, Χριστούγεννα κι Αποκριές η μικρή μας οθόνη γεμίζει φωτιές, καβαλάρηδες, και σκιάχτρα που

προσδιορίζουν τις ρίζες τους συνήθως στην Αρχαία Ελλάδα και συνηθέστερα στην τουρκοκρατία. Όλη η Ελλάδα μοιάζει να ανακάλυψε ξαφνικά το νήμα της παράδοσης που είχε σβήσει χρόνια τώρα. Έθιμα τα οποία οι Νεοέλληνες έκρυβαν επιμελώς την δεκαετία, του '60, χλευάζαν την δεκαετία του '70, άρχισαν να θυμούνται την δεκαετία τον '80 έγιναν «must» τα τελευταία χρόνια. Κάθε πόλη και ένα (τουλάχιστον) έθιμο, κάθε χωριό και ένα (τουλάχιστον) πανηγύρι. Γιατί- όμως αυτή η ανάσταση της παράδοσης; Πώς ξαφνικά οι χιλιάδες πολιτιστικοί σύλλογοι με την βοήθεια των εκατοντάδων δήμων ένωσαν την ανάγκη να αναβιώσουν ένα τουλάχιστον έθιμο της περιοχής τους; Το πιθανότερο είναι ότι οφείλεται σε ένα συγκεκριμένο μοντέλο ανάπτυξης που έχουν κατά νου οι ιθύνοντες κάθε περιοχής. Τουρισμός είναι το όραμα και παραστάσεις πολιτισμού το όχημα. Είναι φθηνή σχετικά επένδυση για ένα Δήμο να χρηματοδοτήσει με μερικές χιλιάδες Ευρώ κάποιο πολιτιστικό σύλλογο για την αναβίωση ενός εθίμου-στοχεύοντας στην προσέλκυση — ιθαγενών κυρίως — τουριστών. Μεσολαβητές στην προσπάθεια είναι οι κατά τόπους ανταποκριτές των καναλιών που αυτές τις μέρες κατακλύζονται από προτάσεις να καλύψουν τηλεοπτικά έθιμα που «έλκουν τις ρίζες τους στην αρχαία Ελλάδα» ή άντε στο Βυζάντιο. Η ένδεια εγχώριων τις γιορτινές μέρες αυξάνει τις πιθανότητες πανελληνίας τηλεοπτικής προβολής του εθίμου και οι δήμαρχοι με τους υπεύθυνους των πολιτιστικών συλλόγων νιώθουν πως εκπλήρωσαν τον πολιτιστικό (και διαφημιστικό) καθήκον για την περιοχή τους,

Καλές κι άγιες είναι αυτές οι παραστάσεις πολιτισμού, αρκεί να μην τις μπερδεύουμε με τον πολιτισμό. Τα έθιμα «ου αναβιώνουν ήταν κάποτε δεμένα με την καθημερινότητα των ανθρώπων, Τώρα δεν είναι παρά απόηχος ενός κόσμου που έφυγε ανεπιστρεπτί. Είναι καλόν να υπάρχουν αρκεί να μην περιοριζόμαστε σ' αυτά. Ο πολιτισμός μιας περιοχής δεν ορίζεται από το «όσα νεκρά έθιμα θυμόμαστε, αλλά από την ζωντανή καθημερινότητα των ανθρώπων, από το περιβάλλον, από την αισθητική των οικισμών, από την πληρότητα και την αγαλλίαση που νιώθει κανείς σ' ένα τόπο. Για τα τελευταία, οι δημοτικοί άρχοντες, οι πολιτιστικοί σύλλογοι και οι τοπικές κοινωνίες, έχουν πολλά ακόμη να κάνουν...
Δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Αποευματινή» , 8.5. 2002

Ενδεικτική περίληψη : Το κείμενο ασκεί κριτική στην αναβίωση της παράδοσης με αναπαραστάσεις εθίμων. Καταρχάς ο συγγραφέας αναρωτιέται για ποιους λόγους παρουσιάζονται ανά την Ελλάδα καταφρονημένα σε προηγούμενες δεκαετίες τοπικά έθιμα και γιατί τα προβάλλουν πολιτιστικοί σύλλογοι με τη συνηγορία των δήμων. Υποθέτει ότι αιτία είναι η αντίληψη των αρχών για την ανάπτυξη, που αποσκοπεί στον τουρισμό με φθηνές σε κόστος αναβιώσεις παραδόσεων από το ιστορικό παρελθόν. Διαπιστώνεται ότι τα ΜΜΕ καλούνται να αναμεταδώσουν τηλεοπτικά το θέαμα και η έλλειψη ειδήσεων στις γιορτές αποτελεί ευκαιρία πανελληνίας προβολής και ικανοποίησης των ιθυνόντων. Ο συγγραφέας υποστηρίζει, τέλος, ότι αυτές οι «παραστάσεις πολιτισμού» σχετίζονται με τον παρελθόντα τρόπο ζωής και ότι οι τοπικοί φορείς πρέπει να ασχοληθούν κατά προτεραιότητα με την ουσιαστική πολιτισμική ανάπτυξη της περιοχής τους.

15.ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ 22ο Η θέση της Ελλάδας στις διεθνείς αγορές τουρισμού

Η θέση της Ελλάδας στις διεθνείς αγορές τουρισμού έχει επηρεαστεί άμεσα από τα κίνητρα των αλλοδαπών κυρίως τουριστών. Στην πρώτη μεταπολεμική περίοδο (1950-1960) τα κίνητρα ενίσχυαν το πρότυπο « ταξίδια με στόχο την περιήγηση και τη γνωριμία με νέους τόπους και πολιτισμούς» (wanderlust). Στη συνέχεια, η ταχύτερη στροφή της ζήτησης προς τις διακοπές του καλοκαιριού επέβαλε το πρότυπο του «ταξίδια με στόχο την αναζήτηση του ήλιου και της ξεκούρασης» (sun lust).

Η αλλαγή αυτή δεν ακυρώνει την πολιτιστική διάσταση των κινήτρων του πολιτισμού για τα ταξίδια προς την Ελλάδα, αλλά σταδιακά, και ιδιαίτερα μετά το 1980, διαμορφώνει μια εικόνα της Ελλάδας περισσότερο ως χώρας διακοπών με χαρακτηριστικά του προτύπου “sun lust”. Έτσι, η χώρα μας κατατάσσεται σε μια ευρύτερη ομάδα χωρών που μαζί με Ισπανία, Πορτογαλία, Κύπρος, Τυνησία, Τουρκία κ.α ανήκουν στις «περιφέρειες της απόλαυσης και της ψυχαγωγίας» και προσφέρουν προϊόντα στη μορφή «πακέτου» με παρόμοια χαρακτηριστικά, αυτά του «τουρισμού διακοπών».

Το υφιστάμενο πρότυπο τουριστικής ανάπτυξης βασίστηκε στον μαζικό οργανωμένο τουρισμό και σε ένα τύπο κατανάλωσης επικεντρωμένο στον μιμητισμό που παύει να ικανοποιεί σύγχρονες ανάγκες. Η ομοιομορφία αυτού του προτύπου τουριστικής ανάπτυξης αφήνει ελάχιστα περιθώρια σε μία εξατομίκευση των συμπεριφορών αλλά και των προτιμήσεων και επιθυμιών των δυνητικών τουριστών. Όμως ο παράκτιος παραθεριστικός τουρισμός, ως παραδοσιακό πρότυπο ανάπτυξης, δεν μπορεί να ικανοποιήσει πλέον τις νέες απαιτήσεις της τουριστικής πελατείας. Αυτό το αποδεικνύει η βραδεία αύξηση του αριθμού των τουριστών στις Μεσογειακές χώρες..

Σήμερα, αυτό το μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης βρίσκεται σε κρίση. Η Ελλάδα είναι μία χώρα υποδοχής τουριστών που γνωρίζει την παρακμή του μοντέλου των 4S και του προτύπου “sun lust” και θα έπρεπε να προσανατολίζεται χρόνια πριν σε μία μετατροπή και εμπλουτισμό του τουριστικού της προϊόντος. Έτσι, προτείνεται ένα νέο διαφοροποιημένο μοντέλο. Το μοντέλο αυτό θα πρέπει να απορρέει από τις ίδιες αναζητήσεις του τουρίστα, το τουριστικό προϊόν της χώρας υποδοχής τουριστών και να έχει χαρακτηριστικά της τουριστικής προσφοράς των 4^E, δηλαδή, το περιβάλλον και την καθαρή φύση (Environment and clean nature), τον εκπαιδευτικό τουρισμό, τον πολιτισμό και την ιστορία (Educational tourism, culture and history), τα μεγάλα γεγονότα (Events and mega events) και την διασκέδαση και την ψυχαγωγία (Entertainment and fun).

Η κρίση του ελληνικού τουρισμού για περισσότερο από μία δεκαετία, έχει κάνει συνειδητή, σε μεγάλο αριθμό παραγωγών του τουριστικού προϊόντος, αλλά και των εμπλεκόμενων φορέων, την ανάγκη μετατροπής του ελληνικού τουριστικού προτύπου. Είναι προφανές ότι το νέο αυτό πρότυπο τουριστικής ανάπτυξης καθιστά αναγκαίους τους θεσμικούς μετασχηματισμούς (π.χ. δικτυακή οργάνωση τουριστικών επιχειρήσεων, το ηλεκτρονικό εμπόριο στον τουρισμό, την ηλεκτρονική διακυβέρνηση) που ευνοεί την τουριστική επιχειρηματικότητα και βελτιώνει μακροπρόθεσμα της ανταγωνιστικότητα της τουριστικής βιομηχανίας. Συνεπώς είναι ανάγκη οι στόχοι της ελληνικής τουριστικής πολιτικής να επαναπροσδιοριστούν σε τέτοια κατεύθυνση ώστε η χώρα μας να αντιμετωπίσει τις σύγχρονες προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης των οικονομιών, να εκμεταλλευτεί το συγκριτικό πλεονέκτημα που διαθέτει σε σχέση με τις άλλες μεσογειακές

χώρες και να αναβαθμίσει την τουριστική της υποδομή για να προσελκύσει τουρίστες υψηλής εισοδηματικής στάθμης.

Μελέτη Εκπονηθείσα για Λογαριασμό του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ) Από Πανεπιστήμιο Αιγαίου

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. **Να γράψετε την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (120 περίπου λέξεις)**
2. **ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ: Ως εκπρόσωπος των σχολείων της περιοχή σας αναλαμβάνετε να παρουσιάσετε μια εισήγηση στη Βουλή των Εφήβων σχετικά με το ζήτημα της τουριστικής ανάπτυξης. Στο πλαίσιο της ομιλίας σας, αφού παρουσιάσετε τους λόγους, οι οποίοι, κατά την αποψη σας, είναι δυνατό να επιδρούν αρνητικά στην προσέλκυση τουριστών στη χώρα μας, να αναζητήσετε τους τρόπους με τους οποίους η χώρα μας θα μπορούσε να γίνει περιζήτητη από τους ξένους επισκέπτες.**

16. ΜΑΖΟΠΟΙΗΣΗ - ΚΟΜΦΟΡΜΙΣΜΟΣ

Μαζοποίηση ή μαζικοποίηση είναι η διαδικασία και το φαινόμενο εκείνο κατά το οποίο καταργείται η ατομική βούληση, τα άτομα παθητικοποιούνται, αποκτούν αγελαία νοοτροπία, συνήθως μέσα από έντεχνους μηχανισμούς υποβολής διαβρωτικών μηνυμάτων, οι οποίοι αποσκοπούν στην εξυπηρέτηση «ιδίων συμφερόντων».

Κομφορμισμός (από τη λέξη conformer =διαμορφώνω< λατ. conform(cum+forma) είναι η τάση του ανθρώπου να προσαρμόζεται στις αντιλήψεις και τις συνήθειες της κοινωνίας στην οποία ανήκει, ακόμα και αν δεν τον εκφράζουν. Προσαρμόζει τη συμπεριφορά του στους τύπους και τις απαιτήσεις της κοινωνικής του ομάδας.

Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΜΑΖΑΣ

- **Υπογραμμίστε στο κείμενο τα βασικά κατά τη γνώμη σας σημεία για να ερμηνεύσετε τις σχέσεις:**
 - ✓ **μαζοποίηση – ευθύνη**
 - ✓ **μαζοποίηση –υποδούλωση**
 - ✓ **μαζοποίηση- άκριτη αποδοχή ιδεών**

Η μαζοποίηση κλείνει μέσα της διαβρωτική και διαλυτική δύναμη η οποία προσβάλλει κατά προτίμηση την προσωπικότητα του ανθρώπου, την αυθυπαρξία του. και του αρπάζει κατά πρώτο και κύριο λόγο την αυτοαξία του.

Η μάζα, το κοινωνικό αυτό κατασκεύασμα, που τα μέλη της είναι ανάμεσα τους συνδεδεμένα με μια αμοιβαία μεταβίβαση και μετάδοση συναισθηματικών και μόνο καταστάσεων, στη δράση της παρουσιάζει κάτι το νέο, αυτό που δεν μπορεί χωρίς άλλο να παραχθεί από τα ατομικά δεδομένα. Έχει μια ιδιαίτερη «ψυχή», μιαν «ένωση», μέσα στην οποία ό άνθρωπος πέφτει και χάνεται. Δεν είναι πια «αυτός» ό οποίος κατευθύνει τις πράξεις του, τις σκέψεις του και τις αποφάσεις του, παρά ή «μαζική ψυχή». Αυτή κυριαρχεί στο άτομο και το κάνει ασύνειδο εκτελεστικό της όργανο. Η προσωπικότητα διαρρέει, διαλύεται μέσα στο «χωνευτήρι» του μαζικού συνόλου.

Το άτομο μέσα στη μάζα μπορεί να προβεί σε κάθε είδος ανηθικότητας, επειδή μέσα σ' αυτή ζει ως ανώνυμο. Αυτή του ή *ανωνυμία* το απαλλάσσει από κάθε προσωπική ευθύνη. Όταν όμως χαλαρώνεται ή αφανίζεται ή συνείδηση της ευθύνης, εκεί προβάλλει το αχαλίνωτο των παθών και των ενστίκτων. Πάντα ή φυγή προς τη μάζα είναι ή φυγή του ανθρώπου από την ευθύνη.

Ο άνθρωπος μέσα στη μάζα υφίσταται πνευματική υποδούλωση. Φτάνει σε κατάσταση έντονης έξαψης, ώστε ν' αφανίζεται κάθε ίχνος αυτοκυριαρχίας. Το άτομο μέσα στη μάζα χάνει κάθε φρόνηση και αδυνατίζει έντονα ή νοητική και ή κριτική δύναμη του. Γίνεται έρμαιο κάθε είδους επιρροής και επίδρασης. Υποβάλλεται εύκολα, χάνει τη δύναμη της σκέψης. Η προσεκτική εξέταση δεν υπάρχει. Η σκέψη στενεύει και γίνεται μονόπλευρη. Δεν μπορεί να διακρίνει το καλό από το κακό, το δίκαιο από το άδικο. Το δίκαιο το τοποθετεί πάντα από το μέρος της μάζας, στη δύναμη της χάνει τέλεια την πρωτοβουλία του. Περιμένει να του πουν τι θα κάνει. Γι' αυτόν σκέπτεται «ο υπεύθυνος».

Χάνει τον έλεγχο επάνω στη βούληση του, ώστε να γίνεται εξαιρετικά εύπιστος και στις ουτοπιστικές του αρχηγού εξαγγελίες. Πιστεύει στην πραγματοποίηση της ουτοπίας. Πιστεύει κατεξοχήν στα «παχιά» λόγια του δημαγωγού. Το άτομο μέσα στη μάζα υπνωτίζεται σε σημείο να μη βλέπει τί γίνεται γύρω του, γι' αυτό κι ακολουθεί εκείνον πού θα υποσχεθεί το άφταστο. Ο άνθρωπος της μάζας δεν κρίνει, παρά μιμείται παντού μιμείται και προπαντός στην έκφραση. Επαναλαμβάνει συνθήματα και φράσεις, χειρονομίες, ακόμη και λέξεις, όλα κομμένα στο ίδιο μέτρο και σχήμα, από την ίδια μηχανή βγαλμένα. Αμβλύνεται ή μνήμη του και ή ανάμνηση του. Χάνει τη δύναμη της αυτοσυγκέντρωσης.

Ο άνθρωπος της μάζας μπορεί να πιστέψει και την πιο απίθανη διάδοση. Αναστέλλεται στα κέντρα της σκέψης του, υπό καιρό σε καιρό, ή ενέργεια για λογική σκέψη και μπορεί έτσι να του βάλει κανένας μέσα στο μυαλό παραστάσεις και σκέψεις τέτοιες, πού, όσο κι αν είναι ανύπαρκτες, ο άνθρωπος της μάζας να τις βλέπει σαν υπαρκτές. Σκέψεις πού σε άλλες περιστάσεις θα τις αναγνώριζε ως φαντασιοπληξίες, ή μάζα τις δέχεται σαν απόλυτα στην πράξη εφαρμόσιμες. Εμπόδιο δεν υπάρχει γι' αυτήν. Όσο πιο «εξτρεμιστική» είναι μια θεωρία, τόσο και πιο εύκολα τη δέχεται. Αποκτά μία τάση προς μια αχαλίνωτη πραγματοποίηση ιδεών και γνώμων, πού τις έβαλαν στο κεφάλι της.

Ο άνθρωπος της μάζας λένε οι ψυχολόγοι ότι παθαίνει τούτο: δέχεται τους εσωτερικούς τρόπους των άλλων, τη σκέψη τους, χωρίς να του γίνεται καν συνειδητή αυτή ή κατάσταση του. Παίρνει θέση απέναντι στα πράγματα με την παραίσθηση πώς αυτή ή στάση του είναι αυθύπαρκτη κι αυτόνομη, ότι είναι πραγματικά δική του θέση, ενώ στην πραγματικότητα δεν είναι τίποτε δικό του, παρά μια σκέψη και μια θέση πού του μεταβίβασαν, πού του έβαλαν μέσα στο κεφάλι του. Κι αυτό γίνεται γιατί ο άνθρωπος μέσα στη μάζα έχασε το εγώ του και παραδόθηκε σύψυχα στην ξένη επίδραση, στην ξένη επιρροή.

Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΤΗΣ ΜΑΖΟΠΟΙΗΣΗΣ

- **Υπογραμμίστε στο κείμενο τα βασικά κατά τη γνώμη σας σημεία για να αιτιολογήσετε τους σημερινούς κινδύνους:**
 - ✓ **Μαζικές κοινωνίες**
 - ✓ **MME**
 - ✓ **Δημαγωγία**
 - ✓ **Στέρξη – ανασφάλεια της μάζας**
 - ✓ **Ατομικισμός**

Σήμερα ο κίνδυνος της μαζοποίησης είναι μεγαλύτερος από κάθε άλλη εποχή.

Αυτές καθαυτές οι σύγχρονες κοινωνίες μας είναι μαζικές. Είναι μεγάλη η έκταση της επίδρασης την οποία ασκούν το βιομηχανικό πνεύμα και τα μέσα επικοινωνίας: Ραδιόφωνο, τηλεόραση, η εξέλιξη της τεχνικής της προπαγάνδας, η διαφήμιση με τα συνθήματα της και την υποβολή της, με τα μέσα που διαθέτει και τον χωρίς συνείδηση τρόπο που συνήθως καλλιεργείται, καταστά να αρπάζει την ελευθερία του ανθρώπου αιχμαλωτίζοντας το υποσυνείδητο του, βοηθεί στη μαζοποίηση του ατόμου, όπως και ο Τύπος, όταν απουσιάζει απ' αυτόν η συνείδηση της κοινωνικής του ευθύνης.

Η δημαγωγία θάβει το νόμο και την ελευθερία, τη θαυμαστή αυτή έννοια μιας όντως δημοκρατικής τάξης πραγμάτων, αυτόν το συγκερασμό υψηλού δημοκρατικού ήθους. Αφανίζει σιγά σιγά το κύρος των νόμων και την εσωτερική ελευθερία των πολιτών. Κυριαρχεί ή υποκρισία και ή επαίσχυντη κολακεία του λαού. Ο Δήμος γίνεται όχλος και μάζα.

Ακόμη, η μάζα δημιουργείται και εκτρέφεται από τις διαρκείς στερήσεις ενός λαού, από τη δυστυχία και την αβεβαιότητα για την ύπαρξη του, την καταπίεση των δικαιωμάτων, από τη στέρηση της στοιχειώδους ελευθερίας, από το μίσος ή την οργή που δε βρήκαν διέξοδο, από την ατελή ανάπτυξη των κοινωνικών θεσμών, την ανυπαρξία των νόμων ή την κακή εφαρμογή τους, από την ανίκανη ή διεφθαρμένη διοίκηση, ή από συσσωρευμένα συναισθήματα μειονεξίας και μερικές άλλες ακόμη αίτιες, όπως π.χ. η συσσώρευση των ανθρώπων στα μεγάλα κέντρα της χώρας. Όπου επίσης φθίνει η ανάπτυξη της ατομικότητας, ή όπου αυτή με ιδιαίτερες επιδράσεις και μέσα διαταράσσεται, εκεί αναπτύσσεται η μάζα.

Σήμερα ο άνθρωπος απειλείται τόσο από τη μαζοποίηση, όσο και από τον αχαλίνωτο και ωμό ατομικισμό. Από δυο θανάσιμους εχθρούς της δημοκρατικής συμβίωσης των ανθρώπων, γιατί και οι δυο αυτές καταστάσεις έντονο χαρακτηριστικό τους έχουν το ανελεύθερο, αυτό που κατά περίεργο τρόπο έχει μια έντονη ελκυστική δύναμη. Κι αυτή ή απορροφητική ικανότητα που έχει το μαζικό φαίνεται να βρίσκεται μέσο στην ανευθυνότητα, που προσπορίζει στα άτομα η μαζοποίησή τους. Αυτά, που αισθάνονται τον εαυτό τους μέσα στη μάζα εξασφαλισμένο, και είναι έτοιμα να επευφημήσουν το δικτάτορα κι όταν αυτός ακόμη ενεργεί κατά τρόπο τέτοιο, που να σπρώχνει έναν ολόκληρο κόσμο στην καταστροφή.

Ο άνθρωπος είναι πολλές φορές περίεργον ον. Πετά την ευθύνη του επάνω στην πολιτεία με ανακούφιση, επάνω στα κόμματα, στον πρώτο τυχόντα δικτάτορα, και ελευθερωμένος από το φορτίο της ευθύνης του γυρίζει πίσω στην παραδείσια κατάσταση του πρωτόγονου ανθρώπου, σ' εκείνη την κατάσταση από την οποία αγωνίστηκε χιλιάδες χρόνια να αρθεί σε υψηλότερο σημείο. Είναι παράξενο πώς ο άνθρωπος στην πορεία της αιώνιας ζωής του φτάνει πολλές φορές στο σημείο να πετά το πιο ακριβό, αυτό που απόχτησε υστέρη από γενναία στάση. Φαίνεται πως από άγνοια και αδυναμία αναζητεί παρηγοριά και λησμονιά στο συναίσθημα πώς δεν απέτυχε μόνο αυτός, αλλά αμέτρητοι από τους ομοίους του, γι' αυτό και καταφεύγει στη μάζα.

Εκείνο που πρέπει να ξέρουμε και να το προσέχουμε πολύ είναι ότι στον τόπο μας υπάρχει μια έντονη και διάχυτη τάση περιφρόνησης της ατομικής αξίας, τάση ευεπίφορη προς τη μαζοποίηση. Από την άλλη πάλι πλευρά δεν πρέπει να μας διαφεύγει καθόλου ή έντονη εγωκεντρική τάση που έχουμε μέσα μας, τάση του ώμου ατομικισμού, στην οποία παραδινόμαστε, έτσι ώστε να γινόμαστε τυφλά όργανα των ατομικιστικών εγωιστικών συμφερόντων μας, αποξενωμένοι από τον εαυτό μας και αλλοτριωμένοι από τους άλλους.

Τα δυο άκρα λοιπόν που οδηγούν στο ίδιο αποτέλεσμα, δηλαδή στη

μαζοποίηση, είναι: Η *υπερεκτίμηση* του προσώπου μας και η *περιφρόνηση* κατά μαζικό τρόπο του ατόμου. Δυο τάσεις αλλοτρίωσης του ατόμου, τάσεις εξίσου καταστροφικές και εξίσου ευεπίφορες προς τη μαζοποίηση. Δυο δυνάμεις που πρέπει εξίσου και όμοια να καταπολεμούνται όταν καλλιεργούμε βέβαια τη δημοκρατική συνείδησή μας και τη δημοκρατική συμπεριφορά μας, την αυτοπειθαρχία μας, την αυτόνομη σκέψη μας και το κοινοτικό δημοκρατικό πνεύμα, όπως σύντομα το ανάλυσα με παραπάνω, ώσπου αυτό να μας γίνει βίωση.
Γω Ν. ΞΗΡΟΤΥΡΗΣ

17. ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ - ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ

Ρόλος των δύο φύλων Δες σχολ. βιβλίο|σ. 203-206

ΚΕΙΜΕΝΟ 23ο Ποδόσφαιρο και πολιτικό σαβουάρ βιβρ

Ο πρόσφατος αγώνας του Παναθηναϊκού με τη Φενερμπαχτσέ υπήρξε αφορμή για σειρά άρθρων όχι μόνο από αθλητικούς συντάκτες αλλά και από πολιτικούς αναλυτές. Ξαφνικά, ενώ είχαμε συνηθίσει σε σχόλια για τις σέντρες και τα γκολ, την απόδοση των παικτών, "τις ικανότητες του προπονητή και τη συμπεριφορά του διαιτητή έναντι των ομάδων - με το γνωστό λεξιλόγιο φιλάθλων και δημοσιογράφων - ο αγώνας αυτός ερμηνεύτηκε και σχολιάστηκε μέσα στο πλαίσιο της εξωτερικής πολιτικής. Φυσικά αυτό δεν έγινε αυθόρμητα: ούτε οι οπαδοί των δύο ομάδων ούτε οι δημοσιογράφοι θα σκέφτονταν την ελληνοτουρκική φιλία αν δεν είχε προηγηθεί η σύνδεση από τις αντίστοιχες πολιτικές ηγεσίες. Το γεγονός αυτό μπορεί να σχολιαστεί προς δύο κατευθύνσεις: πρώτον, ως προς τη σχέση ποδοσφαίρου και πολιτικής και, δεύτερον, ως προς τη δυνατότητα ενός σπορ όπως το ποδόσφαιρο να προωθήσει μια συμφιλιωτική πολιτική.

Παρ' όλο που υπάρχουν θεωρίες που υποστηρίζουν ότι τα σπορ είναι μια ιδιαίτερη μορφή παιχνιδιού και επομένως «αυτόνομα», ανεξάρτητα από τον «πραγματικό κόσμο» και ξεχωριστά από την πολιτική, τα σύγχρονα σπορ σπάνια υπήρξαν ανεξάρτητα από την πολιτική. Αρκεί να θυμηθούμε τη ναζιστική Ολυμπιάδα του 1936 στο Βερολίνο, τα μποϊκοτάζ των Ολυμπιακών Αγώνων στο πλαίσιο του Ψυχρού Πολέμου, την τρομοκρατική επίθεση στους Ολυμπιακούς του Μονάχου το 1972. Και το ποδόσφαιρο, ειδικότερα, έχει δώσει πολλές φορές τη δυνατότητα να εκφραστούν πολιτικές, κοινωνικές και εθνικές αντιθέσεις. Ο Μουσολίνι, για παράδειγμα, χρησιμοποίησε το Παγκόσμιο Κύπελλο του 1934 για την προώθηση του φασιστικού ιδεώδους και της προσωπικής του ισχύος. Το 1970 εξάλλου ξέσπασε πραγματικός πόλεμος με χιλιάδες νεκρούς με αφορμή έναν ποδοσφαιρικό αγώνα μεταξύ Ονδούρας και Σαλβαδόρ στα προκριματικά του Μουντιάλ. Πέρα από τα εθνικά σύμβολα που κυριαρχούν στις κερκίδες, στο γήπεδο μεταφέρονται συμβολικά οι εθνικές συγκρούσεις. Παραδοσιακοί «εχθροί» ξαναζούν μέσα από τον ποδοσφαιρικό αγώνα την αντιπαλότητα τους. Τα «αδύναμα» έθνη βρίσκουν την ευκαιρία μέσα από μια ποδοσφαιρική νίκη να νιώσουν ότι νικούν και ταπεινώνουν τον «ισχυρό» τους αντίπαλο - όπως συνέβη με τους αγώνες Ιράν-ΗΠΑ ή Γαλλίας-Σενεγάλης. Το γκολ βιώνεται ως πράξη εθνικής αξιοπρέπειας.

Η πολιτική λειτουργία των σπορ επεκτείνεται εξάλλου σε πολλούς άλλους τομείς: στην πολιτική κοινωνικοποίηση των νέων, όπως γινόταν στα αγγλικά

κολέγια από τον 19ο αιώνα, στη σύνδεση πολιτικών κομμάτων με τη θετική εικόνα του επιτυχούς συναγωνισμού που εκπροσωπούν πρωταθλητές, στη δημιουργία από τα σπορ πολιτικά χρήσιμων πόρων.

Το γεγονός ότι το ποδόσφαιρο είναι ένα σπορ δημοφιλές, μαζικό, λαϊκό και με παγκόσμια εμβέλεια δημιουργεί όλες τις προϋποθέσεις για τη χρήση του από την πολιτική εξουσία. Είναι εν τούτοις δυνατό να χρησιμοποιηθεί το ποδόσφαιρο για την προώθηση διμερών σχέσεων συνεργασίας μεταξύ κρατών και φιλειρηνικής πολιτικής; Η απάντηση είναι, κατά τη γνώμη μου, αρνητική και βρίσκεται στην ίδια τη φύση του παιχνιδιού. Το ποδόσφαιρο εκπροσωπεί τις αξίες των σύγχρονων κοινωνιών που τονίζουν τον συναγωνισμό, την επίδοση και την ισότητα των ευκαιριών. Έχει χαρακτηριστεί «όπιο του λαού» και έχει περιγραφεί ως «σύγχρονη θρησκεία», όπου τα γήπεδα λειτουργούν ως σύγχρονοι «καθεδρικοί ναοί». Οι μεταφορές αυτές προσπαθούν στην ουσία να ερμηνεύσουν την έντονη συναισθηματική εμπειρία του θεατή ενός ποδοσφαιρικού αγώνα, το συναρπαστικό συλλογικό βίωμα της κερκίδας, το πάθος και την αφοσίωση του οπαδού της ομάδας. Ταυτόχρονα το ποδόσφαιρο εκφράζει κατ' εξοχήν ανδρικές αξίες, παρακολουθείται σχεδόν αποκλειστικά από άνδρες θεατές και είναι, σε σημαντικό βαθμό, τόπος κατασκευής της ανδρικής ταυτότητας. Η όλη οργάνωση του παιχνιδιού εξάλλου παραπέμπει στον πόλεμο, ενώ μια σειρά από παρομοιώσεις από τις πολεμικές συγκρούσεις για την περιγραφή του ποδοσφαιρικού αγώνα αφήνουν να εννοηθεί ότι το γήπεδο είναι ένα πεδίο μάχης όπου αναμετρώνται δύο ομάδες-στρατοί. Ο χώρος του γηπέδου είναι επίσης ένας χώρος βίας, τόσο μεταξύ αθλητών όσο και μεταξύ θεατών. Και αν το «σκληρό» παιχνίδι έχει αρχίσει να περιορίζεται με τα - ατυχή καμιά φορά και εκνευριστικά συχνά - σφυρίγματα των διαιτητών και τη θέσπιση όλο και πιο αυστηρών κανονισμών, η χουλιγκανική βία ανθεί. Χτίζεται εκεί ένα άλλο μέτωπο, ανάμεσα σε θεατές και αστυνομικούς, ανάμεσα σε οπαδούς και διαιτητή, όπου τα διάφορα «επεισόδια» αντανακλούν την αρρενωπή «αταξία» και παραβατικότητα απέναντι στην εξουσία. Το γήπεδο είναι άλλωστε συχνά χώρος κοινωνικής διαμαρτυρίας των κατώτερων στρωμάτων και έκφρασης ή εκτόνωσης ποικίλων κοινωνικών κρίσεων και πιέσεων.

Με όλα αυτά τα δεδομένα είναι σχεδόν ουτοπικό να περιμένει κανείς να ανατραπούν όλοι οι ιδεολογικοί συμβολισμοί και η κοινωνική λειτουργία του ποδοσφαίρου ώστε να χρησιμοποιηθεί σε μια διαδικασία που του είναι ξένη και αταίριαστη. Οι οπαδοί πάνε στο γήπεδο για να μεθύσουν με τη νίκη της ομάδας τους, να ταπεινώσουν και να κατατροπώσουν τους αντιπάλους, να ζήσουν την εμπειρία του θεάματος και της συμμετοχής σε μια εντελώς ιδιαίτερη συλλογικότητα. Ευτυχώς ο διονυσιασμός δεν γίνεται με το σαβουάρ βιβρ στο χέρι.

Της ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΚΟΥΛΟΥΡΗ

Από τον Τύπο

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. *Να κάνετε πληροφοριακή περίληψη του κειμένου. (200 λέξεις)*
2. *Ποιοι τρόποι και μέσα πειθούς χρησιμοποιούνται στη δεύτερη παράγραφο.*
3. *Ποια νοηματική σχέση εκφράζει η χρήση της καθεμιάς από τις παρακάτω λέξεις: φυσικά, πρώτον,δεύτερον,, ειδικότερα, εξάλλου, εν τούτοις, ταυτόχρονα.*

4. *«Είναι ουτοπικό να περιμένει κανείς να ανατραπούν οι ιδεολογικοί συμβολισμοί του ποδοσφαίρου». Συμφωνείτε με την άποψη αυτή που διατυπώνει η συγγραφέας;*
5. *Να συγκρίνετε την παραπάνω άποψη με αυτή που διατυπώνεται στο βιβλίο*

σας για το ποδόσφαιρο, στη σελ. 170.

6. Να προσδιορίσετε τον τύπο του κειμένου με βάση τα χαρακτηριστικά που αναφέρονται στο βιβλίο σου (άρθρο, επιφυλλίδα, δοκίμιο ή επιστημονικό κείμενο;)

18 . ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ - ΟΛΥΜΠΙΣΜΟΣ

Ο ΟΛΥΜΠΙΣΜΟΣ

- Υπογραμμίστε στο κείμενο:

- ✓ Τη σημασία των όρων : «Ευ Αγωνίζεσθαι » και «Ευγενή Άμιλλα »
- ✓ Δύο βασικούς σκοπούς του Ολυμπισμού

Ο Ολυμπισμός ως Ιδέα έχει τις ρίζες της στην Αρχαιότητα και στο πνεύμα των Αρχαίων Ολυμπιακών Αγώνων το οποίο περιείχε το θρησκευτικό στοιχείο, το κάλλος, την ευγένεια, την λιτότητα, την αγνότητα, την εκεχειρία, την αγωνιστικότητα, και γενικά το πνευματικό ήθος και την ιερότητα για την ανθρώπινη ζωή.

Η έννοια του Ολυμπισμού αναβιώνει τον προηγούμενο αιώνα (1908) από τον Γάλλο Αριστοκράτη Πιέρ Ντε Κουμπερτιέν, ιδρυτή του σύγχρονου Ολυμπιακού κινήματος. Με το πέρασμα όμως του χρόνου η έννοια του Ολυμπισμού εξελίσσεται και προσαρμόζεται σε σχέση με τα χαρακτηριστικά των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων. Το θρησκευτικό πνεύμα αντικαταστάθηκε με ορισμένα θρησκευτικά τελετουργικά που απλώς θυμίζουν τις ρίζες των αγώνων στο παρελθόν, και περιέλαβε τις έννοιες της ισότητας, του σεβασμού, της συμμετοχής, της παγκοσμιότητας, του γιγαντισμού και του επαγγελματισμού.

Οι Αξίες του Ολυμπισμού κινούνται γύρω από δύο βασικούς άξονες: Το «Ευ Αγωνίζεσθαι » και την «Ευγενή Άμιλλα ». Στον πρώτο άξονα εντοπίζονται οι αξίες της εντιμότητας, του σεβασμού των κανόνων διεξαγωγής των αγώνων, της ισότητας, της δικαιοσύνης, του σεβασμού των συναθλητών και της ισοτιμίας. Στο δεύτερο άξονα περιέχονται οι αξίες της αριστείας, του ευγενικού συναγωνισμού ανάμεσα σε άτομα και λαούς, της τάσης για διάκριση και υπεροχή μακριά από κάθε αντιπαλότητα.

Στην δεύτερη (2^η) θεμελιώδη αρχή του **Ολυμπιακού Καταστατικού Χάρτη** διαβάζουμε: «Ο Ολυμπισμός είναι φιλοσοφία ζωής που προωθεί και συνδυάζει σε αρμονικό σύνολο τις αρετές του σώματος και της ψυχής. Συνδέοντας τον αθλητισμό με τον πολιτισμό και την παιδεία, ο Ολυμπισμός προσπαθεί να δημιουργήσει ένα τρόπο ζωής που στηρίζεται στη χαρά της προσπάθειας, την εκπαιδευτική αξία του καλού παραδείγματος και το σεβασμό για οικουμενικές αξίες »

Αλλά και στη τρίτη (3^η) θεμελιώδη αρχή αναφέρεται: « Ο σκοπός του Ολυμπισμού είναι να θέσει παντού τον Αθλητισμό στην υπηρεσία της αρμονικής ανάπτυξης του ανθρώπου, ενθαρρύνοντας την δημιουργία μιας ειρηνικής κοινωνίας, η οποία ενδιαφέρεται για την διατήρηση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας»

ΚΕΙΜΕΝΟ 24ο Η αξία του αθλητισμού στη ζωή μας

Η ανθρώπινη ζωή είναι συνυφασμένη με δραστηριότητες και εκδηλώσεις που την προστατεύουν, τη διαμορφώνουν, τη βελτιώνουν και την ομορφαίνουν. Τέτοια εκδήλωση της ανθρώπινης ζωής είναι και ο αθλητισμός, που έχει άμεση σχέση με την υγεία, την -ψυχαγωγία, την καλαισθησία, την πνευματική και ηθική καλλιέργεια του ανθρώπου.

Αθλητισμός, από τη λέξη «άθλος»: ο αγώνας, ο κόπος, η άμιλλα για βραβείο (άθλον), είναι η σωματική και πνευματική προσπάθεια υπεροχής σε ένα άθλημα, αγώνισμα, με ορισμένες απαιτήσεις επίδοσης και κανονισμούς διεξαγωγής του. Αθλήματα στα οποία, ανάλογα με τις ικανότητες του, μπορεί να επιδοθεί κάποιος υπάρχουν πολλά, ατομικά και ομαδικά: άλματα, σε μήκος ή ύψος, αγώνες δρόμου, ταχύτητας ή αντοχής, ρίψεις, πάλη, άρση βαρών, πυγμαχία, ποδόσφαιρο, καλαθόσφαιρα (μπάσκετ), πετόσφαιρα (βόλεϊ), αντισφαίριση (τένις), σκάκι, κολύμβηση είναι τα πιο διαδεδομένα και γνωστά. Όλα συνιστούν την έννοια του αθλητισμού.

Πρέπει στο σημείο αυτό να παρατηρήσουμε πως ο αθλητισμός διαφέρει από τη γυμναστική, η οποία έχει το νόημα της άσκησης, και δη της σωματικής, για την ανάπτυξη των φυσικών δυνατοτήτων. Μολονότι οι λέξεις «αθλούμαι» και «γυμνάζομαι» χρησιμοποιούνται ως ταυτόσημες, δεν έχουν την ίδια ακριβώς σημασία, θα ήταν ελλιπής, όμως, ο ορισμός του αθλητισμού, αν τον περιορίζαμε μόνο στη σωματική άσκηση με μοναδικό σκοπό την αρμονική διάπλαση και την ευεξία του σώματος. Συντελεί και στην καλλιέργεια του πνεύματος, στην ψυχαγωγία, στη διαμόρφωση ήθους και στην ανάπτυξη της συλλογικής συνείδησης του ανθρώπου.

Η αξία του αθλητισμού εκτιμήθηκε πολύ νωρίς και μάλιστα, επειδή συνδέεται με τον ίδιο τον άνθρωπο και τη ζωή του, από κοινωνίες και πολιτισμούς που έδωσαν έμπρακτα δείγματα σεβασμού προς την ανθρώπινη ζωή. Και τέτοιος υπήρξε ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός. Για τους αρχαίους Έλληνες ο αθλητισμός ήταν μέρος της αγωγής τους και καθιερωμένος θεσμός που σχετιζόταν με ό,τι πιο ιερό είχαν, τη λατρεία των θεών. Οι αθλητικοί αγώνες, που τελούνταν στην αρχαία Ελλάδα σε τακτά χρονικά διαστήματα, είχαν σχέση με μεγάλες θρησκευτικές γιορτές. Η πιο γνωστή ήταν τα Ολύμπια προς τιμήν του Δία, απ' όπου προήλθε και το Ολυμπιακό (αθλητικό) Ιδεώδες ως έκφραση σεβασμού προς την ανθρώπινη ζωή, το σωματικό κάλλος, την ευγενή άμιλλα και την ειρηνή ανάμεσα στις πόλεις-κράτη, αφού είναι γνωστό ότι κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών αγώνων επικρατούσε «εκεχειρία», διακοπή των εχθροπραξιών. Το αθλητικό ιδεώδες όχι μόνο αναβίωσε στη σύγχρονη εποχή, αλλά είναι και παγκόσμια αποδεκτό. Οι Ολυμπιακοί αγώνες, τα Παγκόσμια πρωταθλήματα, οι αγώνες με τη συμμετοχή όλων των χωρών μιας ηπείρου, για παράδειγμα οι Πανευρωπαϊκοί αγώνες, αλλά και το ενδιαφέρον με το οποίο παρακολουθούν τις διοργανώσεις αυτές εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο είναι αναμφισβήτητη επιβεβαίωση της εκτίμησης αυτής.

Ο αθλητισμός εξακολουθεί να έχει πολύτιμη αξία, ιδιαίτερα για τον αθλούμενο. Η αποξένωση του σύγχρονου ανθρώπου από τη φύση, οι νοσηρές συνθήκες διαβίωσης στις μεγαλουπόλεις, η εντατικοποίηση της εργασίας, οι τυποποιημένες κινήσεις, η καθιστική ζωή, το άγχος, η ανάγκη για αξιοποίηση του ελεύθερου

χρόνου, για ψυχαγωγία και φυσική ζωή κάνουν τον αθλητισμό όαση στη δύσκολη ζωή του.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 80-100 περίπου λέξεις

2. «Η αξία του αθλητισμού ... των εχθροπραξιών»: Να αναφερθείτε τεκμηριωμένα στη συλλογιστική πορεία του αρθρογράφου στο παραπάνω απόσπασμα (Μονάδες

3. Να καταγράψετε τα δομικά μέρη της 2^{ης} παραγράφου του κειμένου

4. Να γράψετε ένα συνώνυμο για κάθε μια από τις παρακάτω λέξεις : βραβείο-ικανότητες- διαφέρει- σκοπό- εχθροπραξιών

5. Να απαντήσετε σε μια παράγραφο 80 περίπου λέξεων την ερώτηση : «Γιατί ο σύγχρονος άνθρωπος δε γυμνάζεται όσο θα έπρεπε ;»

6. Να δείξετε τεκμηριωμένα ότι το κείμενο αποτελεί άρθρο, σχολιάζοντας τρία χαρακτηριστικά του

6. Σε ένα κείμενο 500-600 λέξεων να αναπτύξετε το παρακάτω θέμα : «Ο αθλητισμός πέρα από τις θετικές πλευρές του, συχνά γίνεται πεδίο βίαιων και αντικοινωνικών εκδηλώσεων με τη μορφή της ομαδικής βίας. Ποια είναι τα αίτια αυτού του φαινομένου ; Ποιες είναι οι επιπτώσεις σε όσους συμμετέχουν σε τέτοιες εκδηλώσεις βίας ; Πώς θα μπορούσε να περιοριστεί το φαινόμενο αυτό;»

19. ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ – ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ –ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Εθελοντισμός είναι η αυθόρμητη, ενσυνείδητη και ανιδιοτελής προσφορά της ανθρώπινης ενέργειας για τη θεραπεία της ανάγκης του πλησίον. Η έννοια του εθελοντισμού βασίζεται στην ιδέα της ανθρώπινης αλληλοβοήθειας.

Σύμφωνα με την απόφαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 27ης Νοεμβρίου 2009, το έτος 2011 ανακηρύχθηκε «Ευρωπαϊκό Έτος Εθελοντικών Δραστηριοτήτων που προωθούν την ενεργό συμμετοχή του πολίτη» (εν συντομία «Ευρωπαϊκό Έτος Εθελοντισμού»).

Χαρακτηριστικά του εθελοντή

- είναι άτομα αντικομοφορμιστικά, τα οποία εφαρμόζουν μια ηθική της δράσης, οργανωμένα σε "μη-κυβερνητικά" σχήματα.
- διακατέχεται από διάθεση προσφοράς προς το συνάνθρωπο. Παρέχει βοήθεια χωρίς να περιμένει υλική ανταμοιβή (ανιδιοτέλεια),
- χαρακτηρίζεται από υψηλή αίσθηση κοινωνικής ευθύνης, δείχνει έμπρακτα το ενδιαφέρον του στον πλησίον,
- είναι πρόθυμος να στρατευθεί μαζί μ' άλλους, προκειμένου να επιτευχθούν κοινά στόχοι και να εκπληρωθούν κοινωνικές ανάγκες,
- έχει συγκροτημένη πολιτικοκοινωνική συνείδηση κι αντιλαμβάνεται τον εαυτό του ως αναπόσπαστο κομμάτι μιας οργανωμένης κοινωνίας, που έχει ανάγκη από ενεργούς και συνειδητοποιημένους πολίτες, προκειμένου να διατηρήσει τη συνοχή

της.

Γιατί είναι αναγκαία η ύπαρξη εθελοντισμού

- Την εποχή της παγκοσμιοποίησης που βαθαίνουν οι ανισότητες και οι αδικίες στον πλανήτη ανάμεσα σε αυτούς που έχουν και κατέχουν και σ' αυτούς που μπορούν απλώς να επιβιώνουν, αλλά και στους πολλούς αποκλεισμένους, φτωχούς και πεινασμένους. Μέσα σ' αυτό το περιβάλλον η ανάπτυξη των εθελοντικών οργανώσεων σ' όλο τον κόσμο μάς δίνει ελπίδες για ανθρωπινότερες κοινωνίες. Η ανάπτυξη ενός μεγάλου δικτύου αλληλεγγύης και κοινωνικής συνοχής σε παγκόσμιο, ευρωπαϊκό, εθνικό και τοπικό επίπεδο ανοίγει νέους ορίζοντες στην ατομική και συλλογική ευθύνη για ένα καλύτερο μέλλον.
- Σήμερα το κράτος και οι μηχανισμοί του αδυνατούν να τα αντιμετωπίσουν με επιτυχία και να δημιουργήσουν προϋποθέσεις επίλυσης τους. Για παράδειγμα, το κράτος δεν μπορεί να αναπληρώσει τα κενά του σύγχρονου τρόπου ζωής, τον δρόμο που έχει πάρει η οικογένεια, την ανυπαρξία της παλιάς γειτονιάς στην οποία λειτουργούσαν όλοι εν δυνάμει ως εθελοντές στα προβλήματα της ζωής
- Η χώρα μας έχει μόνιμα την ανάγκη εθελοντικής εργασίας. Για παράδειγμα, έντονα είναι τα περιβαλλοντικά προβλήματα που θα μπορούσαν να περιοριστούν ή ν' αντιμετωπιστούν αποτελεσματικότερα με την κοινή βοήθεια των πολιτών. Εξάλλου, διάφορες μη κυβερνητικές οργανώσεις καταβάλουν γενναία προσπάθεια για τη μη διατάραξη της οικολογικής ισορροπίας και σίγουρα χρειάζονται βοηθούς,
- οι Γιατροί του Κόσμου προσμένουν την εθελοντική εργασία επιστημόνων, προκειμένου να παρέχουν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη σ' ανθρώπους της Ελλάδας ή του εξωτερικού, η Διεθνής Αμνηστία έχει ανάγκη εθελοντών, για να προστατεύσει ανθρώπους που διώκονται σ' όλον τον κόσμο για τα πολιτικά τους φρονήματα.
- οι υπηρεσίες Κοινωνικής Πρόνοιας (ορφανοτροφεία, γηροκομεία κ.α.) αναζητούν αγωνιωδώς τη συνδρομή εθελοντών που θα προσφέρουν χείρα βοήθειας στους αναξιοπαθούντες,
- οι εθελοντές αιμοδότες και δωρητές οργάνων καλύπτουν θεμελιώδεις ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας.

ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΟΝ ΑΝΤΙΑΓΟΓΟ: Δηλαδή, σήμερα, οι πολίτες καλούνται να

αναλάβουν ρόλους τους οποίους θα έπρεπε να έχει το Κράτος;

Είναι δυνατό να υλοποιούνται οι αρχές του Κράτους Πρόνοιας από την

πρωτοβουλία μεμονωμένων ή ιδιωτικών φορέων που, εξάλλου, δεν μπορούν να έχουν την γενική εποπτεία των κοινωνικών προβλημάτων (όπως οφείλει να την έχει το Κράτος);

Θετικές συνέπειες εθελοντισμού

Ο εθελοντισμός είναι μια μορφή πολιτικής δράσης. Εφόσον πολιτική δράση σημαίνει συμμετοχή στα κοινά, τότε σίγουρα ο εθελοντισμός αποτελεί σε όλα του τα επίπεδα μια υπεύθυνη πολιτική πράξη και μια συνειδητή συνεισφορά του πολίτη στο κοινωνικό σύνολο

Δημιουργούνται οι προϋποθέσεις υλοποίησης κοινών στόχων και έτσι ενδυναμώνονται οι κοινωνικοί δεσμοί μεταξύ των πολιτών- Διαπλάθεται ισχυρή ανθρωπιστική συνείδηση κι αυξάνεται η ευαισθησία για την αντιμετώπιση ενδεχόμενων προβλημάτων, πατάσσεται ο τυφλός εγωισμός κι ο αντικοινωνικός ωφελιμισμός, Καλλιεργείται επίσης η συνεργασία, η αλληλεγγύη και η κοινωνική συνείδηση, προτάσσεται το κοινό καλό, τόσο σε επίπεδο κοινωνίας, όσο και σε επίπεδο κράτους-εθνικό.

Αποκτώνται νέα ενδιαφέροντα κι εμπειρίες ζωής. Ο νέος ειδικότερα αποκτά

κοινωνικές, επικοινωνιακές και επαγγελματικές δεξιότητες, χρήσιμες για την ενεργή συμμετοχή του, αργότερα, στη ζωή και την εργασία. Αναπτύσσει νέες ικανότητες. Οι ενήλικες αποκτούν ένα νέο περιεχόμενο στη ζωή τους.

Οι πολίτες που λειτουργούν με βάση το πνεύμα του εθελοντισμού βρίσκονται σε διαρκή εγρήγορση, συναλλάσσονται με την ομάδα, παρακολουθούν τις εξελίξεις, ενημερώνονται, εξετάζουν και ελέγχουν τα δρώμενα, άρα δεν μετατρέπονται σε μάζα ούτε γίνονται εύκολα θύματα χειραγώγησης.

Ανακουφίζεται ο ανθρώπινος πόνος, επιλύονται καθημερινά προβλήματα που αντιμετωπίζουν ανήμπορα άτομα, προωθείται ο σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα. Ενισχύεται η προσπάθεια για τη σωτηρία της φύσης, η αντιρατσιστική και αντιπολεμική δράση, η σύσφιξη των σχέσεων των λαών και ο αγώνας για ειρηνική συμβίωση.

Προτάσεις για την ανάπτυξη του εθελοντισμού

- Η ανάπτυξη του κινήματος εθελοντών συνιστά μια σύγχρονη αναγκαιότητα κι ως τέτοια πρέπει ν' αντιμετωπιστεί απ' τους επίσημους φορείς:
- Οι γονείς θα μπορούσαν να συμμετάσχουν σ' εθελοντικά προγράμματα, μετατρέπόμενοι σε πρότυπα για τα παιδιά τους.
- Διάφορες οικογενειακές υποχρεώσεις θα ήταν δυνατό να εκτελεστούν με κοινή προσπάθεια, μ' αποτέλεσμα τα νεαρά μέλη να βιώνουν εντός του σπιτιού τους το συνεργατικό κλίμα.
- Το σχολείο μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία εθελοντικού πνεύματος στους μαθητές (π.χ. με τη συμμετοχή σε προγράμματα δεντροφύτευσης, καθαρισμού των ακτών κ.α.),
- Η πολιτεία ως ενθαρρύνει τον εθελοντισμό με μια σειρά κινήτρων που θα ισχύουν ιδιαίτερα για τους νέους (π.χ. αναγνώριση και επιβράβευση απ' την πολιτική ηγεσία π.χ. η εθελοντική δράση θα μπορούσε να είναι ένα απ' τα κριτήρια επιλογής για την κάλυψη μιας θέσης εργασίας, κάποιες φορολογικές ελαφρύνσεις ή ειδικές άδειες για τους συμμετέχοντες κλπ).
- Τα ΜΜΕ, η ισχύ των οποίων είναι δεδομένη κι ανυπέρβλητη, υποχρεούνται να προβάλλουν τα επιτεύγματα των εθελοντών, προτρέποντας κι άλλους για συμμετοχή σε μια κοινωφελή διαδικασία.
- Στην ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου και στην ανάπτυξη της εθελοντικής νοοτροπίας μπορούν να συμβάλλουν και οι πνευματικοί άνθρωποι με το κύρος, το λόγο και τις πράξεις τους. ΠΗΓΗ : ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ (από το διαδίκτυο)

- **Υπογραμμίστε στο κείμενο:**

- ✓ **Πώς εκφράζεται ο θετικός κοινωνικός έλεγχος, και πώς ο αρνητικός**
- ✓ **Τι είναι ο τυπικός και τι ο άτυπος κοινωνικός έλεγχος;**

Η κοινωνία δεν περιορίζεται μόνο **στην κοινωνικοποίηση*** για να ρυθμίζει τη συμπεριφορά των ατόμων και των συνόλων που την απαρτίζουν. Συμπληρωματικά λοιπόν υπάρχει και ο **κοινωνικός έλεγχος**.

Είναι τα μέσα που χρησιμοποιεί μια κοινωνία για να Εξασφαλίσει τη συμμόρφωση προς τους κανόνες σε μια δεδομένη χρονική στιγμή. Και εδώ ίσως πρέπει να επικεντρώσουμε το ενδιαφέρον μας στο εξής, αυτό που απασχολεί τον πλανήτη τα τελευταία χρόνια, ότι ο κοινωνικός έλεγχος να γίνεται και σε δημόσια πρόσωπα, κυβερνητικά, άτομα υπεράνω υποψίας κλπ.

Τον κοινωνικό έλεγχο τον διακρίνουμε σε θετικό και σε αρνητικό. Θετικό καλούμε αυτόν που συνεπάγεται επιδοκιμασία και ευχαρίστηση. **Αρνητικό** καλούμε αυτόν που συνεπάγεται άρνηση και αποδοκιμασία. Έτσι μια θετική συμπεριφορά μπορεί και να επιβραβευτεί από τον κοινωνικό περίγυρο π.χ ένα παράσημο ενώ μια αρνητική συμπεριφορά μπορεί να έχει σαν συνέπεια την αποβολή από την ομάδα ή την κατακραυγή.

Ο κοινωνικός έλεγχος μπορεί να είναι **ενεργός**, να συνοδεύεται δηλ από κάποια δράση του κοινωνικού συνόλου. Μπορεί όμως και να είναι **εν δυνάμει**, να λειτουργεί δηλ ως υπόσχεση η προσδοκία επιβράβευσης και ως απειλή κολασμού.

Ο ενδεχόμενος έλεγχος είναι ισχυρότερος από τον ενεργό. Η πίεση που ασκεί εμφανίζεται με τη μορφή παρωθητικού ή αποτρεπτικού κινήτρου. Ο ενεργός έλεγχος ασκείται μετά την εκδήλωση της συμπεριφοράς. Ένας από τους λόγους για τους οποίους αναλαμβάνεται είναι για να ισχυροποιήσει τον ενδεχόμενο έλεγχο, ανάγοντας τη συμπεριφορά σε παράδειγμα προς μίμηση η για αποφυγή.

Η αντίληψη της ποινής ως μέσου γενικής ή ειδικής πρόληψης του εγκλήματος εκφράζει αυτήν ακριβώς τη στάση απέναντι στη χρησιμότητα του ενεργού κοινωνικού ελέγχου.

Ανάλογα με τον τρόπο που διατυπώνεται και που εκφράζεται η επιδοκιμασία ή η αποδοκιμασία της συμπεριφοράς, ο κοινωνικός έλεγχος διακρίνεται σε τυπικό και άτυπο.

Τυπικός είναι ο έλεγχος που από τη μια μεριά συνδέει ορισμένη συμπεριφορά με ορισμένη συνέπεια και, από την άλλη, προβλέπει ορισμένους θεσμούς και διαδικασίες για τη διάγνωση και αξιολόγηση της συμπεριφοράς και την επέλευση της προβλεπόμενης συνέπειας. Ο τυπικός έλεγχος παίρνει συνήθως τη μορφή του νόμου και εκφράζεται κατά τρόπο γενικό και απρόσωπο.

Ο **άτυπος** κοινωνικός έλεγχος δεν περιβάλλεται συγκεκριμένη μορφή σε σχέση με τα διατύπωση ούτε σε σχέση με την εφαρμογή του, παίρνει συχνά προσωπικό χαρακτήρα, ως επιδοκιμασία, αποδοκιμασία ή ανοχή της συμπεριφοράς συγκεκριμένου προσώπου ή συγκεκριμένης κατηγορίας ατόμων.

* **Κοινωνικοποίηση είναι (συμπληρώστε).....**
.....
.....

20. ΒΙΑ - ΝΕΑΝΙΚΗ ΒΙΑ - ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ

Συμπληρώστε

Βία είναι:

.....
.....

Μορφές βίας:

.....
.....
Εγκληματικότητα:

Παραδείγματα βιαιότητας στην εποχή μας (σε χώρους που ασκείται)

1. Η βία στο σχολείο (bullying)

2.....

3.....

4.....

5.....

6.....

Αίτια:

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

6.....

7.....

8.....

9.....

10.....

Επιπτώσεις στα άτομα που υφίστανται βία/ στην κοινωνία

.....
.....
.....
.....
.....

ΤΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΤΙΜΗΣ ΚΑΙ Η ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ

- Υπογραμμίστε στο κείμενο :
 - ✓ βία - εγκλήματα τιμής –εφαρμογή νόμων
 - ✓ Ενδοοικογενειακή βία στο δυτικό κόσμο - κοινωνική θέση γυναίκας
 - ✓ Συνήθης αντιμετώπιση βίας
 - ✓ Τι προτείνεται

Ένα κορίτσι κάνει παρέα με αγόρια. Τι πιο φυσιολογικό και συνηθισμένο απ' αυτό; Κι όμως. Αυτό ήταν η αιτία που ο πατέρας και ο παππούς μιας έφηβης στην Τουρκία την έθαψαν ζωντανή. Η είδηση προκάλεσε σοκ και οργή σε όλο τον

κόσμο.

Ωστόσο, εγκλήματα σαν αυτό δεν είναι σπάνια. Στην Αριζόνα δικάζεται ένας πατέρας που κατηγορείται για τη δολοφονία της κόρης του, την οποία θεωρούσε πολύ «δυσκίτροπη». Τα Ηνωμένα Έθνη εκτιμούν ότι κάθε χρόνο 5.000 γυναίκες δολοφονούνται σε όλον τον κόσμο, θύματα των αποκαλούμενων «εγκλημάτων τιμής».

Οι γυναίκες, που θεωρούνται φορείς της οικογενειακής τιμής, γίνονται εύκολοι στόχοι επιθέσεων συνήθως από «προσβεβλημένους» συγγενείς, συχνά με τη σιωπηρή ή ρητή συγκατάθεση των γυναικών συγγενών τους.

Τα «εγκλήματα τιμής» γίνονται για την προστασία των οικογενειακών ή κοινωνικών κανόνων, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις σεξουαλικής συμπεριφοράς. Η επιθυμία μιας γυναίκας να παντρευτεί, να ζήσει με ένα άτομο της επιλογής της, να πάρει διαζύγιο ή να διεκδικήσει μια κληρονομιά, μπορεί να οδηγήσει σε «εγκλήματα τιμής». Σε κάποιες περιπτώσεις οι αυτόκλητοι «τιμωροί» ενεργούν με αφορμή ένα απλό κουτσομπολιό ή μια αβάσιμη υποψία.

Η διαστρεβλωμένη αυτή λογική και η βία που προκαλεί υπάρχει ακόμη και σε περιπτώσεις που οι γυναίκες πέφτουν θύματα βιασμού ή αιμομικτικής βίας. Γίνονται έτσι δύο φορές θύματα, ενώ η συμπεριφορά των θυτών εξακολουθεί να είναι ανεκτή. Συχνά, οι δράστες μπορούν να είναι βέβαιοι για την πλήρη ή μερική ατιμωρησία τους εξαιτίας των επεικίων ή ανεφάρμοστων νόμων. Υπάρχουν περιπτώσεις που απολαμβάνουν τον θαυμασμό του κοινωνικού τους περίγυρου επειδή σταμάτησαν την αμαρτωλή συμπεριφορά μιας ανυπάκουης γυναίκας και καθάρισαν την κηλίδα με αίμα.

Δεν πρέπει να πιστεύουμε ότι οι πρακτικές αυτές ανήκουν σε οπισθοδρομικές κοινωνίες που περιφρονούν την πολιτισμένη συμπεριφορά. Η αλήθεια είναι ότι σε όλες τις χώρες του κόσμου οι γυναίκες υφίστανται τη βία σε χώρους στους οποίους θα έπρεπε να αισθάνονται ασφαλείς.

Οι γυναίκες παγιδεύονται μέσα στους τοίχους του σπιτιού τους εξαιτίας της απομόνωσης και της αίσθησης αδυναμίας που δημιουργεί η βία. Πολλές επιθέσεις κατά των γυναικών γίνονται στο σπίτι και παραμένουν στο σκοτάδι αντί να καταγγεληθούν για αυτό που πραγματικά είναι: κατάφωρες παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Παρ' όλο που η οικονομική ανεξαρτησία των γυναικών τους επιτρέπει να ξεφύγουν από τον κοινωνικό καταναγκασμό, την ενδοοικογενειακή βία και την υποταγή, η βία κατά των γυναικών αυξάνεται ακόμη και σε χώρες όπου οι γυναίκες έχουν κατακτήσει την οικονομική ανεξαρτησία και το υψηλό κοινωνικό κύρος. Αυτό αναγκάζει ορισμένες επιτυχημένες γυναίκες, επιχειρηματίες, πολιτικούς και επαγγελματίες να κάνουν διπλή ζωή. Στη δημόσια ζωή τους θεωρούνται παραδείγματα προς μίμηση. Στην ιδιωτική τους ζωή ταπεινώνονται και γίνονται θύματα επιθέσεων.

Η συνήθης αντίδραση στην ενδοοικογενειακή βία είναι η απομάκρυνση των γυναικών από το περιβάλλον στο οποίο ζουν και η φιλοξενία τους σε κέντρα προστασίας γυναικών. Αντίθετα, οι δράστες σπάνια αναγκάζονται να εγκαταλείψουν το σπίτι ή τον κοινωνικό τους περίγυρο.

Αυτό πρέπει να αλλάξει. Είναι ξεκάθαρη η ευθύνη του κράτους για την προστασία των γυναικών, την τιμωρία των δραστών και τον εξαναγκασμό των ενόχων να πληρώσουν το κόστος και τις συνέπειες των πράξεών τους.

Οι γυναίκες αγωνίζονται να αλλάξουν αυτή τη νοοτροπία. Στα δικαστήρια ζητούν όλο και περισσότερο από τους δράστες να εξηγήσουν τι ακριβώς θεωρούν αξιόπαινο στις πράξεις τους. Πρέπει να στηρίξουμε τις γενναίες αυτές γυναίκες.

Πρέπει να τις βοηθήσουμε να κάνουν ένα βήμα μπροστά και να σηκώσουν το πέπλο της σιωπής και της κοινωνικής συνενοχής που επέτρεψε στην κουλτούρα της βίας να ριζώσει.

Από το Διαδίκτυο (NABI ΠΙΛΑΪ Υπατη αρμοστής του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, δημοσ.Ελευθεροτυπία, Σάββατο 13 Μαρτίου 2010)

ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ (terrorism),

Αν και δεν υπάρχει διεθνώς συμφωνημένος ορισμός, η τρομοκρατία :

- αποτελεί τη “συστηματική” χρήση ή την απειλή χρήσης βίας, πάντα ως αντίδραση ή άσκηση πίεσης από οργανωμένες ομάδες με πολιτικά, θρησκευτικά ή άλλα ιδεολογικά κίνητρα (ως υπόβαθρο/βάση),
- **ασκείται** εναντίον ατόμων, ομάδων ή περιουσιών, με απώτερο στόχο τις κυβερνήσεις από τις οποίες προσδοκούν κάποια πολιτικά οφέλη/κέρδη (όχι την κατάληψη εδάφους).
- **χαρακτηρίζεται** από την ανωνυμία και τη μυστικότητα των μελών όχι όμως και των οργανώσεων.
- **προκαλείται** πανικός και αποδιοργάνωση μετά από κάθε τρομοκρατικό και απρόβλεπτο πλήγμα, όπως δολοφονίες, βομβιστικές ενέργειες, αεροπειρατείες, απαγωγές, κτλ.
- **πλήττονται** τις περισσότερες φορές ο άμαχος πληθυσμός -αθώοι πολίτες.
- έχει χρησιμοποιηθεί ακόμη και από τις μυστικές υπηρεσίες των κυβερνήσεων.

Έτσι καταλήγουμε:

Τρομοκρατία είναι η ωμή κι απροκάλυπτη άσκηση βίας από οργανωμένες ομάδες που επιδιώκουν συνήθως πολιτικούς ή εθνικιστικούς σκοπούς. Η τρομοκρατία μπορεί να διακριθεί σ' εσωτερική και διεθνή. Στην πρώτη περίπτωση ασκείται από πολίτες του ίδιου του κράτους κι έχει κίνητρα ιδεολογικά - πολιτικά, ενώ στη δεύτερη οι τρομοκράτες δρουν σε ξένα κράτη και τα κίνητρα τους είναι πατριωτικά - εθνικιστικά.

Ιστορικά,

η τρομοκρατία ποτέ δεν μπόρεσε να ανατρέψει καθεστώς. Αποτελεί μικρότερο κίνδυνο για την κατεστημένη τάξη/εξουσία από τον ανταρτοπόλεμο. Πάντως, τα τρομοκρατικά πλήγματα βασίζονται στον **αιφνιδιασμό** και στον **ιδεολογικό φανατισμό**, ή στον θρησκευτικό, ενώ για την υλοποίησή τους απαιτείται πρόσβαση σε **κάποιους οικονομικούς πόρους**.

Πολλοί πιστεύουν, ότι ο πόλεμος εναντίον της τρομοκρατίας δεν είναι στην πραγματικότητα πόλεμος, και η τρομοκρατία θα πρέπει να αντιμετωπίζεται κυρίως με **διακρατική συνεργασία, πληροφορίες (intelligence), αστυνομικά και διπλωματικά μέσα**.

Όμως, μετά από την 11^η Σεπτεμβρίου 2001 υποστηρίζεται ότι τα μέσα αυτά δεν αρκούν από μόνα τους, και μάλλον απαιτούνται επιπρόσθετα και ορισμένα **προληπτικά μέτρα**, τα οποία έχουν κυρίως επιθετικό χαρακτήρα (πχ οι ενέργειες της Δύσης στο Αφγανιστάν και στο Ιράκ). Και η αντιμετώπιση αυτή δημιουργεί σοβαρά προβλήματα, αφού νομιμοποιεί την κρατική βία.

Ιστορικά, τρομοκρατικές πράξεις αποδόθηκαν για πρώτη φορά στους ασασίνους (ισμαηλιτική αίρεση Νιζάρι), μίας πολιτικο-θρησκευτικής ισλαμικής αίρεσης στη Μέση Ανατολή του 11ου-13ου αιώνα (εποχή δράσης των Ναϊτών ιπποτών).

Αίτια όπως προβάλλονται απ' τους τρομοκράτες

Οι τρομοκράτες που δρουν στο εσωτερικό της χώρας τους προβάλλουν ως αναγκαία τη χρήση βίας απέναντι σ' ένα κράτος που:

- είναι άδικο, γιατί ανέχεται, στηρίζει κι υπηρετεί τους πλούσιους, ενώ καταπιέζει τους φτωχούς,
- είναι ανάλητο κι αναξιόπιστο, αφού προβάλλει ένα πρόσωπο κοινωνικής ευαισθησίας με υποσχέσεις και δημαγωγίες, ενώ στην ουσία δημιουργεί ή συντηρεί μια κοινωνία δυο ταχυτήτων. Οι ευκαιρίες δίνονται επιλεκτικά στους λίγους, ενώ οι πολλοί αντιμετωπίζονται ρατσιστικά ως πολίτες δεύτερης κατηγορίας: πλήττονται δηλ. απ' την αναξιοκρατία, την ανεργία, τη χειραγώγηση κτλ.,
- είναι υποκριτικό. Αυτοαποκαλείται δημοκρατικό, ενώ είναι στην ουσία αυταρχικό, συγκεντρωτικό, αποκλείει τους πολίτες απ' τα κέντρα λήψης αποφάσεων, τους τρομοκρατεί επιτρέποντας ή υποθάλποντας την αυθαιρεσία των οργάνων του.

Η βία τελικά προβάλλεται ως η μόνη ηχηρή απάντηση κι ισχυρή αντίδραση προς ένα κοινωνικοπολιτικό κατεστημένο που αντιμετωπίζει αδιάφορα κάθε ήπια μορφή διαμαρτυρίας. Γίνεται η μόνη ικανή ενέργεια ν' αφυπνίσει το κοινωνικό σώμα που συμβιβασμένο ανέχεται την κατάσταση.

Η τρομοκρατία δε δικαιώνεται σε μια οργανωμένη πολιτεία, διότι:

- η αυτοδικία είναι αυθαιρεσία. Έτσι οι τρομοκράτες χρησιμοποιούν τα ίδια μέσα για τα οποία καταγγέλλουν το κράτος και χάνουν την αξιοπιστία τους
- η δράση των τρομοκρατών είναι δυνατό να υποκινείται από προσωπικά βιώματα. Κατά συνέπεια η δικαστική εξουσία, η μόνη δηλ. που μπορεί να είναι αντικειμενική, περιφρονείται, υποτιμάται και τελικά μένει αναξιοποίητη, καταλύεται κάθε έννοια νομιμότητας και δικαιοσύνης, επικρατούν η ανομία, η αναρχία κι η ασυδοσία. Κλονίζονται περισσότερο οι ήδη ευπαθείς δημοκρατίες, εμποδίζονται όλες οι μετριοπαθείς λύσεις και διαδικασίες, με τις οποίες τελικά επιβιώνει κι εξελίσσεται ο άνθρωπος,
- η τρομοκρατία ωθεί την πολιτεία σε σκλήρυνση της στάσης της και λήψη αυστηρών αστυνομικών μέτρων. Δίνει επιχειρήματα για να ενταθεί η αυταρχικότητα και κάνει να φαίνεται δικαιολογημένη και νόμιμη η βία της εξουσίας. Έτσι δημιουργείται ένας φαύλος κύκλος βίας που προκαλεί πολιτική και κοινωνική οπισθοδρόμηση,
- συχνά τα θύματα είναι αθώοι πολίτες ή άνθρωποι του καθήκοντος (εισαγγελείς, αστυνομικοί, δημοσιογράφοι κτλ.)
- η τρομοκρατία μεγαλώνει το φόβο και την ανασφάλεια σε μια ήδη φοβισμένη κι ανασφαλή κοινωνία.

Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΒΙΑ

- **Υπογραμμίστε στο κείμενο :**
 - ✓ **Είδη σχολικής βίας**
 - ✓ **Αίτια σχολικής βίας**
 - ✓ **Αντιμετώπιση**

Ορίζοντας τη σχολική βία

Είναι ένα σχετικά νέο φαινόμενο που σημειώνει ανησυχητικά επίπεδα και κερδίζει αρκετή προβολή. Μπορούμε να πούμε ότι υπήρχε πάντα τώρα όμως έχει οξυνθεί. Η βία στο σχολείο είναι λεκτική (βρισιές, εξευτελισμός, ταπείνωση), σωματική (καβγάδες μεταξύ παιδιών και ομάδων παιδιών), ψυχολογική (εκβιασμός, κάποιιοι μαθητές καταπιέζουν τους αδύνατους μαθητές για διάφορους λόγους), σεξουαλική (παρενοχλήσεις, βιασμοί), βανδαλισμοί (καταστροφή κτιρίων, εξοπλισμού).

Διαστάσεις της σχολικής βίας

Η σχολική βία εμφανίζεται συνήθως με τις ακόλουθες διαστάσεις: βία μεταξύ μαθητών, βία μεταξύ εκπαιδευτικών, βία από τους εκπαιδευτικούς προς τους μαθητές και το αντίστροφο, βία από τους εκπαιδευτικούς προς τη διοίκηση, τη διεύθυνση ή όπως αυτή εκφράζεται-, βία από εξωσχολικούς παράγοντες προς μέλη της σχολικής κοινότητας, μαθητές, εκπαιδευτικούς ή και τους δύο, και το αντίστροφο, βία από γονείς προς εκπαιδευτικούς ή και προς μαθητές και το αντίστροφο. Η βία μπορεί να εκδηλωθεί από ένα μεμονωμένο άτομο προς ένα άλλο ή προς ένα σύνολο ατόμων, αλλά και από πολλά άτομα προς ένα μεμονωμένο ή προς ένα σύνολο ατόμων.

Η σχολική βία στην Ελλάδα, αν και δεν έχει πάρει τις διαστάσεις που παρατηρούνται σε άλλες χώρες της Ευρώπης και στην Αμερική, όπου έχουν συμβεί και εγκληματικές ενέργειες, δεν περιγράφει την πραγματική έκταση του φαινομένου και συχνά δεν αξιολογεί τα πραγματικά αίτια.

Η βία στα σχολεία οφείλεται:

- Στο σχολικό περιβάλλον που πνίγει ορισμένους μαθητές που θέλουν να ξεφύγουν.
- Σε μερικό βαθμό η σχολική αποτυχία. Οι μαθησιακές δυσκολίες προκαλούν μεγάλα προβλήματα στους εφήβους και είναι ένας από τους λόγους που εγκαταλείπουν το σχολείο πριν τελειώσουν το λύκειο. Έτσι «εξωσχολικοί» πλέον ψάχνουν να βρουν το δρόμο τους.
- Η άσχημη οικογενειακή κατάσταση (έλλειψη ποιοτικού οικογενειακού χρόνου, οικονομικά προβλήματα κτλ.). Επίσης παιδιά που προέρχονται από οικογένειες που η βία είναι μέρος της ζωής τους μεταφέρουν αυτή τη συμπεριφορά στο σχολείο.
- Ανεπαρκείς υπηρεσίες με ειδικευμένο προσωπικό (ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς κ.λ.π) για να εντοπίζουν αυτά τα περιστατικά
- Ούτε το σχολείο ούτε η οικογένεια δεν έχει διδάξει τρόπους στα παιδιά για τη πολιτισμένη λύση των προβλημάτων. Τα παιδιά δεν έχουν μάθει να διαπραγματεύονται, να συμβιβάζονται, να υποχωρούν, να ανέχονται.
- Σε πολλές χώρες ο ρόλος του αγοριού κατασκευάζεται με τέτοιο τρόπο ώστε να συμβάλει στη βία. Πρέπει να είναι σκληρός, να μη δέχεται να τον προκαλούν οι άλλοι, να θέλει να εντυπωσιάζει.
- Όταν τα σχολεία είναι μεγάλα και ο αριθμός των μαθητών είναι μεγάλος, όταν οι μαθητές δε γνωρίζονται μεταξύ τους τότε δίνεται η ευκαιρία σε ομάδες παιδιών να προκαλέσουν προβλήματα εκμεταλλευόμενοι την ανωνυμία.

Η αντιμετώπιση της σχολικής βίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το θέμα της σχολικής βίας σε πολλά κράτη της Ευρώπης και στην Αμερική είναι πολύ παλαιότερο και συχνά έχει σοβαρές διαστάσεις. Το ζήτημα προβλημάτισε τις κυβερνήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης τη δεκαετία του '90, καθώς οι πολιτικές,

οικονομικές και άλλες κοινωνικές αλλαγές που συμβαίνουν στην Ευρώπη τα τελευταία 15 χρόνια και οι μετακινήσεις των πληθυσμών, αναμένεται να δημιουργήσουν αύξηση του φαινομένου. Το 1997 η Ευρωπαϊκή Ένωση ενέκρινε τη διοργάνωση διακρατικής διάσκεψης με τη συμμετοχή εμπειρογνομώνων, κυβερνητικών εκπροσώπων και εκπαιδευτικών με σκοπό την προώθηση πολιτικών από τα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την πρόληψη της σχολικής βίας στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση .

Πολλά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν σχεδιάσει εκτενή μέτρα για την πρόληψη της βίας στο σχολείο. Σε πολλά κράτη όπως στην Ολλανδία, τη Σουηδία και τη Γερμανία η κάθε σχολική μονάδα έχει ένα αναπτυγμένο πρόγραμμα για τον έλεγχο της σχολικής βίας. Οι μαθητές έχουν ενεργητική συμμετοχή στο πρόγραμμα και σε ορισμένες χώρες τους δίνονται αυξημένες ευθύνες.

Στην Ελλάδα η σχολική βία αντιμετωπίζεται από την ευρύτερη εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και μάλιστα τελευταία γίνεται συστηματική προσπάθεια ενημέρωσης και οργάνωσης των φορέων της εκπαίδευσης για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Οι πολιτικές που συμβάλουν στη βελτίωση του σχολικού κλίματος και στην ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης, μπορούν να συμβάλουν και στην πρόληψη της βίας και του κοινωνικού αποκλεισμού, κυρίως αν ο εκπαιδευτικός έχει την κατάλληλη επιμόρφωση. Ο εκπαιδευτικός χρειάζεται ιδιαίτερη επιμόρφωση για τη διαχείριση των πολιτισμικών, δεοντολογικών, συναισθηματικών, ψυχικών και άλλων συγκρούσεων που συμβαίνουν στην τάξη αλλά και στον ίδιο, ως μέλους της κοινωνίας που ζει.

Εκτός αυτού, μια από τις πολιτικές για την καταστολή της βίας στο σχολικό περιβάλλον αλλά και στην κοινωνία, είναι η συστηματική ανάπτυξη της προαγωγής της ψυχικής και κοινωνικής υγείας στο σχολείο, σε συνεργασία με τους γονείς και την κοινότητα, με ιδιαίτερο στόχο την ανάπτυξη προγραμμάτων για τον έλεγχο της βίας και των κοινωνικών συγκρούσεων.

Κείμενο από το διαδίκτυο (διασκευασμένο)

ΝΕΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΗ ΒΙΑ

Εντοπίστε στο κείμενο :

- ✓ Προϋποθέσεις παραβατικότητας των νέων
- ✓ Συνήθειες παραβατικές ενέργειες

Πολυετείς επιστημονικές έρευνες απέδειξαν ότι οι οικογένειες, των νεαρών παραβατών έχουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά. Το ένα χαρακτηριστικό είναι, ότι συνήθως πρόκειται για φτωχές οικογένειες. Ωστόσο, δεν είναι μόνον η φτώχεια που προκαλεί την εγκληματικότητα. Πολύ συχνά η φτώχεια ωθεί τους νέους να ξεπεράσουν άλλους συνομηλίκους τους από εύπορες οικογένειες και να μεγαλοουργήσουν.

Για να υπάρξει η πιθανότητα τέλεσης εγκληματικών πράξεων, πρέπει να υπάρξει ένας συνδυασμός φτώχειας, εγκληματικού παρελθόντος της ίδιας της οικογένειας και έλλειψης ελέγχου των γονέων προς το παιδί. Πρέπει, δηλαδή, να συμπέσουν ταυτόχρονα τρεις παράγοντες προκειμένου να υπάρξει σοβαρή πιθανότητα να εκδηλώσει κάποιος ανήλικος παραβατική συμπεριφορά.

Οι ανήλικοι με παραβατικό ιστορικό (π.χ. τέλεση κλοπών, πρόκληση επεισοδίων στα γήπεδα και φθοράς ξένης ιδιοκτησίας), παρουσιάζουν

αντίστοιχα προβλήματα στην οικογένεια και το σχολείο, με αποτέλεσμα να καταφεύγουν σε παραβατικές ομάδες, προκειμένου να αναπληρώσουν εκεί την ανθρώπινη επικοινωνία και την αναγνώριση που τους λείπει.

Έχει αποδειχθεί ότι ο χαλαρός έλεγχος στο πλαίσιο της οικογένειας και η έλλειψη επικοινωνίας, ανάμεσα στον γονιό και στο παιδί, ευνοούν την παραβατικότητα. Εάν λείπει αυτό το στοιχείο της επικοινωνίας με τους γονείς, αντίστοιχα το παιδί αδιαφορεί για το σχολείο και εμπλέκεται σε ομάδες άλλων νεαρών, που μπορεί να εκδηλώσουν παραβατική συμπεριφορά.

Η εγκληματολογική έρευνα, αναφορικά με τους έφηβους παραβάτες στα σχολεία, έχει αποδείξει ότι πρόκειται κυρίως για αγόρια, μέσης ηλικίας. Η οικονομική κατάσταση της οικογένειάς τους εμφανίζεται γενικά να είναι αρκετά καλή, καθώς εργάζονται συνήθως και οι μητέρες τους, αλλά περιστασιακά και οι ίδιοι.

Οι παραβατικές παρέες των νέων σχολικής ηλικίας είναι σχετικά πολυμελείς και στελεχώνονται κυρίως με άτομα του ίδιου φύλου. Τα μέλη της παρέας προέρχονται κυρίως από το σχολείο, αλλά επίσης από τη γειτονιά, το χώρο εργασίας και τους τόπους νυκτερινής διασκέδασης. Στην παρέα μετέχουν συνήθως για να βρουν φίλους, χωρίς να έχουν συνήθως κάποιον αρχηγό ή ιεραρχική δομή, ώστε να μπορεί να γίνει λόγος για «συμμορίες ανηλίκων».

Οι έφηβοι παραβάτες επιδίδονται συχνά σε αντισυμβατικές ενέργειες, όπως αγορά, πώληση και χρήση ναρκωτικών ουσιών, πρόκληση ζημιών σε σχολικό χώρο, κλοπές σε κατάστημα, επεισόδια στο γήπεδο, συμπλοκές με τρίτους, φθορές ξένης ιδιοκτησίας, κλοπές χρήσης ή εξαρτημάτων μεταφορικού μέσου, απειλές κατά συνομηλίκων, διαρρήξεις κατοικιών και αυτοκινήτων, πώληση κλοπιμαίων, κλπ.

Για να προληφθεί μια μελλοντική έξαρση της παραβατικότητας των ανηλίκων πρέπει -μεταξύ άλλων- να δοθούν περισσότερες ευκαιρίες στους νέους ανθρώπους, να επαναπροσδιορισθούν οι στόχοι της νέας γενιάς και να διασφαλισθούν τα μέσα για την επίτευξή τους, να μειωθεί η ανεργία, να ενσωματωθούν οι μειονοτικές ομάδες του πληθυσμού, να στηριχθούν οι θεσμοί της οικογένειας και του σχολείου και να οικοδομηθεί μια κοινωνία συνοχής και αλληλεγγύης. Μια δίκαιη και ανοιχτή κοινωνία για όλους.

Από το διαδίκτυο Άγγελου Τσιγκρή (έχει διατελέσει εκπρόσωπος της χώρας μας στο Δίκτυο Πρόληψης της Εγκληματικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στη Μόνιμη Αντιπροσωπία του ΟΗΕ για την Πρόληψη του Εγκλήματος και την Ποινική Δικαιοσύνη).

ΦΑΝΑΤΙΣΜΟΣ: Η τυφλή προσήλωση σε ορισμένες ιδέες και πεποιθήσεις, η οποία φτάνει στην αδιάλλακτη στάση και έχθρα εναντίον εκείνων που έχουν διαφορετικούς ιδεολογικούς στόχους και προσανατολισμούς. Ιστορικά είναι ένα πολύ γνωστό φαινόμενο, άρα διαχρονικό. Τα ίχνη του στην ιστορία είναι βαμμένα με αίμα (γεωγραφική εξάπλωση των Αράβων του 7ου αι., με τον ιερό πόλεμο, η Ιερά Εξέταση κ.λπ). Αργότερα ο φανατισμός πήρε εθνικές προεκτάσεις με φοβερές για την ανθρωπότητα συνέπειες. Για παράδειγμα, ο σοβινισμός οδήγησε στη βία και το ναζισμό και έγινε αιτία των μεγάλων

Παγκόσμιων πολέμων. Στα νεότερα χρόνια βρίσκει την εφαρμογή του στο ρατσισμό. Η τυφλή πίστη σε ανώτερες φυλές και ομάδες της ανθρωπότητας εξακολουθεί και σήμερα να συσπειρώνει ομάδες και να τις οδηγεί σε βιαιότητες και εγκληματικές πράξεις. (Λεξικό βασικών εννοιών, Δ.Π. Διαμαντόπουλου, εκδ. Πατάκη)

Ο φανατισμός είναι μια μορφή ψυχικής ασθένειας. Ο φανατικός παρουσιάζει μια έντονη ακαμψία και μια απολυτότητα που εμποδίζει την πορεία του Εγώ προς το εσύ στη θετική και γόνιμη συνάντησή τους.

A. ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

- Μίσος και επιθετικές τάσεις
- Προκαταλήψεις, ιδέες σταθεροποιημένες ή «κλισαρισμένες» που δεν επιδέχονται τροποποίηση ή διόρθωση
- Απλουστευτική λογική. εύκολη γενίκευση και κρίση (από τα μερικά και το ένα στα πολλά και το όλο)
- Δογματισμός, αποκλεισμός του διαλόγου (πίστη του φανατικού ότι κατέχει ακέραιη την αλήθεια)
- Ο φανατικός υπόκειται στη δημαγωγία και εύκολα μπορεί να γίνει όργανο σκοτεινών συμφερόντων και επιδιώξεων.

B. ΓΙΑΤΙ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ;

Και στη σύγχρονη εποχή το έδαφος για την επικράτηση του φανατισμού είναι πρόσφορο:

- Υλιστικός προσανατολισμός – κρίση θεσμών και αξιών
- Προσωπικά αδιέξοδα
- Συμφέροντα που επιδιώκουν να εκμεταλλευτούν την ανθρώπινη καλοπιστία ή αφέλεια
- Έξαρση του φαινομένου της ένταξης του ατόμου σε ομάδες – υποκατάστατα της οικογένειας
- Δυσλειτουργίες των φορέων παιδείας (οικογένεια, σχολείο, ΜΜΕ κ.λπ.)

Γ. ΠΟΥ ΕΚΔΗΛΩΝΕΤΑΙ Ο ΦΑΝΑΤΙΣΜΟΣ;

- Θρησκεία (αιρέσεις και θρησκευτικές δοξασίες που ευαγγελίζονται την ευτυχία και τη λύτρωση του ανθρώπου υπηρετούν σκοτεινά συμφέροντα και δημιουργούν κοινωνικά δράματα - προβλήματα, γιατί οι «μυημένοι» σε αυτές τις κινήσεις φτάνουν ως την πλήρη αλλοτρίωσή τους)
- Αθλητισμός (Χρεοκοπούν οι αρχές και η φιλοσοφία πάνω στην οποία στηρίζεται ο αθλητισμός, το αθλητικό ιδεώδες, δηλ. η ευγενής άμιλλα, ο σεβασμός των κανόνων και της προσωπικότητας του άλλου, η αποδοχή της ήττας κ.λπ.)
- Πολιτική (από χώρος αντιπαράθεσης- σύνθεσης απόψεων και γόνιμου διαλόγου για την επίλυση των προβλημάτων του ατόμου και της κοινωνίας γίνεται χώρος στον οποίο αναιρείται η ουσία της δημοκρατίας, δηλαδή η ανοχή στην άλλη άποψη, και η δύναμη της πειθούς αντικαθίσταται από τη δύναμη της προπαγάνδας και της βίας)

Δ. ΓΙΑΤΙ ΑΠΟΤΕΛΕΙ «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΛΗΓΗ»;

- Ο φανατικός χάνει την προσωπικότητα και την ανεξαρτησία του. Είναι έρμαιο του πάθους του που τον κατευθύνει. Ο ίδιος νιώθει ικανοποιημένος, βρίσκει μια νέα ελευθερία: να μισεί, να καταπιέζει, να βασανίζει, να

προδίδει χωρίς τύψεις.

- Επαναπαυμένος σε όσα πιστεύει δεν ερευνά και δεν προβληματίζεται, μένοντας έτσι στην αμάθεια και την άγνοια
- Με το φανατισμό αναιρείται το βασικό στοιχείο της δημοκρατίας, ο διάλογος, και υπονομεύεται η επαφή, η συνεργασία και η επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων.
- Διαταράσσεται έτσι η κοινωνική γαλήνη και αρμονία και επικρατεί η βία, η παραβατικότητα και η εγκληματικότητα, με πολύ σοβαρές συνέπειες, δεδομένου ότι σήμερα η τεχνολογία διαθέτει ποικίλα μέσα καταστροφής.
- Τέλος, ο φανατισμός είναι, όπως αναφέρθηκε, μια παραγωγική και σίγουρη επένδυση των μηχανορράφων και των εκμεταλλευτών.

Ε. ΠΩΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΤΑΙ;

- Ρόλος σχολείου: Διάπλαση πολύπλευρης προσωπικότητας. Διαμόρφωση απόψεων και προβληματισμών μέσα από το λόγο – αντίλογο. Υπενθύμιση ιστορικών παραδειγμάτων (θρησκευτικό 'ς φανατισμός του μεσαίωνα, εθνικισμοί κατά τα νεότερα χρόνια, πίστη σε δόγματα και ιδεολογίες) . Ο καλλιεργημένος πνευματικά και ηθικά και διαπαιδαγωγημένος δημοκρατικά άνθρωπος δύσκολα φανατίζεται)
- Σημαντικός ο ρόλος της οικογένειας και των ΜΜΕ.
- Συνειδητοποίηση του ρόλου των πολιτικών κομμάτων και των διαφόρων συμφερόντων που επιδιώκουν το φανατισμό των μαζών .
- Συνειδητοποίηση της δυσκολίας να διαμορφωθεί μια κοινωνία με πιο ανθρώπινο πρόσωπο και πιο δίκαιο χαρακτήρα, χωρίς τις σημερινές κραυγαλέες κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες.

21. ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

Ρατσισμός είναι οι διακρίσεις (μεροληπτική συμπεριφορά) που γίνονται σε βάρος ανθρώπων, ατομικά κι ομαδικά, σε σχέση με τη φυλή, την εθνικότητα, το χρώμα του δέρματος, τη θρησκεία, τη γλώσσα, το φύλο, την εξωτερική εμφάνιση, το μορφωτικό επίπεδο, την οικονομική κατάσταση, την προσωπική ζωή. Πρόκειται για αντιλήψεις που στηρίζονται στους διαχωρισμούς των ανθρώπων σε κατώτερους κι ανώτερους που ανάγουν τη διαφορετικότητα σε υποτίμηση κι απόρριψη.

Είδη/μορφές ρατσισμού

1) Ο φυλετικός ρατσισμός :διακηρύσσει την ανωτερότητα μιας φυλής σε σχέση με κάποια άλλη ή με το σύνολο των άλλων φυλών. 2) Ο κοινωνικός ρατσισμός : διακηρύσσει την ανωτερότητα μιας κοινωνικής ομάδας σε σχέση με κάποια άλλη 3) Ο εθνικός ρατσισμό (σοβινισμός) 4) πολιτισμικός : διακηρύσσει την ανωτερότητα των δυτικών αναπτυγμένων κοινωνιών 5) θρησκευτικός ρατσισμός

. Αίτια του φαινομένου

- πνευματικά (απλουστευτική τάση των ανθρώπων για κατηγοριοποιήσεις, ΜΜΕ, έλλειψη παιδείας, απουσία πνευματικών ανθρώπων, φορείς αγωγής)
- ηθικά (έλλειψη αξιών)

-ψυχολογικά (χαμηλή /υψηλή αυτοεκτίμηση, αναζήτηση «εξιλαστήριου θύματος)

- κοινωνικά (αποξέωση, εκμετάλλευση κλπ)

- Εθνικιστικά (αντιλήψεις που διαμορφώνονται μέσα από την ανάμνηση ιστορικών γεγονότων, ο κίνδυνος αφομοίωσης των μικρών λαών από ισχυρά κράτη ενισχύει το αίσθημα της αυτοσυντήρησης και τους συσπειρώνει γύρω από τα εθνικά τους χαρακτηριστικά)

- **Πολιτικά** (παραβιάζονται τα θεσπισμένα δικαιώματα στη διαφορά και δεν επιτρέπεται πάντα η ελεύθερη έκφραση και ανάδειξη όλων των επιμέρους ταυτοτήτων, φιλόδοξοι ηγέτες, προκειμένου να ικανοποιήσουν τα σχέδιά τους, μαζοποιούν και παρασύρουν το λαό σε επικίνδυνες ρατσιστικές αντιλήψεις, ο ρατσισμός χρησιμοποιείται ως άλλοθι, για να αποπροσανατολιστεί ο λαός από σοβαρά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα.)

Προτάσεις για τον περιορισμό του ρατσισμού

1. Οι γονείς στο στενό περιβάλλον της οικογένειας πρέπει να διαποτίζουν τα παιδιά τους με ανθρωπιστικές αρχές.
2. Η ανθρωπιστική παιδεία είναι δυνατό να συμβάλλει στη στενότερη επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ των ανθρώπων ανεξαρτήτου χρώματος, φύλου, καταγωγής, επαγγέλματος. Η πνευματική καλλιέργεια θα μας απομακρύνει από το φανατισμό και τις προκαταλήψεις (συνειδητοποίηση της αξίας άνθρωπος).
3. Ενεργοποίηση των πνευματικών ανθρώπων, ώστε να αγωνιστούν για την κατάργηση των φυλετικών διακρίσεων, στις χώρες που υπάρχουν.
4. Δικαιότερη κοινωνική πολιτική, παροχή ίσων ευκαιριών στον τομέα της απασχόλησης, της εφαρμογής των νόμων
5. Ευαισθητοποίηση όλων κρατών- οργανισμών σε παγκόσμια κλίμακα πάνω σε θέματα σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (μειονότητες).

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Διαφορά ανάμεσα στους όρους πρόσφυγας -- μετανάστης

ΚΕΙΜΕΝΟ 25ο Το κουμπί και ο Κινέζος

Θυμάστε εκείνο το «ηθικό τεστ» που ρωτούσε: Αν σου έλεγαν ότι πατώντας ένα κουμπί εδώ, πεθαίνει ένας άγνωστος σου στη μακρινή Κίνα, κι εσύ γίνεσαι πλούσιος, τι θα έκανες; Θα το πατούσες ή όχι; Ε, λοιπόν, η απάντηση στο τεστ είναι τώρα πιο εύκολη.

Στους χίλιους λόγους να απαντήσεις όχι, έχει προστεθεί άλλος ένας πρακτικού μάλλον, παρά ηθικού χαρακτήρα: Γιατί, αν σκοτώσω τον άγνωστο μου Κινέζο και πλουτίσω, οι φτωχοί Κινέζοι συγγενείς του είναι πολύ πιθανόν να βρεθούν σε λίγο στην πόρτα μου. Να πλεύσουν, για παράδειγμα, με ένα σαπιοκάραβο δουλεμπόρων, στην ακτή κάποιου ελληνικού νησιού.

Η δραματική ιστορία του πλοίου στη Ζάκυνθο, λοιπόν, παραδίδει απλά μαθήματα παγκοσμιοποίησης δι' αρχαρίους.

Μάθημα πρώτο: Ο κόσμος μίκρυνε. Δεν υπάρχουν «Κινέζοι», για τη μοίρα των οποίων, μπορώ να αδιαφορώ. Ό,τι συμβαίνει στον λεγόμενο-Τρίτο Κόσμο σήμερα η πείνα, το AIDS που θερίζει στην Αφρική, τα δισεκατομμύρια των ανθρώπων που ζουν δίχως πρόσβαση σε πόσιμο νερό, τροφή

ή ιατρική φροντίδα, ή το εμπάργκο που διώχνει όσους Ιρακινούς και Κούρδους έχουν τρόπο να φύγουν, αλλά και οι βομβαρδισμοί στο Αφγανιστάν και τα νέα караβάνια προσφύγων που προκαλούν οι βόμβες ό,τι συμβαίνει εκεί, θα επιστρέψει αύριο εδώ, με τη μορφή ενός κύματος προσφύγων που θα κουβαλά τη δυστυχία στην αυλή μου. !

Μάθημα δεύτερο: Όσο το κύμα αυτό θα γιγαντώνεται και θα γιγαντώνεται όσο αυξάνει η ανισότητα στην κατανομή του ανθρώπινου πλούτου, όσο ο μισός ανθρώπινος πληθυσμός ζει με λιγότερο από ένα χιλιάριο την ημέρα ή όσο η περιουσία των 300 πλουσιότερων ανθρώπων της γης θα είναι μεγαλύτερη από το ετήσιο εισόδημα του φτωχού 45% των κατοίκων του πλανήτη τόσο περισσότερο θα αποδεικνύεται χίμαιρα η ιδέα πως η πλούσια

Δύση, οι κοινωνίες της εικονικής ευημερίας, μπορούν να οχυρωθούν στα προνομιά εδάφη τους. Ότι μπορούν να υψώσουν τείχη απροσπέλαστα και να αποκρούσουν τους εισβολείς δια της βίας. Πόσα караβάνια δυστυχισμένων θα προλάβουν να πετάξουν στη θάλασσα, πριν τα τείχη καταρρεύσουν με πάταγο;

Μάθημα τρίτο: Η ανθρωπιά, η αλληλεγγύη, η φιλαλληλία, η αρωγή προς τον δυστυχισμένο συνάνθρωπο είναι και αναγκαίο και τιμητικό να: εκδηλώνονται, και μάλιστα τόσο θερμά και εντυπωσιακά, όπως στην περίπτωση των Ζακυνθινών, αυτές τις ημέρες. Αλλά δεν αποτελούν τα φιλόδοξα αισθήματα συνταγή πολιτικής απέναντι στο πρόβλημα της λαθρομετανάστευσης. Γιατί η εκδήλωση τους στην άκρη της αλυσίδας της δυστυχίας, όταν οι μετανάστες φθάσουν εδώ, έχει όριο τις κοινωνικές και τις οικονομικές αντοχές στην αφομοίωση νέων πληθυσμών. Η φιλαλληλία θα ήταν αποτελεσματικότερη αν εκδηλωνόταν στην αρχή της αλυσίδας, ώστε η μετακίνηση των πληθυσμών (αναπόφευκτη και ευκαταία, κατά τα άλλα) να μην παίρνει αυτήν τη μορφή απελπισμένης, μαζικής εξόδου.

Και, τέλος, τέταρτο μάθημα, μία χώρα μόνη της και μάλιστα μια μικρή χώρα σαν, την Ελλάδα, δεν μπορεί να διαχειριστεί τα προβλήματα που συνδέονται με τη μετανάστευση, να ελέγξει τους ρυθμούς της ή να υποδεχθεί και να αφομοιώσει τους μεγάλους αριθμούς των μεταναστών, που θα γίνονται όλο και μεγαλύτεροι.

Συμπέρασμα: Η περιάλητη παγκοσμιοποίηση και η «φιλελεύθερη» διαχείριση της, δεν έχουν μόνον μία "όψη την κατάργηση των συνόρων για τη διακίνηση κεφαλαίων και αγαθών, τη γιγάντωση των δυνάμεων της αγοράς έναντι των δυνάμεων της ρυθμίζουσας πολιτικής. Έχει και μια άλλη όψη, την κατάργηση των φυσικών συνόρων ανάμεσα στον κόσμο της ευημερίας και τον κόσμο της μιζέριας, και τη μαζική εισβολή ανθρώπων από τον έναν στον άλλον. Είναι ίσως η μεγαλύτερη πρόκληση για μια άλλου τύπου διαχείριση της παγκοσμιοποίησης, ή, με τα λόγια ενός «Γενοβέζου», για μια παγκοσμιοποίηση με ανθρώπινο πρόσωπο.

Παύλου Τσίμα, ΤΑ ΝΕΑ, 10/11/2001 (Στο βιβλίο του Χρ. Ι Πούλλου, Εκφραση-έκθεση Γ' Λυκείου Εφαρμογές σε αδιάδικτα κείμενα, Αθήνα 2004)

Ερωτήσεις

1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 120 περίπου λέξεις.

2. Να αναγνωρίσεις το είδος του κειμένου με βάση συγκεκριμένα, χαρακτηριστικά του.

3 Με ποιους τρόπους (μεθόδους) ανάπτυξης οργανώνεται ο λόγος στις παραγράφους 1,3,4,5

4. Ποια συλλογιστική σχέση υπάρχει μεταξύ το «ηθικού τεστ» (1η παραγρ.) και

της εν συνεχεία ανάπτυξης του θέματος; Πώς δηλαδή εξυπηρετείται ο συγγραφέας από το τεστ στη συλλογιστική του πορεία;

5. Με βάση το κείμενο καταγράψτε 4 γνώρισμα της παγκοσμιοποίησης.

6. Η φιλαλληλία θα ήταν αποτελεσματικότερη αν εκδηλωνόταν στην αρχή της αλυσίδας, ώστε η μετακίνηση των πληθυσμών (αναπόφευκτη και ευκταία, κατά τα άλλα) να μην παίρνει αυτήν τη μορφή απελπισμένης, μαζικής εξόδου. Να αναπτύξετε το νόημα του αποσπάσματος σε 80-100 λέξεις.

22. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ= το πολίτευμα που θεμελιώνεται στην αρχή της λαϊκής κυριαρχίας και η λειτουργία του ρυθμίζεται σύμφωνα με τη βούληση της πλειοψηφίας των πολιτών.

ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

- Λαϊκή κυριαρχία
- Διάκριση των εξουσιών
- Πολυκομματισμός
- Αρχή της πλειοψηφίας
- Καθολική συμμετοχή των πολιτών στη διακυβέρνηση της πολιτείας και τη λήψη αποφάσεων
- Ισότητα μεταξύ των πολιτών έναντι του νόμου
- Σεβασμός της προσωπικότητας και της ιδιαιτερότητας κάθε ατόμου
- Πλήρης κατοχύρωση όλων των ελευθεριών και δικαιωμάτων του πολίτη.
- Αξιοκρατία
- Κράτος δικαίου
- Κράτος Πρόνοιας
- Παροχή δωρεάν παιδείας

ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

- Επίτευξη υψηλού βιοτικού επιπέδου (ποιότητα ζωής του ατόμου: προστασία ιδιοκτησίας, ελευθερία, προστασία, μέριμνα της πολιτείας για προστασία οικονομικά ασθενών, αίσθηση ασφάλειας, αξιοκρατία)
- Βοηθά το άτομο να αποβάλει τον ατομοκεντρισμό του. Εξανθρωπίζει τον άνθρωπο – αφαιρεί τα ζωώδη ένστικτα Δημιουργεί την ομαλή κοινωνική συμβίωση. Βοηθά τους ανθρώπους και τους λαούς να λύσουν τις διαφορές τους
- Εξυψώνει το άτομο πνευματικά και ηθικά (ηθική καλλιέργεια).
- Είναι το μόνο πολίτευμα που ξεχωρίζει τον άνθρωπο ως επικεφαλής των αξιών.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΣΥΝΙΣΤΟΥΝ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Πολιτική εξουσία

- Υπηρέτηση μικροκομματικών συμφερόντων, πελατειακή σχέση

- Προσωπικές φιλοδοξίες πολιτικών
- . Ανισότητες, αναξιοκρατία, νεποτισμός (=οικογενειοκρατία)
- Σκάνδαλα, διαφθορά, ατιμωρησία
- Διασπάθιση του δημοσίου χρήματος.
- Οι διαφωνούντες διαγράφονται στο όνομα της κομματικής πειθαρχίας.
- Η αντιπολίτευση στείρα καθώς η κατάληψη της εξουσίας αποτελεί αυτοσκοπό.
- Υποταγή σε διεθνή οικονομικά συμφέροντα (...οι αριθμοί να ευημερούν).
- Το κράτος γίνεται όλο και πιο αστυνομικό στο όνομα της αντιμετώπισης της τρομοκρατίας και της εγκληματικότητας.

Πολίτης

- Αδιαφορία, παθητικότητα, εφησυχασμός, μη συμμετοχή στα κοινά.
- Ατομικισμός, μη απόδοση φόρων, μη εκπλήρωση των πολιτειακών του υποχρεώσεων,
- Συνενοχή για τη σύναψη πελατειακών σχέσεων με τους κρατούντες, ανάγκη για «βόλεμα».
- Αγώνας για επιβίωση που επισκιάζει κάθε δημοκρατική αρχή και κοινωνική ευθύνη
- Ισοπεδωτική απαξίωση των πολιτικών από τον πολίτη.
- - Χρεοκοπία των πολιτικών ιδεολογιών και οραμάτων.
- Ανάδυση ακραίων και φασιστικών ιδεολογιών.
- Φαινόμενα μεσσιανισμού
- Λαικισμός

Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

- Προπαγάνδα, παραπληροφόρηση.
- Αποπροσανατολισμός του κοινού.
- -«Κατασκευή» της κοινής γνώμης.
- Μαζοποίηση –καλλιέργεια φανατισμού.
- Επιβολή υλιστικών και καταναλωτικών προτύπων ζωής που εκτρέφουν τον ατομικισμό και την αδιαφορία για τα κοινά.
- Συμμετοχή στο τρίγωνο της διαπλοκής (με οικονομικούς και πολιτικούς παράγοντες).

Οικονομική κρίση

- Εξαθλίωση των κατώτερων οικονομικά αλλά και των μεσαίων πια στρωμάτων
- Κοινωνικές αναταραχές και εξεγέρσεις — > φαινόμενα τυφλής βίας, ανομίας, έκρυθμες καταστάσεις χάους — αποσταθεροποίηση του πολιτεύματος.
- Το κράτος βιώνεται ως εχθρός από τον πολίτη, ως ο αποκλειστικά υπαίτιος των ο δεινών που υφίσταται ο πολίτης

ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΘΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ

- Ήθος και ικανότητα κυβερνώντων
- Παιδεία του λαού
- Συνεισητοποίηση της αξίας των δημοκρατικών αρχών και της τήρησής τους
- ΜΜΕ
- Θεσμικές αλλαγές (εξυγίανση της δημόσιας διοίκησης, , κατάργηση βουλευτικής ασυλίας, δημοψηφίσματα, λήψη μέτρων για την ανεργία, εξασφάλιση παροχών παιδείας και υγείας)

ΚΕΙΜΕΝΟ 26ο Έλεγχος της Δημοκρατικής ιδέας

1. Στη ζωή των λαών έρχεται κάποια στιγμή όπου από έναν αστάθμητο συνειρμό περιστάσεων, το κοινωνικό σύνολο καλείται να δώσει εξετάσεις και ν' αποδείξει αν είναι ώριμο για τη Δημοκρατία. Δεν πρόκειται εδώ για τις ξεκάθαρες εκείνες περιπτώσεις όπου δημοκρατικό και ολιγαρχικό καθεστώς αναμετρώνται, μπαίνουν και τα δυο στην ψηφοδόχο και περιμένουν το αποτέλεσμα της εκλογής. Μήτε για τις άλλο τόσο ξεκάθαρες, δυναμικές έστω, αναμετρήσεις των οδοφραγμάτων. Εκεί ο πολίτης ξέρει καλά ανάμεσα σε τι έχει να διαλέξει. Πρόκειται για τις **θολές**, τις ύπουλες καταστάσεις, όπου πίσω από τις λέξεις κρύβονται έννοιες φευγαλέες, όπου άλλο ζητάς και άλλο βρίσκεις, όπου διαλέγεις χωρίς να ξέρεις τι ακριβώς διαλέγεις. Η εποχή μας, μέγας διδάσκαλος στις **διφορούμενες** έννοιες, διαπρέπει και σε απατηλές προτάσεις εκλογής.
2. Πολλοί νομίζουν πως η Δημοκρατία είναι ένα πολίτευμα. Δεν ξέρουν πως πρόκειται γι' απόληξη κι όχι για αφετηρία. Γίνεσαι άξιος να υψωθείς ως τη δημοκρατική ιδέα όταν έχεις πριν διανύσει κάποια στάδια εσωτερικού εκπολιτισμού. Μια Δημοκρατία στους κάφρους είναι αδιανόητη, ενώ είναι νοητά εκεί όλα τα άλλα καθεστώτα, ολιγαρχικά, ιδιαίτερα τ' αριστοκρατικά...
3. Κάθε φορά που εκδηλώνεται ή που υποβόσκει μια κρίση της δημοκρατικής ιδέας, πρέπει να ψάχνουμε να βρούμε αν τα αίτια είναι εξωτερικά ή εσωτερικά, μ' άλλα λόγια αν φταίνε οι ιστορικές συνθήκες ή μήπως υπάρχει μια ανεπάρκεια οργανική μέσα στα άτομα-φορείς της ιδέας. Βέβαια, οι συνθήκες αυτές δεν είναι ποτέ απόλυτες, ιδιαίτερα η δεύτερη. Δεν φταίνε ποτέ όλοι για την κάμψη της δημοκρατικής αρετής. Επειδή όμως οι λαοί σαν ιστορικές μονάδες χαρακτηρίζονται από την πλειοψηφία τους, ή -στο πρακτικό επίπεδο- έστω κι από την σχετική πλειοψηφία, σε περίπτωση τέτοια πρέπει ν' αναρωτιόμαστε μήπως υστερεί κάτι στην ίδια την ωριμότητα των λαών αυτών. Μήπως δεν έχει συμπληρωθεί η διαδρομή που θα τους έκανε άξιους της Δημοκρατίας...
4. Μου έχει τύχει πάμπολλες φορές, σε συζήτηση όχι διαλογική αλλά σε κύκλο, ν' ακούσω κάποιον να λέει όταν οι διαπιστώσεις φαίνονται να φτάνουν σε αδιέξοδο: «Μωρέ, εμάς μας χρειάζεται δικτατορία», και δυο-τρεις άλλοι γύρω να συμφωνούν, κουνώντας επιδοκιμαστικά τα κεφάλια τους. Τότε κάτι μαραίνεται μέσα μου, με κυριεύει αθυμία. Όχι γιατί οι άνθρωποι αυτοί βρίσκονται, κατά τη γνώμη μου, σε πλάνη. Αλλά γιατί βλέπω πόσο εύκολα, απεμπολούν τα άτομα τις ελευθερίες τους, τα ευγενικότερα δικαιώματά τους, ό,τι με τόσους αγώνες έχει κατακτηθεί στο μάκρος της Ιστορίας, με τόσο αίμα. Απεμπολούν δηλαδή την ανθρώπινη αξιοπρέπεια...
5. Για να γίνει ένας λαός άξιος της Δημοκρατίας, πρέπει να πάψει πρώτα να πιστεύει στο χωροφύλακα. Να βλέπει σ' αυτόν το σύμβολο της εξουσίας κι όχι την ενσάρκωση της. Να μην τον κρίνει απαραίτητο στο κάθε του βήμα, επιτηρητή και παρατηρητή. Ένας λαός άξιος της δημοκρατίας δίνει εξετάσεις καθημερινά. Όχι μόνο μπροστά στην κάλπη: δίνει εξετάσεις στα πιο μικρά πράγματα της καθημερινής ζωής: ...πιστεύει πως έχει πρώτα καθήκοντα κι έπειτα δικαιώματα. Η κοινωνική αγωγή είναι αναγκαία προϋπόθεση της δημοκρατίας...
6. Υπάρχει όμως κι ένα άλλο στάδιο βαρβαρότητας που πρέπει να ξεπεραστεί για να είναι ένας λαός άξιος της δημοκρατίας : Το στάδιο του θαυμασμού προς τη **βαναυσότητα**. Η χοντρή πλάνη να την περνάει κανένας για δύναμη. Συναντούμε κοινωνικά σύνολα που δεν ξέρουν, δεν υποπτεύονται, τι κρύβεται πίσω απ' τη βαναυσότητα: πόση ουσιαστική αδυναμία, πόση ανάγκη για άμυνα, πόση μεταμφιεσμένη **μνησικακία**, πόσα συμπλέγματα, πόση **περιφρόνηση** προς το

ανθρώπινο γένος, πόσοι παράγοντες αστάθμητοι και σκοτεινοί. Η πραγματική δύναμη είναι κάτι πολύ πιο δύσκολο εξακριβώσιμο απ' ότι πιστεύει ο κόσμος. Εμφανίζεται, αθόρυβη και σεμνή, εκεί που κανένας σχεδόν δεν το φαντάζεται... Γιατί δύναμη ανθρώπου θα πει ένα και μόνο: δύναμη ψυχής. Κι αυτή φανερώνεται στη μοναξιά και στον κατατρεγμό, όχι στην αγορά και στο θρίαμβο.

7. Η δημοκρατία περνάει στον καιρό μας και δοκιμασία και κρίση. Το πρόβλημα της είναι σύνθετο. Δοκιμασία για τη Δημοκρατία είναι και η ανάγκη να κυβερνήσει ανθρώπινα σύνολα τεράστια, που ξεπερνάνε τα φυσικά της μέτρα. Γιατί το δημοκρατικό πολίτευμα είναι εφικτό εκεί όπου όλα βρίσκονται-στα μέτρα του ανθρώπου, όπου η άσκηση της εξουσίας κι ο έλεγχος της είναι άμεσα ή σχεδόν άμεσα, όπου το άτομο έχει υπόσταση, δεν μεταβάλλεται σ' απρόσωπη μονάδα μέσα σε αστρονομικό αριθμό. Το αν θα μπορέσει να περισωθεί η μονάδα μέσα στο ωκεάνιο ανθρώπινο σύνολο της σημερινής και της αυριανής εποχής, είναι κάτι που θα το ιδούν όσοι επιζήσουν κι αυτοί που θα έρθουν...

Άγγελος Τερζάκης

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις.

B1 Πολλοί νομίζουν πως η Δημοκρατία είναι ένα πολίτευμα. Δεν ξέρουν πως πρόκειται γι' απόληξη κι όχι για αφητηρία. Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο την άποψη του συγγραφέα (80 περίπου λέξεις)

B2 Με ποια συλλογιστική πορεία αναπτύσσεται η 4η παράγραφος;

B3 Ποιο τρόπο πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην 2η και την 7η παράγραφο;

B4 Να γράψετε 3 στοιχεία του κειμένου που να πιστοποιούν το είδος του.

B5 θολές, διφορούμενες, βαναυσότητα, μνησικακία, περιφρόνηση: Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Σε ένα άρθρο που θα συντάξετε για την εφημερίδα του σχολείου σας να δείξετε αρχικά τους κινδύνους που εγκυμονεί για τη δημοκρατία τόσο η οικονομική κρίση που μαστίζει αρκετές χώρες ακόμη και της Ευρώπης όσο και τα υπεράριθμα σύνολα που καλείται η δημοκρατία να κυβερνήσει σήμερα. Κατόπιν, ανεξάρτητα από τους δύο αυτούς αρνητικούς παράγοντες, και με δεδομένο ότι υπάρχουν αρκετοί άλλοι, να παρουσιάσετε τη στάση που οφείλει να επιδείξει ο πολίτης προκειμένου να θωρακίσει το δημοκρατικό πολίτευμα. -600 λέξεις)

23. ΛΑΙΚΟΤΗΤΑ - ΛΑΙΚΙΣΜΟΣ

ΟΡΙΣΜΟΙ

Λαϊκότητα: το γνώρισμα του λαϊκού, η απλότητα στους τρόπους συμπεριφοράς και στην εμφάνιση, η γνήσια λαϊκή έκφραση, που πηγάζει εκεί όπου ο λαός πράγματι αυτονομείται και αυτοπροσδιορίζεται. Η λαϊκότητα καλλιεργείται σε δημοκρατικό πολίτευμα που σέβεται τα δικαιώματα του ανθρώπου και προβάλλει τις εθνικές και πολιτιστικές αξίες.

Λαϊκισμός: η κατ' επίφαση λαϊκότητα, η χρήση των λαϊκών στοιχείων με στόχο την εξυπηρέτηση ιδιοτελών σκοπιμοτήτων, η μίμηση του λαϊκού στοιχείου. Καλλιεργείται όπου ο λαός υποκαθίσταται στην έκφραση και κηδεμονεύεται από τους δήθεν εκφραστές του.

Ο λαϊκισμός απαντάται:

- α) Στην πολιτική ζωή: η υποσχισιολογία, η κινδυνολογία, η παροχολογία, η ρατσιστική και φασιστική ιδεολογία, η κολακεία κοινωνικών ομάδων, η συχνή επίκληση στο συμφέρον του λαού για δημαγωγικούς λόγους, η δικαίωση ακραίας συλλογικής συμπεριφοράς, η ιδεολογική πόλωση, η υιοθέτηση αγοραίου λόγου.
- β) Στην εκπαίδευση: οι υψηλές βαθμολογίες, η οικειότητα με τους μαθητές, η χαλαρότητα κατά την εξέταση, ο υπερβολικός φιλελευθερισμός.
- γ) Στα μέσα μαζικής ενημέρωσης: τα έντυπα με σκανδαλοθηρικά θέματα, οι ηχηροί τίτλοι (πρωτοσέλιδα) εφημερίδων, τα ριάλιτι σόου.
- δ) Στον αθλητισμό: η ηρωοποίηση των αθλητών, η χρησιμοποίηση του αθλητισμού για την εξυπηρέτηση ιδιοτελών συμφερόντων, η ενίσχυση του φανατισμού, η ενασχόληση με τα πιο λαοφιλή αθλήματα.
- ε) Στην τέχνη: η κυριαρχία της μαζικής κουλτούρας, η πορνογραφία, η ροζ λογοτεχνία, τα ευτελή θεάματα σε πολιτιστικούς χώρους, η προώθηση προϊόντων υποκουλτούρας από τα Μ.Μ.Ε., η βία και ο φθηνός ερωτισμός σε κινηματογραφικές ή τηλεοπτικές ταινίες.

ΑΙΤΙΑ

- Το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο του λαού, η έλλειψη ανθρωπιστικής παιδείας, η αποδυναμωμένη κριτική και αξιολογική ικανότητά του συντελούν ώστε να δέχεται άκριτα οτιδήποτε προβάλλεται ως πρότυπο.
- Η εξειδίκευση και η απομνημόνευση οδηγούν στη μονομέρεια και το μονολιθικό τρόπο σκέψης.
- Η πολυπραγμοσύνη του σύγχρονου ανθρώπου υποβάθμισε το ενδιαφέρον για πνευματική καλλιέργεια.
- Οι λαϊκιστές εκμεταλλεύονται την ανικανότητα του λαού να αναλύει τις καταστάσεις, την απολιτικοποίηση, την αδυναμία διαμόρφωσης πολιτικής άποψης και μετατρέπουν το λαό σε φερέφωνο.
- Η κρίση των ηθικών αξιών, η ηθική χαλάρωση, η απουσία ηθικών αντιστάσεων, η προβολή διαφόρων μορφών υποκουλτούρας, ο αμοραλισμός.
- Η εξυπηρέτηση οικονομικών και πολιτικών σκοπιμοτήτων με την προβολή πολιτικών, κοινωνικών, αθλητικών και καλλιτεχνικών ινδαλμάτων τα οποία ικανοποιούν τη λαϊκή συνείδηση.
- Τα Μ.Μ.Ε γίνονται όργανα προπαγανδιστικά και μεταβάλλουν το σύγχρονο άνθρωπο σε παθητικό δέκτη, χειραγωγούν την κοινή γνώμη και παραλύουν την κρίση, τη σκέψη, τη βούληση.
- Η διάθεση για φανατισμό και αποπροσανατολισμό του πλήθους από κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα.
- Ο πολίτης μεταθέτει τις ευθύνες της αποτυχίας του στους πολιτικούς και τους συμπολίτες του, γίνεται αδιάφορος για τα κοινά, εγωκεντρικός. Εύκολα δελεάζεται και προσηλυτίζεται.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

- Εξαπατάται ο λαός και υποκαθίσταται γιατί οι λαϊκιστές προβάλλονται ως εκφραστές του.
- Ο λαϊκισμός νοθεύει τη γνησιότητα του αυθεντικού λαϊκού πνεύματος και κάνει τη ζωή μας υποκριτική.
- Πολιτιστική υποβάθμιση του λαού, μαζοποίηση, εφησυχασμός, αδρανοποίηση του λαού στο περιθώριο των εξελίξεων.
- Παραβιάζει την αξιοκρατία, υποτιμά τις καθιερωμένες αξίες και προβάλλει τρόπους συμπεριφοράς που προάγουν την υποκουλτούρα.
- Εκφυλίζει τη δημοκρατία γιατί προβάλλει ινδάλματα και χαρισματικούς ηγέτες που μπορούν με απλότητα να πλησιάζουν το λαό.

- Ανυπαρξία ουσιαστικής συμμετοχής στα κοινά, υπονόμηση των πολιτικών θεσμών και των δημοκρατικών αρχών.
- Κολακεύει τα πάθη και τις αδυναμίες του λαού για να τον παρασύρει και να τον ετεροπροσδιορίσει.
- Προσπαθεί να λύσει σημαντικά προβλήματα προτείνοντας υπεραπλουστευτικές λύσεις.
- Υποβαθμίζει την εθνική παράδοση αλλοιώνοντάς τη ανάλογα με την προπαγάνδα που έχει σχεδιαστεί.

ΚΕΙΜΕΝΟ 27ο Ο ΕΚΦΥΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

1. Ο όρος «λαϊκισμός» είναι της μόδας. Τον φέρνει το εκλογικό κύμα που σαρώνει πολλά ευρωπαϊκά πολιτικά συστήματα: στη Σκανδιναβία, στην Ολλανδία και στο Βέλγιο, στην Ιταλία, στη Γαλλία, στην Ελβετία και στην Αυστρία. Τα πολιτικά κόμματα και η κοινή γνώμη έχουν σοκαριστεί: Τι συμβαίνει; Πώς εξηγείται ότι το Λαϊκό Μέτωπο έρχεται δεύτερο στη Γαλλία; Ότι το Κόμμα του Πιμ Φόρτουιν εξελίσσεται σε δεύτερη πολιτική δύναμη στην Ολλανδία τρεις μήνες μετά την ίδρυση του; Η ίδια η λέξη γίνεται λοιπόν εξήγηση: Έχουμε άνοδο του λαϊκισμού, λένε, βάζοντας στο ίδιο τσουβάλι κινήματα διαφορετικών ιδεολογιών και ετερόκλητης κοινωνικής σύνθεσης. Αυτό όμως δε λέει πολλά. Η ασάφεια του όρου -η οποία ταυτοχρόνως εξηγεί την επιτυχία του- δυσκολεύει εδώ και πολύ καιρό τους μελετητές και τους αναλυτές του φαινομένου.

2. Ο λαϊκισμός δεν μπορεί να γίνει κατανοητός παρά μόνο με σημείο αναφοράς τη δημοκρατία. Με τη δημοκρατία που ονειρευόμαστε και με τη δημοκρατία που έχουμε ζήσει. Τι είναι η δημοκρατία στην κλασική ρητορική του πολιτικού λόγου; Η εξουσία του λαού, του δήμου ή όπως έχει πει ο Αβραάμ Λίνκολν «η διακυβέρνηση του λαού από τον λαό για τον λαό»; Αυτή είναι μια γενναιόδωρη, αλλά ψευδής ουτοπία και, όπως έδειξε με τραγικό τρόπο η ιστορία στον Μεσοπόλεμο, πηγή πολλών κινδύνων. Η πραγματική δημοκρατία είναι άλλο πράγμα. Οποσδήποτε είναι η εξουσία του λαού, η οποία εκφράζεται κυρίως με την επιλογή και τον έλεγχο των ελίτ που κυβερνούν. Είναι όμως επίσης, όλο και περισσότερο, φτιαγμένη και από όλα αυτά τα στοιχεία που από τον Μοντεσκιέ, τη φιλελεύθερη φιλοσοφία και την Αμερικανική επανάσταση, λέγονται χωρισμός των εξουσιών, Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ...

3. Ο λαϊκισμός αναπτύσσεται στην Ευρώπη, επειδή η εξέλιξη των δημοκρατικών συστημάτων από τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο προκάλεσε μια βαθιά ανισορροπία ανάμεσα στους δύο στυλοβάτες του δημοκρατικού συστήματος. Το λαϊκό στοιχείο παρέμεινε αδύναμο ή μετατοπίστηκε (σχεδόν γενική διάλυση των κομμάτων), ενώ το «συνταγματικό» ενισχύθηκε και διογκώθηκε: συνταγματικά δικαστήρια, κεντρικές τράπεζες, ανεξάρτητες οικονομικές αρχές σε εθνικό, ευρωπαϊκό ή διεθνές επίπεδο.

4. Για να εξηγούμαστε, όλες αυτές οι εξελίξεις είναι ωραίες και καλές και επιτρέπουν να αποφευχθούν τα πάθη, οι παρεκκλίσεις, η δικτατορία των πλειονοτήτων που μερικές φορές νοιάζονται ελάχιστα για τις μειονότητες. Οι πλειονότητες μπορούν να είναι αδιάλλακτες,

Ι ρατσιστικές, φασιστικές, ναζιστικές και το μεγαλείο των δημοκρατικών

συστημάτων είναι ότι μπορούν να προσπαθήσουν να εμποδίσουν αυτές τις εκτροπές. 5. Σήμερα, οι πολιτικές ελίτ μοιάζουν ανήμπορες: το παιχνίδι μοιάζει μπλοκαρισμένο ανάμεσα στους εξαναγκασμούς της παγκοσμιοποίησης, στις ευρωπαϊκές μας δεσμεύσεις και στο «αόρατο χέρι» της αγοράς. Έχει ανοιχθεί μια τάφρος ανάμεσα στο όνειρο (που με τον τρόπο τους εκφράζουν οι ψήφοι υπέρ ακραίων κομμάτων) και στην πεζή πραγματικότητα της καθημερινής ζωής, φτιαγμένη από τις απογοητεύσεις και ματαιώσεις απέναντι στις διαψευσθείσες προσδοκίες.

6. Ο λαϊκισμός παρεισφρεί σε αυτό το κενό με μοχλό το ίδιο το ιδεολογικό θεμέλιο της δημοκρατίας (του ονείρου): τον λαό. Ο λαϊκισμός είναι κυρίως και πρώτα από όλα ο ισχυρισμός ότι η εξουσία θα επιστραφεί στον λαό, ότι θα αφαιρεθεί από τις ελίτ που κρίνονται ανίκανες, συνένοχες, διεφθαρμένες, αδιάφορες για τα πραγματικά συμφέροντα του λαού ή του έθνους. Από αυτόν το βασικό ισχυρισμό βγαίνει ολόκληρη σειρά δυνατοτήτων που οι λαϊκιστές, μπορούν να χρησιμοποιήσουν ανάλογα με τις πολιτικές ευκαιρίες του τόπου και της στιγμής.

7. Ο λαϊκισμός δεν είναι ούτε ιδεολογία ούτε πρόγραμμα ούτε κόμμα. Είναι ένας εκφυλισμός των δημοκρατικών συστημάτων μας, του οποίου αποτελεί ταυτοχρόνως αποτέλεσμα και αιτία. Γεννιέται όταν η απόσταση ανάμεσα στην πολιτική προσφορά και στη λαϊκή ζήτηση γίνεται πολύ μεγάλη, όταν οι ελίτ, αποδεικνύονται ανίκανες να αντιμετωπίσουν κατά μέτωπο τα προβλήματα που εκφράζει η κοινωνία, όταν οι δημοκρατικές ματαιώσεις είναι πολύ μεγάλες.

8. Δεν πρέπει όμως να τον αντιμετωπίσουμε απλώς με περιφρόνηση ή απόρριψη. Πέρα από τα λάθη και τα δεινά που μπορεί να φέρει, ο λαϊκισμός είναι επίσης ένα σήμα απελπισίας, απελπισίας ανδρών και γυναικών χωρίς φωνή, απελπισίας θεσμών που δεν είναι πια σε θέση να εκπληρώσουν την αποστολή τους. Τα δημοκρατικά συστήματά μας αποδεικνύονται όλο και λιγότερο προσαρμοσμένα στις προκλήσεις του σύγχρονου κόσμου και πρέπει επειγόντως να τα μεταρρυθμίσουμε. Οι δημοκρατίες έχουν πυρετό. Πρέπει επειγόντως να ασχοληθούμε με την αδιαθεσία τους. Yves Meny (πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου) δημοσίευμα στην εφημ. ΤΟ ΒΗΜΑ, 9-6-2002

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις.

B1. Να ανιχνεύσετε τη συνοχή και τον τρόπο ανάπτυξης της 6^{ης} παραγράφου («Ο λαϊκισμός ... της στιγμής.»).

B2. Με ποιον τρόπο έχουν αναπτυχθεί η 3^η («Ο λαϊκισμός ... επίπεδο.») και η 7^η παράγραφος («Ο λαϊκισμός ... πολύ μεγάλες.»);

B3. Ποιους τρόπους πειθούς χρησιμοποίησε ο συγγραφέας στην τελευταία παράγραφο;

B4. Σχολιάστε τη γλώσσα που χρησιμοποιεί ο συντάκτης του κειμένου.

B5. Βρείτε ένα συνώνυμο για κάθε μια από τις παρακάτω λέξεις:

ετερόκλητης =>

ουτοπία =>

ελίτ =>

παρεκκλίσεις =>

εκφυλισμός =>

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Ως μέλος: τη: Βουλής των Εφήβων εκφωνείτε μια ομιλία, στην οποία, αφού προσδιορίζετε την έννοια του λαϊκισμού, αναπτύσσετε τις αιτίες που τον εκτρέφουν στις μέρες μας. (550-650 λέξεις)

24. ΜΕΣΣΙΑΝΙΣΜΟΣ (δες σχολ. βιβλίο σ. 252-255)	
---	--

Μεσσιανισμός : το σύνολο των παραδόσεων που ανέπτυξαν διάφοροι λαοί, οι οποίες και αποτέλεσαν ή συνεχίζουν να αποτελούν πίστη για την έλευση κάποιου Λυτρωτή - με την έννοια του Μεσσία -, ως απεσταλμένου από τον Θεό της πίστεώς τους, που θα τους απαλλάξει από διάφορα δεινά.

Ο Μεσσιανισμός αναπτύχθηκε από Εβραίους συγγραφείς που μιλούν σε μεγάλη έκταση για τον Μεσσία ως αναμενόμενο Σωτήρα που θα αποκαταστήσει το ιουδαϊκό έθνος. Βέβαια και οι αρχαίοι Έλληνες πίστευαν στον Σωτήρα Δία όχι όμως σε μεσολάβηση ενός Μεσσία.

Μετά την ενανθρώπιση του Ιησού Χριστού, που συνέβη στο γεωγραφικό χώρο που διέμεναν οι Εβραίοι, ο οποίος και θεωρείται να ανταποκρίνεται προς τις επαγγελίες των δικών τους αρχαίων κειμένων, των δικών τους προφητών - βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης- , αφενός μεν οι «πιστεύσαντες» - Χριστιανοί - έπαψαν να πιστεύουν σε άλλο Μεσσία, οι δε όμως “μη πιστεύσαντες” Εβραίοι διατήρησαν τις αντιλήψεις αυτές των προγόνων τους και εξακολουθούν ακόμα και σήμερα να εμμένουν σε παρόμοιες παραδόσεις αναμένοντας την έλευση του Μεσσία.

Τέτοιες αντιλήψεις αναπτύχθηκαν και μεταξύ των υποδούλων χριστιανικών λαών που συνδέθηκαν όμως δικαιολογημένα πολιτικά και κοινωνικά με την πίστη απελευθέρωσης από ξένο ζυγό. Πάντως και σήμερα ακόμη διατηρούνται παρόμοιες μεσσιανικές ιδέες περί της έλευσης ενός μελλοντικού αναμορφωτή της ανθρωπότητας με διάφορες προεκτάσεις, άλλοτε διάσωσης και άλλοτε καταστροφολογίας, που πηγάζουν κυρίως από τον πόθο μιας καλύτερης και δίκαιης ζωής των λαών της γης.

ΑΙΤΙΑ εμφάνισης μεσσιανισμού (:σύγχρονα προβλήματα...)

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ:

- **Στο άτομο/** παθητικότητα των ανθρώπων, αφού τους οδηγεί να αναζητούν από τους άλλους να αναλάβουν και την ευθύνη που τους αναλογεί από την ένταξή τους σε μια πολιτικά οργανωμένη κοινωνία. Οι άνθρωποι δεν πιστεύουν στην αξία του ανθρώπου και την προσωπική προσπάθεια, αλλά στηρίζονται σε ιδεοληψίες περί έξωθεν σωτηρίας, που ναρκοθετούν τη διάθεση συνεργασίας μεταξύ των ανθρώπων.

- **Στην κοινωνία/μαζοποίηση, σκοταδιστικές αντιλήψεις, φανατισμός, μισαλλοδοξία**

- **Στη δημοκρατία/ πολιτική αδράνεια, αναμονή τιμωρού,** τελείως αντίθετη με το δημοκρατικό φρόνημα αφού χρησιμοποιεί βία, καταργεί τους νόμους που

στηρίζουν τη δημοκρατία και υποθάλλει τη γένεση «τυράννων». Είναι επίσης προφανής η σχέση του μεσσιανισμού με το εθνικισμό όπως και με το ρατσισμό που αποτελούν εχθρούς του δημοκρατικού πολιτεύματος

- **Στην τέχνη/** αναμονή του πεφωτισμένου καλλιτέχνη, παραμέληση της γνησιας τέχνης

25. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Ελευθερία :είναι η ανεξαρτησία από κάθε εξωτερικό και εσωτερικό καταναγκασμό. Είναι το αναφαίρετο δικαίωμα του κάθε ανθρώπου να ενεργεί χωρίς περιορισμούς, αφού όμως παράλληλα σέβεται τα δικαιώματα των άλλων και τις επιταγές των νόμων.

ΜΟΡΦΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ:

α) Εσωτερική: πρόκειται για αποδέσμευση του ανθρώπου από τα πάθη, τις ορμές, τα άσχημα ένστικτα και τις προκαταλήψεις).

β) Εξωτερική: είναι η διατήρηση ανεξαρτησίας για ένα κράτος, αλλά και ανεξαρτησία ατομική, όσον αφορά τις καθημερινές σχέσεις μας με τους συνανθρώπους μας.

Δευτερεύουσες μορφές:

α) Εθνική ελευθερία: είναι η δυνατότητα ενός κράτους, να διατηρεί την ανεξαρτησία του από εξωτερικούς δυνάστες.

β) Πολιτική ελευθερία: είναι το αναφαίρετο δικαίωμα του πολίτη, να συμμετάσχει στην άσκηση της πολιτικής εξουσίας.

γ) Ατομική ελευθερία: είναι το δικαίωμα του πολίτη να ενεργεί και να ευημερεί, ενταγμένος μέσα στο κοινωνικό σύνολο, σύμφωνα με τα πλαίσια που καθορίζουν οι νόμοι.

δ) Πνευματική ελευθερία: είναι η ανεξαρτησία στο λόγο, στον τύπο, στη σκέψη και στην τέχνη.

ε) Οικονομική ελευθερία: είναι το δικαίωμα του ανθρώπου να αναπτύσσει δραστηριότητες οικονομικής φύσεως, χωρίς τον περιορισμό στενών και ανασταλτικών παραγόντων.

Ως υψηλότερη μορφή ελευθερίας θεωρείται η ηθική – εσωτερική ελευθερία.

Ελευθερία ήταν το κύριο γνώρισμα της αρχαίας Αθηναϊκής Δημοκρατίας. - Ο Περικλής γράφει στον «Επιτάφιο» του: «η ευδαιμονία στηρίζεται στην ελευθερία, η δε ελευθερία θεμελιώνεται πάνω στη γενναιοψυχία». - Ο Σολωμός ύμνησε όλες τις μορφές της ελευθερίας: την εθνική με τον «Ύμνο στην Ελευθερία», την ηθική με τους «Ελεύθερους Πολιορκημένους», την κοινωνική με τη «Γυναίκα της Ζάκυνθος», τη γλωσσική με το «Διάλογο». - Από όσα κατάλαβα στα λίγα χρόνια που ζω, δεν είναι η λευτεριά πέσε πίδα να σε φάω. Είναι κάστρο, και το παίρνεις με το σπαθί σου. Όποιος δέχεται από ξένα χέρια τη λευτεριά είναι σκλάβος». (Νίκος Καζαντζάκης)

Με ποιους τρόπους σήμερα περιορίζεται η ελευθερία σε κάθε της μορφή:

1. Με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, κρατικά και ιδιωτικά, που πολλές φορές

καλλιεργούν τον καταναλωτισμό και κάνουν προπαγάνδα.

2. Με τον τρόπο άσκησης της εξουσίας που χαρακτηρίζεται από συγκεντρωτισμό.
3. Με τη σημερινή τεχνολογική ανάπτυξη που οδηγεί στην κυριαρχία της μηχανής πάνω στον άνθρωπο.
4. Με τη λανθασμένη πολλές φορές λειτουργία του θεσμού της παιδείας που δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες και στις απαιτήσεις του νέου ανθρώπου.
5. Με την ύπαρξη κοινωνικών ανισοτήτων, που περιορίζουν και αντιμάχονται την ανεξαρτησία της σκέψης και της βούλησης.
6. Με την αδυναμία των ίδιων των ανθρώπων να περιορίσουν την εκδήλωση φαινομένων κοινωνικής παθογένειας, που καταπατούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, επιφέρουν αναστάτωση και οπισθοδρόμηση στην κοινωνία.
7. Με τις σημερινές, γενικά, συνθήκες που επικρατούν και την αντίληψη για τη ζωή, όπου κυριαρχούν ανταγωνιστικές τάσεις, που φτάνουν σε ακρότητες τόσο σε ατομικό – συλλογικό όσο και σε κρατικό επίπεδο.

Τρόποι με τους οποίους μπορούν να περιοριστούν οι παράγοντες που αντιμάχονται την ελευθερία:

1. Μέσω της εκπαίδευσης, η οποία μπορεί να δημιουργήσει σωστούς και υπεύθυνους πολίτες. Χωρίς την παιδεία και την πνευματική καλλιέργεια δε νοείται ελεύθερη και δημοκρατική ζωή.
2. Με την αλλαγή της αντίληψης για τη ζωή.
3. Με τους αγώνες που θα πρέπει να κάνει ο άνθρωπος για την προάσπιση των δικαιωμάτων του και αυτό θα σημαίνει αυτόματα προάσπιση της ίδιας της ελευθερίας.
4. Με την καλλιέργεια του κριτικού πνεύματος, που θα βοηθήσει τον άνθρωπο να αποκτήσει μια πολύπλευρη ενημέρωση και γνώμη για όλα τα θέματα. Με αυτόν τον τρόπο θα κατοχυρωθεί η ελευθερία, από τη στιγμή που ο υπεύθυνος πολίτης θα αποδεσμευτεί από τα πάθη του και τις προκαταλήψεις, που αποτελούν ανασταλτικούς παράγοντες στην κοινωνική πρόοδο και ευημερία.

Το άτομο όταν είναι ελεύθερο:

1. Αναπτύσσεται πνευματικά, ηθικά και ψυχικά.
2. Μπορεί να ενεργεί ελεύθερα, σύμφωνα με τις ικανότητές του, ώστε να πετύχει την υλική ευημερία του.
3. Διαμορφώνει και ολοκληρώνει την προσωπικότητά του σωστά και αυτό το βοηθάει, ώστε να γίνει ένας υπεύθυνος πολίτης.
4. Η ελευθερία δίνει νόημα και περιεχόμενο στη ζωή του ανθρώπου.
5. Διασφαλίζονται τα απαραίτητα δικαιώματά του και θεμελιώνεται η ευτυχία του.
6. Το άτομο αυτοπραγματώνεται, καθώς κάθε φορά και κάθε στιγμή αγωνίζεται για τη διατήρηση της ελευθερίας.
7. Το άτομο αισθάνεται πως είναι κύριος της ζωής και της μοίρας του. Έτσι ωθείται στη δημιουργία, με αποτέλεσμα να πλησιάζει την επίτευξη του απώτερου σκοπού του, που είναι η ηθική τελείωση.

ΚΕΙΜΕΝΟ 28ο *Οι κίνδυνοι της ελευθερίας σήμερα*

Τα ερωτήματα συνεπώς που ανακύπτουν και απασχολούν τους άνδρες της πολιτικής δράσης είναι περιορισμένα και πρακτικά. Και σαν τέτοια πιεστικά και επιτακτικά: Είναι ικανοποιητική η ελευθερία που απολαμβάνει ο λαός στη χώρα του; Είναι δημιουργική ή ανασταλτική αυτή η ελευθερία; Είναι κατοχυρωμένη ή εύθραυστη; Ποιοι κίνδυνοι την απειλούν μέσα στην ίδια του τη χώρα ή μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο της διεθνούς κοινωνίας, από την οποία άμεσα ή έμμεσα επηρεάζεται; Αξίζει – και αν ναι, πως – ν’ αντιμετωπιστούν αυτοί οι κίνδυνοι;

Με άλλους λόγους: ποια είναι σήμερα η κατάσταση της υγείας της δημοκρατίας μας και τι χρειάζεται να γίνει για να τη βελτιώσουμε;

Ο εφησυχασμός στη σφαίρα της πολιτικής δράσης είναι πάντοτε επικίνδυνος. Το τονίζει παραστατικότερα ο Μοντεσκιέ: «Ένα έθνος μπορεί να χάσει τις ελευθερίες του μέσα σε μια ημέρα – και να τις στερείται επί έναν αιώνα». Αλλά είναι ακόμη πιο επικίνδυνος ο εφησυχασμός στη δική μας εποχή, που βαρύνεται με την οπισθοδρόμηση της ελευθερίας, με την υποχώρηση της δημοκρατίας – από όποια σκοπιά και αν θεωρηθούν οι έννοιες και τα φαινόμενά τους. Άλλωστε σ’ αυτό συμφωνούν όλοι σχεδόν όσοι έχουν γράψει και μιλήσει για την ελευθερία: ότι η ακατάπαυστη επαγρύπνηση είναι το τίμημά της.

Κανείς βέβαια δε δικαιούται ν’ αρνηθεί την τεράστια υλική πρόοδο που συντελέστηκε στον αιώνα μας, ούτε τις ευεργετικές της επιπτώσεις στη ζωή των πληθυνόμενων μαζών. Κανείς δεν μπορεί ν’ αμφισβητήσει την κοσμογονική σημασία των επιστημονικών κατακτήσεων και των θριάμβων της τεχνολογίας, που απάλλαξαν την υδρόγειο ακόμη και από τα δεσμά της βαρύτητάς τους, και άνοιξαν προς το άπειρο των αστρικών χώρων τους ορίζοντες του ανθρώπου. Αλλά και πολύ χαμηλότερα, θα ήταν ύβρις να υποτιμηθούν τόσες νίκες κατά της αρρώστιας, της πείνας, της αγραμματοσύνης και της απομόνωσης, που δόθηκαν και δίνονται σε τόσα γήινα μέτωπα.

Στην άλλη μεριά όμως της πλάστιγγας πρέπει να τοποθετηθεί ο βαρύτερος φόρος που πληρώνει η ανθρωπότητα στην υλική της πρόοδο. Πρέπει να τοποθετηθεί ο παγκόσμιος πόλεμος, που έγινε «για να αποτρέψει κάθε άλλον πόλεμο» κι έφερε ωστόσο ένα δεύτερο, γεωμετρικά φονικότερο του πρώτου, που ήταν ήδη ο φονικότερος στην ιστορία του ανθρώπινου γένους. Πρέπει στην πλάστιγγα να τοποθετηθεί επίσης το γεγονός ότι μεταξύ αυτών των πολέμων του αιώνα μας και κατά τα επακόλουθά τους έχασαν την ελευθερία τους – με ιδεολογικές δικτατορίες κατά την πρώτη φάση, με στρατιωτικές χούντες και ολοκληρωτικά καθεστώτα κατά τη δεύτερη – αμέτρητα εκατομμύρια ανθρώπων, συντριπτικά περισσότερα από όσα απόλαυσαν ποτέ την ελευθερία στον πλανήτη μας. Κι είναι εύλογο να καταληφθεί κανείς από άγχος, αν υποψιαστεί ότι η ροπή προς την ανθρωποσφαγή και τον εξανδραποδισμό είναι μοιραίο αντάλλαγμα αυτής της αλματώδους επιστημονικής και τεχνικής προόδου.

Ας μην εξορκίζομε όμως μόνο την τεχνολογία: Όσο ευθύνεται για τα μαζικά μέσα καταστροφής, άλλο τόσο πρέπει να πιστωθεί με τα μαζικά μέσα σωτηρίας και βελτίωσης των υλικών όρων της ζωής. Στην ουσία το πρόβλημα παραμένει ηθικό – κατά πόσο δηλαδή οι ηθικές, ακόμη και πνευματικές δυνάμεις του μέσου ανθρώπου της εποχής μας «ανταποκρίνονται» στις τεράστιες υλικές και τεχνικές δυνατότητές του.

Και δυστυχώς η απάντηση στο καίριο ερώτημα είναι απογοητευτική. Αντί να μειωθεί, διευρύνεται διαρκώς το χάσμα μεταξύ των ηθικών και των υλικών ικανοτήτων του ανθρώπου. Αντί της βούλησης για θυσίες που απαιτεί η κατάκτηση υψηλότερων στόχων, δεσπόζει ο πόθος των εύκολων απολαύσεων. Η ευδαιμονοθηρία μοιραία οδηγεί στον περιορισμό της ελευθερίας, που απαιτεί ισχυρή βούληση για τη διαφύλαξη και την ανάπτυξή της. Αλλιώς, εύκολα και με φθηνά ανταλλάγματα οι ελευθερίες μπορούν ν' απαλλοτριωθούν.

Κι ας μη θεωρηθεί ότι μέφομαι μόνο τον «μέσο» άνθρωπο γι' αυτήν την τάση προς τις εύκολες απολαύσεις, που είναι το ανησυχητικό για την ελευθερία γνώρισμα της εποχής μας. Η μομφή είναι ακόμη βαρύτερη για την πολιτική ηγεσία. Όπως μου έχει δοθεί η ευκαιρία να τονίσω, η πολιτική σκέψη όχι απλώς δεν παρακολούθησε την αλματώδη τεχνολογική πρόοδο της εποχής μας, αλλά παρέμεινε στάσιμη και ανεξέλικτη επί αιώνες ολόκληρους. Είναι εύκολο να αντιληφθεί κανείς τι συνεπάγεται αυτή η τρομακτική καθυστέρηση.

Η πολιτική σκέψη πριν από αιώνες είχε σωστά επισημάνει και ότι η ελευθερία κινδυνεύει από την κατάχρησή της – από τον ίδιο τον άκρατο εαυτό της – και ότι πρέπει σοφά να περιορίζεται, για να μπορεί να κατακτηθεί. Η κατάχρηση της ελευθερίας οδηγεί ή στην αναρχία ή στον δεσποτισμό (και τη σύγχρονη έκδοσή του: τον ολοκληρωτισμό). Και στις δυο περιπτώσεις αυτοκαταλύεται. Ρίχνοντας μια ματιά ολόγυρα στο σημερινό μας κόσμο, μπορούμε να αντιληφθούμε πόσο ισχύουν οι διαπιστώσεις αυτές, απέναντι στις οποίες όμως δεν εμφανίζεται ουσιαστικά καμία αντίδραση.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A) Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 120 περίπου λέξεις.

B) Ποια συλλογιστική πορεία ακολουθεί ο συγγραφέας στο απόσπασμα του κειμένου: « Ο εφησυχασμόςαυτή η τρομακτική καθυστέρηση»; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Γ) Με ποιον τρόπο αναπτύσσει ο συγγραφέας τις θέσεις του σχετικά με τις επιδράσεις της επιστημονικής και τεχνικής προόδου στην τρίτη και τέταρτη παράγραφο;

Δ) Να γράψετε από μια συνώνυμη και μια αντώνυμη για τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: εφησυχασμός, ακατάπαυστη, ευεργετικές, εξαandraποδισμός, βούληση.

E) Σε μια παράγραφο 100 λέξεων να δείξετε τη σχέση της « υποχώρησης της

δημοκρατίας με την οπισθοδρόμηση της ελευθερίας».

ΣΤ) Παραγωγή λόγου: Με αφορμή τη πλατιά διάδοση των τεχνοκρατικών αντιλήψεων και τον εξόφθαλμο πια επεκτατισμό των ισχυρών λαών σε βάρος των άλλων λαών της γης, αναλαμβάνετε, εκπροσωπώντας τη μαθητική σας κοινότητα, να συγγράψετε ένα αποδεικτικό δοκίμιο που θα δημοσιευτεί σε κυριακάτικη πολιτική εφημερίδα ευρείας κυκλοφορίας, με θέμα: «Είναι ελεύθερος και πόσο, ο σύγχρονος άνθρωπος; Πώς προσδιορίζετε τον πραγματικά ελεύθερο άνθρωπο;» Το δοκίμιό σας να χρησιμοποιεί τους πρόσφορους τρόπους πειθούς και να μην ξεπερνάει τις 600 λέξεις

26. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ (συμπληρώστε)

.....

Πνευματικός τομέας

Κοινωνικός τομέας

Ηθικός τομέας

Πολιτικός τομέας

Κείμενο 29 ο : Για μια ηθική της γλώσσας

1. Ανήκω σ' αυτούς οι οποίοι πιστεύουν βαθιά πως η μητρική γλώσσα κάθε ανθρώπου και κάθε λαού δεν είναι απλό εργαλείο συνεννόησης αλλά πολιτισμική, κοινωνική και ατομική αξία, στοιχείο καθοριστικό της ποιοτικής ύπαρξης του ανθρώπου. Αφού η συνείδηση μας για τον κόσμο, για τους άλλους και για τον εαυτό μας περνάει μέσα από έννοιες γλωσσικά δομημένες και εκφρασμένες, η βαθύτερη ουσία του ανθρώπου είναι το πνεύμα και η γλώσσα του. Πιο σημαντικό ίσως από το γεγονός ότι ο άνθρωπος μπορεί και στοχάζεται είναι ότι μπορεί και ανακοινώνει το στοχασμό του, ότι διαλέγεται γι' αυτόν. Έτσι, η γλώσσα του ανθρώπου ως κύριο συστατικό της συνείδησης του είναι κι αυτό που συνιστά την ταυτότητα του ως προσώπου, που τον ξεχωρίζει από την έννοια της μάζας, ενώ συγχρόνως τον ενώνει με τους άλλους ανθρώπους, ως συνάντηση, ως επι-κοινωνία.

2. Υποστηρίζω πως, πέρα από την ωφελμιστική-χρηστική πλευρά της γλώσσας, υπάρχει και μια άλλη διάσταση της γλώσσας, η *ηθική*. Μ' αυτό εννοώ πως μαθαίνοντας μια ξένη γλώσσα, λ.χ., πέρα από τη βελτίωση της επαγγελματικής μου κατάστασης, των αποδοχών μου, της κοινωνικής προβολής κτλ., γνωρίζω καλύτερα, πιο άμεσα, πιο βαθιά, πιο ουσιαστικά, τους ανθρώπους που τη μιλούν που ζουν και υπάρχουν μέσα απ' αυτήν. Αυτό ονομάζω «*ηθική της γλώσσας*»: την ποιότητα και την ειλικρίνεια της συνάντησης ανθρώπου με άνθρωπο μέσα από τη μητρική ή την ξένη γλώσσα. Γι' αυτόν το λόγο θεωρώ σοβαρό «πολιτισμικό έλλειμμα» το να περιορίζεται ωφελμιστικά η γνώση των ξένων γλωσσών σε μία και μόνη γλώσσα, όποια κι αν είναι. Έτσι χάνεται ουσιαστικά η άμεση και βαθύτερη επαφή του ανθρώπου με άλλες γλώσσες· που θα πει με άλλους λαούς, άλλους πολιτισμούς, άλλες προσπελάσεις του κόσμου. Το να είμαστε όλοι υποχρεωμένοι —έμμεσα αλλά πιεστικά— να μαθαίνουμε μόνο Αγγλικά, λ.χ., ή μόνο Γαλλικά ή μόνο Ρωσικά κ.ο.κ., όλοι το ίδιο, χάριν μιας ευρύτερης και ευκολότερης τάχα επικοινωνίας, είναι μια μορφή «γλωσσικού εξισωτισμού», και συνάμα «πνευματικού ολοκληρωτισμού», που δεν μπορεί να προσιωνίζεται καλό

για τον άνθρωπο και την ανθρωπιά του.

3.Κι όταν μάλιστα ο ωφελιμισμός συνοδεύεται από τάσεις μιμητισμού, από συμπλέγματα κατωτερότητας έναντι του τάχα υψηλού κοινωνικού γοήτρου μιας συγκεκριμένης ξένης γλώσσας σε σχέση με τη μητρική, που αναγκάζεται έτσι να περιορίζεται στα στενά γεωγραφικά της όρια, τότε περνάμε σε ανώμαλες γλωσσικές καταστάσεις: σε νόθευση της μητρικής που μπορεί ενίοτε να φτάσει μέχρι και τη μιγαδοποίησή της, σε αποδυνάμωση του κύρους και των κινήτρων εκμάθησης της μητρικής γλώσσας από τους φυσικούς ομιλητές της και, γενικότερα, σε έντονη υποβάθμιση της μητρικής γλώσσας. Τα φαινόμενα αυτά είναι γνωστά στην επιστήμη και εμφανίζονται ιδίως στις λιγότερο ομιλούμενες γλώσσες, οι οποίες —όταν συντρέχουν και άλλοι λόγοι— δικαιολογούν το χαρακτηρισμό τους ως «γλωσσών εν κινδύνω».

4.. Ευτυχώς που από τη φύση της ίδιας της γλώσσας και του ανθρώπου αυτός ο «γλωσσικός διεθνισμός», η κυριαρχία σήμερα της Αγγλικής σε πολλές χώρες του κόσμου, αποτελεί μακροπρόθεσμα και στην πράξη μια γλωσσική ουτοπία! Παρ' όλη την επέκταση μιας συγκεκριμένης γλώσσας εις βάρος των εθνικών γλωσσών, τελικά η μονοκρατορία της μίας ξένης γλώσσας παραμένει ένας «γλωσσικός πύργος» της χρησιμοθηρικής έπαρσης του σύγχρονου ανθρώπου, που η ανύψωση του προσκρούει στην «άγια πολυγλωσσία», στο ισχυρό ένστικτο της γλωσσικής διαφοροποίησης και ιδιαιτερότητας κάθε ατόμου, κάθε ομάδας, κάθε έθνους, που είναι και η μέγιστη μορφή πνευματικής ελευθερίας. Η ελευθερία να μιλάς από τα βάθη της γλώσσας των πατέρων και της γης σου («είναι παιδιά πολλών ανθρώπων τα λόγια μας» λέει ο Σεφέρης), με τον «ενδιάθετο λόγο» του Πλάτωνος και με το έμφυτο προνόμιο του ανθρώπου να συλλαμβάνει, να οργανώνει και να εκφράζει διαφορετικά τον κόσμο της πραγματικότητας, μέσα από τη δική του «ταξινομία του κόσμου» (Saussure), μέσα από την εθνική γλώσσα του.

5. Άλλη είναι η περίπτωση του πνευματικού και πολιτισμικού γοήτρου μιας γλώσσας που μπορεί να επηρεάσει άλλες γλώσσες πέρα από κάθε έννοια χρησιμοθηρίας. Εννοώ την περίπτωση της *Ελληνικής*. Η προσφυγή στην Ελληνική δεν υπήρξε ποτέ προϊόν συρμού ή ωφελιμιστικών λόγων. Ήταν η ανάγκη του ανθρώπου να μελετήσει τα μεγάλα κείμενα που γράφτηκαν για μεγάλης σημασίας θέματα από μεγάλους στοχαστές της ανθρωπότητας.

6. Γι' αυτό και είναι κρίμα που η Ελληνική, «αυτή η γλώσσα η μικρή η μεγάλη» για να παραφράσουμε τον Ελύτη, μια γλώσσα που σηκώνει πάνω της γλωσσικά την έκφραση ενός πολιτισμού, του αρχαίου και του βυζαντινού ελληνικού πολιτισμού, που καθόρισε τον κόσμο μας για πάντα, είναι κρίμα να περιορίζεται στα στενά γεωγραφικά όρια της Ελλάδος και να γίνεται η Ελληνική όλο και πιο δυσπρόσιτη στο σύγχρονο άνθρωπο μέσα από το χώρο του σχολείου και της παιδείας. Η Ελληνική ως γλώσσα δεν είναι αποκλειστικό κτήμα των Ελλήνων, αλλά απόκτημα του ανθρώπου όπου γης. Και φυσικά το ίδιο ισχύει για όλες τις μεγάλες πολιτισμικές γλώσσες, που σιγά σιγά χάθηκαν ή και δεν έφθασαν ποτέ μέχρι τα σχολεία και τα πανεπιστήμια στο βωμό της στυγνής χρησιμοθηρίας ή του κάθε μορφής γλωσσικού διεθνισμού. Αυτή είναι μια άλλη παραβίαση της «ηθικής της γλώσσας» και συγχρόνως μια «απώλεια πολιτισμού» που είναι πανανθρώπινη απώλεια. Η ιδεολογία της χρησιμοθηρίας μπορεί να καταπολεμηθεί μόνο με την υπεράσπιση από μας τους ίδιους του δικαιώματος του ανθρώπου για το «μη απαραίτητο» — που συνήθως είναι και το πιο ουσιαστικό!

(Γ. Μπαμπινιώτης, εφημ. *Το Βήμα*)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Να δώσετε τίτλο σε κάθε παράγραφο του κειμένου.

Παραγωγή λόγου

«Η μητρική γλώσσα κάθε ανθρώπου και κάθε λαού δεν είναι απλό εργαλείο συνεννόησης αλλά στοιχείο καθοριστικό της ποιοτικής ύπαρξης του ανθρώπου». Να αναπτύξετε αυτή τη διαπίστωση σε 400 λέξεις.»

ΠΡΟΒΛΗΜΑ orthografias.

Τα "Greeklish", όπως οι περισσότεροι από εμάς γνωρίζουμε είναι η μεταφορά της ελληνικής γλώσσας στο λατινικό αλφάβητο. Τα "Greeklish" είναι από τις λέξεις greek (ελληνικά) και english (αγγλικά). Χρησιμοποιούνται κυρίως στο διαδίκτυο, σε κείμενα παραγόμενα από ηλεκτρονικούς υπολογιστές και μηνύματα τύπου sms. Εκ πρώτης όψεως φαίνεται σαν μια αθώα αναπαράσταση της γλώσσας για διευκόλυνση της επικοινωνίας.

Σύμφωνα με πολλούς ακαδημαϊκούς, η τάση αυτή είναι πλήγμα κατά της ελληνικής σκέψης και όλων των πτυχών του ελληνικού πολιτισμού που εκφράζονται με γραπτά κείμενα. Υποστηρίζουν ότι :

- Η συνεχής χρήση της, όμως, κυρίως από τους νέους που δεν κατέχουν ακόμη τους κανόνες γραφής της ελληνικής, σίγουρα θα δημιουργήσει προβλήματα στην εκμάθηση της ορθογραφίας

- Η γλώσσα μας, η αρχαιότατη αλλά πάντα σύγχρονη, αυτή η γλώσσα που εμπλούτισε όχι μόνο τη λατινική, αλλά και τις κυριότερες ευρωπαϊκές γλώσσες, που έχει και οπτικά συνδεθεί άρρηκτα με το αλφάβητό μας, δεν είναι δυνατόν να υποστεί μείωση με την κατάργησή του από εμάς τους ίδιους.

- Η χρήση των Greeklish συντελεί στη μεταμφίεση της γραφής μας με την κατάργηση πολλών γραμμμάτων της που δεν πέρασαν στο λατινικό αλφάβητο, και με την αντικατάστασή τους από άλλα υποτίθεται ηχητικώς παραπλήσια γράμματά του.

- Από τη στιγμή που αποδεχόμαστε την παραδοσιακή μορφή του ελληνικού αλφαβήτου, και αφού η σημερινή τεχνολογία επιτρέπει στους περισσότερους ιστότοπους τη χρήση ελληνικής γραμματοσειράς, είναι πλέον παράξενο για ποιο λόγο να χρησιμοποιεί κανείς έναν άλλο τρόπο γραφής...

ΓΙΑΤΙ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕ Greeklish;

Δημοφιλέστερος λόγος χρήσης του συγκεκριμένου τρόπου γραφής είναι, σύμφωνα με τους μαθητές, η συνήθεια σε ποσοστό 83,9%. Ακολουθούν: εξοικονόμηση χρόνου 75,8%, χρήσιμο ή βολικό εργαλείο 71,4%, αποφυγή ορθογραφικών λαθών 38,7% και τάση της μόδας 33,9%. «Συμπιέζουμε τη γλώσσα»

Σύμφωνα με τον κοινωνιολόγο κ. Χ.Σ. η μεγαλύτερη άνθηση των greeklish εμφανίστηκε στα sms, τα οποία διαδέχτηκαν λίγο αργότερα τα e-mails και το διαδικτυακό chat. «Η συγκεκριμένη τάση προήλθε από τους Αγγλους νεαρής ηλικίας, οι οποίοι άρχισαν να κόβουν λέξεις για λόγους συντομίας αλλά και μόδας και εξαπλώθηκε ευρύτερα μέσα από το δημοφιλές μουσικό κανάλι MTV. Την αγγλική αργκό λοιπόν με κάποιες παραλλαγές ακολούθησαν και οι νεώτεροι Έλληνες, οι οποίοι υιοθέτησαν πλήρως τα greeklish είτε για συντομία είτε γιατί σε κάποιες συσκευές δεν υπήρχαν τα ελληνικά» εξηγεί ο κοινωνιολόγος.

«Κάποιες φορές τα greeklish παίζουν τον ρόλο της στενογραφίας, μιας και στην εποχή μας είναι λίγοι εκείνοι που τη γνωρίζουν. Συμβολοποιείς όμως τα πράγματα

γιατί θέλεις να τα συμπεκνώσεις. Στην ουσία λοιπόν, τα greeklish αποτελούν συμπίεστη της γλώσσας μας, εμπεριέχοντας ωστόσο μία ασπίδα να κρύβεται κανείς γραμματικά, γλωσσικά και εκφραστικά, λανθάνοντας ταυτόχρονα μία μόδα. Συν ότι είναι και βολικά» Επισημαίνει όμως ότι εκτός από μια σύντομη επικοινωνία, τα greeklish δεν βοηθούν τη γλώσσα ή τον πολιτισμό μας. «Μειώνοντας τις λέξεις, μειώνουμε ουσιαστικά και τον κόσμο μας, αφού τα όρια της γλώσσας μας είναι τα όρια του κόσμου [...]

Η χρήση των greeklish από τους νέους βλάπτει σοβαρά ή δε βλάπτει, τελικά, τη γλώσσα; (από το διαδίκτυο)

Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ

Τα νούμερα μιλούν από μόνα τους! Το 90% των Ελλήνων χρηστών του διαδικτύου χρησιμοποιούν μια ξένη γλώσσα, με ιδιαίτερη προτίμηση στα αγγλικά, για να συμβουλευτούν τους χώρους του σύμφωνα με πανευρωπαϊκή έρευνα του Ευρωβαρόμετρου. Αυτό το ποσοστό, είναι ιδιαίτερα υψηλό και σε συνδυασμό με τα ποσοστά των υπόλοιπων χωρών του κόσμου, κατατάσσουν την αγγλική γλώσσα ως τη κυρίαρχη γλώσσα του διαδικτύου με 478 εκατομμύρια υποστηρικτές παγκοσμίως!

Την δεκάδα των περισσότερο ομιλούμενων γλωσσών στο χώρο του διαδικτύου, συμπληρώνουν τα κινέζικα, τα ισπανικά, τα γιαπωνέζικα, τα γαλλικά, τα πορτογαλικά, τα γερμανικά, τα αραβικά, τα ρώσικα και τα κορεάτικα με μεγάλη διαφορά βέβαια από τα πρώτα στη λίστα αγγλικά.

Αξιοσημείωτο είναι πως πλέον, το 50% του συνολικού αριθμού των χρηστών του διαδικτύου δεν είναι αγγλόφωνο πράγμα που σημαίνει πως η μαζική χρήση του διαδικτύου έπαψε πια να χαρακτηρίζει αποκλειστικά τις αγγλοσαξονικές χώρες αλλά, οι περισσότερες ιστοσελίδες εξακολουθούν να χρησιμοποιούν την αγγλική γλώσσα (85% των κόμβων). Αυτό το γεγονός, ενισχύει σημαντικά το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης καταργώντας την πολιτιστική διαφορετικότητα και προωθώντας την πολιτιστική ομογενοποίηση. Από αυτό το φαινόμενο όμως, πλήττονται και απειλούνται με αφανισμό από τον παγκόσμιο ιστό, οι <<λιγότερο διάσημες>> και λιγότερο ομιλούμενες γλώσσες ανα τον κόσμο όπως είναι η ελληνική.

Η κυριαρχία της αγγλικής στην ελληνική γλώσσα είναι πλέον ένα ευρέως διαδεδομένο πρόβλημα και απειλεί φανερά την εξέλιξη και διάδοση της πλούσιας αυτής γλώσσας. Ωστόσο, υπάρχουν και απόψεις όπως αυτή του Α.Φ. Χριστίδη, καθηγητή Γλωσσολογίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης που επισημαίνει πως η ελληνική γλώσσα δεν μπορεί να χαθεί τόσο εύκολα και να αντικατασταθεί, επισημαίνοντας: << Μετά από χιλιετίες γραπτού λόγου υποστηρίζεται πως δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα με τη γλώσσα διότι ο προφορικός λόγος προηγείται του γραπτού!>>

Από το διαδίκτυο

Τι ακριβώς σημαίνει ο όρος αλλοτριώση, ή αποξένωση, του ατόμου που ζει, λειτουργεί, εργάζεται και δημιουργεί ως μέλος μιάς σύγχρονης τεχνολογικά αναπτυγμένης αστικοβιομηχανικής κοινωνίας; Σταχυολογώντας από την πλούσια πάνω στο θέμα αυτό βιβλιογραφία των κοινωνικών επιστημών μπορούμε να προσδιορίσουμε 5 πιθανές ερμηνείες του όρου αλλοτριώση ή αποξένωση και συγκεκριμένα μπορεί να σημαίνει «αποδυνάμωση» ή πάλι «έλλειψη νοημάτων», ακόμη «έλλειψη αρχών ή ανομία» επίσης «απομόνωση ή μοναξιά» και τελικά «αποξένωση από τον ίδιο μας τον εαυτό.»

Η αλλοτριώση ως "αποδυνάμωση" ξεκίνησε από το έργο του Μαρξ και συνεχίζεται σήμερα. Στην μαρξιστική θεωρία το εργαζόμενο άτομο αισθάνεται αλλοτριωμένο μέσα στο καπιταλιστικό σύστημα διότι αποτελεί μιά «ασήμαντη» για τον επιχειρηματία – «καπιταλιστή» μονάδα που δεν του επιτρέπεται να συμμετέχει στην λήψη αποφάσεων ακόμη και όταν αυτές αφορούν άμεσα την τύχη και το μέλλον του.

Με τον όρο **αλλοτριώση** (λατ. alienatio) εννοούμε τη συμμόρφωση ενός ατόμου σε ξένες (αλλότριες) αξιώσεις ή απαιτήσεις με αποτέλεσμα την απομάκρυνση από τον εαυτό του και τον κόσμο της εμπειρίας του. Η λέξη σχηματίστηκε από το επίθετο αλλότριος, που σημαίνει αυτός που ανήκει σε άλλον. Στην πραγματικότητα, η ιδέα της αλλοτριώσης εκφράζει την απουσία κάποιου ουσιαστικού συστατικού της προσωπικότητας του ανθρώπου, πράγμα που έχει ως αποτέλεσμα την υποβάθμιση της, δεδομένου ότι απομακρύνει τον άνθρωπο από τον ίδιο τον εαυτό του, από τις ίδιες τις ιδιότητες του, τις πράξεις του και τις σχέσεις με το περιβάλλον του.

Αλλοτριώση = η αίσθηση της αποξένωσης του ανθρώπου από τον εαυτό του, από τον κόσμο που τον περιβάλλει, η απώλεια στοιχείων της προσωπικότητάς του, με αποτέλεσμα να καταλήγει ξένος ή κατώτερος από αυτό που ήταν. Γενικότερα, αλλοτριώση είναι η υπαγωγή του εαυτού μας σε άλλους, η εξάρτηση, η υποδούλωση που συνεπάγεται απώλεια βασικών γνωρισμάτων της προσωπικότητάς μας.

Γ. Μπαμπινιώτης

Πεδία στα οποία κυριαρχεί η αλλοτριώση

Στις **ανθρώπινες** σχέσεις:

(εν επικρατεί η ουσιαστική φιλία. Τολμούμε να υποστηρίξουμε ότι οι αυθεντικές φιλικές σχέσεις είναι ανύπαρκτες. Στις επιταγές της σύγχρονης κοινωνίας του άκρατου καταναλωτισμού, αναπτύσσονται φιλίες που βασίζονται στο συμφέρον, γιαντό και είναι ιδιαίτερα εύθραυστες.

Στον **εργασιακό** χώρο:

Στην εποχή της τεχνολογικής/ ψηφιακής επανάστασης, η εργασία δεν ολοκληρώνει το άτομο. Αντιθέτως, η εξάρτηση του από τους Η/Υ αναιρεί κάθε έννοια δημιουργικής διάθεσης. Βέβαια, η συνεργασία στον επαγγελματικό χώρο, η συναδέλφωση, η από κοινού προσπάθεια είναι τόσο “ξεπερασμένες” έννοιες στο στυγνά ανταγωνιστικό εργασιακό χώρο μιας δημόσιας ή ιδιωτικής εταιρείας.

Στην **πολιτική** ζωή:

Τα δείγματα αλλοτριώσης εκ μέρους των πολιτών και των πολιτικών είναι δυστυχώς πολλά και αποτυπώνουν την απολιτική στάση των μεν και των δε.

Αναφορικά με τους πρώτους, η αδιαφορία τους για τα κοινά σε καθημερινή βάση και η αποχή τους από τις εκλογικές αναμετρήσεις αποτελούν δεδομένη κατάσταση. Είναι πλέον γνωστό ότι οι νέοι αποφεύγουν να ενημερώνονται για τις πολιτικές εξελίξεις του τόπου τους με αποτέλεσμα να μη συγκροτούν μια δημοκρατική συνείδηση. Όμως, και οι μεγαλύτεροι δηλώνουν τη δυσαρέσκειά τους για την πολιτική αδράνεια της χώρας τους, θεωρώντας υπεύθυνους τους διεφθαρμένους πολιτικούς/ τους κρατικούς λειτουργούς.

Όσο για τους ασκούντες την πολιτική εξουσία, είναι από όλους δεκτό ότι περί άλλα τυρβάζουν*. Ως ψηφοθήρες*, συμμετέχουν σε προεκλογικούς αγώνες μόνο και μόνο για την προσωπική προβολή τους/ την ικανοποίηση της βουλιμίας τους για την εξουσία. (ε διστάζουν να διαστρεβλώσουν την αλήθεια μπροστά στα μάτια όλων των πολιτών που τους παρακολουθούν στα τηλεοπτικά παράθυρα. Εκτός από αυτό, η συχνή τακτική της προώθησης των ατόμων της ιδεολογίας τους/ του στενού τους κύκλου, ως μέλη της κυβέρνησης, δικαιολογεί το χαρακτηρισμό τους ως τροφοδότες της ευνοιοκρατίας.

Πολιτισμός:

Είναι κοινά αποδεκτό ότι τα σημερινά δημιουργήματα της τέχνης δε μεταρσιώνουν* τους δέκτες (πχ: τραγούδια, βιβλία, ποιητικές συλλογές, πίνακες ζωγραφικής). Παράλληλα, ο εκπεσμός του αθλητικού ιδεώδους με τις απαράδεκτες πράξεις βίας στα γήπεδα, με την ολοένα και μεγαλύτερη χρήση αναβολικών χαπιών εκ μέρους των αθλητών, είναι φθοροποιοί παράγοντες του πολιτισμού μας. Βέβαια, η συρρίκνωση του γλωσσικού κώδικά μας υπό την επίδραση της αγγλικής και γενικότερα της "τεχνολογικής" γλώσσας αποτελεί τρανή απόδειξη της αποξένωσης του ατόμου από ένα ζωογόνο στοιχείο του πολιτισμού του.

Περιβάλλον:

Η απομύζηση των πλούτων της μάνας- γης, η αποψίλωση στρεμμάτων γης με διάφορες πυρκαγιές που προξενούν ορισμένοι "επιτήδειοι", προκειμένου να οικοδομήσουν οικήματα, η κατασπατάληση των πηγών ενέργειας αποτελούν ενδείξεις της αλλοτρίωσης του ατόμου.

Παιδεία-εκπαίδευση:

Το σχολείο ως θεσμός δεν αποβλέπει στην ολόπλευρη μόρφωση του ατόμου. Οι εξαντλητικές εξετάσεις για την είσοδο στην Ανώτατη εκπαίδευση, η στείρα αποστήθιση των γνώσεων που υπαγορεύεται από τη δεσμευτική ύλη των αναλυτικών προγραμμάτων, η μη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, η ανεπαρκής υλικοτεχνική υποδομή είναι παράμετροι του σημερινού εκπαιδευτικού συστήμα. Οι τελευταίοι θέτουν φραγμό στην πνευματική αναβάθμιση, ψυχική καλλιέργεια, ηθική ανύψωση των νέων.

Δυστυχώς, οι μαθητές μαχόμενοι για υψηλότερες επιδόσεις σε σχέση με αυτές των συμμαθητών τους, ουσιαστικά τους ανταγωνίζονται αντί να συναγωνίζονται. Οι ίδιοι, είναι εντελώς απροετοίμαστοι για τα επαγγελματικά αδιέξοδα που τους επιφυλάσσει η έξοδος του από το ενιαίο λύκειο γι αυτό και η απογοήτευση, η αποξένωση κλπ από το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον είναι οι κύριες αντιδράσεις τους

Αιτίες αλλοτρίωσης:

Βασικότατο αίτιο της αλλοτριώσεως του σύγχρονου ανθρώπου είναι οι "νόμοι" που θέτει η παραγωγή, η κατανάλωση και γενικότερα η βιομηχανοποίηση που βασιζέται στην τεχνολογία. Για μεγαλύτερη σαφήνεια αναφέρουμε ότι ο εργαζόμενος αντί να κατευθύνει την παραγωγική διαδικασία καθίσταται όργανο παραγωγής που μηχανιστικά χειρίζεται διάφορα τεχνικά μέσα. Στο πλαίσιο αυτό, ερμηνεύεται και η υπερεντατικοποίηση της εργασίας μέσω της οποίας ο άνθρωπος μπορεί να αποκτήσει πιο πολλά χρήματα για την αποκλειστική κατανάλωση υλικών αγαθών. Με τον τρόπο όμως αυτό δεν κατανοεί ότι πρωτίστως αναλώνει τις διανοητικές και ψυχικές δυνάμεις του.

Επιπλέον, το σύνολο των ραφιναρισμένων ειδήσεων που προβάλλονται καθημερινά στην οθόνη των δεκτών, διευκολύνουν την ιδεολογική σύγχυση και τη αδυναμία αποτίμησης των γεγονότων εκ μέρους τους. Είναι βέβαιο, ότι η σκόπιμη διαστρέβλωση των ειδήσεων, η απόκρυψη της αλήθειας για τα κοινά ζητήματα που απασχολούν το σύνολο των πολιτών παρακωλύουν την ολόπλευρη/ σφαιρική ενημέρωση των ανθρώπων και αναντίλεκτα οδηγούν στην πνευματική ομοιομορφία τους.

Ακόμα, η ίδια η δομή της κοινωνίας διευκολύνει, θα λέγαμε, την ηθικοψυχική του αλλοίωση σύγχρονου ανθρώπου. Τόσο, ο τρόπος θέσπισης των θεσμών με τη μη συμμετοχή των πολιτών και τη συνακόλουθη επιλεκτική εφαρμογή αυτών από τους τελευταίους, όσο και η μη βίωση του κράτους δικαίου/ του κράτους προνοίας στο οποίο άξονας θα ήταν οι αρχές του δημοκρατικού πολιτεύματος, καταδεικνύουν την υπολειτουργία του κρατικού μηχανισμού. Στο πλαίσιο αυτό, λοιπόν, το άτομο αρνείται να προωθήσει τις κοινωνικές αξίες (δικαιοσύνη, ευνομία, αλληλεγγύη κλπ).

Μία πρόσθετη ρίζα του αλλοτριωμένου τρόπου ζωής είναι η κρίση του ανθρωπισμού. Δεν μπορεί να αντιτεθεί κανείς στο ότι η κατίσχυση του ατομισμού και ο επακόλουθος εγωισμός είναι κυρίαρχα χαρακτηριστικά του συνόλου των ατόμων μιας σύγχρονης κοινωνίας. Η πλεονεξία και ιδιοτέλεια αναδεικνύονται στην καθημερινή πάλη του εργαζόμενου για την απόκτηση περισσότερων υλικών αγαθών, ο οποίος δεν διστάζει για το σκοπό αυτό να απεκδυθεί κάθε αίσθηση ανθρωπιάς, αλληλεγγύης, αλτρουισμού προς το συνάνθρωπο.

Τρόποι αντίστασης στην αλλοτριώση:

Ατομικό επίπεδο:

Ο κάθε άνθρωπος καλείται να αποκτήσει τα κατάλληλα εφόδια που θα τον οδηγήσουν στην απόκτηση της αυτογνωσίας του. Τόσο οι ηθικές αξίες όσο και ατομικές αρετές, όπως η υπομονή, η επιμονή, η αυτοεκτίμηση, η αισιοδοξία πρέπει να αποτελούν τα κριτήρια βάσει των οποίων θα λαμβάνονται οι αποφάσεις του.

Η σωστή εκτίμηση των γεγονότων που του συμβαίνουν μέσω της κριτικής τους εξέτασης, η σφαιρική αντίληψη των πραγμάτων μέσω της απόκτησης ορθολογικού πνεύματος, ο συνεχής προβληματισμός σε θέματα επικαιρότητας, απελευθερώνουν τον άνθρωπο από την ημιμάθεια συμβάλλοντας στην απόκτηση σύνεσης.

Πολιτεία:

Η πολιτεία έχει χρέος με κάθε τρόπο να προάγει την παιδεία και τον πολιτισμό, να υπερασπίζεται τη δικαιοσύνη, την αξιοκρατία ενεργοποιώντας έτσι το ανθρώπινο

δυναμικό της. Η δημιουργία του κράτους προνοιάς εναπόκειται πρωτίστως στους λειτουργούς της. Στον αντίποδα του παραπάνω οράματος βρίσκεται ο σημερινός εμπτυσμός της πολιτικής ζωής της χώρας μας.

Άνθρωποι του πνεύματος:

Αναμφίβολα, στην αποφυγή της αλλοτρίωσης μπορούν να συμβάλλουν και οι ποιητές, οι λογοτέχνες, οι ζωγράφοι, οι συνθέτες κλπ. Με το έργο τους μπορούν να επισημάνουν τις συνέπειες του αλλοτριωτικού τρόπου ζωής, τις μεθόδους με τις οποίες μπορεί να αποφευχθεί το παραπάνω. Και βέβαια, ο προσανατολισμός των νέων προς την αναζήτηση της αληθινής ευτυχίας, προς την απόκτηση ανελαστικής ατομική συνείδησης προς την ανάπτυξη ουσιαστικών διαπροσωπικών σχέσεων, προς την υπεράσπιση συλλογικών στόχων μπορεί να ‘‘εκπορευτεί’’ από αυτούς τους δημιουργούς

ΚΕΙΜΕΝΟ 30ο Φαινόμενα αλλοτρίωσης στην ελληνική κοινωνία

Σταχυολογώντας από την πλούσια στο θέμα αυτό βιβλιογραφία των κοινωνικών επιστημών, μπορούμε να προσδιορίσουμε πέντε πιθανές ερμηνείες του όρου ‘‘αλλοτρίωση’’ ή ‘‘αποξένωση’’. Συγκεκριμένα μπορεί να σημαίνει ‘‘αποδυνάμωση’’ ή ‘‘έλλειψη νοημάτων’’, ακόμη ‘‘έλλειψη αρχών ή ανομία’’, επίσης ‘‘απομόνωση ή μοναξιά’’ και, τελικά, ‘‘αποξένωση από τον ίδιο μας τον εαυτό’’.

Η αλλοτρίωση ως αποδυνάμωση ξεκίνησε από το έργο του Μαρξ και συνεχίζεται σήμερα. Στη μαρξιστική θεωρία, το εργαζόμενο άτομο αισθάνεται αλλοτριωμένο μέσα στο καπιταλιστικό σύστημα, διότι αποτελεί μια ασήμαντη, για τον επιχειρηματία-καπιταλιστή, μονάδα και δεν του επιτρέπεται να συμμετέχει στη λήψη αποφάσεων, ακόμη και όταν αυτές αφορούν άμεσα την τύχη και το μέλλον του. Η σύγχρονη τεχνολογία μαζικής παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών, βασισμένη στην ορθολογιστική κατανομή του ανθρώπινου δυναμικού, των μηχανημάτων παραγωγής και του κεφαλαίου, αφαίρεσε από τον μεμονωμένο εργαζόμενο την άντληση ικανοποίησης από την εργασία, από τη δουλειά του, που συνήθως ερχόταν ως αποτέλεσμα της ολοκλήρωσης μιας πράξης, το αποτέλεσμα της οποίας ήταν χειροπιαστό: ένα ζευγάρι παπούτσια, ένα βάζο, κάποιον, οποιοδήποτε, χειροπιαστό αντικείμενο...

Τελικά, η αλλοτρίωση ως αποξένωση από τον ίδιο μας τον εαυτό ταυτίζεται με την απώλεια του νοήματος της εργασίας μας, καθώς στην παραγωγική διαδικασία το άτομο προσθέτει με τον μόχθο της καθημερινής οκτάωρης εργασίας του ένα πολύ μικρό κομμάτι στο τελικό προϊόν που δεν εντοπίζεται εύκολα.

Ως αλλοτρίωση νοείται η κατάσταση όπου το άτομο υποφέρει από έλλειψη νοημάτων. Οφείλεται στο γεγονός ότι στη σύγχρονη αστικοβιομηχανική κοινωνία το μεμονωμένο άτομο αδυνατεί να κατανοήσει τις γοργά εναλλασσόμενες διαδικασίες, να αξιολογήσει και να εκτιμήσει όσα συμβαίνουν γύρω του. Αλλά και το σύνολο των ατόμων της κοινωνίας βιώνει έντονα μια σύγχυση και συναισθήματα απάθειας και αδιαφορίας μπροστά στο ξεπούλημα αυτών των αξιών και των συνειδήσεων. Για παράδειγμα στην πολιτική ζωή η έννοια του κράτους έχει αλλοτριωθεί καθώς παρουσιάζεται στο μέσο πολίτη σαν κάτι ξένο, σαν «αυτοί εκεί επάνω», οι «άλλοι» και η αλλοτρίωση αυτή επεκτείνεται στην

πνευματική και ηθική ζωή του ανθρώπου.

Η αλλοτρίωση ως απομόνωση ή μοναξιά αναφέρεται στα έντονα συναισθήματα του κατοίκου μιας σύγχρονης αστικοβιομηχανικής μητρόπολης που, αν και περιστοιχίζεται από μυριάδες συνανθρώπους στον χώρο εργασίας, στην πολυκατοικία, στους δρόμους και στα λεωφορεία, αισθάνεται απομονωμένος, υποφέρει από έντονα συναισθήματα μοναξιάς.

Μία από τις περισσότερο δραματικές διαστάσεις της αλλοτρίωσης του σύγχρονου ανθρώπου είναι η γέννηση και η εκδήλωση της ψυχοκοινωνικής απάθειας, δηλαδή της παθητικής αποδοχής του γεγονότος ότι τα μεμονωμένα άτομα αδυνατούμε να επηρεάσουμε τις διαδικασίες που χαρακτηρίζουν το κοινωνικό σύστημα.

Η απάθεια του Νεοέλληνα -όχι μόνο του κατοίκου της Αθήνας ή της Θεσσαλονίκης αλλά και των μικρών επαρχιακών πόλεων- διαφαίνεται και σε κρούσματα ψυχοκοινωνικής παθολογίας, όπως είναι η αύξηση της απρόσωπης και βάρβαρης μικρομεσαίας εγκληματικότητας, αλλά και η ακραία, δραματική περίπτωση, κατά την οποία κάποιος μοναχικός συγκάτοικος στην πολυκατοικία μας πεθάνει και χρειάζεται να μυρίσει το πτώμα του, για να αντιληφθούμε οι υπόλοιποι -δήθεν γείτονες- ότι για τον άγνωστο αυτόν συνάνθρωπό μας έκλεισε η παρένθεση μιας ζωής...

Ημερομηνία: 28/02/2010

Διασκευή σε κείμενο του του Γιώργου Πιπερόπουλου, καθηγητή του Πανεπιστημίου Μακεδονίας /

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. *Γράψτε με συντομία το περιεχόμενο κάθε παραγράφου*
2. *«... και η αλλοτρίωση αυτή επεκτείνεται στην πνευματική και ηθική ζωή του ανθρώπου». Να αναφέρεται με συγκεκριμένα παραδείγματα τι εννοεί ο συγγραφέας ως « πνευματική και ηθική αλλοτρίωση του ανθρώπου»*
3. *Να παρουσιάσετε τον τρόπο ανάπτυξης της 3^{ης} παραγράφου.*
4. *Να γράψετε τις αντίθετες λέξεις (των υπογραμμισμένων λέξεων)*
5. *Σε ποιους τομείς της ζωής του ανθρώπου παρουσιάζονται, σύμφωνα με το κείμενο, φαινόμενα αλλοτρίωσης και πώς εκφράζονται στην καθημερινότητα των ανθρώπων σε κάθε περίπτωση;*

13. ΠΡΟΣΩΠΟ –ΠΡΟΣΩΠΕΙΟ

Δες θεματικοί κύκλοι σ. 431

14. ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΩΝ - ΑΝΑΓΚΗ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ
--

ΠΡΟΤΕΡΗΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΩΝ

Πνευματικά (φιλομάθεια, φιλοπερίεργο πνεύμα, ετοιμότητα πνεύματος, ευφυΐα)

Ηθικά/ψυχολογικά(ανδρεία, γενναιοψυχία, αγάπη για ελευθερία, «φιλότημο»)

**Κοινωνικά (φιλοξενία, αλτρουισμός, δημιουργικότητα «ελληνικό δαιμόνιο»)
Πολιτικά /εθνικά (φιλοπατρία, δημοκρατικές αρχές, ανάγκη για διατήρηση
της παράδοσης, θρησκευτικότητα)
ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΑ (Συμπληρώστε...)**

ΑΝΑΓΚΗ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ

Πάγιο αίτημα της κοινωνίας είναι η αποδοτικότερη λειτουργία των υπηρεσιών του δημόσιου τομέα και η καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη. Ποιοι παράγοντες θα μπορούσαν να συμβάλουν στην επίτευξη του παραπάνω στόχου και με ποιους τρόπους;

Ευνομούμενη κοινωνία = η κοινωνία που σέβεται τον πολίτη ως προσωπικότητα, κάνοντας πράξη τις αρχές και τη φιλοσοφία της πραγματικής δημοκρατίας.

Στην πράξη όμως υπάρχουν προβλήματα και δυσλειτουργίες. Χαρακτηριστικός αυτών των προβλημάτων ο τρόπος με τον οποίο λειτουργεί η δημόσια διοίκηση. Αντιπαραγωγική και γραφειοκρατική, δείχνει την ανυποληψία του κράτους και την έλλειψη σεβασμού στον πολίτη, με ό, τι αυτό συνεπάγεται.

(Σχολιασμός: έλλειψη οργάνωσης, αποσπασματικά μέτρα, χρηματισμός, αναξιοκρατία, ανικανότητα κ.λπ.). Ειδικότερη τεκμηρίωση – από τις χρήσεις γης μέχρι τα προβλήματα του Εθνικού συστήματος υγείας – διακυβεύεται ακόμη και η ανθρώπινη ζωή. Τυπικές δημοσιοϋπαλληλικές εκφράσεις του τύπου «Σάμπως εγώ θα σώσω την υπηρεσία; Και μένα ποιος θα με σώσει;», πρέπει να εκλείψουν) → αίτημα η βελτίωση της κατάστασης.

- Αποκέντρωση. Ουσιαστικές αρμοδιότητες στην περιφέρεια και παράλληλη εκχώρηση κονδυλίων – Το κράτος κοντά στον πολίτη
- Εκσυγχρονισμός και προσαρμογή σε μια συνεχώς μεταβαλλόμενη κοινωνική πραγματικότητα
- Βελτίωση της υλικοτεχνικής υποδομής - καλύτερη αξιοποίησή της
- Βελτίωση των θεσμών που σχετίζονται με τη δημόσια διοίκηση (κατάργηση της πολυνομίας, ακριβής καθορισμός αρμοδιοτήτων, ενίσχυση - βελτίωση των ΚΕΠ κ.λπ., ώστε να μην ταλαιπωρείται ο πολίτης και να μην υποχρεώνεται να καταφεύγει στο συνήγορο του πολίτη ή στο φυσικό του δικαστή)
- Αδιάβλητο / αντικειμενικό σύστημα προσλήψεων (ΑΣΕΠ, όχι μεθοδεύσεις με τη λογική των πελατειακών σχέσεων)
- Προσωπικό:
 - α) κατάρτιση => παραγωγικότητα, έλεγχος του αντικειμένου και ευρύτερη παιδεία – τα προβλήματα είναι περίπλοκα-,

β) ήθος, υπευθυνότητα, κατάλληλες επιλογές (α+β) => δημιουργικός και χρήσιμος δημόσιος λειτουργός, αναγνώριση της προσφοράς του, καλύτερες σχέσεις με τον πολίτη κ.λπ.,

γ) επιμόρφωση, λόγω του γρήγορου ρυθμού εξέλιξης σε όλους τους τομείς,

να μην ξεπερνιέται ο δημόσιος υπάλληλος από τα πράγματα.

- Αξιοκρατική εξέλιξη του προσωπικού => δικαίωση προσπαθειών, κίνητρο αποδοτικότητας, εμπιστοσύνη των πολιτών στο κράτος – καλή προαίρεση, σωστή αξιοποίηση το παραγωγικού δυναμικού, εξάλειψη νοσηρών φαινομένων (πελατειακών σχέσεων κ.λπ.)
- Γενικότερα, εξουδετέρωση της γραφειοκρατίας, της ευνοιοκρατίας, της λογικής της ήσσονος προσπάθειας, της χαμηλής παραγωγικότητας και σωστή αντιμετώπιση των αναγκών του πολίτη => δημιουργικότητα, ενίσχυση της δημοκρατίας και πιο αποτελεσματική παρακολούθηση των αλλαγών που συντελούνται στο πλαίσιο της ΕΕ αλλά και σε ολόκληρο τον κόσμο.
- Πολιτική βούληση: όλα τα παραπάνω προϋποθέτουν πολιτική βούληση και γενικότερα ποιότητα της πολιτείας αλλά και του πολίτη. Κάτι τέτοιο, βέβαια, φαντάζει ανέφικτο, παρά τις μεγαλόστομες διακηρύξεις που ακούγονται κάθε φορά που πρέπει να αποφασίσει ο λαός. Αυτές όμως οι διακηρύξεις δεν είναι συνήθως τίποτε άλλο παρά λαϊκισμός, που συνήθως ενέχει πρόθεση και σκοπιμότητα, αφού φαινομενικά καταγράφει την πραγματικότητα καταγγέλλοντάς την, ενώ στην ουσία την υπηρετεί.
- Ωστόσο, η βελτίωση της κατάστασης αποτελεί μονόδρομο, αν θέλουμε να έχουμε κοινή περπατησιά με τις ώριμες πολιτικά, κοινωνικά και οικονομικά κοινωνίες. Η ευθύνη βαρύνει όλους μας. Έμφαση στην παιδεία.

. ΤΕΧΝΗ

- σύμφωνα με την αισθητική είναι η συνειδητή ενέργεια του ανθρώπου, αλλά και η ικανότητά του να δημιουργεί έργα που προκαλούν αισθητική συγκίνηση και προβληματισμό.

Είναι μια πραγματικότητα που συνθέτει ο δημιουργός με στοιχεία που δανείζεται από το περιβάλλον και τη φύση, τα οποία, βέβαια, μορφοποιεί και μετασχηματίζει περνώντας τα μέσα από τη δική του πραγματικότητα.

- **ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ** (ανάγκη έκφρασης ήδη από τον πρωτόγονο άνθρωπο, στην αρχαία Ελλάδα δεν είχε μόνο ως σκοπό την έκφραση του ωραίου αλλά στόχευε στην ηθικοποίηση του ατόμου. Στο μεσαίωνα έδινε προτεραιότητα στην έκφραση του ωραίου και σήμερα η τέχνη αποτελεί καταφύγιο από την καθημερινή αισθητική ρύπανση)
- **ΜΟΡΦΕΣ ΤΕΧΝΗΣ** : α. Πλαστικές τέχνες (εικαστικές) ή τέχνες του χώρου (ζωγραφική, γλυπτική, αρχιτεκτονική)
β. Ακουστικές ή τέχνες του χρόνου (μουσική ποίηση, θέατρο)
γ. Σύνθετες μορφές (7η τέχνη =κινηματογράφος, θέατρο, όπερα)

δ. Εφαρμοσμένες (κεραμική, αργυροχοΐα, μεταλλοτεχνία ...)

ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ: (κατά το παρελθόν έχουν ειπωθεί πολλά για το ρόλο και το περιεχόμενο της τέχνης. Θεωρήθηκε ως τρόπος έκφρασης του δέους προς το Δημιουργό και προσπάθεια αποτύπωσης της αρμονίας και της ομορφιάς που βρίσκεται στον κόσμο. Έκφραση του θρησκευτικού συναισθήματος. Αποτύπωση της φύσης και των πραγμάτων. Θεωρήθηκε μέσο έκφρασης συναισθημάτων και ιδεών, του ονείρου και της φαντασίας. Είδος γλώσσας και μέσο επικοινωνίας που προηγείται του λόγου Το (1937) ο Πικάσσο αποτύπωσε στο περίφημο έργο του, τη *Γκουέρνικα*, τη φρίκη του πολέμου. Το έργο συγκλόνισε την κοινή γνώμη/ γλώσσα πανανθρώπινη/ ενωτικός ρόλος τέχνης.

Ρόλος τέχνης σε ατομικό επίπεδο / καλλιέργεια κοινωνικής δράσης ανθρώπων, άρση μοναξιάς/ δημιουργία ανθρώπινων σχέσεων/ προβληματισμός, διάλογος με το έργο/ γνώση άλλων πολιτισμών και τρόπων έκφρασης/ συγκίνηση από το ωραίο, καλλιεργείται η ψυχή, ευαισθητοποιείται/ αναπτύσσεται η έμφυτη τάση για δημιουργία μέσα από τον παραδειγματισμό -μιμητισμό/ προσφέροντας οπτικές που το κοινό δεν μπορεί να συλλάβει/ απόλαυση, ηρεμία ψυχής, ικανοποίηση.

Ρόλος τέχνης σε κοινωνικό επίπεδο / προβάλλονται πανανθρώπινα ιδανικά και αξίες που συγκινούν δημιουργώντας γέφυρες επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων/ η χαρά, η λύπη, τα αντιπολεμικά μηνύματα, η αγωνία, η ελπίδα...προκαλούν αισθήματα αμοιβαίας συμπάθειας, αλληλοσεβασμού και κατανόησης που ενώνουν τους ανθρώπους/ καταπολέμηση φανατισμού-προκαταλήψεων μεταξύ των ανθρώπων/ προσεγγίζει την παράδοση, οπότε την ανανεώνει.

ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ ΚΙΝΗΤΡΑ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ:

- Η επιθυμία του καλλιτέχνη ν' αλλάξει τη ζωή, να την αποδώσει χωρίς ατέλειες, καλύτερη (εξιδανίκευση της ζωής), να λυτρωθεί.
- Η ανάγκη για αναγνώριση και διάκριση. Ο πόθος της αθανασίας
- Η ανάγκη για εξομολόγηση και επικοινωνία με τον κόσμο.
- Η επιθυμία για αποδοχή του εαυτού μας και για προσωπική ελευθερία.
- Η ανθρωπιστική και κοινωνική συνείδηση.
- Η επιθυμία για πρωτοτυπία και πρωτοπορία.
- Η χρησιμοθηρία και ο ωφελμισμός(χρήματα).
- Ο συναγωνισμός ή ο ανταγωνισμός άλλων καλλιτεχνών.: ο χαρισματικός εκφραστής των ανησυχιών και των προβλημάτων της εποχής του./ η εποχή δίνει στον καλλιτέχνη τα πνευματικά ερεθίσματα και τα κίνητρα του στοχασμού/ μεταπλάθει και αποδίδει με τρόπο καλλιτεχνικό την πραγματικότητα.

Ο ΔΕΚΤΗΣ: Κατανόηση έργου/ κριτική έργου Προϋποθέσεις: γνώση, συστηματική εξοικείωση/ εξάσκηση και συνειδητή προσπάθεια μύησης στον κόσμο της τέχνης, σε συνδυασμό με την απόκτηση ψυχικών και πνευματικών εφοδίων από την παιδεία και την προσωπική μελέτη.

ΤΕΧΝΗ - ΤΕΧΝΙΚΗ (Τέχνη) Σύλληψη, υλοποίηση μιας ιδέας/ (Τεχνική) Εμφαση και σπουδή των μέσων με τα οποία υλοποιείται ένα έργο

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Αναφορικά με το ρόλο και την αποστολή της τέχνης έχουν διατυπωθεί δύο απόψεις που συμπυκνώνονται στα παραπάνω "συνθήματα". Η πρώτη άποψη θεωρεί την τέχνη χάρισμα, ταλέντο κι επιφοίτηση. Δεν έχει καμία επαφή με το κοινωνικό περιβάλλον και προπάντων δεν έχει να δώσει προβληματισμούς και μηνύματα στο κοινό. Ο μοναδικός της σκοπός είναι να προκαλέσει την αισθητική τερψη και να υπηρετήσει το Ωραίο. "Η τέχνη δεν μπορεί να επιδιώκει τη θεραπεία καμιάς άλλης αξίας, παρά της αξίας του ωραίου. Οπου το ωραίο παύει να είναι ο σκοπός και γίνεται το μέσο προς σκοπόν, εκεί παύει να υπάρχει τέχνη ή πάντως εκχυδαίζεται. (ΤΕΧΝΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ) Αν τώρα, θεραπεύοντας την αξία του ωραίου, τύχει να φωτίζει και άλλες αξίες, θρησκευτικές, ηθικές, πολιτικές, αυτό δεν τη μειώνει, αλλά και δεν την κάνει αξιότερη. Η αξία της θα κριθεί αποκλειστικά από τον τρόπο της θεραπείας του ωραίου..." (Κ. ΤΣΑΤΣΟΣ)

Υποστηρίζουν,λοιπόν, οι οπαδοί του δόγματος αυτού ότι η τέχνη είναι αυτόνομη. Γι'αυτό και ο καλλιτέχνης δεν μπορεί να υπηρετεί ταυτόχρονα και την τέχνη και το κόμμα.Έχει αυθύπαρκτη αξία και είναι ξεκομμένη απο τα προβλήματα και τις ανησυχίες του λαού.Ο καλλιτέχνης εξάλλου που ασχολείται με την πολιτική διαφθείρεται από το ψέμα και την υποκρισία της πολιτικής και εκμεταλλεύεται και διαφθείρει και τους πολίτες.

Από την άλλη,όμως,πλευρά έρχεται ο αντίλογος."Η τέχνη για την τεχνη κατάντησε να σημαίνει τη δουλειά ενός «ανάπηρου» ανθρώπου που φτιάχνει αδειανά κομψοτεχνήματα κλεισμένος μέσα σ'ένα αποστειρωμένο δωμάτιο....Ο μεγάλος καλλιτέχνης,όπως είπαν,δεν είναι της εποχής του, είναι αυτός ο ίδιος η εποχή του."(Γ.ΣΕΦΕΡΗΣ) Και πράγματι έτσι συμβαίνει αν δεχθεί κανείς την προτεραιότητα μόνο του αισθητικού παράγοντα,που πρεσβεύει το παραπάνω δόγμα. Είναι τελείως παράλογο αλλά και αντίθετο με τις υποχρεώσεις του καλλιτέχνη προς το κοινό,ν'απαιτούμε απ'αυτόν να αφήσει έξω από το εργαστήρι του τις πολιτικές του ιδέες και τα συναισθήματα που του γεννά η γενικότερη πολιτική κατάσταση. Όμως είναι γνωστός και ο όρος **ΣΤΡΑΤΕΥΜΕΝΗ ΤΕΧΝΗ** : Τέχνη που υπηρετεί ιδεολογίες, κομματικές ή άλλες σκοπιμότητες και μετατρέπεται σε όργανο πολιτικής και προπαγανδιστικό μέσο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ: Όπως ελέγχθη παραπάνω, ας λάβουμε υπόψη, ότι η Τέχνη είναι ούτως ή άλλως είναι ενταγμένη στην υπηρεσία του ανθρώπου, ο καλλιτέχνης ζει μέσα στην κοινωνία και στο έργο του θίγει τα «κακώς κείμενα» και ευαισθητοποιεί τους πολίτες. Έτσι η τέχνη μπορεί να θεωρηθεί «πολιτικοποιημένη». Πχ. Το έργο του Πικάσο Γκερνίκα παρήχθη με βάση συγκεκριμένο ερέθισμα (βομβαρδισμός της πόλης). Ο Δ. Σολωμός ή ο Ρ. Φεραίος μέσα από το έργο τους προβάλλουν την αξία της ελευθερίας και τον αγώνα του ανθρώπου για την κατάκτηση των ηθικών αξιών. **Η αληθινή, γνήσια Τέχνη πρέπει να βρίσκεται στην υπηρεσία του ανθρώπου και να δημιουργεί «ανώτερο» πολιτισμό.**

Συνοπτικά: ΓΝΗΣΙΑ=/= ΝΟΘΗ ΤΕΧΝΗ

Προσφέρει μήνυμα κοινωνικό, ηθικό, υψηλές αξίες, προβάλλει την εικόνα ενός καλύτερου κόσμου.	Ασαφές ή ανύπαρκτο μήνυμα που αναδίδει ρηχότητα, αναπαραγωγή «κακώς κειμένων».
Καλοδουλεμένο έργο	Προχειροφτιαγμένο, εύκολο έργο.
Πρωτοτυπία στη σύλληψη του θέματος, ευρηματικότητα.	Τυποποιημένη, μαζική παραγωγή. Εμπορευματοποίηση Κοινότοπο, τετριμμένο έργο.
Ελεύθερη και δημιουργική έκφραση.	Αρνητική στράτευση, δουλεία (στρατευμένη τέχνη)
Απλή, λιτή.	Πομπώδης, βαρύγδουπη.

Αισθητική συγκίνηση, καλαισθησία	Ακαλαισθησία, ασχήμια. Χυδαιότητα.
Αυθεντικότητα, ειλικρινής πρόθεση. Ευγένεια, ευπρέπεια.	Υποκρισία, επίφαση, πρόφαση τέχνης.
Διαχρονικό.	Επικαιρικό, της μόδας.
Αναβαθμίζει και παιδαγωγεί.	Υποβαθμίζει και ναρκώνει.
Ψυχαγωγία.	Διασκέδαση, αφιονισμός του πλήθους.

Ενδεικτική της εμπορευματοποίησης της Τέχνης είναι η προσωπική μαρτυρία του Μ. Θεοδωράκη:

Μου έτυχε και μένα προσωπικά να μπω -άθελα μου- μέσα στα γρανάζια αυτού του τερατώδους συστήματος και σε διεθνή κλίμακα με το συρτάκι από το «Ζορμπά». Όλες οι εταιρείες έδωσαν εντολή στους συνθέτες να κατασκευάσουν συρτάκια. Στις ντισκοτέκ δόθηκε εντολή να γίνεται πλύση εγκεφάλου με το συρτάκι. Η εταιρεία που ήλεγχε την πρωτότυπη μουσική από το φιλμ «Ζορμπάς» μπήκε με ποσοστά στις μεγαλύτερες ντισκοτέκ και μουσικά κέντρα της Ευρώπης. Δημιούργησε μικρά γκρουπ χορευτών που θα χόρευαν «αυθορμήτως» κάθε βράδυ το νέο χορό. Ο ντισκ-τζόκεϋ είχε εντολή να κάνει αδιάκοπες παρεμβολές της μουσικής «Ζορμπά» σε καλά διαλεγμένα σημεία. Με κάλεσαν στο Παρισινά παρακολούθησα αυτή τη διαδικασία. Το κοινό, έξαλλο κάθε φορά που άρχιζε το συρτάκι ξεφώνιζε, χειροκροτούσε, παραληρούσε. Η μουσική είχε μυθοποιηθεί. Λειτουργούσε με εκείνον τον τρόπο που ερέθιζε το ομαδικό ένστικτο. Η παγκόσμια βιομηχανία θησαύριζε Η μουσική μου, το πρόσωπο μου είχαν φύγει από τον δικό μου έλεγχο. Δεν ήμουν πια εγώ κύριος του έργου και της προσωπικότητάς μου, αλλά η οικονομική βουλμία της εταιρείας που σε τέτοιες εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν δηλαδή τα κέρδη μετριούνται με δεκάδες εκατομμύρια δολάρια, εφαρμόζουν το βασικό νόμο της συναλλαγής τους, το νόμο της πειρατείας. Από τα μυθώδη κέρδη που συσσωρεύσε η μουσική «Ζορμπά» στα χέρια μου έφτασαν μερικά ψυχία. Όλοι οι δικηγόροι που έβαλα εξαγοράστηκαν... Αποφάσισα να εγκαταλείψω τη ζούγκλα της διεθνούς πειρατικής επιχείρησης που στην καθομιλούμενη ονομάζεται Βιομηχανία του Θεάματος και του Ακροάματος και να περιορίσω την καλλιτεχνική μου δραστηριότητα μόνο στην Ελλάδα.

(Μίκης Θεοδωράκης)

31. ΤΟ ΓΕΛΙΟ - ΤΟ ΧΙΟΥΜΟΡ – Η ΣΑΤΙΡΑ

Κωμικό= κάτι που φέρνει γέλιο, προκαλεί θυμηδία ή χαρά.

Χιούμορ= (αγγλ. *humor* ή *humour*) είναι, στη βασική του έννοια, μία ιδιαίτερη

μορφή ανθρώπινης επικοινωνίας, που ως στόχο έχει να προκαλέσει το γέλιο. Λεξικολογικά δίνονται πολλαπλές

επεξηγήσεις

της λέξης χιούμορ. Μερικά παραδείγματα είναι:

- *Εκείνη η ποιότητα της φαντασίας που δίνει στις ιδέες μια αμφίβολη ή φανταστική όψη, και τείνει να προκαλεί το γέλιο ή την ευθυμία μέσω κωμικών εικόνων ή περιγραφών.*
- *Η διανοητική ικανότητα της σύλληψης, της έκφρασης, ή της εκτίμησης του κωμικού ή του κωμικά αντιφατικού.*
- *Συμπαθής σαρκασμός, παραδοξολογία.*
- *Πνευματώδης αστεϊσμός, εύθυμη διάθεση, που εκδηλώνεται με άκακη ειρωνεία και προκαλεί στους άλλους διασκέδαση και ευχαρίστηση.*
- *Μορφή πνεύματος που παρουσιάζει την πραγματικότητα έτσι ώστε να προβάλλεται η διασκεδαστική και παράδοξη όψη της.*

Αστείο= λόγος ή πράξη που προκαλεί γέλιο.

Διακωμώδηση= κάνω κάτι να φαίνεται αστείο.

Φάρσα = αυθαίρετη υπερβολή – απίθανες συγκυριακές καταστάσεις.

Παρωδία*= σατιρική μίμηση του ύφους, του θέματος ή του χαρακτήρα ενός έργου με υπερτονισμό των αδυναμιών του.

Σάτιρα* = άσκηση κριτικής με τρόπο σκωπτικό σε πρόσωπα ή αταστές της κοινωνίας.

Σκεφτείτε κι άλλα θέματα σχετικά με το γέλιο και επιχειρηματολογήστε:

- Γιατί γελάμε:

- Τρεις είναι οι θεωρίες που έχουν αναπτυχθεί για να εξηγήσουν τα βαθύτερα αίτια του γέλιου: Η θεωρία της απορρόφησης. Το γέλιο λειτουργεί σαν βαλβίδα ασφαλείας για να απαλλαγούμε από την ένταση, να ανακουφιστούμε. Η θεωρία της ανωτερότητας: Γελάμε γιατί νιώθουμε υπεροχή απέναντι στους άλλους. Η θεωρία του ασυμβίβαστου: Γελάμε όταν δύο καταστάσεις, ενώ είναι «αντίθετες» μεταξύ τους, συμβαίνουν ταυτόχρονα.

Λόγοι που λείπει σήμερα το γέλιο από τη ζωή μας :

- ο γρήγορος ρυθμός της σημερινής ζωής, το άγχος.
- η αποξένωση, οι κακές, έως αδιάφορες, ανθρώπινες σχέσεις και η έλλειψη επικοινωνίας.
- τα έντονα ψυχολογικά προβλήματα, απότοκα της εποχής μας.
- ο ελάχιστος ελεύθερος χρόνος, που έχουν σήμερα στη διάθεσή τους οι άνθρωποι.
- η σοβαροφάνεια και η έλλειψη πνευματικής καλλιέργειας .
- η γενικότερη παγκόσμια κατάσταση (οικολογικό πρόβλημα, απειλή πυρηνικού πολέμου...).

Δυστυχώς τη σημερινή εποχή το γέλιο λείπει από τη ζωή μας.

Τα οφέλη από το γέλιο (Σημασία του γέλιου στη ζωή μας):

- ευαισθητοποιούνται τα άτομα.
- καλλιεργείται ο συναισθηματικός τους κόσμος.
- ανάπτυξη του πνεύματος.
- το άτομο ζει πληρέστερη ζωή.

ο άνθρωπος αντιμετωπίζει με μεγαλύτερο ρεαλισμό τις τυχόν δύσκολες στιγμές, μια και τον βοηθά να βλέπει και τη φαιδρή πλευρά της ζωής.

φέρνει πιο κοντά τους ανθρώπους, γιατί αγγίζει θέματα ευχάριστα, που τους ενώνουν, και όχι δυσάρεστα που τους χωρίζουν.

δίνει δύναμη και διαμορφώνει καλύτερη διάθεση για τη συνέχιση της ζωής.

Οι παράγοντες που διαμορφώνουν σήμερα την αισθητική του γέλιου

-η ύπαρξη ή η έλλειψη αγωγής και παιδείας.

-ο μιμητισμός.

-τα Μ.Μ.Ε.

-ο κινηματογράφος και το θέατρο(δυστυχώς τις περισσότερες φορές όταν είναι κακής ποιότητας).

-οι συντροφιάς.

- τα βιβλία.

Το γέλιο και ο ρόλος του στην ολοκλήρωση μιας προσωπικότητας και την ένταξή της στο κοινωνικό σύνολο : η προσωπικότητα του ανθρώπου διακρίνεται για την πολυπλοκότητα της. Πολλοί παράγοντες, εσωτερικοί και εξωτερικοί, συντελούν στη διαμόρφωση της ανθρώπινης οντότητας. Το γέλιο παίζει κι αυτό το δικό του ρόλο, μια και :

- για να αποδεχτεί κάποιος τη σάτιρα, ιδίως όταν αφορά τον εαυτό του, πρέπει να διαθέτει εξυπνάδα, ενημέρωση (για την κατανόηση του αστείου), μεγαλοσύνη και αυτογνωσία.

- του επιτρέπει να αντιλαμβάνεται διαφορετικές πλευρές της ζωής, ώστε να αντιμετωπίζει τις δύσκολες καταστάσεις με ρεαλισμό και χωρίς υπερβολές.

- διαμορφώνει τις κοινωνικές του σχέσεις, καθώς ένας ευχάριστος άνθρωπος είναι περισσότερο αποδεκτός από ένα σκυθρωπό και απλησίαστο. Ενσωματώνεται ευκολότερα με τους υπόλοιπους, αφού το γέλιο αναφέρεται σε στοιχεία που ενώνουν και δεν χωρίζουν τους ανθρώπους.

Ο ρόλος της σάτιρας και του κωμικού στην κοινωνική μας ζωή και τις διαπροσωπικές μας σχέσεις : σκοπός της σάτιρας είναι να επιτεθεί και να πληγώσει τον αντίπαλο, χωρίς απευθείας αναμέτρηση. Όποιος σατιρίζει χτυπά το πιο ευαίσθητο σημείο του αντιπάλου και τον εκδικείται μέσα από το γέλιο.

Υπάρχουν δύο πλευρές της σάτιρας :

η ευτελής, που εκδηλώνεται με μνησικακία του δειλού ανθρώπου, ο οποίος χτυπά τον αντίπαλο από πίσω και με μάσκα, «στα αστεία».

η ευγενική πλευρά, που εκδηλώνεται ως αντίδραση του ανίσχυρου απέναντι σε αυταρχικά, ισχυρά πρόσωπα και καθεστώτα. Η σάτιρα αποτελεί όπλο στα χέρια των ανθρώπων που δεν μπορούν να αντιπαρατεθούν απέναντι σε συγκριτικά ισχυρότερους. Σε συνθήκες αυταρχικής επιβολής, ψυχολογικής βίας, σε τυραννικά καθεστώτα η σάτιρα ευδοκιμεί ιδιαίτερα, καθώς οι άνθρωποι καταφεύγουν σ' αυτήν ως ένα είδος «εκδικήσεως δια του γέλωτος», ως είδος εκδίκησης των ανίσχυρων απέναντι στους ισχυρούς.

Η σημασία του κωμικού στοιχείου στη σχολική ζωή :

συντελεί στην καλύτερη εμπέδωση του γνωστικού αντικειμένου (δημιουργεί θετική διάθεση στο μαθητή σε μια ευχάριστη ατμόσφαιρα, αποδιώχνει το άγχος του διαρκούς ελέγχου, καθιστά το μάθημα ελκυστικό).

ενισχύει τη μεταδοτικότητα του δασκάλου (καταργεί την απόσταση από το μαθητή, αναδεικνύει το διάλογο ως κυρίαρχο στοιχείο της διδασκαλίας με τη δημιουργία φιλικού κλίματος).

επηρεάζει θετικά τις σχέσεις των συμμαθητών (εκλείπει το κλίμα ανταγωνισμού, διαμορφώνει κλίμα συνεργασίας και συλλογικότητας, καθώς απελευθερώνει την καταπιεσμένη κοινωνικότητα των μαθητών).

επιδρά θετικά στην παιδαγωγική πτυχή του σχολείου (οι νέοι μορφώνονται σε ένα αντιαυταρχικό περιβάλλον, που αναπτύσσει την αισιόδοξη διάθεση και τις δημιουργικές τους ικανότητες, το κλίμα οικειότητας, αναδεικνύει τον πραγματικό ρόλο του δασκάλου που λειτουργεί ως πρότυπο κι εμπνέει αξίες στους μαθητές του).

συμβάλλει στη διαμόρφωση ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων (περιστέλλει την εσωστρέφεια, απομακρύνει την ανασφάλεια, τονώνει την αισιόδοξία και την αυτοπεποίθηση και αναπτύσσει το συναίσθημα).

Προϋποθέσεις για την ευεργετική λειτουργία του κωμικού στοιχείου στο σχολείο :

να μην εκφυλλίζεται σε κακής ποιότητας αστείο που προσβάλλει την αισθητική.

να μη γίνεται αυτοσκοπός του διδάσκοντα για την προσέγγιση του μαθητή.

να μην συγχέεται με την ειρωνεία του δασκάλου.

να υπάρχει αίσθηση του μέτρου, ώστε να μην οδηγούμαστε σε γελοιοποίηση του μαθήματος.

να μην αποσπά την προσοχή του μαθητή από τη διδακτέα ύλη.

να κατέχει ο δάσκαλος τις ικανότητες να χρησιμοποιεί το χιούμορ ως μέσο προσέγγισης δύσκολων εννοιών του γνωστικού αντικειμένου.

να είναι ο μαθητής ώριμος να προσδιορίζει το σκοπό για τον οποίο ο δάσκαλος χρησιμοποιεί το κωμικό, αλλά και να μην εκμεταλλεύεται τις σχέσεις οικειότητας, δημιουργώντας προβλήματα στο μάθημα.

Είναι η σύλληψη και η δημιουργία μιας κωμικής κατάστασης

«**διδακτόν**»; Μπορούμε να διδάξουμε στο πλαίσιο της σχολικής διδασκαλίας, τους νέους ανθρώπους να αντιλαμβάνονται και να δημιουργούν γέλιο και κωμικές καταστάσεις με το :

να καλλιεργήσουμε την έμφυτη ικανότητά τους για πετυχημένα αστεία.

βελτιώνοντας την ευαισθησία του νέου με τη μουσική και τις εικαστικές τέχνες.

να διαβάζουμε επιτυχημένα ευθυμογραφήματα και στη συνέχεια να εξετάσουμε τους τρόπους προσέγγισης του γέλιου.

να συμπεριλαμβάνουμε κωμικά κείμενα στη διδασκαλία.

η προσέγγιση των κειμένων να γίνεται όχι για την ανεύρεση αξιών, αλλά για την ανεύρεση και τη χαρά του ευτράπελου.

Για ποιους λόγους δεν καλλιεργείται το γέλιο σήμερα στο σχολείο :

δεν υπάρχει ικανός αριθμός χιουμοριστικών, σατιρικών και γενικά εύθυμων κειμένων.

το πρόγραμμα του σχολείου, και ιδιαίτερα του Λυκείου, δεν αφήνει χρονικά περιθώρια για την καλλιέργεια της αισθητικής αγωγής του γέλιου, μια και πιέζει ο χρόνος για την προετοιμασία για τις κάθε είδους εξετάσεις.

είτε δεν υπάρχει πάντα υποδομή στους διδάσκοντες είτε το απαραίτητο ενδιαφέρον.

οι μαθητές θεωρούν το αστείο ως ευκαιρία για «πλάκα», για χάσιμο μαθήματος ή και το χειρότερο για ταύτιση του αστείου με κάποιο συμμαθητή τους, στον οποίο δημιουργείται πολλές φορές ψυχολογικό πρόβλημα.

Προτάσεις για το πώς μπορεί να ασκηθεί μια «αγωγή γέλιου» στο σχολείο :

με τη διδασκαλία ανάλογων κειμένων της νεοελληνικής και αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας(να εμπλουτιστούν τα μαθήματα των αρχαίων και νέων ελληνικών).

να ενθαρρύνονται πολιτιστικές πρωτοβουλίες με χιουμοριστική απόχρωση π.χ. παρακολούθηση μιας κωμικής ταινίας, μιας έκθεσης γελοιογραφίας κ.α.).

να εμπλουτιστούν οι σχολικές βιβλιοθήκες με βιβλία, λευκώματα κ.α. με χιουμοριστικό περιεχόμενο.

να ενθαρρύνεται από το σχολείο η έμφυτη, δημιουργική, χιουμοριστική διάθεση των μαθητών (να γράφουν και να ανεβάζουν σατιρικά ή κωμικά σκετς, να παρουσιάζουν κωμικά κείμενά τους κ.α.).

το βασικότερο, να κατανοηθεί από τους διδάσκοντες ο εκτονωτικός και παιδαγωγικός χαρακτήρας του κωμικού, του αστείου και να το ενσωματώσουν μέσα στη διδασκαλία τους. Ο αστεϊσμός δεν είναι εχθρός αλλά σύμμαχος της προσπάθειας καθηγητών και μαθητών για την κατάκτηση της γνώσης.

Πηγή : διαδίκτυο

32. ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ : Το τέλος της ιδιωτικότητας

Το θέμα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων στην εποχή της κυριαρχίας της πληροφορίας, του Internet και των τηλεπικοινωνιών φαντάζει πιο επίκαιρο από ποτέ. [...]. Αρκούν μια ανάληψη από το ΑΤΜ της γειτονιάς, μια πληρωμή με την

πιστωτική μας κάρτα, ώστε να ρίξουμε πίσω μας τα **άπειρα** ηλεκτρονικά μας ίχνη. Ακόμη και το σερφάρισμα στον μαγικό κόσμο του Διαδικτύου αποτελεί ένα αδιάκοπο φλερτ με το λεγόμενο «Big Brother feeling», γιατί, οποιαδήποτε κίνηση και αν πραγματοποιούμε, παρέχουμε τελικά το προσωπικό μας στίγμα.

Όπως γράφει και η συγγραφέας Σου Χάλπερν σε άρθρο της με τίτλο «Μήπως είμαστε μαριονέτες σε έναν καλωδιωμένο κόσμο;» στη «New York Review of Books», το Gmail, η υπηρεσία e-mail της Google, σαρώνει τα προσωπικά μας μηνύματα για λέξεις τις οποίες μπορεί να αντιστοιχίσει σε διαφημίσεις. Είναι **ενδεικτικό**, μάλιστα, ότι η εταιρεία, μόλις πριν από λίγες ημέρες - πιεσμένη προφανώς και από προσφυγές χρηστών - προχώρησε σε ανανέωση του κειμένου των όρων χρήσης της, δηλώνοντας ότι τα εισερχόμενα και εξερχόμενα e-mail των χρηστών αναλύονται αυτόματα από λογισμικό, ώστε να δημιουργηθούν στοχευμένες διαφημίσεις. Η πλήρης διαφάνεια επετεύχθη, αν και είναι προφανές ότι σχεδόν ελάχιστοι θα μπουν στον κόπο να διαβάσουν τους νέους όρους χρήσης. Έτσι κι αλλιώς, τίποτε παράνομο δεν συμβαίνει. Ολοι συναινούν και η Γουόλ Στριτ φαίνεται να αποτιμά την αξία του Facebook ή της Google λαμβάνοντας υπ' όψιν όχι την αξία των υπηρεσιών που μας προσφέρουν, αλλά την αξία των δεδομένων που συλλέγουν.

Δεν είναι λίγοι εκείνοι που θεωρούν τη συγκεκριμένη συζήτηση υπερβολική, με αποχρώσεις **περιττής** υστερίας. Η απαίτηση για ασφάλεια μετά την 11η Σεπτεμβρίου φαίνεται ισχυρή και ικανή να θυσιάσει σε έναν βαθμό τα προσωπικά δεδομένα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η δημιουργία λογαριασμού στο Twitter με το όνομα «Δεν έχω τίποτα να κρύψω», όπου διάφοροι χρήστες εξέφραζαν την αδιαφορία τους για την παρακολούθηση των προσωπικών δεδομένων τους [...]

Η Λίλιαν Μήτρου, αναπληρώτρια καθηγήτρια στο Τμήμα Μηχανικών Πληροφοριακών και Επικοινωνιακών Συστημάτων του Πανεπιστημίου Αιγαίου και πρόεδρος της Ομάδας Εμπειρογνομόνων που συζητούν το σχέδιο Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων το οποίο θα αποτελέσει το νέο κανονιστικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναφέρει: «Μας διαφεύγουν το εύρος και η έκταση των τεχνολογικών δυνατοτήτων. Κανείς δεν έχει πλήρη συνείδηση του αριθμού και του είδους των δεδομένων που καταγράφονται. Επιβλέποντας τη μεταπτυχιακή εργασία φοιτητή μου στο Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων του Πανεπιστημίου Πειραιώς, διαπίστωσα και εγώ με έκπληξη ότι υπάρχει ένα πρόγραμμα, ένα εργαλείο αναζήτησης ψηφιακών αποδείξεων, το οποίο επιτρέπει να ανασύρει κανείς οποιαδήποτε πληροφορία, δεδομένο, εικόνα έχει περάσει από το smartphone από την αρχή της χρήσης του, ακόμη και αν τα έχουμε διαγράψει. (Πρόκειται για το εργαλείο forensics, το οποίο στοιχίζει 3.000-4.000 ευρώ.) Τα smartphones αποτελούν έναν θησαυρό πληροφορίας, καθώς αποκαλύπτουν πού βρισκόμαστε, τι κάνουμε. Ακόμη και ο χάρτης που χρησιμοποιούμε για να βρούμε κάποιον δρόμο τηρεί εκ των πραγμάτων περισσότερα δεδομένα από ό,τι φαντάζεται κανείς».

Μια συζήτηση με **ειδήμονες** της τεχνολογίας αποδεικνύει ότι οι ιδιωτικές παρακολουθήσεις είναι υπόθεση ρουτίνας στην ψηφιακή εποχή. Με πακέτα που

ξεκινούν από 500 ευρώ και έχοντας μόλις για μερικά λεπτά κάποιος στην κατοχή του το «κινητό τηλέφωνο-στόχο» μπορεί να εγκαταστήσει προγράμματα τα οποία του επιτρέπουν να καταγράψει πλήρως όλες τις συνομιλίες που πραγματοποιούνται, τα μηνύματα που αποστέλλονται, ακόμη και το γεωγραφικό στίγμα του κατόχου. [...]

Είναι, όμως, εύκολο να βρεθεί μια χρυσή τομή ανάμεσα στη διαχείριση των νέων μορφών εγκληματικότητας και στην παράλληλη προστασία των ελευθεριών του ατόμου; «Προφανώς. Αρκεί να συμφωνήσουμε όλοι στο νέο κοινωνικό συμβόλαιο που θέτει όρια και κανόνες και να **ενταχθούμε** σε μια συμμετοχική αντιεγκληματική πολιτική, που σημαίνει ότι βοηθάμε την Αστυνομία και τις Αρχές στην αντιμετώπιση του εγκλήματος. Η προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών μας θα γίνει στο πλαίσιο του κράτους Δικαίου που σημαίνει, όμως, ότι θα σεβόμαστε και τον άλλον, θα τηρούμε τις υποχρεώσεις μας ως πολίτες, αλλά και θα υπακούμε στους νόμους της πολιτείας. Διαφορετικά, ο Μεγάλος Αδελφός και ο Boss της Μαφίας θα κυβερνούν, άλλοτε δείχνοντας και άλλοτε όχι το "πραγματικό τους πρόσωπο"» αναφέρει και ο Γιάννης Πανούσης, καθηγητής Εγκληματολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Πριν από λίγες ημέρες το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο πήρε μια ιστορική απόφαση, ανατρέποντας την ευρωπαϊκή οδηγία από το 2006, η οποία υποχρέωνε τα κράτη-μέλη να αποθηκεύουν, για τουλάχιστον έξι μήνες, δεδομένα, όπως, για παράδειγμα, ποιος μίλησε με ποιον, για πόσο χρονικό διάστημα κ.τ.λ. Οι προασπιστές των ατομικών ελευθεριών πανηγυρίζουν. Ωστόσο, ο δρόμος διαφαίνεται μακρύς.

*Δημοσιεύθηκε στο ΒΗmagazino το Σάββατο 19 Απριλίου 2014

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου με την έκταση των 130 περίπου λέξεων

2 . «Ακόμη και το σερφάρισμα στον μαγικό κόσμο του Διαδικτύου αποτελεί ένα αδιάκοπο φλερτ με το λεγόμενο «Big Brother feeling», γιατί, οποιαδήποτε κίνηση και αν πραγματοποιούμε, παρέχουμε τελικά το προσωπικό μας στίγμα.» : Να αποδώσετε το νόημα της παραπάνω φράσης σε μια παράγραφο 80 -100 λέξεων

3 . Να αναφέρετε το είδος του κειμένου και να το δικαιολογήσετε με βάση τα χαρακτηριστικά του.

4. Να μετατραπεί η σύνταξη από ενεργητική σε παθητική: «το Gmail, η υπηρεσία e-mail της Google, σαρώνει τα προσωπικά μας μηνύματα για λέξεις τις οποίες μπορεί να αντιστοιχίσει σε διαφημίσεις»

4 α. Να γράψετε τα αντώνυμα των παρακάτω λέξεων του κειμένου: συναινούμε, αποκαλύπτουν, τηρεί, πλήρως, θα σεβόμαστε

β. Να γράψετε τα συνώνυμα των παρακάτω λέξεων του κειμένου: άπειρα, ενδεικτικό, περιττός, ειδήμονες, ενταχθούμε

5 . Το σχολείο σας οργανώνει μια συνάντηση μαθητών, εκπαιδευτικών και γονέων των σχολικών μονάδων της περιοχής σας. Στο πλαίσιο της εκδήλωσης αυτής να παρουσιάσετε μια εισήγηση στην οποία να παρουσιάσετε τις δυσκολίες να υπάρξει

σήμερα ένα πλαίσιο προστασίας της ιδιωτικότητας, τους κινδύνους από τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, ειδικά για τους νέους, καθώς και τους τρόπους με τους οποίους μπορεί η εκπαίδευση να συμβάλει στην ασφαλή χρήση τους. (500 - 600 λέξεις).*

**εντοπίστε επιχειρήματα από το κείμενο*

Άλλα θέματα που πρέπει να μελετήσουμε είναι τα σχετικά με :

- **Εργασία-ανεργία- εξειδίκευση**
- **Επαγγελματικό προσανατολισμό**
- **Διαπολιτισμικότητα -πολυπολιτισμικότητα**
- **Διασκέδαση –ψυχαγωγία**
- **Ελεύθερο χρόνο**
- **Λακωνικό λόγο**
- **Ενδυμασία**
- **Διατροφικές συνήθειες**
- **Υπογεννητικότητα**
- **Τροχαία ατυχήματα**
- **Σχολικές εκδρομές**
- **Εικόνα και τα ΜΜΕ**
- **Πρότυπα –είδωλα**
- **Τρίτη ηλικία**
- **Το χάσμα των γενεών – Διάλογο**
- **Αυτοεκτίμηση**
- **Ανεκτικότητα**

ΤΕΛΟΣ Β' ΜΕΡΟΥΣ

Επιμέλεια υλικού : Α. Ε. Ασημακοπούλου

ΠΗΓΕΣ:

- Διαδικτυακή αναζήτηση

- Δ. Γκανέτσος, *Θηρεύοντας το λόγο Έκφραση- Έκθεση Λυκείου τ. Α' και τ. Β'*
Εκδοτικός όμιλος συγγραφέων καθηγητών, 2013

- ο.π, *Έκφραση- Έκθεση Λυκείου 32 απαντημένα διαγωνίσματα'* Εκδοτικός όμιλος
συγγραφέων καθηγητών

- Π. Σαλαγιάννη, *Προσεγγίσεις θεμάτων σύγχρονου προβληματισμού*, εκδ. Χ.
Δαρδανός, τ. Α', τ. Β', τ.Γ'.

Μέρος του παρόντος υλικού, επίσης, έχει ευγενώς παραχωρηθεί από
συναδέλφους φιλολόγους κ.κ. Κατερίνα Σκιά και Ε. Χόρτη.

